۳۰۹

بعون صانع بیچون و مکان تفضل خلاق فیض رسان

ذکر شہادت سید الشہدا و اقربا و انصار و مصائب اہل بیت مصطفی جگر سوز اہل عزا معروف

کربلای معلی

از ملک الشعرا و ناظم بے نظیر دبیر الدولہ دبیر الملک منشی مظفر علی خان بہادر ظفر جنگ متخلص به اسیر

در مطبع نامی منشی نولکشور واقع کانپور لباس طبع پوشید

جنب د باہتمام بھگوان دیال ایجنٹ اشاعت یافت

اطلاع - اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ وار فروخت کے لیے موجود ہے فہرست مطول ہر ایک شائق کو چھاپہ خانہ سے مل سکتی ہے جسکے معائنہ و ملاحظہ سے شائقین اصلی حالات کتب کے معلوم فرما سکتے ہیں قیمت بھی ارزان ہے اس کتاب کے ٹائٹل پیج کے تین صفحہ سادہ ہیں جنمیں بعض کتب متفرقات و دینیہ درج کرتے ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہے اوس فن کی اور بھی کتب موجودہ کارخانہ سے قدر دانوں کو آگاہی کا ذریعہ حاصل ہو

کتب متفرقات و دینیہ

روضۃ الشہدا - تصنیف ملا حسین واعظ -

رسالہ جبر و تفویض - از ملا محمد باقر مجلسی مذہب امامیہ

رسالہ وظائف - ادعیہ ماثورہ بروایات صحیح الدرجہ جسمیں مفصلہ دعائیں ہیں بنا بر مذہب امامیہ -

۱ - پنجسورہ -
۲ - دعائے ماثورہ -
۳ - اعمال عاشورہ -

حیات القلوب - تواریخ کتب معتبرہ مذہب امامیہ سے بحیثیت سندی مصنفہ قدوۃ العلما ملا محمد باقر مجلسی تین جلد -

۱ - جلد - میں احوال انبیا کا باسناد روات از آدم علیہ السلام تا حضرت عیسیٰ علیہ السلام بہت شرح و بسط کے ساتھ ہے

۲ - جلد خاص احوال با برکات پیغمبر آخر الزمان حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم میں بیان معجزات و غزوات

۳ - جلد - بیان امامت و اثبات امامت ائمہ اثنا عشر صلوات اللہ علیہم بہ براہین و نص قرآنی و احادیث سرور دو جہانی -

بیعہ محمد ہندی - فقہ اثنا عشریہ مصنفہ مترجمہ حا نظی -

تحفۃ العوام - مسائل فقہ مصنفہ حاجی حسن علی

حلیۃ العرائس - مراسم عورات اور ان کے حقوق مصنفہ مولوی مراد علی -

خلاصۃ المصائب - منقول از نسخہ مطبوعہ سلطانی نہایت اہتمام سے چھپا

دوازدہ مجلس مسمی بہ ریاض الازہار فی حزن سید الابرار مولفہ مولوی وحید الدین محمد رضوی -

اسرار کربلا - حالات معرکہ کربلا سے مملو مولفہ منشی محمد ظہیر الدین بلگرامی -

ہدایۃ الکونین - الی شہادۃ الحسین مولفہ ابو الخیر مولوی محمد معین الدین مشہدی -

دہ مجلس منظوم - معرکہ شہادت کربلا الترتیب مشتمل بر دہ مجلس -

بعون صانع بیچون و مکان فضل خلاق زمین و زمن

ذکر شہادت سید الشہدا و واقعات صحیحہ مصائب اہل بیت مصطفےٰ جگر سوز اہل عزا مرقوم

ALIGARH
Muslim University

کربلائے معلی

از ملک الشعرا و ناظم بے نظیر دبیر الدولہ دبیر الملک منشی سید مظفر علیخان بہادر و بہادر جنگ متخلص بہ اسیر

در مطبع نامی منشی نولکشور واقع کانپور مزین بطبع گردید

17099
۸۹۱۵۶۸۵
۱۷۲۴
ALIGARH UNIVERSITY LIBRARY
M.A.LIBRARY, A.M.U.
PE17099

بسم الله الرحمن الرحیم

عروس ذات باری اکه یکتاست — بنی زیور علی ملبوس زیباست
ز ملبوسش همه ملبوس تاری — ز زیور جمله زیور کم عیاری
بدین زیور بدین ملبوس زیبا — بزیبائی عروس حجله آرا
اگر هرگز نپوسی او لیابید — سر و سامان زینت او نیابند
غلط گفتم چنین ماه پیکر — ندارد حاجت ملبوس و زیور
مگر در خاطر پاکش در آید — که زیب جامه و زیور فزاید
شود جامه ز رنگینی مرصع — شود زیور ز لعل و در مرصع
ز مهر شاه کبری پرده شب دوز — بناز بی نیازی جلوه افروز

مسی از دود آہِ غم نصیبان   حنای تازہ از خونِ غریبان
بہ کف شانۂ دلِ صد چاک ایوب   مصفا آئینہ از چشم یعقوب
پریشان موزجالِ نوح بر دوش   سرشکِ چشم آدم گوہر گوش
گہی از حجلہ بیرون کرد اگر پا   نظرہا خیرہ شد وقت تماشا
کسی از دیدۂ دل ہم اگر دید   نگہ در نیم رہ ترسید و گردید
بہر ذرہ ازان خورشید نورست   بہر سنگی نشان از برق طورست
نشانش نکہت پیراہنِ گل   سراغش پیچ و تابِ زلفِ سنبل
بشبنم قطرۂ از ساغر اوست   ورق ہر برگ گل از دفتر اوست
بہ دشمن دشمن و با دوست یکرنگ   بہ صلح آئینہ و شمشیر در جنگ
فروغِ مہر ہر جا فاش باشد   چہ بیند کور چون خفاش باشد
ہمہ آفاق نقش صنعتِ اوست   ہمہ عالم گواہِ قدرت اوست
بگردش چرخ چون شرمندہ داران   ز انجم تا سحر تسبیح گردان
بحفظش کشت ایمن از تگرگ است   زبانِ شکر شبنم برگ برگ است
ز حکم اوست جمع چار اضداد   بیکجا خاک و آب و آتش و باد
عیان از روز و شب نیرنگ صنعت   بپا شد خود بخود این نور و ظلمت

سفیدی از سیاهی گشت پیدا
سیاهی از سپیدی شد هویدا

برای بندگان حکم عبادت
بحق شان بود وجه سعادت

که هر کس را جبین در سجده ماند
به عیش جاودان او را رساند

چه حاجت ورنه او را با نماز ست
ز هر مصنوع صانع بی نیاز ست

صلاح بندگان گردید منظور
فرستاد انبیا از بهر جمهور

همه هادی همه خضر طریقت
همه آئینهٔ نور حقیقت

میان جمله صدر آرای اعظم
جناب مصطفی فخر دو عالم

در نعت سید المرسلین خاتم النبیین محمد مصطفی محبوب خدا صلی الله علیه و آله وسلم

زهی نوری ز نور رب ذوالمن
چراغی از چراغی گشت روشن

سراجی دل به قندیل تن او
فتیله تار جان خون روغن او

ضیایش کرد چون کلفت زدائی
سیاهی رفت و آمد روشنائی

بهر جا نور در جمهور باشد
ظهورش پرتوی زان نور باشد

ازان نور است نور مهر اعظم
ازان روشن همه ذرات عالم

جدا نوری ازان روشن جبین شد
قلم شد لوح شد عرش برین شد

کواکب بر فلک شد گاه آن نور
گهی تابید برق آسا سر طو

کربلایا ماشیعقوم

بچشم قدسیان آن شمع نورست
که نور پاک و پیش از ظهورست
شریعت نخل طور موسی اوست
نبوت خضر راه دعوی اوست
کسی کو راه در بزم یقین یافت
ز نور آن چراغ راه دین یافت
ز خلق اوست خلق هفت افلاک
گواه صدق این خود هست لولاک
گلی بشگفت در بستان آفاق
که شد بلبل به عشقش جان آفاق
دو وصف از قدرت خالق بهم شد
حدوثش رنگ بوی او قدم شد
طفیل او جهان گردید پیدا
زمین و آسمان گردید پیدا
گل و لاله مه و خورشید تابان
ملائک حور و غلمان جن انسان
وجود جمله از فیض وجودش
شهود عالمی شد از شهودش
به آفاقست فیض او نمودار
زمین از بارش ابرست گلزار
زمانه بلبل و او گل بگلشن
جهان پروانه او شمع روشن
همین در زبان هر گیاه است
که احمد خاص محبوب اله است
مطیع حکم او از کوه تا کاه
ز ماهی تابع فرمانش تا ماه
ز شرعش انتظام هفت کشور
شفیع المذنبین در روز محشر
بآفاقست اعجازش نمایان
یکی از معجزات اوست قرآن

نبی شد مورد تنزیل گردید
امین رب از و جبریل گردید
هدایت خلق را آن مقتدا کرد
سزاوار عنایات خدا کرد
چنان کار رسالت کرد کامل
نباتات و جمادات اند قائل
ز اعجاز لبش گویا حجر شد
طلب کرد و روان از جا شجر شد
قمر گردید ز انگشتش دو پاره
به گردون رجعت مهر آشکاره
سپاهی سیر شد از آب جامی
جهان آسود از خوان طعامی
صلاح کار عالم در نظر داشت
پس از خود او وصی خویش بگذاشت

در منقبت شیر خدا علی مرتضی اسد الله الغالب علیه الصلوة والسلام

کسے گوید علی همنام رب نیست
نصیری گر خدا گوید عجب نیست
همین اسم شریف است اسم اعظم
صفات رب بذات اوست قایم
چو علم و لطف و عین ایزد جلی کرد
بجمع عین و لام و یا علی کرد
که علم اوست علم رب اکبر
بود لطفش چو لطف خاص داور
چو عین مقدم پاکش نبودی
جهان از نیستی چون رخ نمودی
ز عین اوست ثابت نزد جمهور
که عین رب بود آن چشمه نور
ز حرف لام واضح پیش اعلام
قوی و مطمئن شد قلب اسلام

حرف یا بنامی ده عقول ست　همین یا پیشوای ده عقول ست
علی مشکلکشای هردو عالم　علی حاجت روای هردو عالم
علی مسندنشین خاص احمدؐ　لب حق امین خاص احمدؐ
علیؑ دست اله و شیر یزدان　علیؑ تیغ خدا در روز میدان
علیؑ مظهر نما همچون پیمبر　علیؑ خاص خدا همچون پیمبر
علیؑ باب ست و احمد کشور علم　علی راس ست و احمد پیکر علم
علیؑ باشد شفیع روز محشر　علی باشد قسیم حوض کوثر
نبی فرمود چون شه خلق مشتاق　که قول اوست قول رب آفاق
نشد واقف کسی از رب اکرم　مگر من یا علی افضل ز عالم
مرا نشناخت کس هرگز بامکان　مگر رب جهان یا شاه مردان
نگشت آگه کسی از ذات حیدر　مگر من یا خدای هفت کشور
ظهور نورش از نور خدائی　صفات او صفات مصطفائی
بهجرت بود زیب فراش بستر　شب معراج همراه پیمبر
گواهی داد مهر از اوج رفعت　توئی حقا سزاوار امامت
ز فضلش شد رها از شیر سلمانؓ　گدا از خاتم او شد سلیمان

خوشا شیری که ترک حرص فرمود نشد در خوان دنیا پنجه آلود
چنین صاحب تقی کش در جهان کیست به صاع جو قناعت کرد و زیست
در یکتای عرفان را خزینه همه اسرار ربانی بسینه
چنان در منزلت اعلی علیؑ شد که فخر هر نبی و هر ولی شد
شجاعی کز حسامش شد مسلمان چه قوم جن چه خیل نوع انسان
سوایش فاتح خیبر که باشد ورایش قاتل انتر که باشد
ز زور بازوی آن شیر افگن خدائی و نبوت گشت روشن
چه حق خالق عالم ادا کرد که صرف عمر در راه خدا کرد
دو عالم پیروان اجتهادش شریعت جوهر تیغ جهادش
خدا را شیر و داماد رسول است ز طالع زوجه پاکش بتول است
زهی رفعت زهی اقبال آن شاه ز نسلش یازده معصوم ذیجاه
سزاوار سراپای شریعت بعالم صدر آرای شریعت

در بیان اسامی دوازده امام علیهم السلام و اعتقادات حقه

امام اولین آن شاه ابرار که وصفش بیش ازین گردید اظهار
جناب حیدر کرار نامی علی ابن ابی طالب گرامی

دوم هادی امام جن و انسان
حسن خضر طریق دین و ایمان
بچشم خلق مشهور زمانه
بجود و همت و رفعت یگانه
سوم رهبر براه حق حسین است
امام و آفتاب مشرقین است
فدا او سر که در راه خدا کرد
خدایش مالک روز جزا کرد
امام چارمین کو تاج دین است
جناب پاک زین العابدین است
عبادت را ز زهدش اعتباری
امامت را ز ذاتش افتخاری
امام پنجمین باقر حق آگاه
مؤید چون نبی من جانب الله
کف خاکی جهان در کوی حصرش
شگاف خامه کن باب قصرش
ششم جعفر امام هر دو عالم
بعالم تا زنش حوا و آدم
دگر آن نیر اعظم نبودی
فروغی در همه عالم نبودی
امام هفتمین موسی کاظم
امیر المومنین موسی کاظم
کلیمی طور ایمان آستانش
کلام الله نازان بر زبانش
امام هشتمین شاه خراسان
رضا سلطان عالم چون سلیمان
گلی از روضهٔ او هشت جنت
هدی از دفتر او پنج آیت
نهم خضر رهِ دین عرش درگاه
تقی متقی من جانب الله

وقارے تازہ زد مجد و علا را
بہارے نو ریاض اتقیا را
دہم شمع شبستان امامت
نقی سرو خرامان امامت
ملایک قمریان سرو قدش
ہمہ پروانہاے شمع خدش
عدد تا یازدہ آمد بکن گوش
شہنشاہ عطا پاش و خطا پوش
جناب عسکری مختار بارے
بدست قدرتش سرکار بارے
زہی شاہی کہ جنت کشور او
گروہ قدسیان در عسکر او
امام آخرین مہدی ہادی
چراغ راہ دین مہدی ہادی
جہان از ذات پاک اوست قائم
عیان از ابر نور مہر دائم
فیوض اوست در آفاق جاری
بہ جودش کلید گنج بارے
زبان من خدا را شکر و منت
ز اسماے ائمہ یافت لذت
کنم اکنون بیان اعتقادات
بگیر از من نشان اعتقادات
کہ رب پاک واحد ہست عادل
شریک او را نہ ہمتا و مقابل
خلاف منفعت کارے نسازد
بغیر مصلحت کارے نسازد
بعالم مرسلانش جملہ برحق
مبرا از خطا معصوم مطلق
محمد خاتم آنہا یگانہ
پیمبر نیست بعدش در زمانہ

همه اعجاز صاحب تاج برحق
کلام الله حق معراج برحق
امام اثنا عشر بعد پیمبر
قریشی بعد یکدیگر برابر
مبرا از خطا و سهو و ذلت
نه در آبای شان کفر و ضلالت
زبانِ شان زبان حق تعالی
بیانِ شان بیانِ حق تعالی
شفیع خلق در روز قیامت
قسیم کوثر و تسنیم و جنت
جحیم و جنت و روز جزا حق
جزا حق پرسش رب حق سزا حق
صراط حشر و میزانِ قیامت
نکیرین و فشارِ کنج تربت
همه حق دان میاور شبهه در دل
اگر داری سر ایمان کامل
عبادت کن خدا را تا توانی
چه باشد اعتبار زندگانی

در بیان بی ثباتی و مذمت دنیای ناپایدار

بدنیا لعنت و بر کار دنیا
زبون گفتار و کج رفتار دنیا
برای کافران گلزار جنت
برای مومنان زندان محنت
کسی را اندرین عالم بقا نیست
درین دنیای فانی جز فنا نیست
مکن تکیه برین گر حق پرستی
عدم اول عدم آخر بهستی
عجب مهمانسرای حسرت اندوز
که شب آمد مسافر رفت در روز

نہ گلشن ماند شد گل بلبل تہی رفت
کہ ہر کس رفت با دست تہی رفت

دم چند اہل محفل را قرار است
چراغ صبح را کے اعتبار است

فنا از صبح تا شام است ہستی
کہ خورشید لب بام است ہستی

کسی را کے رہائی از بلا گشت
کہ پیدا ہر کہ شد از خاک گشت

نہ حشمت و جاہ ماند بی زوال
بہ نیکیان چہ ادبار و چہ اقبال

کہ شاہ و گدا ہم ہمرہ اند
کہ پیر و مرد ہم ہمراہ ماند

اگر کنج گدا در قصر شاہ است
نماند ہیچ گور آرامگاہ است

نہ زر ماند نہ زن ماند نہ فرزند
شود جسم گلی با خاک پیوند

کجا تخت و کجا چتر و کجا تاج
شہنشاہان تہی دست اند و محتاج

بہ مشتاق خود دنیا دغا کرد
وفا کے با کسے این بیوفا کرد

سفر در پیش ہر دم با خبر باش
مہیا باش و با زاد سفر باش

مسافر را فقط شب در میان است
جرس گوید کہ راہ کاروا ست

مشو از قصر و ایوان در جہان شاد
کہ قصر تن بود خود سست بنیاد

مشو مغرور بکشا چشم عبرت
نگین زیر زمین بر پا عمارت

روان ہر سرو و ہر گل رایگان است
بہار این چمن رنگ خزان است

قیامِ گل درین گلزار معلوم بیک دم مثل شبنم هست معدوم
گلی کو شد شگفته در گلستان چو گلچین برد اجل او را بدامان
جهان لبریز از آوازهٔ مرگ گشاده روز و شب دروازهٔ مرگ
خوشا مردی که از دنیا ستیزد ازین فرتوت مردم کش گریزد
ازو قطعِ امیدِ منفعت کن چه داری تنقل فکر عاقبت کن
حذر از مکرِ دنیای بد انجام خداوندا نجاتم ده ازین دام
اسیرِ پنجهٔ او رهنِ تنگ است ز دستِ تنگ در قیدِ فرنگ است
بشوقِ کربلا هر روز بیتاب دلش سوزان بر آتش همچو سیماب
روان سوی حرم از دیر گردان الٰهی خاتمه بالخیر گردان

در بیان سبب تالیف کتاب و در ضمن آن ذکر اجداد عالیشان نواب محمد کلب علیخان بهادر

چو ویران سبزه زار لکهنؤ شد خزان تازه بهار لکهنؤ شد
بهر جا بود گل انبوه خار است چو دار افتاده سرو جویبار است
بهر جا بود جاری نهر آبی نماند آنجا نشانی غیر سرابی
کجا بلبل که صحن باغ و راغ است بهر جا غلغلِ فریادِ زاغ است
صدای ناله جای خندهٔ گل پریشانی بجای زلفِ سنبل

مقام غنچهٔ دل لبریز حسرت
بجای چشم نرگس چشم حیرت
ز شبنم گلستان جوی شرار است
اگر از بوی گل پیچی غبار است
مکان ویران مکین آواره گشت
الهی اینچه دور آسمان گشت
من بیدل که از غم ناصبورم
ز شهر لکهنؤ در رامپورم
چه پرسی قصهٔ اندوه جان کاه
که تا لب در سفر دل در وطن آه
بود نواب این کشور سلامت
که دارد بر غریبان چشم رحمت
ز فیض او نیم محتاج روزی
که میدارد خیال دل فروزی
جهان افروز سلطان ابن سلطان
بهادر نامور کلب علیخان
به جود و همت و شوکت یگانه
صد و سی سال باشد در زمانه
غرض این بار چون ترک وطن شد
درین شهر اتفاق آمدن شد
ببین سستی ز چندی بود رایم
که حال کربلا موزون نمایم
درین ایام فرصت گشت حاصل
نهادم بهر او خویشتن دل
نوشتم در دو ماه این نامهٔ نغز
فگندم پوست آوردم بکف مغز
بری از نقل و قصه این کتاب است
فقط زین نظم مقصودم ثواب است
به اردو گرچه گفتم مثنوی ها
نمودم طرز و ایجاد نوی ها

ریاض المسلمین دارد یکے نام
رقم در وے اصول دین اسلام
معارج با فضائل نام دیگر
باعجاز المشر روح پرور
سوم در وصف سلطان درة التاج
دل آرا چون گلستان درة التاج
بحسب حکم سلطان فلک جاه
دل من جان من واجد علی شاه
چو یادش در دل غم پرور آید
همین بی ساخته از لب برآید
الٰهی تا جهان باشد تو باشی
بجا تا آسمان باشد تو باشی
امید از ناظرین دارم من زار
که چون خوانند و گردد چشم خونبار
مراهم از براے شاه مظلوم
ندارند از دعاے خیر محروم

مناجات بدرگاه باری تعالے

خداوندا سخن را تازگی بخش
بهر کشور بلند آوازگی بخش
عنایت کن ز لطف خویش دردے
که از هر دل برآید آه سردے
چکد از دیده خون زو گل تراود
فغان بر لب رسد بلبل تراود
پدرد رنگے که در اندوه و افسوس
شود در گلشن فردوس طاؤس
کتاب من چنان یابد رواجے
که در هر بزم غم گردد سراجے
تو آگاهی ز قصد و همت من
تو میدانی ضمیر و نیت من

برای آن نمودم صرف اوقات
که یابم چشمهٔ حیوان بظلمات
نویسم آنچه زو یابم براتی
شود روز جزا وجه نجاتی
نخواهم از کسی داد سخن من
که خواهم مزد آن از پنجتن من
عزاداران که در مجلس بخوانند
بمن هم حصهٔ مزدی رسانند
چکد اشکی کر از چشم حبیبی
ز اجر او مرا باشد نصیبی
دعا سازند در هنگام زاری
مصنف یابد از غم رستگاری
باین تقریب گردم در قیامت
شریک زمرهٔ اهل مصیبت
عزاداران که در محشر آیند
باوج عزت از عالم برآیند
مرا هم همرهٔ آن جمع مغفور
شود حاصل ضیا ظلمت شود دور
شود از لوث عصیان دامنم پاک
طفیل سبط شاهنشاه لولاک
سزاوار جهان کی روسیاهی
مگر از قهر تو خواهم پناهی
براه نیل مقصد گم مگردان
کسی محتاج این مردم مگردان
دل من طبع من ساده بدنیا
بچاه افتادن آماده بدنیا
تو از ایام طفلی تا به پیری
کرم کردی نمودی دستگیری
بهر کاری اعانت در جهان کن
نمودی آنچه تا انجام همان کن

ضعیف و زار زر باشد نه زورم ‌‌ ز چاه راه آگهم کن که کورم
ز فرزندان من آزار کن دور ‌‌ شفا یابد بود هر کس که رنجور
بعز و جاه و با اقبال باشند ‌‌ سلامت تا صد و سی سال باشند
شود سامان دلخواهم میسر ‌‌ رسم بر روضهٔ سبط پیمبر

در مدح نور دیده محمد مصطفی لخت جگر علی مرتضی جناب سید الشهدا علیه السلام

اگر محبوب رب مشرقین ست ‌‌ حسین و حسینست و حسین است
علی مرتضی را نور دیده ‌‌ نخست او را دو عالم برگزیده
بایوان خلافت لاجوابی ‌‌ بدیوان امامت انتخابی
ز حلم مرتضی زینت تن او ‌‌ ز خلق مصطفی پیراهن او
بلند از نقش پای او زمین شد ‌‌ فلاک شاگردی و عرش برین شد
نهنگ بحر تقوی با عبادت ‌‌ پلنگ بیشهٔ روز شجاعت
نشان لشکرش نخل طور ‌‌ طناب خیمه اش از گیسوی حور
خدا دادش بسر تاج شفاعت ‌‌ کمر گردیده شالش روز قیامت
کمالاتش همه ابین من الناس ‌‌ کراماتش همه اظهر من الشمس
بلطفی بین علوی شوکت شان ‌‌ که شد روح القدس گهواره جنبان

ورا ایام رضاعت منقضی بود
براه روزه ترک شیر فرمود
بروز عید تا پوشد شه و شاد
خدایش حلهٔ جنت فرستاد
برایش گشت حسب حکم داور
دو نیمه از پر جبریل گوهر
زهی راکب که جان و دل نثارش
پیمبر اشتر و گیسو مهارش
به طفلی آنچه با حق وعده فرمود
همان کرد و بران هم ملک افزود
چو قربان کرد جان با خویش و فرزند
خدا را خوش نبی را کرد خرسند
به اندوه و بلا از شکر دم زد
براه مرضی باری قدم زد
دمی غافل نشد از شکر داور
زبان از تشنگی خشک و لبش تر
به تن زخمی که از جوش محن بود
لب شکر خالق عالم دهن بود
چه منصب یافت از صبری که او کرد
که ربع ربع ایوب آرزو کرد
بهادر کرد جان قربان امت
نثار جان پاکش جان امت
فدا گردید فرزندان فدا کرد
چه پاس امت خیر الوری کرد
چو بسپر آن شه صفدر نگشتی
همه روز محشر سپر نگشتی
بسینه قاتل و بر حلق خنجر
سر او در سجود رب اکبر
بحضرت فوج دریا و خدا شد
خضاب دست ختم شاه هدا شد

چراغِ مرده چون دین شد ز صرصر   ز نورِ آن مسیحا گشت انور
چه داد شرعِ سبطِ مصطفیٰ او   خدائی و نبوت را جلا داد
نه رخت او اگر بر باد رفتی   نماندی دین حقیان گر بباد رفتی

در رفع شبهه بعض مشککین اعتقاد و جواب اوّل

گمان دارند بعضے دشمنِ فهم   اسیرِ دامِ صد تشکیک و صد وهم
که با وصفِ حصولِ غیبدانی   وقوف و علمِ اسرارِ نهانی
چرا سبطِ نبی در کربلا رفت   بپاے خود بکامِ اژدها رفت
چرا اهلِ حرم با خویشتن برد   ز دارالامن در بیت الحزن برد
جوابِ این سوالِ بے سر و پا   بود بر صاحبِ دانش هویدا
که حالِ پیشوایانِ طریقت   نباشد مثلِ حالِ جمله امت
رهِ قربِ خدا آنرا که بیش است   بلایش از همه آفاق بیش است
در آفت صبر مقبولِ اله است   نبی بر صدقِ این دعوی گواه است
قیاسِ شان بود بر خویش بیجا   که قطره قطره و دریاست دریا
نه گردد قطره با دریا برابر   بود تکلیفِ شان تکلیفِ دیگر
مغیلان لاله در صحرا نباشد   گهر هر قطره در دریا نباشد

نباشد گر یکے شتاب چون برق
ز ذره تا به خورشید است بس فرق
زراه مصطفے مگذر خدا را
نه بینی ابتلاے انبیا را
کسانے را کہ علم غیب دادند
چرا در دام آفتها فتادند
ز انجام امور آگاه بودند
چرا در صدمہ جانکاه بودند
عواقب جملہ را در نظر بود
یکے رد بلا از خود نفرمود
ز نمرودش آب با آتش شود تیز
ز آفت اهل حق را نیست پرهیز
گہے در سنگ گہ در چاه باشند
شریک حال خلق الله باشند
گریز از ابتلا کے دلیر است
خلاف مرضی رب قدیر است
به آفت صبر کردن بهره مند است
کہ پستی زینہ بام بلند است
پیغمبر کہ بود از غیب آگاه
حذر کردی ز آفتهاے جانکاه
نرفتی راه پر خار مصائب
چرا گشتی گرفتار مصائب
بری گشتے ز ربط مردم بد
کہ آخر این شرر در خرمن آمد
تکلف بود چون آن شاه ابرا
شنیدش قومی از اعوان انصا
خطوط کوفیان آمد بکثرت
طلب کردند مردم بهر نصرت
نوشت از اشقیا هر یک جدا خط
بسوگند خدا و مصطفے خط

گذشت اصرار چون از حد زیاده   سوی کوفه بشد آخر اراده
نرفتی گر برون از کنج عزلت   بظاهر کی شدی اتمام حجت

جواب ثانی شبهه مذکور

جواب ثانی این شبهه اینست   موجه نزد ارباب یقین هست
که حضرت را نبود از جنگ چاره   سلامت کرده بود از وی کناره
بهر جانب ز دست جور اشرار   مقام امن او را بود دشوار
عداوت حاکم مردود پیداشت   نرفتن در سفر کی سود میداشت
یزید روسیه جمعی ستمگر   لقتلش کرده بود اول مقرر
که در مکه بهر جا دست یابند   براه کشتنش از سر شتابند
نه شرم از خلق نه خوف از خدا بود   نظر بر قتل سبط مصطفی بود
سفر چون کرد واقف گشت خلقت   مکرر بر زبان آورد حضرت
مقام حرمت بیت الله وا شد   چو کشته تیغ جفا هم بر اشد
پناه از شر این یاران غدار   سیه باطن سیه طالع سیه کار
اگر پنهان شوم در خانهٔ مور   کشندم از ره کینه بصد زور
ز تیغ و تیر و نیزه تا زنند   تنم را خانهٔ زنبور سازند

گران لشکری مقرر کرد غدّار		هم از آل امیه سی جفاکار
که ریزند آن سیه کاران فاجر		بروز حج بکعبه خون طاهر
نمود اندیشه شه از قوم نامرد		به عمره زان بدل احرام حج کرد
ز فوت حج بسی اندوهگین شد		روان سوی عراق آن شاه دین شد
بشام هم آنکس که حاکم پیشتر بود		محیط چشمه این بدگهر بود
زبس بر مصلحت مبنی نظر داشت		ز خون آل پیغمبر خطر داشت
در اندم شه نه قصد آن طرف کرد		ابا فرزند سلطان نجف کرد
طلب کردند اهل کوفه اکثر		که گمراهیم میخواهیم رهبر
چو او را حال عالم آینه بود		پذیرا التماس شان نفرمود
چو دید اکنون نباشد چاره کار		کمر بر مرگ محکم بست ناچار
بخواری کشته گردیدن گران بود		جهاد راه حق بهتر از آن بود
ز روباهان هزبر بیشه جنگ		گوارا چون کند بر خویشتن ننگ
پدر آنرا که خیبر گیر باشد		چرا چون آهوان نخجیر باشد
سکون و جنبش جمله بجا بود		که کار او همه کار خدا بود

جواب ثالث شبهه مذکور

جواب ثالث از من گوش کن تیز — چو داری بهرهٔ از عقل و تمیز
ز روی مصلحت چون حق تعالی — علوی دین خواهد بدنیا
فرستد انبیا و اوصیا را — دهد تکلیف ارباب صفا را
بسوی شورش و طغیان آفات — براه سخت خارستان آفات
روند اندر خطه گاه صعوبت — نیندیشند از راه صعوبت
جناب نوح را مبعوث فرمود — تن تنها بچندین الف مردود
موکد گشت بر موسی و هارون — برای دعوت فرعون ملعون
به احمد گشت حکم رب عزت — کند در مکه تبلیغ رسالت
کسی را از بلا محفوظ دارد — ز پیچ و ابتلا محفوظ دا
کسی را میگذارد در بلاها — که گردد باعث راحت بعقبی
بسا از شر بهید امن خفتند — قضا را بیشتر لبیک گفتند
امان گردید کمتر را میسر — شهید راه حق گشتند اکثر
اگر بینید بچشم غور انسان — بحال حضرت شاه شهیدان
ز سر پروانه آن شاه زمن کرد — فدای دین جد خویشتن کرد
به صلح فاسق ار بیداد دستی — ز افعال قبیحش چشم بستی

وزین آفاق در اندک زمانی   نماندی از اصول دین نشانی
شرائع جمله میگردید پنهان   شدی پوشیده بالکل فروغ ایمان
چه اعدا سعی در اخفا نمودند   همیشه در پی تخریب بودند
قلیلی هم که باقی بود از دین   نهان گردیدی از کفر ملاعین
نبودی باز امر و نهی ممکن   قبایح می‌شدی جمله محاسن
وقوع قتل آن شاه معظم   بنای قصر ایمان کرد محکم
چنان حق را بعالم کرد اظهار   که خلق از خواب غفلت گشت بیدار
عیان شد زشتی اعمال اعدا   بعالم فاش گشت افعال اعدا
همه از مردم ذی علم و جاهل   شدند آگه ز فرق حق و باطل
حق آمد همچو گل عنبرفشان شد   بهار کفر پامال خزان شد
چو شد زین واقعه عالم خبردار   خروج چند کس شد مثل مختار
تبه گردید آخر حال اعدا   بزودی گشت استیصال اعدا
نگون شد گردن آل امیه   جهان خندید بر آل امیه
بنی عباس آمد زوالی   زوالی هست بعد هر کمالی
چو شائع گشت آثار ائمه   جهان شد پر ز انوار ائمه

بهر جا عالمان دین اسلام بعالم رونق آئین اسلام
کتب شایع مسائل جمله از بر چه زیب دین حق الله اکبر
محبان را که این دولت نصیب است همه از کوشش شاه غریب است
چه والا ذات شاه دین پناه است چو حق پرسی بنای لا اله است
سر عالم بپای شاه والا جهان جان فدای شاه والا

جواب رابع شبهه کور

جواب چارمی هم با تو گویم سخن دارم بسی کم با تو گویم
که شد هرگاه عصمت بر تو ثابت ز روی نص امامت بر تو ثابت
که پاک اند این ائمه رکن ایمان سراپا از خطا و سهو و نسیان
امام دین نباشد از نبی کم امامت با رسالت هست توام
نمی زیبد سخنهای پریشان بهر کاری ترا در حق ایشان
نهادن بر امور شان سر انگشت بلی پیمودن با دست درشت
بجا نبود خطا این اعتراض است همانا بر خدا این اعتراض است
ائمه کی ز خود کردار کردند بفرمان خدا هر کار کردند
کلینی کرده منقول این روایت که مردی با صفا و پاک طینت

حضور حضرت صادق بیان کرد
نباشد عرض مخلص خالی از درد
فدای تو شود این جان مشتاق
بود ذات شما مرجع به آفاق
جهانی راست حاجت با امامان
مگر در عمر کم این نیک نامان
بیک دیگر قضا نزدیک نزدیک
اجلهای شما نزدیک نزدیک
لب معجز نما بگشود حضرت
چنین با او بیان فرمود حضرت
که دارد هر یکی از ما صحیفه
منور چون ید بیضا صحیفه
در آن کردارهای مدة العمر
نوشته کارهای مدة العمر
عمل سازد بر آن آن نیک کردار
بکردار و بگفتار و برفتار
بآخر کارها را چون رساند
قضا نزدیک گردیدست داند
بنزد او رسد محبوب غفار
ز مرگ او کند او را خبردار
نماید نو بهار باغ رضوان
مقام و منزلش در قرب یزدان
چو سلطان شهیدان حسب دستور
عمل فرمود بر تحریر منشور
بیامد آخر و آمد پیمبر
به نزد او بحکم رب اکبر
خبر داد از شهادت کرد مامور
جهاد راه حق او کرد منظور
همه کارش بفرمان خدا بود
شهادت هم بحکم کبریا بود

همه کردند استدعای امداد   اجازت از پی یاری خدا داد
مگر در کربلا وقتی رسیدند   که سر از جسم او اعدا بریدند
ندا آمد بقبر پاک باشند   عزادارش بروی خاک باشند
همیشه در غم او گریه باید   بدنیا باز تا رجعت نماید
دران هنگام دریاری بکوشند   بیاری و مددگاری بکوشند
بدنیا روز رجعت باز آید   طلب خون خود از اعدا نماید
خجل اعدا شوند از کردهٔ خویش   ذلیل از کینهٔ دیرینهٔ خویش
بلب قفل و بدل داغ فراوان   عرق آلوده و سر در گریبان
سزا یابند مقهوران مردود   در آتش صورت فرعون و نمرود
همین اندر صحیفه بود مرقوم   که تعجیلش نمود آن شاه مظلوم
عمل فرمود تا اندر جهان زیست   هنوز الا امور چند باقیست
چو آخر عمر ختم المرسلین شد   نزول حضرت روح الامین شد
بدستش نامه چون بدر الدجی بود   ده و دو مهر در وی از طلا بود
که مهر خویش گیرد هر امامی   کند روشن ز شمع مهر نامی
بزیر مهر تحریری که خواند   بخود تعمیل آنرا فرض داند

عمل سازد بران در مدة العمر
نماید همچنان در مدة العمر

سخن بسیار دارد این روایت
همین کافیست گر داری بصیرت

در بیان مراتب محبت اهلبیت و ثواب گریه بماتم جناب سید الشهدا علیه السلام

کسی سازد اگر صد سال طاعت
گذارد عمر در زهد و عبادت

کند بر خود گوارا محنت راه
رود صد ره بحج کعبة الله

نماز و روزه باشد عادت او
بامر خیر صرف همت او

براه حق کند صد بنده آزاد
وظائف تا سحر تا شام اوراد

بختم مصحف باری کشد رنج
بمحتاجان دهد هر روز صد گنج

کمر بندد جهاد کافران را
نهد بر کف ز جرات نقد جان را

چو حب پنجتن در دل ندارد
براه دین الٰهی را گذارد

نباشد هیچ نفع از طاعت او را
بود بر باد سعی و محنت او را

عبث جهدش بود باطل تک و دو
بغیر خضر گمراه است رهرو

خصوصا دامن شاه شهیدان
گذارد هر که باشد نامسلمان

اگر خواهی که یابی رستگاری
بیاد کربلا کن اشک جاری

بود هر اشک چون نایاب گوهر
شود این دولت از طالع میسر

نیابی

چنین گوهر بدامن هر که بر یافت
بفردوس برین قصر گهر یافت

زابن قولویه آمد روایت
که ابن خارجه کرد این حکایت

که روزی پیش صادق رفته بودم
ز شاه کربلا ذکری نمودم

نمود آن شاه ذیشان گریه بسیار
فشاند از اشک دریا چشم خونبار

پس آن شاه امم سر کرد بالا
چنین فرمود خاص حق تعالی

حسین ابن علی شاه شهیدان
بوقت قتل خود در روز میدان

همیفرمود میکرد اشک جاری
منم مقتول تیغ قوم ناری

لنا ز مومنی وقتی مرا یاد
که نماید بماتم آه و فریاد

ز چشمش اشک خون البته ریزد
ز مجلس از گناهان پاک خیزد

دگر فرمود شاه کربلائی
منم مذبوح تیغ بیوفائی

دغا کردند اهل کوفه با من
محب بودند گردیدند دشمن

کند قبر مرا هر کس زیارت
باهل خود کند خوشحال رجعت

زابن بابویه اینست منقول
که میگوید ابو عمار مقبول

شدم از صدق روزی پیش صادق
مرا فرمود آن شاه مشارق

ابو عمار شعری چند بر خوان
بذکر ماتم شاه شهیدان

نمودم پیش حضرت خواندن آغاز   شبی بگریست آن شاه سرافراز
نمود ارشاد دیر خوان بی تکلف   بکن ذکر شهیدان بی تکلف
بآن طرزیکه خوانی با دل ریش   بماتم شعر خود در خانهٔ خویش
ادا کردن همان انداز خواندن   سبی در گریه آمد کرد شیون
صدای گریه‌های اهل عصمت   نوای ناله‌های اهل عفت
پذیرفت از پس ده بلندی   بجای ان بیقرار از دردمندی
چو فارغ گشتم آن ذیجاه فرمود   امام خلق خضر راه فرمود
که شعری هر که خواند در غم شاه   از و گریند اهل بزم بیجاه
برو واجب نماید رب عزت   ز فضل خویشتن گلزار جنت
وزان پس کرد ده ده در عدد کم   بآخر گفت پنج آن شاه عالم
که هر کس پنج کس در گریه آرد   جنان از بهر خود واجب شمارد
اگر وقتی نیاید گریه اصلا   بگرداند بگریه خویشتن را
شود واجب برو هم باغ جنت   خوشا قدر عزاداران حضرت
بسنج اشکی چو از چشم تر آید   بمقدار پر پشه برآید
ز عصیان پاک گردد ماتم اندیش   چو آن طفلی که زاد از مادر خویش

اگر باشد گناه صاحب غم
به مقدار کف دریای اعظم
همه عفو است از الطاف داور
بپاس خاطر سبط پیمبر

در بیان ثواب گریه بر امام مظلوم و حکایات گریه کنندگان

ثواب گریه در تقریب ماتم
که باشد از پی شاه معظم
خدای دو جهان بهتر شناسد
پیمبر داند و حیدر شناسد
مفید آن شیخ رکن دین و ملت
نمود از حضرت صادق روایت
که شاه کربلا شاه شهیدان
بود دایم حضور رب سبحان
بلشکرگاه خود باشد نگاهش
سوی جای ورود و بارگاهش
شهیدانیکه مدفونند با او
سعیدانی که مدفونند با او
بسوی شان نگاه رحمت اوست
حضور او همه جمعیت اوست
بخوبی زایران را می شناسد
همه آبای شان را می شناسد
ز نام زایر و آباست آگاه
ز قدرش آنچه در عقبی ست آگاه
ز زوارست او را نسبتی چند
چو اشفاق پدر در حق فرزند
خوشا آنکس که گرید در غم او
کند آه و بکا در ماتم او
بحق او دعا خود می نماید
برحمت التجا خود می نماید

هم از احمد صفا خواهد برایش ز حیدر اعتلا خواهد برایش
برو گرید کند هر کس که آهی نماند ذمه‌اش جرم و گناهی

روایت در ثواب گریه

ثواب گریه بر شاه شهیدان نیاید در قیاس و وهم انسان
چو کنه حضرت باریست مشکل که دریابد کسی از فهم کامل
اگر داند ثواب گریه دیندار ز غم شادی کند بسیار بسیار
شود از رنج افزون شادمانی کزین زحمت عیش جاودانی
ببزم غم سرشک ای چشم تر ریز بدامان امید خود گهر ریز
اگر در سر هوای باغ خلدست همین گوهر بهای باغ خلد است
رقم نقل ست از مرد خوش انجام حسینی بود او سید علی نام
که من بودم مجاور در خراسان میان روضه سلطان ذیشان
رضا هشتم امام هر دو عالم حبیب رب شهنشاه معظم
چو آمد روز عاشوره در آنجا ز فریاد و بکا شد محشر آنجا
عزیزی خواند با حال پریشان کتاب مقتل شاه شهیدان
باین مضمون زبانش شد چو گویا که اشکی گر پی فرزند زهرا

اگرچه

به مقدار پر پشه بر آید — به محشر گوی آزادی ربایند
شود زایل اگر باشد بمقدار — کف دریا گناهان گنهکار
دران محفل که مرد جاهلی بود — ز نافهمی ره انکار پیمود
که دور است از قیاس از خرد هم — گران جنس و بهایش اینقدر کم
نکاهش هر کسی هر چند رد کرد — مگر انکار محض آن بیخرد کرد
ز محفل خاست شد در خانه خویش — چو شب خوابید در کاشانه خویش
بخواب آمد نظر صحرای محشر — هجوم مردم و غوغای محشر
صراط حشر و میزان عدالت — فروزان دوزخ و ابواب جنت
به تن رعشه پریشان حال مردم — گشاده نامه اعمال مردم
ز گرمی تشنگی شد بسکه غالب — دل او آب را گردید طالب
بسوی راست چون مضطر نظر کرد — درخشان چشمه کوثر نظر کرد
لب چشمه دو مرد او دید یکتن — سپید رخت بدن سرگرم شیون
ز نور چهره شان صحن محشر — سراپا نور سرتا پا منور
دران کثرت دران جمع گروه — بپرسید از کسی زیشان نشانه
بگفت او حضرت خاتون محشر — جناب حیدر صفدر شبیر

بلب آورد از حیرت سبب چیست سیه پوشند آیا ماتم کیست
بگفت او بملبی ای از خرد دور نمیدانی که امروزست عاشور
سیه پوشند این اشخاص دلریش بتقریب عزای دلبر خویش
پس او نزدیک زهرا رفت بیتاب صدا زد فی سبیل الله دم آب
جناب فاطمه آزرده گردید بسوی او بچشم صد غضب دید
صدا زد دور شو داری تو انکار ز اجر گریه بر سلطان ابرار
حسین من نبی را نور دیده غریب کربلا محنت کشیده
تنش لرزید و شد از خواب بیدار پشیمان گشت تائب شد ز انکار
به پیش مردم آمد عذر اندیش که گشتم منفعل از کرده خویش
بیان خواب کرد آن نیک کردار بچشم او و دلش گردید بیدار
حسین آن فدیه رب کریم است بقرآن آیه ذبح عظیم است
دگر جا کاف ها یا عین صاد است ازان هم سرگذشت شه مراد است
چه آفت ها بران مظلوم بگذشت کزان هم کعبه جای تعزیت گشت
ز این قول به آمد روایت زراره می نماید این حکایت
مرا در نیم جعفر شد گزاره امام پاک فرمود ای زراره

عجب حالیست حال شہ غم انگیز
که دل از درد و اندوه است لبریز
درین غم ماند صرف گریہ گردون
چہل صبح از فلک شد بارش خون
چہل روز آفتاب صبحگاہی
برو بگریست از روی سیاہی
ز سرخی تا چہل روز این چنین ہم
سما ہم ماند صرف گریۂ غم
بہر جا بود کوہی پاره گردید
ز ہم از کثرت اندوه پاشید
بدریاہا عجب جوش و خروش است
سما ہم روز و شب جوش و خروش است
دل ہر حور و ہر غلمان غم اندوز
ملایک صرف گریہ تا چہل روز
زنان ہاشمی بکشاده گیسو
نمالیدند روغن بر رخ و مو
بجا ہم شانه از گیسو جدا ماند
حنا نا آشنای دست و پا ماند
نیاید تا میان شہر یا رشام
سر ابن زیاد زشت انجام
زماتم بود غوغا در مدینه
قیامت ماند برپا در مدینه
ازان پس باز فرمود آن شہ پاک
که زین العابدین مجروح و غمناک
بیاد شاه چندان گریہ میکرد
باحوال پریشان گریہ میکرد
که مردم از صدای نالۂ او
ز آواز درای نالۂ او
بحال زار بودند اشک ریزان
شریک درد از تسکین گریزان

جهنم گرم می گردید هر بار
که سوزد خلق را از گرمی نار

ولیکن گشت ساکن نار مالک
بفرمان خدا از دست مالک

نشد از هار سان روزی چواین گا
جهنم دفعة زد جوشش بسیار

ز سدره حضرت جبریل آمد
ز حکم حق بصد تعجیل آمد

ز شهپر چار سان آتش آمد و کرد
بآتش داد تسکین شعله رد کرد

نبودی بر زمین گر حجت حق
شدی یکسر زمین نابود مطلق

بشاه کربلا چشمی که گرید
بسبط مصطفی چشمی که گرید

نبی محبوب پیش حق تعالے ست
ز زهرم خوب پیش حق تعالی است

شود هر کس به مظلوم گریان
بهر او نبی کرده است احسان

ادا کرد است حق آل اطهار
پیمبر خوش خدا او را مددگار

شود محشور ماتم دار حضرت
باهل بیت در روز قیامت

در بیان وفات پدر یزید و تخت نشینی یزید علیه اللعن و نامه نوشتن بولید حاکم مدینه برای گرفتن بیعت و انکار حضرت

مشو غافل که دنیا پر فسون ست
پری هر کسکه پندارد جنون ست

بظاهر صورت محبوب پرفن
بباطن قاتل و سفاک رهزن

نگاه التفاتش خنجر تیز
تبسم قند الا زهر آمیز

کشد بیجان بدام زلف پیچان
کشد در مجلس چاه و زنخدان

رضامند از فنای عاشق خویش
وفا با کس نماند این جفاکیش

همیشه گرچه می‌بینند مردم
که این شد از جهان آن شد نهان گم

ز غفلت دیده عبرت نگیرند
به عشقش مبتلا دیوانه‌ای چند

یکی اعضای او فرسوده بر خاک
دگر دارد ز نخوت سر بافلاک

یکی از تابعانش حاکم شام
که تا رحلت [illegible] بدو رام

چو هنگام وفاتش گشت نزدیک
شد از ملک بقا سوی گور تاریک

یزید رو سیه فرزند خود را
رفیق فاسقین پسند خود را

طلب کرد و قریب خود نشانید
برویش از نصیحت غازه مالید

که کردم سرنگون گردنکشان را
مطیع خود تمام اهل جهان را

بلاد و شهر و کشور بیش از بیش
در آوردم همه در قبضهٔ خویش

مهیا ساختم با پایداری
همه سامان ملک شهریاری

ز هر کس بر تو می‌ترسم و لیکن
اگر سازی علاجش هست ممکن

یکی عبدالله آن ابن عمر دان
جدا از تو نخواهد شد گران

اگر با او مدارا پیش گیری
بظل التفات خویش گیری

دگر عبدالله آن ابن زبیرست ... بدان از خویشتن او را که بهترست
مدارا گو کنی صلحست دشوار ... نخواهد شد موافق با تو زنهار
عدوی تست باید دست هرگاه ... براندازد ستون دولت و جاه
تو فکر دفع او در ابتدا کن ... چو یابی بند بند او جدا کن
سوم ابن علی فرزند زهرا ... که خون اوست خون شاه بطحا
شوند او را اگر شیخ کوفه طالب ... بسوی خویش دارم ظن غالب
مگر یا بن طلب اصلا ندارند ... بوقت ابتلا تنها گذارند
بسبط مصطفی چون هست عالی ... مشو زنهار در فکر خرابی
چو او کشته شود از بیعت تو ... نماند حفظ ملک و دولت تو
بگفت این حرف و راهی از جهان شد ... خلیفه پیشوای فاسقان شد
یزید روسیه بدبخت خونخوار ... نشین در جای احمد شان قهار
ولید عتبه را از بغض و کینه ... فرستاد آن ستمگر در مدینه
بحکم او که اول از خطا کرد ... بفرزند جناب مصطفی کرد
بنزد شاه والا کس فرستاد ... که ما را حاکم ناکس فرستاد
که از تو بیعت او را ستانم ... ندارم دست بیعت تا ستانم

ولید بن عتبه
حاکم مدینه بود

ترا باید که نزدم حاضر آیی
قبول بیعت حاکم نمایی
امام هر دو عالم برد تشریف
شهنشاه معظم برد تشریف
نمود ارشاد بیعت نیست ممکن
بدست حاکمان تیره باطن
تو میدانی که ما اعلام دینیم
نشانهای ره صدق و یقینیم
عطا فرمود حق ما را امامت
کرامت کرد حق ما را کرامت
دل ما بحر علم رب باریست
زبان ما بحق و صدق جاریست
ز جد ما بگوش ما رسیدست
همه عالم ز پیغمبر شنیدست
خلافت کان مقام احترامست
برا اولاد ابوسفیان حرامست
چنین فرمود چون ختم رسالت
ز ما هرگز مدار امید بیعت
ولید آنوقت کاتب را طلب کرد
رقم انکار سلطان عرب کرد
چو نامه خواند ملعون حاکم شام
بجوشش آمد لعین اخون اندام
جواب نامه کوته بین فرستاد
که زین مضمون بجسمم آتش افتاد
رقم من آنچه میسازم همان کن
سر ابن علی نزدم روان کن
ولید این نامه خواند و شد پریشان
بمروان کرد فاش این از نهان
ستمگر گفت تا کی این تغافل
به تنهائی طلب کن بی تامل

اگر بیعت نماید زین چه بهتر　وگرنه از تن او کن جدا سر
ز گفتار لعین رنجید حاکم　که امرے میکنی تعلیم ظالم
که در دنیا شوم رسوا و بدنام　بعقبی داخل دوزخ بد انجام
مگر او را طلب کردن ضرورست　بنا فرمانی حاکم فتورست
مگر سبط احمد را طلب کرد　جگر بند محمد را طلب کرد
بخویشان عزیزان شاه ذیشان　پے همراه بودن داد فرمان
جوانان اسلحه بر خویش بستند　بجرات آستین ها بر شکستند
روان شد همره شاه حجازی　دلاور حضرت عباس غازی
بر شاه هدے بودند سی کس　رفیق و اقربا بودند سی کس
چنین فرمود حضرت با برادر　تو با این سر فروشان باش بردر
صدائے من کنی هرگاه اصغا　در آ در جاے خلوت بی تحاشا
چو داخل شد بمجلس شاه ذیشان　بمجلس پیش حاکم بود مروان
بحضرت کرد حاکم ذکر بیعت　نمود ارشاد آن شاه ولایت
ترا مد نظر باشد مقرر　ببیعت این قدر باشد مقرر
که سازم بیعت ظاهر نه پنهان　شود این امر بر مردم نمایان

بگفت او راست گفتی هست ظاهر   همین دارم همین دارم بخاطر
نمود ارشاد شه پس کن توقف   که در تعجیل می باشد تاسف
من و تو هر دو رای خویش بینیم   بهر جانب که حق باشد گزینیم
شود طی صبح عجلت اینقدر چیست   سزاوار خلافت در جهان کیست
ولید این امر منظور نظر کرد   برخصت قصد شاه بحر و بر کرد
بحاکم گفت مروان بد اندیش   شوی آخر خجل از کردهٔ خویش
بفردا امر بیعت را مینداز   نیابی دست بر ابن علی باز
بقابوی تو هست اینوقت دشمن   اگر بیعت نسازد گردنش زن
ازین گفتار او حضرت برآشفت   بمروان لعین بیحیا گفت
ترا مقدور باشد ای زنازاد   که بر من دست اندازی زبیداد
تو و این هر دو این قدرت ندارند   که بر ایذای من همت گمارند
بحاکم گفت پس آن شاه ذیشان   چرا پای نهی بیرون ز ایمان
مرا زیباست در امت امامت   که جد من بود ختم رسالت
گذرگاه ملایک خانهٔ من   بود روح الامین پروانهٔ من
بود در خانهٔ من تا قیامت   همه آغاز و انجام امامت

یزید روسیه مردیست خمار
بفسق و معصیت دائم گرفتار

بجور ناحق مطلق هست عاصی
علانیه گرفتار معاصی

باو بیعت کنم من هست دشوار
مکن با من چنین گفتار زنهار

بگفت اینحرف و آن سلطان فریقان
بدولت خانه آمد با رفیقان

بحاکم گفت مروان سیه مست
شکار آمد بدست و رفت از دست

بلب آورد حاکم اینچه گوئی
نزیبد آدمی را جز نکوئی

من و خون گل گلزار زهرا
چه امرست این معاذ الله منها

دغاکیشان کنند از سلطنت پیش
بگیرم خون او بر گردن خویش

کنم گر اختیار این شقاوت
چگویم با محمد در قیامت

بظاهر گفت مروان خوب کردی
نمودی پاس ایمان خوب کردی

بباطن شد نهایت بر لعین شاق
که شد سالم بخانه شاه آفاق

که مروان دشمن اسلام و دین بود
لعین ابن لعین ابن لعین بود

در بیان اراده و سفر جناب سید الشهدا از مدینه و رخصت شدن از ضریح جناب محمد ص مصطفی و فاطمه زهرا

حریصان را جهان دل می رباید
همه تلخست و شیرین می نماید

خدا آگاه زیر آسمان کیست
حق از باطل شناسد در جهان کیست

تمنای شکوه و حرص دولت کند غافل ز فردای قیامت
بحرص مال و دولت طالب جاه در افتد دیده و دانسته در چاه
حق آل محمد بود روشن نه کوری بست چشم فهم دشمن
جهان چون دید پر از فتنه و شر برآمد از وطن سبط پیمبر
چو تنگ آمد ز بغض اهل کینه روان شد سوی مکه از مدینه
بقبر مصطفا شد بهر رخصت امام رهنما شد بهر رخصت
بسوی مرقد پر نور آمد کلیم الله فراز طور آمد
نماز چند رکعت خواند حضرت میان روضهٔ ختم رسالت
تضرع پیش رب کبریا کرد بسی زاری بدرگاه خدا کرد
که آگاهی ز حال من الهی که عاجز را چه پیش آمد تباهی
براه زهد و طاعت ره نوردم بنیکی امر و نهی از زشت کردم
جهانی را به ره ایمان نمودم در دیندارے تقوی گشودم
تجاوز در گمان من نیامد بجز حق در بیان من نیامد
بحق صاحب این قبر یارب عطا کن در بلاها صبر یارب
رضای تو بهر کاری که باشد نجات من بکرداری که باشد

برای من همان تجویز فرما
برایت هر بلا سهل است اینها

قریب صبح سر بر مرقد پاک
نهاد و خفت سبط شاه لولاک

جناب مصطفی را دید در خواب
حبیب کبریا را دید در خواب

ملایک حلقه زن در دور آن شاه
که بود از انتهای شان حق آگاه

بنزدیک جد خود رفت حضرت
که یا خیر الوری ختم رسالت

منم فرزند زهرا ابن حیدر
منم شبیر شبر را برادر

تو فرمودی مرا تفویض امت
نشانیدی تو بر صدر امامت

ستمگاران مرا یاری نکردند
دغا کردند غمخواری نکردند

نه بستند اصلاح حرمت من
کمر بستند بهر ذلت من

کنون از ستگاری نیست راهی
پناهی ده پناهی ده پناهی

سرش بر سینه چسپانید احمد
جبین و سینه اش بوسید احمد

مودار شاد ای جان و دل من
چراغ شرع و شمع محفل من

ترا در کربلا رفتن ضرورست
همین خرسندی رب غفورست

گروهی فاسق و فاجر ز امت
که میدارند امید شفاعت

ترا سازند با خویش و یگانه
شهید راه حق بی آب و دانه

روان گردد بحلق خشک خنجر کنی رفع عطش از آب کوثر
لعینان را کجا باشد سلامت خدا محروم دارد از شفاعت
بدنیا و بعقبی زشت حال اند بکونین اشقیا خسران مآل اند
ترا پیش خدا باشد منازل رسی بر اوج قرب رب عادل
بیا در خلق مشتاق اند یکسر بدیدارت پدر مادر برادر
بجد خویش گفت آن شاه عالم که یا شاه دو عالم فخر آدم
دل من سیر شد از زندگانی ندارم حاجت دنیای فانی
مرا هم در مزار خویش جا ده نجات از دست این اهل جفا ده
نبی فرمود ای نور دو دیده سوار کشتی طوفان رسیده
ترا زین راه اصلا نیست چاره ز برگشتن بدنیا نیست چاره
مراتب در حضور رب عزت بود موقوف بر امر شهادت
کلید دوزخ و جنت که یابی همه گنجینهٔ قدرت که یابی
طریق خاص تحصیلش همینست شهادت زینهٔ رفعت بدینست
بگفت این حرف احمد کرد رخصت ز خواب خوش ثره واکرد رخصت
شب دیگر بقبر فاطمه رفت بچشم تر بقبر فاطمه رفت

بهر قد گشت چسپان ابن حیدر   نمازے خواند و شد رخصت ز مادر
ندا آمد که قربان سر تو   پدر دست گریبان مادر تو
بهر جانب روی در دشت غربت   من موی پریشان در مصیبت
من غمدیده همراه تو باشم   شریک درد جانکاه تو باشم
بهر منزل که باشد زینب من   جهان لرزد ز شور یارب من
پس از رخصت مادر شاه ابرار   سوے قبر حسن آمد گهربار
برادر را وداع آخری کرد   نگه سوے سپهر چنبری کرد
بخانه آمد و قصد سفر ساخت   بسامان سفر مظلوم پرداخت

در بیان رخصت حضرت از محمد حنفیه و ام سلمه و نوشتن وصیت نامه

دریغا شاه مسکن میگذارد   گل شاداب گلشن میگذارد
ز دامان میرود لعل بدخشان   دُر از دریا قمر از برج میزان
مه کنعان ز کنعان میکند کوچ   عجب شیر از نیستان میکند کوچ
مدینه پر غم و اندوهگین است   که روز هجرت احمد همین است
هجوم مردم نالان بهر جا   ز شور واحسینا حشر برپا
زنان و کودکان در آه و زاری   همه یکجا به بزم سوگواری

یکی گریان یکی از درد نالان پریشان صورت موی پریشان
یکی گوید که روز مرگ زهراست مقام آه مریم اشک حوّاست
یکی گوید که حیدر میرود آه یکی گوید پیمبر میرود آه
ز فریاد یتیمان ست محشر عزیزان و قریبان خاک بر سر
محمد نام حضرت را برادر بخدمت آمد و شد عرض گستر
تو فخر خاندان مصطفائی تو امت را امام و پیشوائی
تو می بینی و من کردم نظاره ز دست دشمنانت نیست چاره
بمکه رو در انجا کن اقامت نه بینی گر در ان جا هم سلامت
چو ایمن از خطر آنجا نگردی ترا باید کنی صحرا نوردی
سوی شهر یمن از مکه رو آر که آنجا دوستان هستند بسیار
نویسی خط از آنجا سوی احباب شود تا جنگ بهر جنگ اسباب
شنود ارشاد حضرت ای برادر مرا ایمن نخواهد شد میسر
گزینم جا اگر در روزن مور کنند اهل شقاوت زنده در گور
مرا در راه حق بهر جهاد است شهادت زینه بام مراد است
بود جا گرچه بر شمشیر تیزم بگر از بیعت حاکم گریزم

محمد زین سخن گردید گریان
نمود ارشاد با او شاهِ ذیشان
به مکه میروم از خوف دشمن
عزیزان و محبان همرهِ من
تو در یثرب بمان جاسوس من باش
خبردار از لعینان در وطن باش
بمان مستفسر حال و سوانح
بمن بنویس احوال و سوانح
طلب زان بعد قرطاس و قلم کرد
وصیت نامهٔ حضرت رقم کرد
عجب نامه پُر از درد و غم اندوز
باین مضمون جانکاه و جگرسوز
شهادت میدهد سبط پیمبر
حسین خسته جان مخلوق داور
که ذاتش لاشریک و یگانه
هویدا کرد افلاک و زمانه
محمد بنده و مرسل به تمجید
بحق و راستی مبعوث گردید
جهنم حق گلستان جنان حق
قیامت حق که شکی نیست مطلق
خدای پاک میراند همه را
به محشر زنده گرداند همه را
نکردم من ز خود ترک سلامت
ولیکن از پی اصلاح امت
نمایم سوی نیکی رهنمائی
ز زشتی و بدی دارم جدائی
بکردار احمد و حیدر برفتار
قبول من قبول رب دادار
کند هر کس که در دنیا مرا رد
ز من صبر و ز حق پاداش مرتد

نباشد شک درین اصلا یقین است   که ایزد بهترین حاکمین است
توکل کردم و ممتاز گشتم   بسوی اوست روزی باز گشتم
مرا هر کس که ایذائی رساند   عوض روزی ازو عادل ستاند
نوشت این نامه مهر و بدان زد   بعجلت داد در دست محمد
مهیای سفر شد شاه ذیجاه   زنان و اقربا گشتند همراه
که آمد ام سلمه هم نزدیک   سکونت از ضرورت جا تحریک
بگفت آن زوجهٔ خاص پیمبر   که ای فرزند حیدر جان مادر
تو عزم مکه داری با عزیزان   بداغ خود مرا غمگین مگردان
شنیدم من ز جد تو مکرر   که گردد سبط من مذبوح خنجر
بدشت کربلا محروم از آب   شود مجروح با انصار و اصحاب
نمود ارشاد شاه دین که مادر   چه سازم چون چنین باشد مقدر
سفر از عالم فانی ضرورست   عمل بر حکم ربانی ضرورست
خبر دارم ز روز قتل و قاتل   مقام دفن منقوش ست در دل
ز هر حال زنان خویش آگهم   نیم غافل ز نا کشتگان هم
بسوی کربلا شاه ولایت   بانگشت مبارک کرد اشارت

زمین ها پست گردیدند هر جا   زمین کربلا گردید بالا
بجا درستید ز سجاده بنمود   محل دفن و لشکرگاه بنمود
مقام قتل هر یک یار و یاور   محل دفن هر خویش و برادر
نمود ارشاد بعد کشتن من   کنند اهل حرم را قید دشمن
زنان و طفل در اعدا گرفتار   بگردانند عریان سر بازار
چو این گفتا سلطان زمان کرد   عفیفه اشک بارید فغان کرد
کشید آهی و گفت ای جان مادر   مرا دادست جد تو پیغمبر
کف خاکی ازین پر نور مدفن   به شیشه ضبط او را کرده ام من
به خود آن شه دلریش برداشت   کف خاکی ز قبر خویش برداشت
بمادر داد و گفت این خاک را هم   به شیشه ضبط کن باشند با هم
چو خون گردد ببین تا هر دو این خاک   بدان شد قتل ابن شاه لولاک
ازین گفتار حضرت شد قیامت   ز شور اهل عصمت شد قیامت

در بیان آمدن حضرت شاه از مدینه به مکه و فرستادن مسلم به کوفه

ز زین العابدین گردید مشغول   ازان شاه مبین گردید مشغول
که چون حضرت برون شد از مدینه   ز غم دست جهانی بود و سینه

ز خویشان جمله را فرمود رخصت
وداعی گفت با اهل قرابت
به محمل خواهران را برنشانید
به هودج دختران را برنشانید
ز اصحاب و ز اهل بیت ذیجاه
بقدر بیست و یک بودند همراه
جناب قاسم فرزند شبّر
علی اصغر علی اکبر دلاور
ابوبکر و عمر بودند و عثمان
دگر عباس ابن شاه مردان
چو عبدالله مسلم غیرت ماه
حسن رنجور و چشم دل الی الله
بخواند آیات قرآن و سفر کرد
اگر ترسان ز جور قوم نامرد
همه گفتند با آن شاه ذیجاه
که بی‌راهه ببر تشریف یا شاه
بگفت آن شه چه حاصل از کم و کاست
مرا زیباست رفتن بر ره راست
ز صادق این روایت گشت معلوم
چو بیرون شد ز یثرب شاه مظلوم
بره برخورد فوجی از ملایک
بر او اتقیا و شاه سالک
مسلح نیزها در دست اسوار
به اسپان صبادم برق رفتار
پس تسلیم کردند اینچنین عرض
که ما را هست شرکت فی بیان عرض
همیشه یاور جد تو بودیم
اعانت در جهاد اکثر نمودیم
کنون هم حسب حکم رب قادر
بخدمت ما همه هستیم حاضر

اگر فرمانیدی بازو کشائیم — که اعدای ترا غارت نمائیم
نمود ارشاد حضرت چیست حاجت — که دور راهم ز اعدا در حفاظت
مگر در وعده گاه من بیائید — اقامت بر مزار من نمائید
پس از فوج ملایک لشکر جن — مسلمان کلمه گو چون عفر جن
رسید و گفت با آن شاه ذیجاه — که ای نور خدا جان ید الله
بجا آرم نمائی هرچه فرمان — هلاک دشمنان کاریست آسان
همین ساعت شوند این جمله بیسر — کنم با خاک اعدا را برابر
بغیر آنکه تکلیفی نمائی — بمیدان دست بازوی کشائی
شود این فرقه کفار فی النار — اسیر جمله بلا فی النار فی النار
نمود ارشاد فرزند پیمبر — که قدرت از شما دارم فزونتر
جهان و صد جهان در قبضه من — زمین و آسمان در قبضه من
مگر خواهم کنم اتمام حجت — برین قوم گرفتار ضلالت
بلا بر فرق و دوش خویش گیرم — رضای حق تعالی پیش گیرم
نترسم از بلا در راه سبحان — سر من صورت یحیی ست قربان
براه امتحان گرم جهادم — بود سرداری عقبی مرادم

مقر گشت از من دشت پیکار مقام امتحان قوم اشرار
مزارم شد معین جای رحمت ز من باشد شفاعت در قیامت
شما در کربلا آئید حاضر بعاشورا که هست آن روز آخر
لعینان از خدا خوفی ندارند سرم ببرند و بر نیزه گذارند
گرفتار بلا آل پیمبر سوار اشتران با دیدهٔ تر
شوند از ظلم اعدای ستمگار برهنه سر ببازار و بدربار
زره آن فوج برگردید مجبور حسین آمد به مکه از ره دور
بروز جمعه و ثالث ز شعبان بشهر مکه آمد شاه ذیشان
برای عمره مردم جمع بودند شرف حاصل ز تسلیمش نمودند
همی گشتند مردم گاه بیگاه شرفیاب از حضور شاه ذیجاه
بشهر کوفه مشهور این خبر شد که مکه سبط احمد را مقر شد
سلیمان نام از قوم خزاعی که بود از جملهٔ اشخاص داعی
بهم گشتند مردم در سرایش برای چاره جوئی حسب رایش
که حاکم شد یزید زشت انجام ستمگار و جفاکار و مے آشام
حسین ابن علی آمد بمکه امام متقی آمد بمکه

چه باید کرد ما را ای سلیمان بگو با من خدا را ای سلیمان
سلیمان گفت اگر باشید محکم به پیمان و برادر رب عالم
بجان و مال در تبعیت او بصد صدق و یقین در نصرت او
رقم نامه بآن سرور نمائید طلب او را باین کشور نمائید
وگر باشد به تبعیت تأمل بیاری و مددگاری تساهل
خدیعت نیست کار آدمیت میفکنید او را در هلاکت
همه گفتند اگر سازد منور حسین از نور خود این شهر و کشور
به بیعت دستا ز رغبت گشائیم بخدمت جانفشانیها نمائیم
برغبت پس کتابتها نوشتند بشاه یثرب و بطحا نوشتند
همه اعیان و سرداران کوفه تهیدستان و زرداران کوفه
که یا سبط رسول الله شبیر شد از حال ما آگاه شبیر
ز دست حاکم غدار تنگیم به اهل ظلم آماده بجنگیم
بیا تا جان در آید در تن ما ز بدعت پاک گردد مسکن ما
بیا مشکلگشای ما نداریم امامی پیشوای ما نداریم
بغیر از تو نئیم مشتاق بیعت بجان و مال حاضر در اطاعت

بما حاکم که نعمان بشیرست   ذلیلست و خفیفست و حقیرست
نه در جمعه گهی شرکت نمائیم   نه روز عید همراهش آئیم
تو گر آئی پذیرد رونقی حق   کنیم او را باهل شام ملحق
رقم در خط چو کردند این مقاصد   فرستادند همدست دو قاصد
یکی را نام عبد الله بن وال   دگر عبد الله و سبع بدنبال
که این نامه به تعجیلی که توانند   حضور سبط پیغمبر رسانند
ز ماه روزه تاریخ دهم بود   که آمد خط به پیش خاص معبود
ز بعد آن هجوم نامه ها شد   رقم از هر طرف خطی جدا شد
روانه گشت قاصد بعد قاصد   طلب مقصود تحریر مقاصد
شبی آمد صد و پنجاه نامه   بروزی بیشتر صد از راه نامه
بهم گشتند پیش شاه ابرار   ده و دو الف مکتوبات اشرار
به آخر شاه هم خطی رقم کرد   ز مقصود و تفویضش قلم کرد
که تحریر شما بسیار آمد   مکاتیب شما هر بار آمد
گهی آن سعید و گاه هانی   سوی کوفه بتاکید روانی
نوشتید التماسی ما نداریم   بیا شاها امامی ما نداریم

۱ عبد الله بن وال
عبد الله بن سبع همدانی
نام قاصدان اهل کوفه ۱۲

۲ سعید بن عبد الله حنفی
هانی بن هانی السبیعی قاصدان
اهل کوفه ۱۲

لهذا احسب استدعای مردم بتوثیق کتابتهای مردم
رسول خود سوی شان میفرستم که مسلم را بفرمان میفرستم
محل اعتماد من همین است که ابن عم و از من جانشین است
اگر تحریر او آید بنامم که منظور شما شد احترامم
بجان و مال شد منظور شرکت کمر بستند محکم در اطاعت
بصدق دل گرائیدید برحق معرا گشته اید از زیغ مطلق
سوی کوفه چو خواهد رب عزت توقف نیست می آیم بعجلت
وفای وعده از من در رسیدن رفاقت از شما در حق گزیدن

در بیان آمدن حضرت مسلم بکوفه و خبر رسیدن بیزید ملعون و فرستادن ابن زیاد را

سفر باشد مبارک بر انسان ظفر یابد اگر باشد پریشان
مگر رنج سفر هم بیشمار است درین وادی بهر جا خار زار است
سفر دارد دو رنگی مثل دنیا که در وی هست هم راحت هم ایذا
اگر خوش طالع و خوش اعتقاد است محیط و کشتی و باد مراد است
دگر بد اعتقاد و بد سرشت است بآتش نار چون اهل کنشت است
خوشا احوال آن مرد مسافر که یابد منزل مقصود آخر

شود فارغ ز رنج راه دنیا
براحت تا ابد باشد بعقبا
چنین باشد خبر از اهل اخبار
که پس چون کوفیان کردند اصرار
امام پاک مسلم را طلب کرد
که در عقل و فراست بود او فرد
بعلم و فضل و دانائی و جرأت
وحید دهر ابن عم حضرت
نشانید و بفهمانید او را
بجای خویش گردانید او را
که اهل کوفه گر رغبت نمایند
بقصد خویش و بیعت را آیند
برو در کوفه و بنویس با من
کنم قصد سفر از مکه تا من
مگر این ماجرا باشد بکتمان
نگردد فاش بر کس از نهان
پس او را با تلطف کرد رخصت
بکوفه بی تکلف کرد رحلت
ز همراهان آن خورشید ایمان
عماره بود و قیس و عبد رحمان
دو رهبر از گروه قیس همراه
گرفت و شد نگاه او بر الله
کمر آن سید عالی گهر بست
بقطع منزل عقبی کمر بست
قضا را در بیابان راه شد گم
ز دور چرخ گردان راه شد گم
چو مرغ آشیان گم کرده هر سو
همی گردند در صحرا تکاپو
ز گم کردن ره او سخت سرگشت
بسان گردباد آواره در دشت

عمارة بن [illegible] السلولی
وقیس بن مسهر الصیداوی
وعبد الرحمن بن عبدالله
الازدی [illegible] همراه
بودند

چو عطش غالب شد از نایابی آب
ز فرط تشنگی گشتند بیتاب
ز خشکی گشتی شان در تباهی
زبان اندر دهان چون ریگ ماهی
نشد چون قطرهٔ آبی میسّر
گذشتند از جهان آن هر دو بهم
چنان مسلم به محنت گرم گردید
که خود را بر سر آبی رسانید
از آنجا خط سوی حضرت رقم کرد
ز حال وادی غربت رقم کرد
که مردند از عطش در راه رهبر
مرا فالیست بد یا ابن حیدر
سفر بهتر بحق خود ندانم
اگر باشد مناسب باز مانم
بدست قیس این مکتوب را داد
حضور سید عالی فرستاد
جوابش از امام طاهر آمد
مگر جبنی ترا در خاطر آمد
بخواند و آن خیال از دل بدر رفت
مصمّم گشت قصد و پیشتر رفت
بجایی دید در راه آن هنرمند
که مردی تیر سوی آهو افگند
هدف شد بر زمین افتاد آهو
شد آهوی عدم آباد آهو
ترا دید از لبش گر خواست و این
ز دو قسم کشته خواهد گشت دشمن
مگر در دل هراسی گشت پیدا
تفکر از جبینش شد هویدا
بشهر کوفه چون گردید داخل
شدش در خانهٔ مختار منزل

قدومش مردم کوفه شنیدند ببال شادمانی ها پریدند
بخدمت فوج فوج از طیب خاطر صباح و شام میگشتند حاضر
برایشان خواند مسلم نامهٔ شاه ز مضمونش همه گشتند آگاه
ببیعت آمدند از طوع و رغبت ز مردم هیژده الف اهل بیعت
چو مسلم این همه سامان بهم کرد بسوی شاه مکتوبی رقم کرد
که هست اولی نزد این فدائی توجه گر بدین جانب نمائی
بصبح و شام میکردند جمهور تردد بر در مسلم بدستور
خبر چون منتشر شد رفته رفته بحاکم هم خبر شد رفته رفته
بفرمان یزید نا مسلمان بشهر کوفه حاکم بود نعمان
بدل اندیشه از جمع امم کرد بمسجد آمد و مردم بهم کرد
بمنبر رفت و گفت ای جمع مردم چرا گردید راه راست را گم
بترسید از فساد و فتنه و شر که گردد باعث خواری مقرر
اگر دارید قصد ترک بیعت بود انجام قتل و نهب و غارت
مرا قتل و عقوبت نیست منظور اگر ورزید سرکشی البته مجبور
بود با [illegible] تیغ بجنگم [illegible]

[illegible]

کسی در کارزار من نباشد — کسی باشد که یار من نباشد
یزید آمد ز منبر بعد این پند — بگفت ابن ربیعه هاشمی چند
ازین گفتن که گردید از تو ناشی — چه می آید پدیدت تا نباشی
کجا کافی بتنبیه حریف است — که این گفتار گفتار ضعیف است
بگفت او زان ضعیفی هست آسان — که گردم غالب و باشم بعصیان
لعینی بود عبدالله مسلم — نوشت از سستی نعمان بحاکم
یزید روسیه را کرد آگاه — که مسلم نایب ابن یدالله
بکوفه آمد و کرد است بیعت — با و از مردم کوفه جماعت
چو خواهی کوفه از آن تو باشد — بزیر حکم و فرمان تو باشد
باینجانب بکشد مردی ز تو رخت — که باشد مثل تو در کار تو سخت
ز سستی کار از نعمان چه آید — که دانسته تساهل می نماید
عمر فرزند سعد و دیگران هم — چنین نامه چنین مکتوب باهم
نوشتند و فرستادند در شام — یزید زشت را کردند اعلام
غلامی بود سرجون نام رومی — سیه چشمت سیه طالع ز شومی
که بود از حاملی پیشینه آزاد — بقصر آن یزید آمد زنازاد

[illegible] ۱۲

یزید او را ستود و مرحمت کرد / بلطف احوال با او مشورت کرد
در آمد در سخن سرجون ناصب / که نزد من چنین باشد مناسب
بخوان ابن زیاد بی‌حیا را / که دارد دشمن او آل عبا را
رود در کوفه و مسکن گزیند / از و البته این آتش نشیند
یزید روسیه رو داشت گفت / نشد این رای مرغوب طبیعت
دگر شد حرف زن سرجون ثانی / تو رای و الی خود را چه دانی
یزید روسیه گفت او ذهین بود / بهر یک با برای او چنین بود
بر آورد از بغل سرجون کتابت / سپی ابن زیاد بد نشاد وست
رقم در خط البته چون شگوفه / سوای بصره سرداری کوفه
یزید روسیه چون خواند منشور / بگفت او را بده فرمان بدستور
سوی ابن زیاد آن فتنه گر هم / خطی بنوشت با صد ظلم توام
که در کوفه فسادی گشت پیدا / بنای فتنه و شر شد هویدا
شنیدم تا شتابد خوش انتقام / بسوی کوفه آمد مسلمش نام
بگردش هالهٔ پروانه چون شمع / برای جنگ لشکر میکند جمع
بکوفه رو بصد حیله بصد فن / بگیر او را روان گردن بزن

ز قتلش تیغ را یا غرق خون کن
ز کوفه یا مسافر را برون کن
بمسلم ابن عروه داد نامه
رسانید او بآن جلاد نامه
نه نامه نامهٔ بیداد عنوان
نه نامه محضر خون شهیدان
پس او عثمان که بود او را برادر
میان بصره کرد او را مسخر
روان شد روز دیگر خود بکوفه
بشب آمد ستمگر خود بکوفه

در بیان نامه نوشتن جناب سید الشهدا باهل بصره و اجتماع هم سخنان سلیمان و آمادگی باعانت

سعیدی را بسر تاج سعادت
پلیدی را ببر رخت شقاوت
یکی در بند جمع مال دنیا
یکی سرگرم در تحصیل عقبا
یکی از دوزخ حق اشک ریزان
یکی بیخوف از رحمت گریزان
یکی از جان و دل قربان احمد
یکی لب تشنهٔ خون محمد
یکی از عجز خاک پای سبطین
یکی آماده بر ایذای سبطین
بهر اقلیم هم بدخواه هم دوست
مگر دشمن فزون در هر کم دوست
چنین فرموده سید ابن طاؤس
که عالم بود سید ابن طاؤس
رقم چون آن امام خاص فرمود
جواب خط اهل کوفه فرمود
سوی اشراف بصره هم فرستاد
خطوط خویش حضرت همراه داد

چو شد نزد این چار دو دلاور | یزید آن ابن مسعود معتبر
سلیمان نام امیر ابن اسیری | ز همت هر گدا را دستگیری
نوشت و خط بنام شان روان کرد | رقم در نامه آن شاه زمان کرد
شما را فرض باشد نصرت من | شما را فرض باشد بیعت من
که من خضر طریق مصطفایم | چراغ دودمان مرتضایم
خوشا شخصی که سازد یاری من | خدا راضی ست در غمخواری من
چو مکتوب امام خاص معبود | رسید و خواند آن را ابن مسعود
قبایل را بجا کرد باهم | طلب آورد با قوم فراهم
که نزدیک شما در عقل و تدبیر | چه باشد پایه ام سازند تقریر
علو اندر نسب آیا ست یا نیست | ترفع در حسب آیا ست یا نیست
همه گفتند داری استقامت | به عقل و دانش و فهم و فراست
شرف داری و صاحب اعتباری | تو چون پشت ما را استواری
بهر کاری که آید پیش ما را | نباشد جز تو خیراندیش ما را
چو بشنید اینچنین گفتار ایشان | بایشان گفت آن مرد خدادان
شما را بهر کاری کرده ام جمع | برای مشورت آورده ام جمع

[illegible]

که در دل آنچه گردیدست گویم — مددگاری بامر خیر جویم
همه گفتند کن قصد خود اظهار — که ما را از اطاعت نیست انکار
بلب آورد و ز ظلمش نگذشت — یزید فتنه گر مسند نشین گشت

ندارد بهره از بردباری — زدانش خالی و از علم عاری
جهان واقف ز بدکرداری او — بعالم مشتهر میخوارگی او
باو زیبا ریاست نیست زنها — سزاوار خلافت نیست زنها

حسین ابن علی فرزند حید — جلیل و عالم و علمش همیشه
محیط علم و دریای فضایل — کریم و بیزبان او را سائل
کمالاتش عیان از قاف تا قاف — علی درجات و احمد بانصاف
نسب ظاهر حسب مشهور آفاق — بزهد و طاعت و علم و عمل طاق
نبوت راست معدن ذات عالی — رسالت راست مخزن ذات عالی

رفیع القدر کامل ابن احمد — خلافت راست قابل ابن احمد
کند از بیعت او هر که انکار — شود در خواری عقبی گرفتار
تقاعد در اعانت عین کفر است — تساهل در اطاعت عین کفر است
پس آن حنظله اول کمر بست — براه آمد بروی غیر در بست

بحرب و ضرب اقرار مد ساخت   اطاعت حلقهٔ گوش خود ساخت
هم ابناے تمیم اقرار کردند   رضای خویش را اظهار کردند
شدند از راستی گویا بنی سعد   عجیب این سخن خواهیم شد بعد
نوشت این جمله رو داد ابن مسعود   بشاه بحر و بر مقبول معبود
سر گشتند اہل حق سوی تو مائل   شدند از صدق دل اخمی قبایل
که آری اینطرف تشریف هرگاه   نثار شاه گردد هر هوا خواه
همه آماده و حاضر به بیعت   کسی انیست انکار از اطاعت
چو سوے شاه آمد نامهٔ او   شگفت از گرمی هنگامهٔ او
بحق او دعا فرمود حضرت   که باشی روز بیم ایمن ز دهشت
ترا بخشد رهائی رب داور   ز رنج تشنگی در روز محشر
به بصره بود آماده همه قوم   بجان مشتاق و دلداده همه قوم
نشد کاری مگر از فلک کس رست   بتقدیر خدا روزی که او خواست
که از بصره روان گردید لشکر   برای نصرت سبط پیمبر
خبر آمد که شد در کربلا حشر   ز قتل سبط پیغمبر بپا حشر

در بیان کشیدن ابن زیاد قاصد حضرت را بدار

چه آفتهاست در دور زمانه
پریشان خلقی از جور زمانه
شتابان تو بتو نیرنگ سازی
خدنگ اندازی و شمشیربازی
یکی از فتنه‌های حشرسامان
بود این رخنه و تخریب ایمان
که خط شاه را داد ابن منذر
عبیدالله را چون گشت منظر
چو از مضمون خط او را خبر شد
لعین آماده صد شور و شر شد
نمود او قاصدش را گرفتار
کشید از ظلم بی تقصیر بر دار
بمنبر رفت و آتشناک گردید
بر اهل بصره ظالم کرد تهدید
که هر کس سر کشد سر تنش نیست
مرا باکی بقتل و کشتنش نیست
بمکر و حیله هم مکار پرداخت
بمال و جاه و دولت عدها ساخت
پس این انتظام آن بد منظر
روان شد سوی کوفه روز دیگر
چو آن آتش که یک کشور بسوزد
بدیگر کشور آید رخ فروزد

در بیان آمدن عبیدالله ابن زیاد بکوفه و تهدید کردن آن لعین با اهل کوفه

حذر از زال دنیای بد اسلوب
که زشتست و نماید خویش را خوب
دل هر نوجوان را می فریبد
به مکر اهل جهان را می فریبد
عجب مکار آب زیر کاه است
بحق مردان حسن لیکش چاه است

بهر جا گرچه صد جور و جفا کرد
بکوفه ختم این رسم وفا کرد

که بودند اهل کوفه گام فرسا
براه انتظار شاه والا

بشب ابن زیاد آمد بکوفه
لعین ابلیس زاد آمد بکوفه

دهان و روی خود پوشیده از مکر
نهان از دیده ها گردیده از مکر

گمان کردند مردم شاه آمد
جگر بند رسول الله آمد

باستقبال از هر سو دویدند
بخدمت از ره شادی رسیدند

بلب این حرف خاطر شاد و خرم
که ای فرزند احمد خیر مقدم

ازین گفتار آن ناپاک ملعون
بدل رنجید و از غم شد جگر خون

صدا آنجا لعین ابن عمر زد
بآن جمع فراهم بانگ بر زد

نه این ابن علی عالی نژاد است
عبید الله فرزند زیاد است

شدند از حرف او مایوس هم دم
بزانو دست از افسوس مردم

پراگنده شدند از دور کافه
هراسان از جفا و جور کافر

[illegible] در دار الاماره
[illegible] کوفت [illegible] اره

شبی آمد به بام قصر نعمان
که بود از حکم حاکم [illegible]

صدا زد مسلم [illegible] یا شاه
[illegible] یا ابن عم [illegible]

کلید قصر من خود می سپارم   که یارا سے طرف گشتن ندارم
شنید ابن زیاد بانگ برزد   که بکش در قدم مگذار از حد
صدای آن شقی نعمان چو بشناخت   بروی نحس او دروازه وا ساخت
پراگنده شدند از خوف مردم   حذر اولی ز زهر مار و کژدم
سحرگاهان منادی داد آواز   بهم گشتند مردم گشت در باز
برآمد آن لعین و کرد تهدید   بصد سختی به مردم ساخت تاکید
مرا کرده ست والی حاکم شام   دهم تا کار این کشور سر انجام
مطیعان را نوازش تا نمایم   در گنجینه بر آنها گشایم
کند هر کس که کار دشمنانه   دهم مالش به تیغ و تازیانه
رئیسان قبائل را طلب کرد   بایشان گفتگو آن بی ادب کرد
که بوی سرکشی هر جا که یابید   پی اظهار سوی ما شتابید
نهان هرکسکه خواهد کرد اینحال   به نهب و قتل خواهد گشت پامال
ز تهدید لعین فتنه سامان   شدند اشخاص در کوفه پریشان
بمسلم چون ازین معنی خبر شد   که کوفه هر طرف پر شور و شر شد
قدم از جایگاه خود برون زد   به بیت هانی ابن عروه آمد

در بیان بیوفائی اهل کوفه از حضرت مسلم و طلب کردن ابن زیاد هانی میزبان مسلم را

بغربت کس مباد آواره یارب   بشهر دیگران بیچاره یارب
چه داند کس که روزش بگذرد چون   چه آید شب بلا بر جان محزون
کسی پرواے غمهایش ندارد   سر امروز و فردایش ندارد
خصوصًا در دیار فتنه و شر   که کس اکس نپرسد همچو محشر
چو مسلم دید حال اهل کوفه   همه باطل مقال اهل کوفه
که در ظاهر همه عهد و مواثیق   بباطن دور تر از راه توفیق
به بزمش دخل مردم بود پنهان   رسیدندی باو پنهان محبان
شرف اندوز خدمت هر که میشد   نهان داخل ببیعت هر که میشد
بروتاکید کردے بهر اخفا   که بر هر دم نگردد راز افشا
روایت کرده اند اهل سنت   ده و دو الف کس آمد به بیعت
چنین هم راویان ظاهر نمودند   که بست و پنج الف آن مرد بودند
براعدا خواست مسلم تیغ رانی   مگر مانع ز عجلت گشت هانی
بسالم ابن اعور نامور بود   که از بصره بحاکم همسفر بود
شریک اسمش شریک اهل ایمان   شکست کافران میخواست پنهان

ابن اعور الهمدانی

بشهر کوفه شد مهمان هانی	که تب کرد از قضای ناگهانی
بمسلم گفت آن وفا کیش	که بودش از سعادت خیر اندیش
همی دارم ملاقاتی بحاکم	علیلم من بود آگاه ظالم
به پیش من مقرر خواهد آمد	عیادت را ستمگر خواهد آمد
تو پنهان شو درین خانه بیکجا	چو آید گردنش زن بیمحابا
نشان باشد همین آندم تو بشتاب	که من سازم طلب از خادمی آب
غرض آمد عبید الله زانی	بپرسش پیش و بنشست هانی
ادا گردید چون رسم عیادت	طلب کرد آب او از اهل خدمت
برآید خواست مسلم تیغ در دست	ببرد اورا سر از دست زبردست
قضارا کرد هانی عذر در پیش	نخواهم کشتنش چون خانه خویش
همین هم گفت اوی حرف هیچو	که مانع شد زنی از خانه او
سخن اینست در معنی دل آویز	که مسلم شود و از غدر پرهیز
خیال آمد که در جرات کمی نیست	مگر از غدر کشتن مردمی نیست
عبید الله را هم شد توهم	برون از خانه رفت آن نافهم
مقرر کرد جاسوسان چالاک	که هر سو جستجو سازند بیباک

بحکم

به هر جا مسکن مسلم که دانند خبر فی الفور پیش او رسانند
شنیدند آشنا بهر نیمی و باغی نشد دریافت از مسلم سراغی
لعین معقل غلام آن ستم کیش که بود از اهل مکر و مکر اندیش
سپردش حضرت سه الف درهم باو تعلیم کرد آن زشت اظلم
که نزد دوستان آل اطهار برو از حیله سازی و کن اظهار
که این در نذر کردم تا ازین زر شوند احباب بر اعدا مظفر
دم هیجا بصرف خویش آرند کشند اشرار را باکی ندارند
به غمخواران مسلم کن رسائی بکن طرح ربط و آشنائی
تجسس کن برو در هر مکانی ازو شاید بدست آید نشانی
پس آن مکار در مسجد در آمد سوی کعبه عدوے حیدر آمد
بجاسوسی سوی هر کس نظر کرد گذشت از خیر مفسد قصد شر کرد
بمسلم آنکه ابن عوسجه بود نگاه او فتاد و دست فرسود
که هر دم ذکرے کردند با هم ز راز اهل دین انیست محرم
سوی ابن علی شاه ولایت به هر دم میکند ترغیب بیعت
شنید این حرف و آن مکار بدبخت به ابن عوسجه نزدیک بنشست

[illegible]

چو فارغ از نماز آن نامور شد — چنین گویا باو این حیلہ گر شد
کہ من مردے ز اہل شہر شامم — محب آل اطہار و غلامم
نہان دارم محبت در دل خویش — ہمیشہ مدح خوان در منزل خویش
شنیدم مردے از ارباب ایمان — باین شہر آمدست ہست پنہان
ہمی گیرد ز مردم بیعت آن مرد — برائے سبط پیغمبر جوان مرد
مگر از دہشت اعداست پنہان — نہان گنجیست در صحرائے ویران
بنذر آوردہ ام سہ الف درہم — برائے آنکہ نزد او رسانم
نمیسازد مرا کس رہنمائی — کہ تا گردد نصیب من رسائی
بگیر این مال رہ بنمائے للہ — مشرف تا شوم از بیعت شاہ
بگفت این قصہ بسیار بگریست — ز راہ مکر آن مکار بگریست
بنوعی ساخت مفسد حیلہ سازی — کہ ابن عوسجہ زو خورد بازی
بگفت از دیدن تو شاد گشتم — ز قید رنج و غم آزاد گشتم
کہ تو از دوستان اہلبیتی — محب خاندان اہلبیتی
مگر از خوف اعدا در تالم — نمی خواہم شوند آگاہ مردم
بگفت آن حیلہ گر کز درد و دہشت — بگیر از من بقصد تعجیل بیعت

نباشد زندگی را اعتباری / بدست آید ز بیعت افتخاری
نشد واقف ز مکر آن پاک طینت / گرفت از حیله گر دیدار بیعت
چو آن مفسد بسی سوگندها خورد / ببرد مسلم او را عاقبت برد
بمج مالید او از مکر غمازه / سپرد آن مال بیعت کرد تازه
بآن خانه لعین هر روز میرفت / شراری بود چون دلسوز میرفت
ز حال دوستان گردید آگاه / ز اسرار نهان گردید آگاه
ز هر حال نهان آن زشت بنیاد / عبید الله ملعون را خبر داد
توهم داشت در دل بس گرانی / ز حاکم بود او را بس گرانی
ز بیم او شریک آن نهانه / که او را بود بیماری بهانه
عبید الله روزی کرد گویی / چرا هانی نمی آید بسوی
باو گفتند ظاهر بعض حضار / که او از چند ایام است بیمار
ستمگر گفت گردید است بهتر / شنیدم من نشسته اوست بر در
کسی را پیش هانی او فرستاد / که آید پیش حضرت خرم و شاد
یکی حسان که ابن خارجه بود / محمد ابن اشعث نیز خود بود
عمرو ثانی سوم فرزند حجاج / که بیدل بود آن [illegible] محتاج

سله حسان بن حسان بن خارجه ۱۲ سله محمد بن اشعث کندی و عمرو بن حجاج زبیدی ۱۲

با تنها گفت با صد مهربانی ز اشراف عرب مردیست هانی
نمیخواهم باو از خویش کلفت چو آید مرتفع گردد کدورت
ببین آن بازیگران دانند بازی بصد مکر و فریب حیله سازی
درآوردند هانی را بمحفل بره میداشت هانی خوف در دل
تسلی گرچه میدادند آنها نمیگردید تسکین قلب او را
لعین چون دید او را کرد شدت که آخر خود فتاد وے در هلاکت
عتابش کرد و گفت ای فتنه پرداز در صد فتنه و شر کرده باز
که مسلم را بخانه داده جا سلاح و فوج بسیاری مهیا
ابا هرگه ازین کرد او کرد بمجلس معقل آمد روبرو کرد
نمایان گشت هانی را که افسوس دغا کردید ظالم هیچ و جاسوس
نه باقی ماند دیگر جای انکار بگفته خدا قسم و اظهار
که مسلم را نیاوردم بمسکن خود آمد او شبی در خانهٔ من
امانی خواست از من روز بیرون نکردم وقت شب از خانه بیرون
اگر رخصت شود اکنون اکنم کنم از خانه بیرون باز آیم
نگر گفتا که رخصت نیست تنها برو وے آر مسلم را بدرها

جوابش داد هانی شرم دارم
که مهمان را بدست تو سپارم
سبب از جانب حاکم شد اصرار
مگر هر بار هانی کرد انکار
ز مجلس تا کسان ابن عمر خاست
پی اصلاح اسما نیز برخاست
بحاکم هر دو کس گفتند بگذار
که ما او را کنیم از خواب بیدار
ز مجلس جانبی بردند و گفتند
ره تفهیم بسپردند و گفتند
که ای هانی مده خود را بکشتن
بنادانی مده خود را بکشتن
میفگن در بلا اطفال خود را
بغارت خانه و اموال خود را
یزید و مسلم و این زشت طینت
بهم دارند خویشی و قرابت
شود گر آشتی مسلم بستمگر
ترا گیرد بلا بی سود بر سر
بایشان گفت هانی گو به پندم
مگر این ننگ بر خود چون پسندم
که مهمانان او هم در دست دشمن
چه غم نیز دارم با [illegible] ان من
نباشد گر کسی هم یاور من
جدا از تن من گردد سر من
کسم بر دل مهمان خود غم یاد
نسازم میهمان تفویض جلاد
شنید این ابن زیاد او را طلب کرد
بخشم آنگه آن بی ادب کرد
که مسلم را کنی آری گر اقبال
ترا گردن زنم ای زشت افعال

بلب آورد هانی ای بداندیش		بدر کن این خیال از خاطر خویش
گوارا چون کنند اقوام این ننگ		شود بالا مقر آتش جنگ
ستمگر گفت مرگ خویش مپسند		بترسانی مرا زین گفتگو چند
بدست خویش چوبی داشت ممتد		بروی و بینی هانی بسی زد
که جوی خون ز پیشانی روان شد		بخون تر رو و ریش ناتوان شد
چو دست خویش بر شمشیر بگذاشت		لعین سوی غلامان بانگ برداشت
گرفتند و سر و ریشش شکستند		فگندند و در محبس ببستند
دران مجلس چو حسان بد آنحال		بگفت این غدر تا کی ای بد افعال
امان دادیم و آوردیم همراه		تو کردی این شقاوت با امان خواه
لعین دشنام داد و بانگ بر زد		نشستا و خیانت دستی بسر زد
محمد ابن اشعث گفت ملعون		که راهی من بود زین کار افزون
چو این زاده حجاج بشنید		که هانی کشته بی تقصیر گردید
گروه خویش را کرد او فراهم		شجاعان عرب گشتند با هم
روان شد جانب دار الاماره		[illegible]
احاطه کرد گفت ای اهل خذلان		چرا کشتید هانی را بدستان

عبید الله ازین انبوه ترسید بقاضی گفت مشکل کار گردید
شریحش نام بود و نامداری کلامش داشت در قوم اعتباری
بگفتا رو باین مجمع خبر ده گواهی پیش این ارباب شر ده
که هانی زنده است و تندرست است بگوید انچه میگویم درست است
برآمد بر عروج بام قاضی صدا زد لیک بی هنگام قاضی
چرا این شور و شر زنده ست هانی سلامت در لباس زندگانی
چو مردم گفته قاضی شنیدند پراگنده شدند و آرمیدند
عبید الله در مسجد درآمد به اتباع و سر منبر برآمد
بسا همراه او مردم ز اشراف مطیعانش بسا از قوم اجلاف
ز بیم و عکس ترسانید ظالم نه بخشش امر گردانید ظالم
خبر آمد خروجی کرد مسلم کنون سوی تو رو آورد مسلم
عبید الله ظالم مضطرب شد که حالش از تر و منقلب شد
روان شد جانب دار الاماره دوان شد جانب دار الاماره
به بند و بست خود پرداخت از خوف بعجلت بند در را ساخت از خوف

در بیان مقید کردن حاکم هانی را و آمدن مسلم بخانه مسماه طوعه و تلاش کردن جاسوسان مسلم را

عجب دنیای فانی پر فریب است   که در ویرانه سالی فکر زیب است
فریب بیوفائی در سرشتست   نماید خوب و خود او زشتست
وفا هرگز نخواهد کرد با کس   نباشد محکمی در عهد ناکس
روایت کرد عبدالله حازم   که من بودم شریکم حاکم
سخن هائی عجب آن زد بسیار   بزندان کرد مختی را گرفتار
رسانیدم بمسلم این خبر را   عیان کردم باو این شور و شر را
مددگاران مسلم جمع بودند   همه پروانه گرد شمع بودند
مرا فرمود مسلم کن ندائی   باهل کوفه هرجا ده صدائی
برون آئید وقت نام و ننگست   عیان گردید مسلم روز جنگست
بدیگر هیچکس هم امر فرمود   ندا کردند آمد روز موعود
شدند از هر طرف مردم فراهم   هزاران صف اصحابش فراهم
برآمد مسلم و سامان جمع کرد   پی هر قوم ترتیب علم کرد
ز مردم مسجد و بازار پر شد   جهان از یاور و انصار پر شد
سپاه کم زین جماعت کار شد تنگ   بپیشش ماند مخبر مردم جنگ
بهر پول یاوران آن سیه دل   کشیدش رفتن شان گشت مشکل

لعین محصور شد در مردم جنگ	فگندند اہل حرات بر سرش سنگ
غرض ابن زیاد و مادر او	کہ مادر بود و آنجا در بر او
کثیرے را فرستاد و بیرون	کہ تا سازند جماعت را ز ملعون
پس او ابن اشعث را فرستاد	مددگار زنازاد وے زنازاد
کہ قوم کند را یکجا نماید	بتقریب امان ایت کشاید
پس او چار کس دیگر فرستاد	سپہ انبوہ استم ہمرہ فرستاد
حجار و شمر ملعون شیث و قعقاع	بیرون رفتند در امید قطاع
علم بر پا نمود اشعث حرامی	کسے زیر او آید رہائے
بحرف وعدہ این گشتہ ایمان	ہمیکرد اہل کشور را پشیمان
گروہے را ستم آورد غدار	زرہ برگشت آخر خیل بسیار
گروہے پیشتر از صبح تا عصر	ز پشت قصر داخل گشت در قصر
چو ملعون کثرت اتباع خود دید	دلش شد مطمئن جرات گردید
نشانے داد بہر شیث ترہیب	گروہے کرد بیرون بہر ترتیب
ز ایوان وے اشراف از بام	بسے مردم ندا کردند تا شام
کہ رحمے بر عیال خود نمائید	از آن جانب باین جانب آئید

که اینک میرسد افواج از شام
کشد اهل بغاوت را بصمصام
قسم ها یاد حاکم مے نماید
که یابد امن پیشش هر که آید
درآید دولت و اموال در کف
عطا ها را کند بروی مضاعف
سر از تن ورنه طفلان ار باید
زنان بر شامیان قسمت نماید
ازین گفتار ترسیدند مردم
پریشان جمله گردیدند مردم
شدند از عهد مسلم زشت انجام
به مسلم سی نفر ماندند تا شام
نماز شام چون مسلم ادا کرد
فقط ده کس بمسجد اقتدا کرد
چو از مسجد برآمد بود تنها
همه رفتند یاران و احبا
دغا کردند با او بیوفایان
همه بیگانه گشتند آشنایان
نه یارے نه شفیقے ماند همراه
بغربت تکیه بر تائید الله
پریشان حال و سرگردان ببازار
بحیرت از دغاے قوم اشرار
که یارب آنچه آفت بر سر آمد
بباب خانه طوعه درآمد
کنیز اشعث ابن قیس او بود
که او را مالکش آزاد بنمود
بتزویج اسید آمد نکوکار
که بود او حضرمے مشهور مصار
ازو شد طفل تا اینجا پیدا
بجا لیکن نگشتی با پیدا

بلالش نام بود و زشت کردار
دغا پیشه عدوی آل اطهار
قیامی داشت طوعه بر در خویش
براه انتظار شوهر خویش
باو فرمود مسلم گر توانی
مرا آبی بده از مهربانی
بفور آورد طوعه شربت آب
قدح نوشید و تسکین یافت و تاب
در انجا اندکی چون مکث فرمود
بلب آورد طوعه زین چه مقصود
بجای خود برو ای بندهٔ رب
مناسب نیست تاخیرت درین شب
باو مسلم مخاطب شد که مادر
غریبم من ندارم یار و یاور
مرا امشب بخانه ده پناهی
نبینی تا دگر روز سیاهی
پناهت تا دهد در روز محشر
جناب شافع محشر پیمبر
بگفت آن زن مرا از خود کن اعلام
چه نامست آخر ای نکونام
کشید آهی ز دل فرمود مسلم
تباه از دست ظلم قوم ظالم
دغا کردند با من اهل کوفه
شدند از دوست دشمن اهل کوفه
طلب کردند غمخواری نکردند
باین غربت مددگاری نکردند
چو طوعه نام او بشنید و بشناخت
میان خانهٔ خود میهمان ساخت
بحجره میهمان را کرد ساکن
لبان با یاد حق در قلب ساکن

میان حجرهٔ خویشش داد جایش بگسترد از کرم فرشی برایش
برای او طعامی کرد حاضر ز آب سرد جامی کرد حاضر
طعامی داد و اثمار جنان یافت ز جام آب انهار جنان یافت
پسر چون آمد و رفت نکوفال بحجره دید شد مستفسر حال
از او این حال پنهان کرد طوعه نهان چون راز سلطان کرد طوعه
مگر چون شد مصر آن زشت بنیاد حقیقت گفت و سوگند خدا داد
باین سو مشکل و تشویش خاطر بآن سو فکر قتل آن مسافر
چو آگه شد عبید الله ظالم که آواره شدند اصحاب مسلم
بمسجد آن عدوی حق تعالی رخ آورد و به منبر رفت بالا
کجا مسجد کجا خنزیر مویی کجا منبر کجا بوزینه خویی
منادی رفت در کوفه ندا کرد بلند از حکم او هر سو صدا کرد
که خلقی سوی مسجد جمع آید هر آن کش بود و هر کس نیاید
بیکدم گشت مسجد پر ز مردم عبید الله شد گرم تکلم
که مسلم با خلیفه شد مخالف کنون و پیش چون گردید تالف
شود هر جا که سرکش پیدا کشم غارت کنم اموال او را

مقید هر که او را پیش آرد ز من امید صد انعام دارد
سوی دروازه ها لشکر فرستاد برای قید مسلم آن زنازاد
حصین ابن نمیر زشت خو را مقرر کرد ظالم جستجو را
تفحص تا کند خانه بخانه میانه کوچه ها در هر کرانه
شبو هر سو روان چون سگ ورد گشت بهر کو گرد باد آسا کند گشت
سحر چون گشت پیدا آن جفاکیش ببزم آمد بیار و یاور خویش
همه اعیان کوفه حاضر آنجا دعا گیشان بغمخواری مهیا
نوازش کرد اشعث را ز حد بیش نشانیدش قریب مسند خویش

در بیان خبر کردن زن طوعه حاکم را از حال حضرت مسلم و شهادت آن بزرگوار

بعالم هر کجا شوری بپا شد ز شر انگیزی اهل دغا شد
حذر از مردم افساد پیشه دوا شد اشقیا از نفس ریشه
بحصل مال بی بنیاد خوشدل ز حسن عاقبت گردند غافل
نه خوف از حق نه تشویش ز محشر خدای شان زر و دولت پیمبر
خیال دین کجا در جوش مستی بجای حق پرستی زر پرستی
بکیش آنکه غافل ز مآل است قسم خوردن بکذب اکل حلال است

حریصانی که بهر مال کوشند
به یک خرمهره صد ایمان فروشند
همان فرزند بی ایمان طوعه
که واقف بود از مهمان طوعه
به دام حرص دنیا شد گرفتار
به بابش قصر آمد زشت کردار
خبر کردند و در مجلس طلب شد
بگفت عاقبت ق غضب شد
به حاکم قصهٔ مسلم بیان کرد
ستمگر لشکری فوراً روان کرد
در آن فرزند اشعث افسر فوج
به پیچ و تاب ظالم صورت موج
رخ صرصر بسوی شمع روشن
خزان سرگرم در تاراج گلشن
برای قتل تنها لشکری رفت
پی تخریب خرمن صرصری رفت
به حجره بود مسلم صرف طاعت
ز راه صدق مصروف عبادت
که ناگه بعد ذکر رب سبحان
بگوشش آمد صدای پای اسبان
نماز او چو عمرش یافت تتمیم
قضا بعد سلام آمد به تسلیم
مصلا کرد ته شمشیر برداشت
که از غدر جفاکاران خبر داشت
برون آمد ز خانه تیغ در دست
به قصد او ستمگاران بد مست
نه تیغ آئینه از جوهرش صفا بود
که پیدا اندران شکل قضا بود
جفاکاران همه دورش گرفتند
میان حلقهٔ جورش گرفتند

بر آنها حمله آورد آن دلاور — چو شیر نر بر و بازان خود سر
مقابل هر که آمد رفت در نار — نه سر بر تن نه جان در جسم اشرار
اجل بر زور بازویش ثنا گفت — زبان تیغ غازی مرحبا گفت
چنان قوت که مردی را فگندی — ز زور دست بر بام بلندی
چنان رعشه بجسم لشکر افتاد — که لشکر بر سر یکدیگر افتاد
بگشت آن شیر دل در حمله چند — اجل و تیغ از سپاه ظلم پیوند
ز آب تیغ او طوفان چنان شد — چو قوم نوح خلقی رایگان شد
بآخر شد هجوم قوم مرتد — سیه دل ابن عمران ضربتی زد
که زان ضربت بنای دین خود کند — دو دندانش لب بالا برافگند
مگر چون حمله کردی آن دلاور — همی استاد مردی در برابر
چو عاجز شد سپاه زشت انجام — از آنها اکثری رفتند بر بام
در از جور و جفا گردید مفتوح — ز سنگ و چوب میکردند مجروح
باین شورش هم از زور خدا داد — بدوزخ او بسی را می فرستاد
چو دید آن ابن اشعث تیغ بازی — خبر سید از جهاد و جنگ غازی
بگفت ای مسلم فرخنده فرجام — زهی این زور دست و ضرب صمصام

نگر تاب همه لشکر نیاری
چرا خود را بکشتن می‌سپاری
امان دادیم موقوف این دغا کن
بسیج کم رو کنون همراه ما کن
در امن ست بر دوست کشاده
ندارد او بقتل تو اراده
نمود ارشاد مسلم ای جفاکیش
چه کردند اهل این کشور ازین پیش
نباشد کوفیانرا اعتمادے
درین طوفان کجا باد مرادی
مگر از کثرت کشتن به پیکار
ز پیکار و جراحتهاے بسیار
ز خشکی لب و تشنه دهانی
ز ضعف جسم و فرط ناتوانی
ز کف طاقت تن افگار بگذاشت
مجاهد پشت بدیوار بگذاشت
باو گفت ابن اشعث بار دیگر
امان من میدهم تو نیکی شمر
بناچاری قبول آن نامور کرد
سپر جنگ و جدل از سر بدر کرد
مگر از ابن طاوس ست منقول
امان او را نشد زنهار مقبول
که سید الست کز این لعینان
طریق عهد زد بدعهدی گزینان
ببازو طاقت پیکار ماند
با آن اعداے دین گرم عنانا
لعینی از عقب نیزه به پشت
به پشت پاک در شد چار انگشت
بزد افتاد آن مقبول باری
ز هر سو شد هجوم فوج ناری

نمودند اهل طغیان دستگیرش گرفتند بی تیغ دست دلپذیرش
سوار اشتری کردند اعدا بدل خوفی نیاوردند اعدا
کشید آهی و اشک از دیده بارید بیاد و ذکر حق مشغول گردید
عبیدالله بن عباس نادان بگفت اکنون چرا ای اشک ریزان
بمقصودی بزرگی دل نهادی بیاد دشمنی زین آفت فتادی
نمود ارشاد مسلم گریه من نباشد بهر خود ای فهم دشمن
مرا این گریه بر حال حسین است دلم نالان بر احوال حسین است
که از مکر لعینان دغا کیش ز غدر بیوفایان جفا کیش
جدا از روضهٔ ختم رسالت باین جانب نهاد او پای همت
ندانم چه طوفان خواهد آمد چه آفتها به مهمان خواهد آمد
بسوی ابن اشعث کرد پس رو نمود ارشاد ای بدعهد بدخو
بقول تو نباشد اعتمادم بدام مرگ بیدا کنون فتادم
ولیکن با تو دارم التماسی طلب پیشت تو آرم التماسی
کنی از جانب من کس روانه بسوی حضرت شاه زمانه
که مکر اشقیا گردید ظاهر دروغ وعده ها گردید ظاهر

ع
عبید الله ابن
عباس ی ۱۳۶

اسیر ظلم اعدا این غریب است زمان قتل مهمان بس قریب است
تو باشی گر بره از راه برگرد باین جانب میا البته برگرد
تعهد ابن اشعث کرد لیکن وفا کی باشد از بد عهد ممکن
غرض آن کافر بد عهد ظالم ز دین غافل مطیع حکم حاکم
بباب قصر مسلم را چو آورد بایوان رفت و حاکم را خبر کرد
بگوشش حال واقع چون رسانید برآشفت آن لعین آزرده گردید
که جز پیکار کردن من نگفتم بتو حرف امان دادن نگفتم
بباب قصر مسلم بود خسته بدورش اکثر از اعیان نشسته
برو چون تشنگی گردید غالب از ایشان آب را گردید طالب
بخشمی از غضب ابن عمر گفت ز بی رحمی لعین بد سیر گفت
نخواهی یافت هرگز قطرهٔ آب بیاشامی حمیم نار در تاب
مجاهد گفت ای دنیا رجا ست نشنیده با در لقو در غزا ست
بدوزخ در نصیب تو حمیم است خلود دشمنان اندر جحیم است
عطش سنجی بآن زخمی جنان د که بر دلو از کیسه ناتوان ا
عمر ابن حریث آن حال چون دید بخادم کرد اشارت ساخت تاکید

که جام آب زود از زود آرد   بدست زخمی تشنه سپارد
چو آمد آب و سویش میل فرمود   ز خون آن آب در پیمانه آلود
دگر آب آمد و حالش همان شد   بخون آلوده گشت و رایگان شد
چو هی بار سوم هم ماند ناکام   که دندان مبارک ریخت در جام
سخنور شد مقدر گشت گویا   نیاشامم دگر از آب دنیا
عبیدالله همان ساعت طلب کرد   بمجلس رفت شیرانه جوانمرد
ز روبه شیر در صحرا چه ترسد   ز فرعون لعین موسی چه ترسد
نکرد او را سلام آن شیر دل   که با ناکس ز اهلبیت چه حاصل
بگفتا خادمی در بزم عامش   چه فهمیدی نکردی چون سلامش
بگفت از کشته خواهد کرد قاتل   سلامش چون نمایم چیست حاصل
نگشتم کشته چون از دست غدار   سلام البته خواهم کرد بسیار
لعین گفت از سلام تو چه پیداست   کشم بیشک که فتنه از تو برپاست
بگفت او چیست پاک از ظلم دشمن   که کشته بدتر از تو بهتر از من
ستمگر از جوابش خشمگین شد   ز راه گمرهی گویا چنین شد
خروجی بر امام خویش کردی   دل اهل خلافت ریش کردی

مکدر اهل ایمان از تو گشتند   مسلمانان پریشان از تو گشتند
چه بدعت ساختی در دین اسلام   نفاق انداختی در دین اسلام
نبی را بسکه نامرد و خدا گفت   بحق آل احمد ناسزا گفت
چو اندیش و زاد مسلم با دل ریش   درشت آنچه گفتی ای جفاکیش
یزید بد رسید این فتنه انگیخت   ببدعت آبروی دین حق ریخت
نشد مهر سلیمان دیو مانند   بدین مصطفی صد رخنه افگند
توئی ای ظالم ناکس زنازاد   عجب از تو نباشد بغی و افساد
توئی کان نطفه خوار کثیف است   پدر فرزند مولای ثقیف است
شهادت را که میدانم سعادت   مرا باشد تمنای شهادت
ز دست بدترین خلق عالم   شنو هم گر شده هست اکبر اعظم
باین شهر آمدم بهر هدایت   عهد الست آکنم با این امت
طلب کردند ز من اهل اسلام   پذیرد کار ایشان تا سرانجام
دهم احکام با قرآن موافق   نمایم امر با سنت مطابق
سخن گفتم حق شد آشکارا   ندانست اهل کذب هرگز شما را
نمود آزار شاه و مسلم ای منافق   خلافت را چرا کیست لایق

سپه رو گفت آن لایق نزیبست
نمود ارشاد مسلم او پلیدست

کجا می خوار را زیبد خلافت
سیه کار و سزا او را امامت

شنید و کرد ملعون بد زبانی
بزور ملک و کبر حکمرانی

بحق حضرت سبطین و حیدر
بحق عترت و آل پیمبر

بسی ناپاک ظالم ناسزا گفت
خدا را فی الحقیقه پیچ و اشفت

بآخر گفت مسلم نیک دانم
که از دست تو خواهد رفت جانم

یکی از حاضران اذن و اجازت
باو تا آخری سازم وصیت

پس گفت انچه خواهی کن بیان زود
مجاهد رو بابن سعد شد زود

ابا کرد او بپاس و خوف حاکم
مگر او را اجازت داد ظالم

جدا از جمع اهل ضلالت
مجاهد گفت دارم سه وصیت

یکی آنست دارم قرض خویش
بقدر هفتصد درهم نه زان بیش

بقیمت درع و تیغ من جدا کن
بسکه فروشی شود آن را ادا کن

دگر از تن کند چون روح پرواز
بتجهیز و بدفن جسم پرداز

سوم بنویس سوی ابن عم
که مسلم شد بغربت کشته غم

نمودند اهل کوفه بیوفائی
تو هرگز جانب کوفه نیائی

عبید الله وصیت ها چو بشنید
چنین گویا با بن سعد گردید

مرا مالش نباشد هیچ درکار
همان کن آنچه گفتست آن دل افگار

بهم در دفن جسمش نیز مانع
دلم بر قتل او زو گشت قانع

حسین البته گر قصدم نماید
بقید کشتن و غارت درآید

لعین پس بکر حمران اطلب کرد
برو تاکید آن مردود رب کرد

که مسلم را ببر بر بام ایوان
سر او کن جدا از تیغ بران

کند از تن چو مرغ روح پرواز
تن او را بزیر قصر انداز

نمود ارشاد مسلم ای نازاد
عجب نبود ز تو این ظلم و بیداد

اگر بودے ترا در نطفه حلّت
میان ما و تو بودے قرابت

ز حکم آن لعین برخاست جلاد
بحال خسته غربت کرد فریاد

باوج بام ایوان برد او را
بدار مرگ مهمان برد او را

بذکر حق تعالےٰ بود مسلم
بحمد و نعت گویا بود مسلم

ثنائے رب اکبر بر زبانش
درودے بر پیمبر بر زبانش

بدرگاه خدا هر دم مناجات
برب کبریا هر دم مناجات

که یارب تنگ بر اهل وفا گیر
قصاص من ز قوم بیوفا گیر

عه بکیر بن حمران احمری

پس آن جلاد بی ایمان جفا کرد   که سر از جسم پاک او جدا کرد
تن و سر را بخاک از بام انداخت   ستمگر رخنه در اسلام انداخت
بنزد حاکم آمد لیک لرزان   بپرسید او چرا هستی پریشان
بگفت او چون سر مسلم بریدم   شبیه مرد هیبتناک دیدم
که انگشتان بدندان میگزیدی   بسوی من بچشم قهر دیدے
بطرز دیگر آمد این روایت   چنین کردست اوی انحکایت
که پیش از قتل مسلم دید این حال   ز هیبت خشک شد دست افعال
بحاکم چون رسید این حال نامرد   حضور خویش آن ملعون طلب کرد
شنید احوال و آمد در تبسم   بگفت از بزدلی شد هوش تو گم
نمودی چون خلاف دعا این کار   خیالے شد بچشم تو نمودار
ستمگر قاتل دیگر فرستاد   سگ ناپاک را آن خر فرستاد
جفا و آماده بید او گردید   جمال حضرت خیرالورا دید
ز وحشت زهره مردود شد آب   بمرد و در جهنم رفت بشتاب
ز بعد او عبید الله حرامی   روانه کرد مرد زشت شامی
که ظالم نقد دین خویش در باخت   بکار کشتن مظلوم پرداخت

در بیان شهادت هانی و فرستادن ابن زیاد ملعون سرهای مسلم و هانی را جانب شام

دل من نازک این گونه آلام
ز هیبت چون بخیزد مو براندام

ندارد گوش من تاب سماعت
چرا یارب نمی آید قیامت

دلم خواهد که گر چشم ضدان
که گردد جمله عالم غرق طوفان

نشان از مردم عالم نماند
در آنها کو وجود هم نماند

بچشم قاتل مسلم گر آید
بچشم ضدان دل پر غم برآید

گرفتارش نمایم در عذابی
که یابم از خدا اجر و ثوابی

ستم اینست صد این ستم نیست
ز مسلم حال هانی نیز کم نیست

عبید الله ملعون جفا کیش
بر و نفرین ز عالم بیش از بیش

جفا کرد و ستم کرد و غضب کرد
حضور خویش هانی را طلب کرد

چو هانی سوی او آمد برآشفت
غلام خویش را آن بیحیا گفت

ببر این را برون از جمع عالم
بکش بهر رضای حاکم شام

زبانش کاش گشتی بریده
که بی خوف از خدا شد شوخ دیده

رضای بنده را کرد آن بد اطوار
مقدم بر رضای رب دادار

محمد اشعث و دیگر کسان هم
شفاعت خواه او گشتند آن دم

مگر سعی کسی سودی نبخشید بخشم آمد لعین آزرده گردید
غلامش بخطا را برد بیرون جهانی را بحال او جگر خون
به هانی ضربتی زد آن سیه دل مگر کاری نشد از ضرب جاهل
لب هانی و این گفتار جانکاه که عود هر کسی باشد الی الله
الهی با رضای تست کارم عطا کن در بلا صبر و قرارم
رسان در بارگاه قربت خویش بده جایم بظل رحمت خویش
غلام آن لعین زد ضرب دیگر که واصل شد بحق آن قاصد اور
لعینان ذلت عقبی خریدند سعید و شان بمنزل آرسیدند
خوشا حال شهیدان خوش انجام همیشه در جنان در عیش و آرام
برای قاتلان لعنت بدنیا عذاب آخرت در دار عقبی
سر هانی و مسلم جانب شام روانه کرد و بیرون شد ز اسلام
مفصل حال با تفصیل رو داد بنامه کرد تحریر و فرستاد
چو این نامه یزید روسیه دید بسر با هم فزا گفته خندید
ز شادی و فرح بالید بر خویش باین تفریح افزون بر جفا کیش
ستمگر قاتل ازو جنگ با که زیر باب دمشق [illegible]

جواب نامه ملعون بنازش
بصد لطف و دو صد مهر و نوازش
نوشت و کرد در مکتوب تحریر
شنیدم بر سر راه ست شبیر
روانه جانب ملک عراق ست
ورود او بحسب اتفاق ست
بسعی و جهد ضبط راه ها کن
بقصد قتل سامان و غا کن
چنان کن تا مسافر بر نگردد
نگردد تا تنش بی سر نگردد
بنزدم حال او هر روز بنویس
نوید فتح جان افروز بنویس
بقتلش کوششی بیرون حد کن
بمزد من یکی انشا تو صد کن
اگر گردد زره برکنده این خار
شگفته ملک من گردد چو گلزار
پی بودند اعدا دشمن دین
بر اعدای امام پاک نفرین
خروج مسلم آمد نزد مردم
سه شنبه از مه ذی حجه هشتم
نهم زان ماه شد او را شهادت
که شد سوی جنان با صد سعادت

در بیان سفر کردن جناب سید الشهدا بسوی کوفه شهادت عبدالله یقطر قاصد حضرت

بیا خامه رقم کن جانکاه
من و تو هر دو گریم در غم شاه
تو کن چون ابر نیسان اشکباری
ز چشم من شود صد بحر جاری
از آن نیسان شود صد فیض حاصل
ازین دریا رسد کشتی بساحل

حسین ابن علی مقبول سرمد / جگربند علی دلبند احمد
ندید از دست اعدا چون سلامت / بمرگ آماده شد ماه امامت
دریغا آه آه از دور گردون / جهانی گشت ناحق تشنهٔ خون
بعمره حج بدل کرد و سفر کرد / که خوف از اشقیای بدگهر کرد
یزید روسیه ملعون بدانجام / مقرر کرده بود انبوهی از شام
که در مکه بآن سید ستیزند / میان کعبه خون او بریزند
بعالم این خبر چون عام گردید / حزین هر صاحب اسلام گردید
که یثرب شد تهی از ابن احمد / وطن آواره شد سبط محمد
خزان آمد بتاراج گلستان / زگلشن شد روان سرو خرامان
زمانه تیره و تاریست بالکل / که شد شمع مزار مصطفی گل
زراره ابن صالح میکند ذکر / که کردم در مآل این سفر فکر
نگه کردم [illegible] شاه و بنگاه / سوی افلاک [illegible]
نظر کردم [illegible] افلاک وا شد / نزول قدسیان بی انتها شد
ملایک آن قدر گشته نازل / که از ازدحامست افق عادل
شنودا احسنا و حضرت گر نخواهم / باین لشکر که شد اینجا فراهم

کنم با دشمنانِ خود نشستن بجنگ
که بگریزند گمراهان بفرسنگ
شوند اعدای من در نیم ساعت
چو قوم نوح و قوم هود غارت
لعینان در دمی تغییر گردند
همه سگ طینتان خنزیر گردند
مگر دارم بدل شوقِ شهادت
بود در آب و گل وقتِ شهادت
دل و جانم فدای حق تعالیست
رضای من رضای حق تعالی است
بسا از خیرخواهان شهِ دین
بسا از دوربینان حق آیین
بحضرت مانع این عزم گشتند
خطرناک از خیالِ رزم گشتند
مگر گفتار کس سودی نبخشید
سر از عزم سفر حضرت نه پیچید
چو آمد فوج شه در ثعلبیه
چو مشرق گشت از نور ثعلبیه
بشیر غالب از ره پیش آمد
بنزدیک امامِ خویش آمد
ازو پرسید حضرت حالِ کوفه
که گر دانی بگو احوال کوفه
نمود او عرض حالِ شان چگویم
چگویم حال و قالِ شان چگویم
دلِ آنها بسوی خاندان ست
باولاد امیه تیغ شان ست
نمود ارشاد شه مقبول هستم
خدای پاک سازد هرچه خواهم
خبر دادند در کوفه بحاکم
فساد انگیز جاسوسان ظالم

که قصد شاه دین سوی عراق است
ز یثرب دور حسب اتفاق است
بقصد جنگ حضرت آن ستمگر
روانه کرد لشکر بعد لشکر
ز انبوه سپاه آن سیه دل
زمین پر شد ز منزل تا بمنزل
بمنزل چون رسید آن شاه مظلوم
که نامش قادسیه هست مرقوم
نمیدانست حال قتل مسلم
نه در خاطر خیال قتل مسلم
باهل کوفه مکتوبی رقم کرد
پس حمد خدا زیب قلم کرد
که آمد نامهٔ مسلم بسویم
که از مضمون آن بشگفت رویم
کمر بستند اگر بر نصرت دین
بود یارب بخیر انجام آمین
چو فارغ گشت از تحریر خامه
بعبدالله یقطر داد نامه
روان شد قاصد و در ره گرفتند
ستم پیشگان ناگه گرفتند
نداد او خط بآنها ساخت صد چاک
نکرد اصلا خطر از قوم سفاک
ستمگاران ازو گشتند دلریش
لبان نامه پیچیدند بر خویش
نیامد خط بکف گشتند ناچار
مگر کردند قاصد را گرفتار
حصین او را بحفظ چند ظالم
بکوفه کرد راهی پیش حاکم
غضب ابن زیاد بیحیا کرد
که او صد پاره آن خط را چرا کرد

بگفت او تا ازان وقت نگردی   خیانت در امانت نیست مردی
زیاده در غضب شد گفت غدار   ترا اکنون نباشد چاره کار
سوای آنکه زنها ساز آگاه   که بودند اندران خط قصه کوتاه
وگرنه با تو گویم امر دیگر   سر محفل بر آ بالای منبر
حسین و مرتضی را ناسزا گو   علی و مصطفی را ناسزا گو
جز این هرگز نباشد رستگاری   ز دستم کشته خواهی شد بخواری
بگفت آن نامور اسما نگویم   مگر راه دگر البته پویم
بر آمد بر سر منبر وفادار   ثنای حق تعالی کرد بسیار
بنعت مصطفی پرداخت مومن   بمدح مرتضی پرداخت مومن
ز مهر شبر و شبیر دم زد   براه دین حق مومن قدم زد
بسی هم بر زیاد بی حیا کرد   پسی نفرین بر اولاد زنا کرد
بر اولاد امیه کرد نفرین   بر احفاد امیه کرد نفرین
بگفت آمد قریب کوفه شبیر   بکفر اسلام عریان کرد شمشیر
خوشا آنکس که گردد یاور او   فدا سازد سر خود در بر او
رسد تا او اگر نیکو سرشت است   گر اینجا دوزخ است آنجا بهشت است

ازین گفتار حاکم در غضب شد شهید راه حق مقبول رب شد
روایت کرده اند ارباب اخبار که فرزند مطیع نیک کردار
بآنحضرت قریب آب برخورد ره منع سفر بسیار بسپرد
مگر آن خضر صحرای شهادت روان شد در تمنای شهادت

شریک شدن زهیر قین آشنای راه حضرت

بعالم هر که توفیقش رفیق است خدا خود همره او خضر طریق است
گوارا کرد رهبر در سفر رنج خدا بخشید در ویرانه‌اش گنج
چنین اهل خبر کردند اظهار روان در دشت بود آن شاه ابرار
بهر منزل که شاه بحر و بر بود زهیر قین با او همسفر بود
مگر همراهیانش جمله در راه زدندی خیمه دور از خیمهٔ شاه
که شامل در رفیقانش نباشد باهل همطریقانش نباشد
از آنجا هست نقل لطف فیروزی بخیمه چاشت می‌خوردند روزی
که آمد قاصد سلطان ابرار بنزدیک زهیر قین دیندار
صدا زو گشت تقدیر توانا طلب کردست فرزند پیمبر
همه در حیرت افتادند خاموش زهیر قین شد بیگانه از هوش

زنش گفت این نباشد جای زهیر که ابن حیدر و زهراست شبیر
طلب سازد امام مالک کل درین رفتن ترا باشد تامل
زن او گفت و طالع یاوری کرد خضر توفیق گشت و رهبری کرد
ز جای خویش رفت و باز آمد گران خاطر شد و ممتاز آمد
درخشان چهره از شادی چو کوکب جبین چون گل شگفته خنده بر لب
بجوی خشک هم آب رفته آمد تو پنداری شباب رفته آمد
ازانجا کند خیمه کرد برپا قریب خیمه‌های شاه والا
طلاقی داد با زوجه بفرمود که رو در اهل باش آنجا بمقصود
من از دام هوا و حرص رستم کمر بر یاری شبیر بستم
اگر سرمایهٔ صدق و یقین جست بزیر پای این سلطان دین ست
زنش گریان شد و گفت ای نکوکار یقینم شد که شد بخت تو بیدار
مگر خواهم که تو در روز محشر مرا هم یاد کن نزد پیمبر
مرخص شد ز زوجه نیک کردار بیاران و رفیقان کرد گفتار
دهد در راه حق سر هر که خواهد رود در جای دیگر هر که خواهد
مرا روزی نصیحت کرد سلمان کنار آب در جنگ لئیمان

شود روزیکه جنگ کربلا پیش
فدای شاه دین سازم سر خویش
زهی تقدیر آن دیندار ممتاز
که آخر از شهادت شد سرافراز

رسیدن خبر شهادت مسلم بحضرت علیه السلام

خوشا آن مرد دیندار و خوش اطوار
که باشد خیر خواه آل اطهار
ز عبدالله و منذر شد روایت
که ما را گشت چون از حج فراغت
بصد عجلت روان گشتیم در راه
رسانیدیم خود را تا بآن شاه
بدان سرعت که ابر آید بگلشن
بدان سرعت که مهر آید بروزن
بدان عجلت که باد صبحگاهان
رسد در خدمت گل در گلستان
براه کوفه مردے گشت پیدا
ز ره برگشت چون او دید ما را
رسیدیم و باو گفتار کردیم
ز حال کوفه استفسار کردیم
نمود اظهار آن مرد مسافر
که خود گشتم بچشم خویش ناظر
بجنب مسلم و هانی رسیدند
تن شان کو بکو اعدا کشیدند
عبیدالله سفاک بد انجام
فرستادست سرها جانب شام
نمودند اهل کوفه بیوفائی
باوّل الفت و آخر جدائی
بگفتم این خبر با شاه ذیشان
شنید و شد شه مظلوم گریان

ع عبدالله بن سلیمانی و منذر بن مشمعل اسدی

دلش در سینه چون ماهی طپان شد
مگر در شکر باری تر زبان شد
پی شان مغفرت آن مقتدا خواست
قوی دل کرد و رحمت از خدا خواست
خبر شد چون بفرزندان مسلم ع
که رفت از ظلم اعدا جان مسلم ع
پس ماتم بخود با عهد کردند
نگردد تا عوض هرگز نگردند
بلند از خیمه‌های شاه عالم
شد آواز فغان و شور ماتم
بیک سو زوجهٔ مسلم بزاری
دگر سو دخترش در بیقراری
سرشک زینب و کلثوم در جوش
زبس سر زدن گشتند بیهوش
امام آمد بخیمه داد تسکین
نمود آن بیکسان را صبر تلقین
ز الطاف و کرم آن شاه ابرار
نوازش بر یتیمان کرد بسیار
چو آمد موکب شه در زباله
مقدر داد داغ نو چو لاله
خبر آمد به فوج شاه ذیجاه
که شد عبد الله یقطر شهید آه
مقدر داد در غربت دگر داغ
رسید از دست اعدا داغ بر داغ
سرشک از چشم بارید و دعا کرد
بسی زاری ز خالق التجا کرد
بحال دوستانم رحم داور
بهم کن جمع ایشان را بمحشر

ملاقات کردن حر با لشکر و سد راه گرفتن و گفتگوی با یکدیگر

منزل زباله
[illegible]
۱۲۵

کسی کو دوربینی پیشه دارد
ز انجام امور اندیشه دارد
مهمی را که باشد خود کند سر
ندارد بار خود بر دوش دیگر

در آن منزل امام هر دو عالم
نمود اصحاب و یاران را فراهم
رفیقان و عزیزان جمع گشتند
همه صاحب تمیزان جمع گشتند
فراهم صورت انجم بیک برج
گهرهای ثمین گویا بیک درج
نمود ارشاد آن شاه یگانه
کنون برگشته شد از من زمانه
همه رخ تافتند از یاری من
ابا کردند از غمخواری من
کجا رونق ببازار محمد
خزان آمد بگلزار محمد
نه مسلم ماند در عالم نه هانی
ز جور اشقیا گشتند فانی
بعبد الله یقطر هم دعا شد
که بیکس کشتهٔ تیغ جفا شد
وفاداری که با من یار گردد
قتیل خنجر اغیار گردد
بقتل من شده آماده ظالم
علم تیغ ستم شد بهاشم
ز من خواهند بیدینان مطلق
عوض از کشتگان بدر و خندق
مگر کاری نه از یاری گر من
مخالف هست مطلب از سر من
درین طوفان مرا باشد خدا بس
بلای خود نخواهم بهر کس

بمن باشد بجا هر کس که خواهد / شود از من جدا هر کس که خواهد
قیامت از استماع این خبر شد / زمین و آسمان زیر و زبر شد
کسانی را که حرص مال و زر بود / طمع در جهان نظر بود
خزان دیدند چون آن تیره بختان / جدا گشتند چون برگ درختان
جدا از خدمت آن شاه گشتند / پریشان ذره‌های راه گشتند
خداجویان شریک حال ماندند / حضورش باستقلال ماندند
دلیران را کجا پروای سر بود / رضای حق تعالی در نظر بود
که تا تیغ ست جوهر هست قایم / شجاع مهر با جهرت دایم
دو سه منزل دگر چون قطع گردید / کنار آب آن خورشید تابید
باصحاب و غلامان حکم شه شد / به جمله نیک نامان حکم شه شد
که اینجا آب بردارند چون ابر / شود در تشنگی تا دل بی صبر
دگر چون قطع در راه سفر گشت / ز مقراض قضا تنها دامن دشت
یکی زان جمع گفتا الله اکبر / سبب پرسید ازو سبط پیمبر
بگفت اشجار خرما در نگاه اند / دگر گفتا این نشانهای سپاه اند
چو شه را شد یقین فوج حایل / سوی کوهی درانجا گشت مایل

امامی تا ازان انبوه باشد   سپه را پشت سوی کوه باشد
رسیدند اهل دین نزدیک کهسار   حر آمد با هزار اسوار خونخوار
همه از شدت گرما پریشان   ز فرط تشنگی لبها بدندان
ز سوز دل عرق بر رخ هویدا   ز آتش آب چون گردید پیدا
چنان از گروه اشقیا زمانه   زبان در هر دهن گویا زبانه
حضور شاه ذیشان صف کشیدند   باین سو هم رفیقان صف کشیدند
بحکم شه شد آنجا خیمه بر پا   توقف کرد این شاه بطحا
ز بس ابست هر جا درفشانست   سخاوت حصه این خاندانست
بسیرابی شان شه داد فرمان   که باید هر جا آبرسان
بحکم شه کریمان آب دادند   که با اسپان ایشان آب دادند
همه یاران حر سیراب گشتند   همه اسپ شتر سیراب گشتند
چو شد وقت نماز ظهر داخل   بحکم حضرت سلطان عادل
بلب آورد انبوه مخلوق   اذان ظهر حجاج ابن مسروق
بگوش آمد چو آواز اقامت   برآمد از خیام پاک حضرت
سرانیل مبارک پاک و زیبا   ردا بر دوش نعلین در پا

روان بُد دوش ظلِ رحمتِ رب
بپا نعلین تاجِ فرق کوکب
میانِ هر دو لشکر جای والا
بجا آورد حمدِ حق تعالی
پس نعتِ نبی فرمود ارشاد
سفر از خود پسندی سخن شنیداد
پیاپی نامه ها گردید مرقوم
بسوگند خدا گردید مرقوم
که زود آ رهنمای نیست ما را
امامی پیشوایی نیست ما را
کنون هستید اگر بر عهد محکم
دلم از عهد تو سازید خرم
وگر برگشته اید از عهد و پیمان
نباشد پاس قول و خوف یزدان
به محنت ها چرا انباز گردم
بسوی موطن خود باز گردم
ندادند آن ستم کیشان جوابی
نیامد هیچ از ایشان جوابی
اشارت کرد حر را شاهِ ذیشان
نماز خود به فوج خویش خوان
نمود او عرض این کی مقتدائم
تو ای سبطِ رسول الله دائم
امام هر دو عالم پیشوائی
شهنشاه معظم پیشوائی
نماز ظهر با فرزند حیدر
ادا کردند با هم هر دو لشکر
دو صف از پیروان خاص معبود
به لشکر میمنه هم میسره بود
نماز عصر هم با هم ادا شد
چو فارغ از نماز آن شه شد

بایشان گفت حق من عیان است / گواه حق زمین و آسمان است
نترسید از خدا حق ناشناسید / ز قتل آل پیغمبر هراسید
خلافت اهل بطلان را نزیبد / امامت باده خواران را نزیبد
بپرهیزید از اهل جهالت / حذر سازید از کفر و ضلالت
نشاید روسیه افتاد چند / پرستیدن نشاید آتش و زند
دگر بدعهد و در قصه نبردید / نوشتید انچه آن را محو کردید
مرا هم کار با اهل دغا نیست / امید یاری دین از شما نیست
کشم دامن رها از خار کینه / شوم راجع نشینم در مدینه
همه گفتند ناواقف کاریم / خبر از نامه و قاصد نداریم
بقصد حکم سلطان کب و / فکنده آن نامه را حسین طلب کرد
همه آن منکران انکار کردند / به پیش مصطفی اظهار کردند
که ما فرمانبر ابن زیادیم / بحکمش ما باین جا ایستادیم
نه هرگز از تعرض باز مانیم / ترا در پیشگاه او رسانیم
بقوم بیوفا فرمود حضرت / گواه است هرگز این لعنت
بحکم خسرو فرخنده القاب / سوار مرکبان گشتند اصحاب

۲ [illegible]

به پشت اشتران بستند چون بار   سوار دوش احمد گشت اسوار
فراز طور چون موسی برآمد   بگردون صوت عیسی بر آمد
همه فوج مخالف ستاده شد   بسوی حر خطابش تیز شه شد
چه میخواهی نگون بادا سر تو   بنشیند در عزایت مادر تو
دل حر از تف غیرت برآشفت   ادب مانع بگفت و همچنین گفت
گرفتی دیگری گر نام مادر   جوابش دادمی با ابن حیدر
بحق دختر ختم رسالت   چه گویم غیر تعظیم و کرامت
اگر گویم جوابی لب بدوزد   زبانم در دهن چون شعله سوزد
بشر بنمود روی شاه ابرار   بسوی کوفه او میکرد اصرار
بآخر گفت حر با شاه ذیشان   برای جنگ ما را نیست فرمان
سوی کوفه نرانی گر تکاور   برو سوی وطن از راه دیگر
بحاکم می نویسم انچه باید   که شاید صورتی دیگر برآید
شوم از دام گمراهی رها من   نگردم مبتلای این بلا من
شنود آنوقت آن شاه ملک خو   زراه قادسیه سوی حیب رو
روانه یک طرف شاه دو عالم   بیکسو ازدحام فوج اظلم

خبر آمد گفت آهسته بحضرت
که همراه من نه اهل شقاوت
اگر نوبت بجنگ آید بلشکر
بغربت گشته خواهی شد مقرر
ترا سوگند رب زینها حذر کن
هوای جنگ شان از سر بدر کن
نمود ارشاد از هم گم چه باکست
شهیدان را تمنای هلاکست
شهادت در ره حق دین پرستی
بلندی در رضای حق زبیبی ست
نه از خود من باعدا میکنم جنگ
بامر حق تعالی میکنم جنگ
چو حر بشنید زینسان کلمهٔ حق
نماند امید و شد در فوج ملحق
غرض طی گشت منزل بکشاکش
گهی افسرده گه روشن شد آتش
سحر چون اشتران ابار کردند
سفر اصحاب صدق آغاز کردند
بروی اسپ شه را خواب بربود
چو چشم از خواب شد بیدار فرمود
کلام یاس با حمد خداوند
علی اکبر که شه را بود فرزند
بپرسید از پدر آخر چه حال ست
که بر لبهای اقدس این مقال ست
نمود ارشاد شه دیدم برویا
که مردی بر رخ من بود گویا
کشند این مردمان طی قهر راه
اجل لیکن بایشان ست همراه
شدم واقف سخن بر رو من بود
خطاب مرد گویا سوی من بود

بگفت آن شاهزاده نیست پروا که ما هم از حق و حق است از ما
بخاصان خدا باکی نباشد که دنیا جز کف خاکی نباشد
شه والا بحق او دعا کرد ثنای او به تسلیم و رضا کرد
گذشت آنشاه چون از منزل بطن بقطع ره برون از منزل بطن
سپه اصحاب خود را کرد آگاه که امشب شوم کشته درین راه
همه گفتند این را چیست اسباب شنود از شاه حضرت دیده ام خواب
سگان چند نزد من رسیدند تن اعضای من از هم دریدند
سگ ابلق در آنها بود ملعون که بر من حمله کرد از جمله افزون
بگفت اینحال چون سلطان عالم ز جوش گریه برپا گشت ماتم

بیان ورود حضرت بارض کربلا و برپا کردن خیمه انجا

ز حال غیب حضرت را خبر بود که سبط و نائب خیر البشر بود
ز درگاه خدا بود آنچه فرمان بجا آورد سلطان شهیدان
ز تیغ ظلم اگر بی سر نگشتی بحشر شافع محشر نگشتی
شرف بر اذیت بود موقوف شفاعت بر شهادت بود موقوف
ز زین العابدین آمد روایت که در راه سفر با حضرت

بطن عقبه نام منزل ۱۲

بسی از حال یحیی یاد میکرد ز ظلم و جور اعدا یاد میکرد
که تحفه پیش زن گو بود یکبار سر او را فرستادند کفار
چنین میگفت و طی میکرد منزل قدم در راه و سوی کربلا دل
همین از ذکر یحیی بود اشارت که مثل سبط او ما راهم شهادت
بمنزل ماند تا آن شاه ذیجاه سپاه شام و کوفه ماند همراه
چو رو میکرد حضرت سوی دیگر همی گردید سد راه لشکر
چنان ماندند گرد آن بو الفضولان که خضر راه شد گمره ز غولان
بارض کربلا آخر رسیدند به صد کرب و بلا آخر رسیدند
در آنجا حضرت گشت ساکن قدم برداشتن شد غیر ممکن
بدل رهوار کرد و شد بجا حال تصور کرد آن شاه خوش اقبال
بپای اسپ نعل آهنین هست ز نقشا طیلس شاه دید این زمین است
نمود ارشاد نام این زمین چیست چه میگویند این را مالکش کیست
همه گفتند دارد کربلا نام بود هم ماریه هم نینوا نام
شنید و اشک حسرت ریخت از چشم چو خون دل بغربت ریخت از چشم
بگفت این موضع کرب و بلاهاست مقام محنت و رنج و عناهاست

بلا آرد بسرهای سعیدان
شود آلوده خون شهیدان
بیا سازند اینجا خیمه من
که تا روز جزا اینست مسکن
غریبا ترا همین جای هلاکست
زیارتگاه خلق این جای پاکست
همین جا خلقتی آید از ره دور
شود شهری درین ویرانه معمور

در بیان فرستادن ابن زیاد لشکر بجانب عمر سعد برای قتل فرزند حیدر کرار علیه السلام

درین عالم که از رنج بلا رست
فلک از ماه نو تیغیست در دست
خصوصاً بهر خاصان الٰهی
بود افزون درین دنیا تباهی
تقرب هر که دارد با خدا بیش
بدام آفت است او مبتلا بیش
امام دین بخاصان خاص حق بود
بلایش زان بزرگ از هر بشر بود
روایت کرده اند ارباب ماتم
که تاریخ دوم بود از محرم
بقولی روز هشتم بود آن روز
که در دشت بلا شد رونق افروز
ز هجرت بود آن شصت و یکم سال
که آمد از وطن شاه خوش اقبال
گل آمد و دشت ویران بوستان شد
زمین از فیض مقدم آسمان شد
به ذره ذره دعوی انا المشرق
لب هر برگ و آواز انا البرق
چنان شد کثرت افواج بدخواه
که چون باب امان مسدود شد راه

ره رفتن بهر جا گشت چون بند امام رهنما با خویش پیوند
خیام خود دران صحرا بپا کرد مقام آنجا ز جور اشقیا کرد
بساحل خیمهٔ سبط پیمبر لب کوثر بنای قصر گوهر
لب دریا هوای جانفزا بود برای تشنگان معجز نما بود
هوای سرد و دریا در روانی دم عیسی و آب زندگانی
لعین ابن زیاد زشت کردا چو شد از آمد حضرت خبردار
طلب کرد ابن سعد بیپیر را امیر رے نمود آن بدگهر را
جهان افتاد ضرب حرص دنیا که رو گردان شد آن کافر ز عقبی
بحرص دولت دنیا زنازاد بدوزخ دیده و دانسته افتاد
بجمع چار الف اسوار نامرد ز کوفه رو بدشت کربلا کرد
مگر اصحاب فیل آن فوج شر بود که هدم کعبه او را در نظر بود
شنود آن مرد و در مسجد آمد بمنبر شد بمردم گفت منعم
که فرزندان بوسفیان کریم اند همه ارباب اموال و نعیم اند
نوازشها بیاران مینماید کرم بر دوستداران مینما
مراد اوست شاهان حاکم شام کنم با خیرخواهان بذل انعام

پرستند هر که او را یا بدآن زر کشند سر هر که پامالست آن سیم
فرود آمد ز منبر بدل کرد ز زر مملو کیسه‌شان را سیر کرد
بپای خویش بدبینان اشرار درافتادند در آتش نگونسار
شقی‌تر شمر در افواج کین بود لعین ابن لعین ابن لعین بود
بیندیشید از جرم کبیره روان گردید با فوج کثیره
پس او شبث با لشکر روان کرد روانه ابن اشعث بعد ازان کرد
فرستاد آن لعین لشکر به لشکر برای قتل فرزندان حیدر
بصحرا سی هزار اسوار شد جمع بقولی بعض ازین بسیار شد جمع
باین جانب امام اصحاب خود را سپاه خویش را احباب خود را
فراهم کرد و خطبه خواند و فرمود که می‌بینید کاین کفار مردود
شدند از حق سراسر پشت بردار کمر بستند بر باطل جفاکار
مرا نبود امید کامرانی لبالب گشت جام زندگانی
مقام محنت و درد است دنیا که دارد تیغ کین در دست دنیا
بسا یوسف‌وشان خفتند در خاک لباس هستی‌شان گشت صد چاک
خوشا آنکس که ترسد از قیامت نهد بر فرق خود تاج شهادت

حضور مصطفی گردد مکرم — بدرگاه خدا گردد معظم
مرا ختم رسالت داد فرمان — که سر بازم براه رب سبحان
سر پای زنم بر مال دنیا — بدست آرم عروج ملک عقبا
کسی کو هست محکم در رفاقت — بجان گردد خریدار شهادت
بحشر رتبهٔ او هست بالا — که سر بازد براه حق تعالی
زهیر قین شد بیتاب و برخاست — بیان فرمود یاری از خدا خواست
که یا شاه زمانه فخر عالم — منم در یاری تو هست محکم
اگر می بود در دنیای فانی — برای من حیات جاودانی
نمی کردم سر بازی تأمل — براه تو که هستی پاک کامل
بدست من اگر دامان پاکست — مرا از کشته گردیدن چه باکست
اگر تا چرخ باشد از طلا تل — بود کم پیشم از یکدانهٔ خردل
مرا از دامنت دولت خدا داد — نخواهم دولت نمرود و شداد
امام من توئی ای من فدایت — من و صد عالم جان خاکپایت
هلال آن ابن نافع نیک اختر — ستاد و گفت یا سبط پیمبر
چه تو از جفاکیشان چه پرواست — ز دست بدعت ایشان چه پرواست

ز اصحاب منافق در بلا بود
ز دنیا تا بعقبی میل فرمود
علی شاہ معظم والد تو
امام ہر دو عالم والد تو
ز دست ناکسان زشت باطل
ز دست قاسطان کفر در دل
کشید اندوه و واصل شد بجنت
ز دنیا رفت و آخر شد بجنت
تو گشتی مبتلاے رنج امروز
بدست این گروه نکبت اندوز
کشد ہر کس کہ خلع بیعت تو
کشد سر از خط تبعیت تو
ضرر با خویشتن نادان رساند
بروز حشر رستن کے تواند
من و دامان تو یا سبط احمد
بجان قربان تو یا سبط احمد
عدوی دشمن تو دوست با دوست
پر از مہر و ولاے تو رگ و پوست
بجا آرم ہمانی آنچہ فرمان
کنم تعمیل حکم تو بصد جان
مرا از خدمت تو ہست امید
بلالم بدر خواہم شد ز خورشید
چو شد ختم کلامش پیش مولا
برپاے وفا برخاست از جا
کسی از ہم شکر احسان خدا را
کہ مثل تو امامے داد ما را
نگون سر پای تو گردن ز ریشہ
بدامان تو دست من ہمیشہ
اگر اعضاے تن پارہ گردد
تن من خاک و خاک آوارہ گردد

نگردم دست بردار از اعانت		که از جد تو می خواهم شفاعت
کنند آنها که ضایع آل او را		گذارند از دعا دنبال او را
پس مردن گرفتار عذاب اند		دم محشر سزاوار عقاب اند
جدائی از تو ای مولای رهبر		فراق ست از خدا و از پیمبر
عجب چیزیست این فوز شهادت		که کوثر موجزن در باب جنت
کسی کو فدیهٔ سرور نباشد		ازو بدبخت تر دیگر نباشد
بدینسان دیگران هم پیش حضرت		سخن گفتند از حسن عقیدت
امام پاک ایشان را دعا کرد		نگاه یاس سوی اقربا کرد
بدرگاه الهی دست برداشت		بهنگام تباهی دست برداشت
که یارب این ستمگاران بیباک		که یارب این جفا کاران سفاک
تلف کردند حق آل اطهار		کشیدند از عداوت تیغ کفار
مسلط کن بر ایشان حق رسی را		کز ایشان زنده مگذار کسی را
تعدی می نمایند اهل بدعت		تو یاری ده تو یاور شو بنصرت
شدند اهل شقاوت طالب زر		خدا جویان کم الله اکبر

آمدن اولاد اسد باعانت حضرت بترغیب حبیب ابن مظاهر
و جنگ کردن کافران و تاب نیاوردن آنها

صبر را هست لازم حسن تدبیر که تدبیرست شرط آیند و تقدیر
ز هر امید دل بر کنده باید رضای حق رضای بنده باید
زنند البته از خود دست و پائی رساند رهنما آخر بجائی
کند بهر خدا هر کس که محنت دهد او را خدا البته اجرت
شهیدان سر براه دین که دادند همیشه در ریاض خلد شادند
حبیب ابن مظاهر خاص باری چو دید آن ازدحام فوج ناری
بآن سو آمده لشکر بکثر باین سو چند شیران دلاور
بحضرت عرض کرد آن شیر معبود چو یابم اذن سازم فکر مقصود
ز اولاد اسد اینجا گروهیست که مستحکم بایمان همچو کوهیست
قوی بازو دلاور مرد میدان شکار پنجه صد شیر نیستان
کنم دعوت بیارم سوی حضرت گر این قلت بدل گردد بکثرت
بدو میخواست کی فرزند حیدر بپاس خاطرش فرمود بهتر
چو رخصت یافت هنگام شب رفت سوی آن قوم از بهر طلب رفت
به پند و وعظ و تفهیم و نصیحت نمود آن قوم را مایل بحضرت
نود کس صاحب جرات از ایشان روان گشتند سوی شاه ذیشان

بگرمی برق و در شور و شغب میغ / مسلح از خدنگ و نیزه و تیغ
با بن سعد جاسوسی خبر کرد / که تدبیر نبرد آن بدگهر کرد
معین کرد ظالم چار صد کس / گرفتار مظالم چار صد کس
که سر کرده در آن فوج لعین بود / سیه رو ازرق شامی مردود
بشب آن قوم می آمد که ناگاه / گرفتند از سپه بحقی سر راه
میان راه با آن قوم شد جنگ / بتاریکی شب تا بوم شد جنگ
ز بس شد از دو جانب ریزش خون / شفق گون شد زمین مانند گردون
نیاوردند تاب آنها ز قلت / که در فوج مخالف بود کثرت
شکست افتاد صحرا در ایشان / پریشان شد ز صرصر خرمن شان
حبیب آمد بحضرت ماجرا گفت / همه حال هجوم اشقیا گفت
شنید احوال و گفت آن شاه یکتا / همه حول و همه قوت من الله
کند هر که خواهد بر خلافی / خدای ما براه ماست کافی

در بیان قرق شدن آب فرزندان ساقی کوثر و شورش اعدای خود سر و جان بازی یاران آن سرور

بچشم غور بینید اهل انصاف / ز اعدا جور بینید اهل انصاف

به مهر فاطمه دادار اکرم
دهد آب بحور جمله عالم
کنند آن ناریان سفلک قصاب
جگر بندان او را منع از آب
روایت شد که ابن سعد بیدین
عدوی خاندان آل یسین
چه ظاهر آتش کفر نهان ساخت
که قرق آب هم بر تشنگان ساخت
بدریا کرد بانصد کس مقرر
بذیل ابن حجاج ستمگر
که هرچند از عطش گردند بیتاب
نیابند اهل حق در تشنگی آب
نه بر اشتر نه بر استر شود قرق
برای ساقی کوثر شود قرق
شوند آسوده چون حیوان شتابند
اگر یک قطره مهمانان نیابند
لب دریا رسد بی جرم و تقصیر
بحلق تشنه شان آب شمشیر
عطش چون شد بفوج شاه غالب
لب خشک آب اگر دید طالب
کلندی برگرفت آن شه خوش انجام
به پشت خیمه ها برداشت دگام
بسوی قبله آنرا بر زمین زد
برحمت تکیه سلطان مبین کرد
خدایش از عنایت کرد ممتاز
عیان شد چشمه شیرین باعجاز
چه چشمه چشمه ظلمات ثانی
که آبش بود آب زندگانی
چه چشمه چشمه خورشید انور
که آبش بود مثل آب کوثر

رفیقانِ امام و آل و اصحاب عطش شد رفع فرمودند نوش آب
وضو و غسل از آن احباب کردند سبوها مشکها پرآب کردند
دو روز آن تشنگان سیر گشتند مگر روز سوم بیتاب گشتند
چنان گم گشت آن چشمه از آن پس نیامد زو نشان در دیدهٔ کس
نوشت ابن زیاد و کرد تاکید باِبن سعد مکتوبی به تهدید
شنیدم میکند ابن علی چاه برآرد آب نو شد حسب دلخواه
دهی مهلت باو سازی تساهل ترا معیوب سازد این تامل
چو خوانی نامه‌ام در عرصهٔ جنگ چنان کن کار بر سبط نبی تنگ
که تشنه جانب کوثر شتابد بدنیا قطرهٔ آبی نیابد
خدا لعنت کند آن بیحیا را که کشت از تشنگی آلِ عبا را
روایت شد که در صحرا چو اصحاب ز فرطِ تشنگی گشتند بیتاب
شکایت از عطش کردند طفلان به حلق خشک غش کردند طفلان
به عباس دلاور گفت مولا که فکرِ آب لازم گشت بر ما
رهِ دریای جاری تو در گیر پیاده بیست و سه اسوار برگیر
شود از بهر طفلان صورت زیست اگر پر آب آید مشکها بیست

چو فرمان یافتند از شاه غیران   گذر کردند بساحل دلیران
موکل بود آنجا ابن حجاج   مع لشکر کنار نهر مواج
صدای پا شنید و گفت برگو   درین تاریکی شب کیستی تو
ندا کرد ابن نافع ابن همت   برای آب نوشی کرده نیت
بگفتا نوش کن بادت گوارا   مگر منع ست آل مصطفی را
مجاهد بانگ بر زد وای بر تو   چه داری ای لعین تا نظر تو
اجازت بهر من ای زشت کردار   دهان خشک اهل بیت اطهار
بگفتا نیست از حاکم اجازت   ندارم چاره غیر از اطاعت
بیاران ابن نافع زد صدا تیز   که هان مشکیزها سازند لبریز
بفوج یاور خود آن ستمگار   بزد نعره که بگذارید زنهار
بیا حمل آتش پیکار شد گرم   قضا را از دو سو بازار شد گرم
مگر از آب دریا مشکها پر   نمودند از جوانمردی بها در
بسوی خیمه‌ها گشتند راهی   نشد رنجی بتائید الهی
باین تقریب عباس دلاور   به سقا شهره شد در هفت کشور

در بیان [illegible] او رخصت یافتن یک شب و تقریر جنگ ور دیگر و گفتگوی حضرت و جواب فیقان

بگوشم میرسد از غیب آواز بریز اشکی و شو در چشم ممتاز
اگر خواهی نجات از هول محشر بمان در ماتم سبط پیمبر
به محفل این حکایت کن عبارت کز وجه گریه گردد حال حضرت
باخبار صحیحه اهل اخبار رقم کردند حال شاه ابرار
که تاریخ نهم بود از محرم که شد بر شاه عالم شب ستم
خط ابن زیاد آمد ز کوفه پیام سعد شاد آمد ز کوفه
با بن سعد ملعون کرد تحریر تأمل تا کجا در قتل شبیر
مده مهلت که او در قابوی تست بزیر تیغ و زور بازوی تست
به عجلت خون او را بر زمین ریز بمظلومان شود تیغ ستم تیز
چنان کن تا شود چون در میدان جدا از تن سر شاه شهیدان
سواران پاس حق هرگز نسازند سمندان بر تن مجروح تازند
کشی در جنگ اگر شیران نامی ترا سازم به نزد خود گرامی
دهم از مال دنیا بیش از بیش بیابی ثمر سعی کوشش خویش
بملک ری ترا حاکم نمایم بامثال توقف رقو فرمایم
اگر باشد ترا نوعی تأمل بلشکر شمر باشد حاکم کل

چو نامه خواند ابن سعد ملعون	شد آماده شقاوت گشت افزون
سیه روتر شد از هر حرف تحریر	بپای زشت شد هر سطر زنجیر
ز هر داغ جنون چون نقطه بر طوق	بگردن از دوائر طوق بر طوق
بیان نامه بجیب و پیچید	سیه روتر دگر از لیقه گردید
بسوی شمر دید و کرد گفتار	مرا ظالم تو کردی داخل نار
کمر بستم بخون ابن حیدر	شدم محروم از رحمت به محشر
بعصیان مرتکب ناچار گشتم	بدنیا و بعقبی خوار گشتم
بگفت این و سپرد آن شقی را	بشمر زشت افواج پیاده
بلشکر گفت تیغ و تیر بارند	به فوج سبط احمد حمله آرند
ز صف آمد برون شمر زنازاد	قریب لشکر حضرت ندا داد
کجایید ای جگربندان خواهر	شما را از گروه ماست مادر
شما را من امان آورده آیید	ازان لشکر سوی این لشکر آیید
بآن سو تشنگی و ناشکیبیست	باین سو خواب نوشین آب جاریست
بآنجانب همه از فاقه لاغر	باین جانب همه نعمت میسر
جناب جعفر و عباس و عثمان	جگربندان شیر رب سبحان

بشمرِ دون بر آشفتند و گفتند
بران ملعون بر آشفتند و گفتند
دهی مارا امانی ای جفا کیش
ستم بر نایب پیغمبر خویش
نه با این شاه صفدر میکنی جنگ
به الله و پیمبر میکنی جنگ
تو و بر پیشوایانِ تو نفرین
چه دین ست این بایمانِ تو نفرین
بجاه و ساز و سامانِ تو لعنت
به نعمتهای الوانِ تو لعنت
سخن زینسان چو با یکدیگر آمد
خروش از لشکر اعدا بر آمد
بزینب چون ازین شورش خبر شد
ز دل آهی کشید و نوحه گر شد
حضورِ شاه آمد دید در خواب
صدا زد یا اخی دریاب دریاب
صداهای ستمگاران ناکس
نمی آید مگر در گوش اقدس
ز زانو سر شهِ دین کرد بالا
نمود ارشاد صبر ای بنت زهرا
چه دیدا ز دست غدارانم دو
مگر زهرا ره تسلیم پیمود
بخوابم جدِ من پیغمبر آمد
حسن آمد جناب حیدر آمد
بچشمِ خونچکان گفتند با من
که زود آ پیش ما زین دهر پرفن
ز غارستانِ آفت پا برون آر
قدم در روضهٔ جاوید بگذار
شنید این خواب زینب کرد فریاد
که واویلا ز دست اشقیا داد

نمود ارشاد حضرت انچه حالست　　شریک حال رب ذو الجلالست
بوا ویلا چرا گویان زبانست　　عذاب و ویل بهر دشمنانست
مکن صبر و ز جوش آه و افغان　　مگردان شاد اعدا را مگردان
در آمد حضرت عباس غازی　　بخدمت گفت یا شاه حجازی
سپاه اشقیا نزدیک آمد　　قریب آمد بیا نزدیک آمد
ندارند اهل جرأت پیش زین تاب　　سنانها میخلد در جسم احباب
چه فرمان یا امام مشرقین است　　سزای شوخ چشمان فرض عین است
نمود ارشاد خاص دیگر سبب　　بپرسش کن ز قوم استفسار مطلب
سواره رفت عباس علمدار　　سبب پرسید چون گفتند اشرار
که آمد از امیر شام فرمان　　کند بیعت با و شاه شهیدان
و الا جنگ را آماده باشد　　سرش در خاک و خون افتاده باشد
بآنها گفت غازی میروم من　　برای عرض پیش خاص ذو المن
توقف این قدر ای فوج گمراه　　که آیم باز من از خدمت شاه
حضور شاه دین آمد خبر کرد　　ز شورشهای آن انبوه نامرد
نمود ارشاد حضرت گر توانی　　به تعلیم و به تفهیمی که دانی

از ایشان مهلت یکشب طلب کن ز اعدا فرصت یکشب طلب کن
اگر مهلت دهد این قوم ناری گذارم شب بتمجید و شکر باری
به استغفار و طاعت شب گذارم بتسبیح و تلاوت شب گذارم
بسر سازم بزاری و تضرع سحر سازم بزاری و تضرع
بشوق سجده و ذوق نمازم وداع طاعت استغفار سازم
روان عباس غازی شد بمیدان باعدا گفت این شاه مردان
که نور دیدهٔ ختم رسالت پی یکشب شود خواهان مهلت
شود آویزش مردان دم صبح همین گو و همین میدان دم صبح
چو ابن سعد ناری کرد انکار خروش آمد برون گفتند اشرار
چو مهلت کافری خواهد مجاز است چرا ممنوع سلطان حجاز است
ز رای فوج شد مجبور کافر همین مهلت بیکشب شد آخر
ندا کرد ابن سعد دشمن ایمان که دادم مهلت یکشب بایشان
بجای خود در آمد هر دو لشکر امام رهنما سبط پیمبر
در آن شب جمع کرد اصحاب خود را عزیزان و همه احباب خود را
خدا را حمد و احمد را ثنا گفت پس حمد و ثنا با قوم گفت

که من گشتم گرفتار مصیبت ز سبط مصطفی برگشت امت
نمودند اشقیا قرآن فراموش احادیث نبی ایمان فراموش
زمانه کرد با من بیوفاے نماند از دام امید زندگانی
ملک کفار با من کار دارند درین پیکار با من کار دارند
کمر بستند از طغیان سے بهدم کعبه و در بت پرستی
مرا منظور تکلیف شما نیست ز رنج دیگرے نفعی مرا نیست
ز بیعت جمله را آزاد کردم درین غربت خدا را یاد کردم
عبث همراه من از غم نکاهد رود هر کس بهر جائیکه خواهد
ز ارشاد امام عرش طارم همه در گریه افتادند مردم
شباب قاسم عباس اکبر عزیزان و قریبان و برادر
بزاری دست بسته عرض کردند ضرورت بود ادای قرض کردند
که یا سبط نبی محبوب داور چنین با ما مکن ما بار دیگر
نه بهر مال و دولت بندگانیم بامید شهادت بندگانیم
غلامانیم تا بر سر تن ماست پدر گاهت خمیده گردن ماست
خدا یا ما و ما فرمان بر تو سر ما باد قربان سر تو

[illegible]

اگر با دو منت وابسته باشیم / ز بند مهر و ظالم رسته باشیم
بقعر زندان مسلم گفت سرور / شما را داغ مسلم نیست کمتر
بپای شاه افتادند و گفتند / بجاے خویش استادند و گفتند
غلامان زنده و مقتول آقا / لبی زین بیشتر گشت اولا
تو هستی خضر راه با غریبان / توئی امیدگاه ما غریبان
رهی خود در جهان ما را گذاری / بما در نیم ره تجویز خواری
نگاه رحمتے بر بیکسان کن / بسوی خانه اش از خود روان کن
تو در فردوس ما در قوم دشمن / یتیمانیم شاها رحم بر من
چنین در دشت با آن قوم بیدین / بنزدیک خدا همراه خود گیر
شه از گفتار شان گریان شد و دین / برآمد اشک شان از چشم حق بین
بحضرت مسلم این نوحه بگفت / دو شهزاده را جانا چنین سفت
اگر هفتاد بار ای شاه ذیشان / شوم کشته بتیغ ظلم عدوان
فتد کوه مصیبت بر سر من / شود برباد این خاکستر من
جدائی از تو جستن کفر دانم / کسے را جز تو در عالم نخواهم
بود در دست من تا تیغ یا شاه / نسازم دست از پیکار کوتاه

شود از بی سلاحی سست اگر تنگ
کنم با دشمنانت جنگ از سنگ
براهت کشته گشتن زندگانی است
نه این مرگ است عیش جاودانی است
چه خوش آنده وه کان باشند همچند
خدا خوشنود و پیغمبر رضامند
زهیر با وفا هم همچنین گفت
شها بادے امام ما وطین گفت
که قربان تو ام با صد دل و جان
فدای تو شوم اینست ایمان
خطر از کشته گشتن نیست مطلق
شهادت نعمت عظمی است الحق

خبر رسیدن به محمد بشیر حضرمی رفیق حضرت درباره مقیدی فرزند او و عنایت حضرت برو

خدا ثابت قدم دارد بایمان
چو ایمانست سربازیست آسان
وفادارے که دارد از وفا کار
ندارد غم اگر گردد گرفتار
فتد گر بر سر شان کوه محنت
زجاے خود نجنبد اهل همت
سله محمد نام از اصحاب ذی جود
که فرزند سعید حضرمے بود
دران شب شد خبر او را از اخبار
که فرزندت شده جایی گرفتار
بزندان یوسف تو گشت پابند
سر اوج شرف در هاله تا چند
باو فرمود شه رو اے خردمند
پے تدبیر آزادی فرزند
فراغت کر رهائی گشت درپیش
رها کردم گردنت از بیعت خویش

سله
یعنی [illegible] ابن سعید
بن [illegible] بشیر
حضرمی رفیق
حضرت ی

نمود او عرض کای حق تعالیست   پی هر درد درد او مداواست
مرا کافی خدای بی نیازست   بفکر کار ما آن کارسازست
جدا باشد مرا فکر رهائی   کند مشکلگشا مشکلگشائی
اگر از تو جدا گردم دمی چند   مرا در بندگان یارب بدر بند
چه غم دارم منم پیش نگاهست   گر شاه است آزادی بهمراهست
ببین درا از ره لطف و عنایت   عنایت پنج نامه کرد حضرت
که بود از روی تحسین غیر نقصان   بقدر الف درهم قیمت شان
روانه تا کند بهر رهائی   نگردد در رهائی دیر پائی
خوشا آقا که دارد چنین حال   خیال بنده آشفته احوال
مقام غور اینست ای محبان   که حضرت مشکلش فرمود آسان
بقید ظلم عابد مبتلا بود   بزندان یوسف آل عبا بود
نبود آن دم غریب کربلائی   که می فرمود تدبیر رهائی

آمدن چندکس از ان لشکر با این لشکر بتوفیق خدای تعالی

نباشد حال در دنیا برابر   که نیکان در بلا هستند اکثر
بهر کس میکند تقدیر یاری   ز قید کفر یابد رستگاری

چنین ثابت شد از بعضی روایات   دران لیل سیه مانند ظلمات
شریک شه شدند از فوج اعدا   بپاس دین حق سی کس دو بالا
وبساط کفر غازی در نوشتند   ز دوزخ داخل فردوس گشتند

در بیان شب عاشور و بیقراری اهلبیت علیهم السلام

شبی از دود آه غم نصیبان   شبی از گرد اندوه غریبان
شبی بر فرق نیلی فام چادر   گریبان چاک همچون صبح محشر
شبی با صد بلا از ره رسیده   ز دود چاه بابل آفریده
شبی از تیرگی غارتگر هوش   شبی شال عزای شاه بردوش
شبی سرمایهٔ رنج و مصیبت   شبی پیرایهٔ صد درد و محنت
شبی آبستن صد درد و اندوه   جهان لبریز غم از کوه تا کوه
که صبحش بود صبح روز محشر   پیام قتل فرزند پیمبر
سواد سرنوشت وحشت او   دوات از چشم و کلک از شاخ آهو
ز هیبت نالی از لرزه بر جان   کواکب دیدهٔ غول بیابان
زمانه در تزلزل بحر در جوش   بماتم چون زحل انجم سیه پوش
ز بیتابی بیابان در بیابان   هوا آشفته و صرصر پریشان

مه تابان بر اوج چرخ دوار بسان گوی غلطان شب تار
هوا بهم زن تسکین گل شد بهر جا شمع روشن گشت گل شد
نه شبنم بر زمین بوستان ریخت سرشک نجم ز چشم آسمان ریخت
نه آن جوش بخارات زمین بود بهر جا دود آه آتشین بود
وحوش از دانه و از آب ناکام بغیر دام طایر قید در دام
بهر جا طایرے در آشیان بود کباب شعلهٔ سوز نهان بود
بشکل دیدهٔ نمناک انهار کف افسوس هر برگے باشجار
کشاد اندر جنان هر حور گیسو ملائک از تفکر سر بزانو
دل عالم ز راحت گشت بیزار شدند اصحاب کهف از خواب بیدار
ز چشم پاک زهرا اشک جاری پیمبر در کمال بیقراری
علی از درد دل چون برق بیتاب حسن بی صبر چون از شعله سیماب
مشوش مضطرب غمناک عیسے گہے بر چرخ و گہ بر خاک عیسے
شریک درد ابن شاهِ لولاک گریبان حضرت ادریس چاک
بدولت خانهٔ سلطان عالم همه پرده نشینان معظم
گہے گریان گہے نالان ز اندوه گریبان چاک تا دامان ز اندوه

بعکس آنکه یارب دیده باید | چه آید پیش فردا شب چه زاید
درین غربت به مهمانان چه آید | پس از گردش دوران چه آید
سحرگاهان شود محشر هویدا | خداوندا نگردد صبح پیدا
پذیرد طول چندان شب بغربت | نگردد صبح تا روز قیامت
بود روشن چراغ بزم حیدر | سلامت ماه زهرا و پیمبر

دربیان بیقراری جناب زینب و فرمایش حضرت به خواهر

بسبط احمد مختار وقت | باین حیدر کرار وقت
عجب نبود ز ظلم فوج دشمن | شب تاریک گردد روز روشن
ز سجاد است این معنی روایت | سلام حق بروح پاک حضرت
چنان بیمار بودم من آن شب | که جان ناتوانم بود بر لب
نه هوش از پا مرا بود و نه از سر | ز ضعف و ناتوانی نقش بستر
ببالین بود زینب عمه من | پرستار من و مصروف شیون
بیک خیمه جدا فرزند حیدر | بخدمت بود مولای ابوذر
سلاح جنگ حضرت راست میکرد | شهادت از خدا درخواست میکرد
ز دنیا پاس دل با خدا داشت | که قصد سیر گلزار بقا داشت

خطاب او بدنیا بود هر بار ‌ که ای دنیای نا انصاف غدار
گهی دور بیجا هرگز نکردی ‌ جفا کردی وفا هرگز نکردی
کسی کو طالب تو گشت شد خوار ‌ بصد خواری بصد ذلت گرفتار
نمودی باغ سبز و خلق شد شاد ‌ مگر چون سبزهٔ بیگانه بر باد
جفا بر اولیای حق نمودی ‌ ستم بر انبیای حق نمودی
دم تیغ و گلوی پاک یحیی ‌ خلیل الله و آتش وا دریغا
ز بیداد تو گریان چشم یعقوب ‌ ز دستت مبتلای درد ایوب
نمود تو بسی ناپایدار است ‌ فروغ تو بسی بی اعتبار است
باین راهی که ما هست در پیش ‌ رود هر زنده آخر با دل ریش
کسی جای سکون اینجا نیابد ‌ یکی اول دگر آخر شتابد
مریض کربلا گوید بزاری ‌ بصد اندوه و درد و بیقراری
بآن حالت که بودم سخت بیمار ‌ شنیدم من کلام شاه ابرار
یقین کردم بدل کان شاه والا ‌ کمر بر مرگ بست از ظلم اعدا
بلا نازل شد از دور زمانه ‌ روان شد خنجر جور زمانه
پرید از چهره رنگ و چشم تر شد ‌ ز اشک دیده دامان پر گهر شد

ولیکن ضبط کردم نالهٔ زار   بپاس اضطراب آل اطهار
چو زینب عمه‌ام زین گشت آگاه   بپا محشر نمود از ناله و آه
بپیش آمد پا و سر گریان و نالان   دوید و شد بر شاه شهیدان
که کاش امروز زینب مرده بودی   بخاک او را فلک پنهان نمودی
چنین احوال زار تو ندیدی   غم جان فگار تو ندیدی
امیر المؤمنین شد از زمانه   کشید ایذا و زهرا شد روانه
حسن تو شد ز زهر و گشت فانی   تو اکنون یادگار رفتگانی
پناه و پشت ما بیچاره چند   بغربت از وطن آواره چند
کسی از خویش نا امید ما را   مده از دست ما خدا را
درین وادی درین صحرای غربت   بغیر از وارث ما کیست حضرت
امام پاک چون دید اضطرابش   پریشان گیسو و چشم پر آبش
سرشک از دیدها بارید و فرمود   بسوی او ز حسرت دید و فرمود
که ای خواهر بجان من برابر   توئی دلبند زهرا دخت حیدر
نباشد لائق تو بیقراری   چو زهرا کن شکیب و بردباری
مده از دست صبر و شکر در بیم   طریق خاندان است تسلیم

مرا نگذاشتند اعدا براحت   ندیدم چارہ افتادم بغربت
چو بودے چارہ از اہل شامم   چرا دل بر ہلاکت مے نہادم
ازین گفتار زینب زار تر شد   دوبالا شعلۂ داغ جگر شد
ردا افگند و روی خود خراشید   گریبان چاک زد بیہوش گردید
امام تشنہ لب برخاست از جا   بصد رنج و تعب برخاست از جا
نہاد از لطف آن شاہ ملک خو   سر خواہر بدست خود بزانو
بہوش آمد چو آب اشک پاشید   نمود ارشاد با خواہر شکیبا
کہ دنیا را نباشد اعتبارے   گلے نبود کہ با او نیست خارے
چہ صاحب شوکتان در خاک خفتند   بسیلاب عدم عارض نہفتند
محمد باعث ایجاد افلاک   زہستی جانب فردوس شد پاک
علی مسند نشین شاہ عالم   بباطل ہستی او گشت برہم
جناب فاطمہ از دار محنت   بہ محنتہا کشید و شد بجنت
حسن از دست ظلم قوم بیباک   نہان فرمود رخ در پردۂ خاک
کہ آمد در جہان کو را فنا نیست   کسے را غیر ذات حق بقا نیست
عبث از مرگ فکر چارہ جوئی ست   بہ تسلیم و رضا ماندن نکوئی ست

ترا سوگند رب ای خواهر من
که چون از تن جدا گردد سر من
مدر ملبوس وی خویش مخراش
براه امتحان ثابت قدم باش
توئی دخت علی و دخت زهرا
چو زهرا صبر کن یا صبر فرما
بسی از پند و وعظ آن خسرو دین
بخواهر گفت و او را داد تسکین

در بیان حفر خندق گرد خیام امام علیه السلام

شبی کان دو جهان را پیشوا بود
بانواع مصائب مبتلا بود
پی تفهیم زینب شاه ذیشان
به اصحاب و اقارب او فرمان
که آن خاصان سلطان معظم
طناب خیمه ها بستند باهم
میان خیمه ها شد راه مسدود
نیاید تا کسی از فوج مردود
بدور خیمه ها کندند خندق
ز چوب و خیمه آگندند خندق
که جنگ از یک طرف باشد بصحرا
ز هر جانب نیاید فوج اعدا
که از اعدای دین جا پر خطر بود
جهانی دشمن خیر البشر بود
امام پاک با اهل عبادت
بسر فرمود آن شب با اطاعت
نماز و سجده و تسبیح و تهلیل
برین طاعت ثناخوان بود جبریل
بہوائے زہد و طاعت چو ذرات
جبین در سجده و شوق مناجات

تضرع بود وزاری بود هردم
بدرگاه خداوند دو عالم
رضاے حق چو شہ را بود مقصود
خدا هم مالک کونین فرمود
عطای رب عالم مستجابت
به طاعت ابن حیدر انتخاب است

در بیان صبح شهادت و اداے نماز حضرت

گریبان چاک زد چون صبح عاشور
بدل کرد آسمان از مشک کافور
سپیدی بر فلک شد آشکاره
بخواب آلوده چشم هر ستاره
بلی در چشم چون آمد سپیدی
دگر از روشنی شد نا امیدی
نقاط انجم از فرد فلک پاک
ز آب اشک شستند اهل افلاک
بحیرت عیسے گردون نشین شد
یقین حضرت روح الامین شد
که مصحف ساده شد آمد قیامت
دگرگون دهر را گردید صورت
پریشان شد ز صرصر خرمن هوش
چراغان کواکب گشت خاموش
سیاهی را سپیدی کرد تقدیر
به پیری همچو موهاے تن پیر
ز نور صبح انجم گشت پنهان
دهان پیر گردون ریخت دندان
شفق را جلوه در آسمان داد
ز خونریزی دران صحرا نشان داد
عمود صبح در سلطے نمایان
برنگ نخل تابوت شهیدان

[illegible]

ز بس کردند مرغان ناله زار — بهر جا فتنه شد از خواب بیدار
عجب شوری بتسبیح برین خاکست — ز سبزه مو برانداز زمین خاکست
پریشان وحشیان صحرا بصحرا — بچشم ماهیان صد جوش دریا
ز شبلی کتان در سینه چاکی — رخ خورشید زرد از سهمناکی
دریده جیب گلها در گلستان — به گلبن غنچه با سر در گریبان
بحیرت قدسیان بر اوج افلاک — تلاطم در محیط خطهٔ خاک
بیابان اعانت انبیا چست — با امید شهادت اولیا جست
بحیرت خاست سلطان فلک جاه — ظفر خواند آیهٔ نصر من الله
رفیقان و عزیزان و قریبان — به پیرامون گل چون عندلیبان
چو شد وقت نماز صبح واصل — مصلا گشت جای شاه عادل
کجا بود آب در عین تلاطم — پسند طبع عالی شد تیمم
بپشت شاه صف بسته چنار — در آنجا بود هر کس خاص دادار
بانبوه گروه کبریا الوبر — بصحن باغ گلها و صنوبر
نشان سجده زیبا بر جبین ها — بهشت اقلیم نامی زان نگینها
ز گردون مشتری چون آن قمر — مؤذن وار گفت الله اکبر

ملایک بر فلک گفتند باهم   عجب بزم نمازی شد فراهم
نگر ختم عبادت بر زمین است   نماز آخر سلطان دین است
پی شرکت ضرور افتاد رفتن   نظاره میکند خود رب ذو المن
چه جوش لطف رب بی نیاز است   رضا قربان این طرز نماز است
پی نظاره آمد روح زهرا   علی همنام و شیر حق تعالی
نه تنها شیر ذیجاه آمد   که خود روح رسول الله آمد
موذن حسب حکم ابن حیدر   بلب آورد چون الله اکبر
محمد رو بسوی رب احد کرد   رجوع دل به درگاه صمد کرد
که یارب احد هستی تو دانا   توئی قادر توئی رب توانا
حسینم را چنان ثابت قدم دار   که در آفاق گردد حق نمودار
شریعت را کهن کردند اعدا   شود نو از طفیل ابن زهرا
چون بشنید اسم خود سرنگون کرد   حیا از امت خوار و زبون کرد
ندا آمد ترا جای حیا نیست   بجرم بنده آقا مبتلا نیست
خلاف تو که این کفار کردند   سرای آخرت مسمار کردند
من و تو هر دو در حال حمیم   از ایشان طالب خون غریم

پر آوازه چو نام مرتضی شد
عجب محشر بپا در انبیا شد
سر او خود کشته گشت از دست ملعون
شور حشرش آمد نوبت اکنون
غرض آن شاه شد مصروف طاعت
فدا شد بهر عبادت خود عبادت
چو نیت دلبر شاه نجف کرد
گذر خیل ملایک صف بصف کرد
رکوعش باعث خوشنودی حق
قعود او پسند رب مطلق
رکوع او برکعت پیش علام
هلال عید مشتاقان اسلام
قعود او چه بزم شرع پیرا است
که شور آفرین بر عرش برخاست
چو شد در سجده سلطان شهیدان
بگردش رحمت رب گشت قربان
ازان سجده به پیشانی علامت
که مهر حق بقربان شفاعت
پس طاعت چو آن بیکس دعا کرد
خدا بخشش باکسر جزا کرد
بکف دادش جناب رب عزت
کلید هشت باب و هشت جنت
جز او چون نایب یزدان نباشد
ولای او چرا ایمان نباشد

دربیان سوار شدن حضرت و آراسته کردن لشکر قلیل بجنگ اهل شقاوت

روان شو خامه هنگام سواریست
ز دنیا رحلت مشتاق باریست
قریب است اینکه گردد ترک دنیا
شود زیر نگین اقلیم عقبا

کند سبط پیمبر چون پیمبر
ملاقات خدای بنده پرور
چو فارغ شد ز فرض رب غفار
سوار دوش پیغمبر شد اسوار
سر ملک و ملک خم شد بتسلیم
نگون شد عرش و کرسی بهر تکریم
ملک حاضر بیاری در جنابش
روان خیل رسولان در رکابش
بگردون منتظر هر چشم کوکب
که کحل آید بدست از گرد موکب
چو پیدا ز آسمان آن روی پر نور
صدای مهر آمد چشم بد دور
شکوه و حشمت اقبال و شوکت
مگر از جمله پیدا پیش غربت
اجل در جامه اقبال آمد
شهادت بهر استقبال آمد
رفیقان گرد او آماده مرگ
بزیر پای هر کس جاده مرگ
امام پاک در خیل رفیقان
عیان [illegible] یوسف [illegible]
همه [illegible] همه یار و مددگار
بسربازی بپای شاه [illegible]
بسوی گلشن فردوس [illegible]
یکی بر دیگری می جست [illegible]
شه مظلوم رو سوی فلک کرد
ثنای خالق جن و ملک کرد
دو انگشت مبارک کرد بالا
که درهای ریاض خلد شد وا
سر انگشتش کلید باب جنت
گشاده شد از و ابواب جنت

نمودار شاد قدر خویشتن بینید — بایوان ہاے جنت جا گزینید
رفیقان نو بہار خلد دیدند — ہمہ نقش و نگار خلد دیدند
مجلی قصر از یاقوت و گوہر — مصفا چشمہ تسنیم و کوثر
زمرد دار ہر برگ شجر سبز — چو خضر سبز پوش اشجار سرسبز
لب کوثر ہجوم حور و غلمان — بگرد دیده چون موہای مژگان
بسوے مومنان ایماے ہر حور — که این قصر گہر این چشمہ نور
بگوشے ہر کسے رضوان صلا داد — که باید شکر صد نعمت خدا داد
چنان ہر صاحب دین شادمان شد — که یکدم در جہان ماندن گران شد
ازین رو زخم تیر و تیغ بران — گوارا بود مردان را بمیدان
بروے نیزه و شمشیر و خنجر — ہمی رفتند خندان چون گل تر
خلائق قول فوج شاه دین است — مگر از حضرت باقر چنین است
پیاده صد سواران ہم چل و پنج — بویرانہ فقط بود این قدر گنج
بمیدان جمع شد فوج منافق — بسی الف حسب قول صادق
بجبر از قصد عزم خسرو دین — زمین شد آسمان آزرده تمکین
[illegible] بلشکر [illegible] — کمی در فوج سرور صاف ظاہر

بآن سو کثرت فوج بد افعال
بسی جمعیت فوج بد افعال
بترتیب سپاه آنشاه پرداشت
بتزئین کواکب ماه پرداخت
سر روے زهیر از میمنه تافت
حبیب ابن مظاهر میسره یافت
علم در دست عباس دلاور
بسان حمزه در فوج پیمبر
فروغ جعفر از رویش عیان شد
نشان مرتضی صاحب نشان شد
نشان پاک بر دوش دلاور
که بر دوش پیمبر رفت حیدر
بخندق حسب حکم شاه ذیشان
رفیقان ساختند آتش فروزان
که بند آنجا ره اشرار باشد
بیک سو جنگ از کفار باشد
چو گرد خیمه آتش گشت روشن
کلیم الله گفت آنست این

لشکر آراستن ابن سعد ستمگر بجنگ و قتل سبط پیمبر و سزاے دو سه کفار بدعاے سید ابرار

مقابل با سپاه شاه اعدا
بسان لشکر فرعون بموسی
چه بدعت ابن سعد بیحیا کرد
که زاغ تیره پر قصد هما کرد
کسوف آمد بفکر ماه کامل
شکار شیر روباهان بزدل
بآن سو ابن سعد زشت انجام
مرتب کرد فوج کوفه و شام

بفوج میمنه شد ابن حجاج ... مقرر بهر قتل بهر تاراج
به فوج میسره شمر زنازاد ... که لعنت بر وی و بر حاکمش باد
به عبد خویش ملعون داد رایت ... علم بهر شقاوت شد علامت
بدا رایت بدوش آن ستمگار ... کشد او در محشر بر جهان دار
مقرر گشت عروه بر سواران ... معین شیث شد بر نیزه داران
پس ترتیب لشکر زاده سعد ... پلید و نحس درد باده سعد
بصد بی‌شرمی و صد بی‌حیائی ... روان شد سوی شاه کربلائی
در آن دم شاه بر سعد و هم موجود ... دعا میخواند و در ذکر خدا بود
سگان در آمدند و ره ندیدند ... به مجبوری عنان از وی کشیدند
لعینی بود ابن ابوجویره ... شقی مردود ابن بوجویره
بهم زد دست و کرد آواز بی پیر ... که ای شبیر و ای اصحاب شبیر
بشارت باد با آتش شما را ... که خود افروختید آنرا بدنیا
شه دین رو بسوی چرخ فرمود ... چشان یارب عذاب آتشش زود
شود فی الفور راه نار در پیش ... لعین یابد سزای گفته خویش
خدا شمشیر قهر خود علم کرد ... که تا اسب آن مردود رم کرد

ابو جویره

ستمگر را بنار خندق انداخت
که آتش سوخت تن خاکسترش ساخت
عیان قهر خداوند جهان شد
به دوزخ کنده دوزخ روان شد
تمیم ابن حصین ملعون دیگر
نزار دکن نظر با ابن حیدر ؏
چه دریا پیش چشمت مینمد موج
که باشد کهکشان هر موج ور اوج
چه آبست این سپید صاف شیرین
که روح تشنگان راز دست تسکین
نیابی جرعهٔ تا ساعت مرگ
چشی آخر به سختی شربت مرگ
شه دین گفت این ابن پدر هم
سقر باشند از اهل جهنم
خداوندا بحق شاه مردان
هلاکش از عطش امروز گردان
همان ساعت ز اعجاز امامت
برو شد تشنگی غالب بشدت
زبان آن خس بیرون از دهن شد
تو گوئی نار کفرش شعله زن شد
ز اسپ افتاد و شد تغییر احوال
بصد خواری ته سم گشت پامال
بدشت نیستی آواره گردید
تنش چون خط باطل پاره گردید
به لبها و زبان خشک بی آب
به نار هاویه افتاد بیتاب
دگر مرد لعین ابن لعین بود
که عبدالله فرزند حصین بود
ندارد همچنین بی باک آن مرد
بحق او شه دین بد دعا کرد

که میرد تشنه لب آن شخص ناپاک
نیامرزد خدای ارض و افلاک
یکی گوید که بعد شاه ابرار
بخانه رفت و شد مردود بیمار
من از بهر عیادت پیش رفتم
چو دیدم حال ورا خویش رفتم
که می نوشید هر دم از عطش آب
مگر از تشنه کامی بود بیتاب
کشیدی آب چندان جفا کیش
که قی میکرد هر دم با دل ریش
خروشیدی چو خر از صد دل
بقی مانند خر افتاده در گل
بتن جانش اجل ایاد میکرد
زیاده از عطش فریاد میکرد
ز بس هر روز حال او بتر شد
روانه جانب نار سقر شد
محمد ابن اشعث بود کندی
که آمد پیش شه از خودپسندی
لب از سوی ادب بگشود ملعون
که از روز ولادت بود ملعون
چه باشد حرمت تو نزد احمد
که بود دیگری را با محمد
امام پاک خواند آیهٔ قرآن
که شاید بود بهر رفعت شان
نمود ارشاد فرزند محمد
که بود از آل ابراهیم احمد
بود از آل احمد عترت من
بلند از هر دو عالم رفعت من
پس آنگه شاه مصروف دعا شد
دعای شاه تیر بی خطا شد

که این بی‌شرم را ای شهریار / بزودی در مذلت کن گرفتار
بماندم آن لعین نامسلمان / برای رفع حاجت شد بمیدان
مسلط عقربی را کرد باری / گزید او را و شد مبتلا بزاری
نه عقرب بشکل جرم آن فعل بود / گزیدش او دم تیغ اجل بود
میان عذرهٔ خود بسکه غلطید / بخود عریان برنگ مار پیچید
بخواری مبتلا در هر نظر شد / بمرد و در سقر او را مقر شد
کنار خندق آمد شمر بدذات / بحضرت گفت آن کافر مهمات
پسندیدی بدنیا آتش تیز / جدا از آتش روز بلاخیز
بشد ارشاد حضرت ای زنازاد / لعین پورشان زشت بنیاد
بزودی بر تو خواهد گشت روشن / جهنم را توئی شایسته یا من
بحضرت مسلم ابن عوسجه گفت / بحضور شه دُر معنی چنین سفت
که آمد پیش من این ستمگر / که هست از زمرهٔ اعدا شقی‌تر
اگر گوئی کنم تیری روانه / که گردد سینه و قلبش نشانه
امام رهنما فرمود حاشا / توقف باش از تعجیل والا
ره اتمام حجت هست در پیش / نخواهم ابتدای قتل از خویش

در بیان نصایح فرزند احمد مختار و نشنیدن اعدای بدکردا

کسی را کز شقاوت دل سیاه است
خمیرش از خاک گناه است
نبخشد فایده وعظی و پندی
بود تفهیم آتش سپندی
ز اصحاب امام هر دو عالم
ز احباب امام هر دو عالم
چو زید ابن حسین نیک کردار
بریر ابن خضیر فخر کردار
بسی اندر نصایح لب گشودند
بر اعدا ختم حجت ها نمودند
که بی عهد و پیمان این ستم چیست
درین غربت بمهمان این ستم چیست
شود آلوده تیغ امت چسان
ز خون عترت او جیب باشد
چه وقت درین آخر زمانست
که برگردند مهمانان باوطان
مروت رفت آئین ادب رفت
[illegible] از عرب رفت
نه این مظلوم شاه مشرقین است
نه فرزند نبی آخر حسین است
ستم بر سید ناداران چه سازید
چه سازید ای ستم کیشان چه سازید
مگر آن ناکسان قابل نار
نه بشنفتند از گفتار ابرار
جواب سخت تر از سنگ دادند
بقتل سبط احمد دل نهادند
امام رهنما چون دید این حال
که گمراه اند غولان بد افعال

برای ختم حجت خاست از جا بر فرعون شد زانسان که موسی
بسر عمامهٔ خیر البشر بست حسام شیر داور بر کمر بست
سوار اسپ احمد شد بتمکین در آمد رو بروی لشکر کین
بمیدان او لا خطبه ادا کرد باواز بلند آخر ندا کرد
شما را می دهم ای قوم سوگند برب پاک عالم را خداوند
مرا ای قوم اعدا می شناسید شدید از من شناسا می شناسید
همه گفتند شاها می شناسیم ترا عالم پناها می شناسیم
بگفتا هست جد من محمد بگفتندش بلی ای سبط احمد
بگفتا والد من هست حیدر بگفتندش بلی داریم باور
بگفتا مادر من هست زهرا بگفتندش بلی ای شاه والا
بگفتا حمزه از من جعفر از من بگفتندش بلی اینست روشن
بگفتا بر سمند جد سوارم بسر عمامهٔ آن شاه دارم
بگفتندش کلام راست گوئی بذات تو نباشد جز نکوئی
بگفتا پس چرا دیوانه گشتید بساط مهر و دانش در نوشتید
چه خواهد شد چو روز محشر آید لب کوثر قسیم کوثر آید

سخن از [illegible]

شما را چون ز دین بیگانه دانند چو اشترهاے بیگانه براند
لواے حمد باشد در قیامت بدست مرتضی شاه ولایت
شما را جا کجا در سایهٔ او که باشند اتقیا در سایهٔ او
حسن و شبر که سبطین رسول اند چراغ حیدر و شمع بتول اند
بحق ما چه آن فخر زمان گفت که سردار جوانان جنان گفت
کلام من اگر باور ندارید ز صدیقان خبر باور ندارید
صحابه زنده اند اکثر بپرسید خود از اصحاب پیغمبرؑ بپرسید
اگر سازند تصدیق کلامم شما را فرض باشد احترامم
امام پاک کرد اتمام حجت همان ماند اشقیا و اهل بدعت
همه گفتند با زر کار داریم کجا با روز محشر کار داریم
توئی سبط پیمبر نیک دانیم مگر با زر ز سیر قلت نانیم
غرض با احمد و حیدر نداریم ز تو دست عداوت بر نداریم
مزاج شاهِ عادل گشت برهم ز نا انصافی آن قوم اظلم
کشیدے دست خود بر ریش اقدس نظر سوے خداے بنده پرور
ز عمرش بود سال پنجه و هفت که باغ دین بتاراج خزان رفت

به لبهای مبارک بود هر بار   که قند مقهور این قوم ستمگار
یهود آسا که تهمت می نمودند   عزیز الله را ابن است و فرزند
چو نصرانی کسی گفتند با هم   مسیحا هست ابن رب عالم
مجوس آسا که نادان مطلق   پرستیدند آتش را به ناحق
غریق قلزم قهر الهی   در آمد کشتی شان در تباهی
همانا قاتل آل پیمبر   نه خواهد رست از دوزخ به محشر
باامید عطای خلعت و مال   بر آوردند تیغ کین بد افعال
نخواهد گشت حاصل مطلب شان   همیشه آه حسرت بر لب شان
مخاطب شد به ابن سعد حضرت   که بعد از من نخواهی دید عشرت
سر و سامان نخواهی یافت هرگز   ری و جرجان نخواهی یافت هرگز
مسلط بر جهان مختار گردد   همه فوج شقی فی النار گردد
چو تیغ آن شیر مرد افگن بر آرد   دمار از لشکر دشمن بر آرد
به نیزه نصب می بینم سر تو   بخون و خاک غلطان پیکر تو
بکوفه در مذلت جسم عریان   سرت گردد نشان سنگ طفلان
لعین نشنید و در غضب شد   سزاوار عتاب قهر رب شد

بلشکر بانگ برزد چیست تاخیر
بقدر لقمه است این فوج شبیر

بحضرت قیس اشعث این ندا کرد
ترا طالع گرفتار بلا کرد

کنون سودی نبخشد این نصیحت
بده در دست حاکم دست بیعت

شنود ارشاد شه استغفر الله
من و مجوس چه استغفر الله

که تحت حکم ملعونان نگردم
ذلیل فرقهٔ دونان نگردم

ازانجا رو سوی اصحاب خود کرد
مهیا بهر جنگ اسباب خود کرد

در بیان شهادت حُر ابن ریاحی

کسی کو از ازل مرد سعید است
بظل رحمت رب مجید است

چو گردد لغزشی زو نیز ظاهر
شود توفیق توبه هم به آخر

رود از دار دنیا از خطا پاک
بفضل رب بطفیل شاه لولاک

چو حر دید این همه سامان پیکار
ز نار کینه پر میدان پیکار

بسی از کردهٔ خود شد پشیمان
بلرزیدش بدن از خوف گریان

چنین هم میکنند از وی روایت
که شد در خواب غازی را بشارت

قریب ابن سعد آمد جوانمرد
بشرح رنگ جوانمردی بدل رد

بگفت ای ابن سعد زشت انجام
مگر رو تافتی از دین اسلام

بسبط مصطفی قصد زد و ضرب   باو حربست بیشک با خدا حرب
امام دین ترا فرمود صد بار   روم در خانه از من دست بردار
چرا ظالم نمیگردی رضامند   نگردی تا بدام کفر پابند
بگفتا چون شوم راضی برین کار   پسند طبع حاکم نیست زنهار
چو حر دانست غدارست بیشرم   نخواهد شد فرو این آتش گرم
ز قرب او بجای خویش برگشت   سوی فردوس از نار سقر گشت
به قره گفت غازی بی تب و تاب   که آیا اسب خود را داده آب
بلی از وی شنید و پس برآشفت   چنین احوال و قره بیان ساخت
که گر دانستمی عزمش سوی شاه   همانا گشتمی من نیز همراه
میان ره مهاجر دید او را   که لرزانست جسم او سراپا
بگفت ای حر بیان کن آنچه حالست   که در رعشه تنت چون بیزالست
غلط کردم که دانستم ترا من   بگردان همه کوفه تهمتن
جوابش داد آن غازی چنین نیست   دلم از بیم جان اندوهگین نیست
تردد در میان خلد و نارست   که روز امتحان در کارزارست
مرا جنت پسند آمد ز دوزخ   خبر دارم ز حال حشر و برزخ

اگر گردد تن من پاره پاره   نگشتم از جناب فرخ کناره
نمود اسپ سبک رفتار همیز   چو صرصر تند چون آمد روان تیز
شتابان در حضور شاه آمد   بر ابن رسول الله آمد
سلامش کرد و گفت ای ابن حیدر   ندانستم که این اعدای خود سر
نسازند احترام و حرمت تو   شود سامان قتل و غارت تو
رسانیدم ترا من تا باینجا   خطا کردم خطا کردم درینجا
پشیمانم بسی از کردهٔ خویش   گنهگارم چه سازم عذر در پیش
بگو گر توبه مقبولست یا شاه   تو عالی همتی غفار الله
امام رهنما فرمود ارشاد   بحمد الله که توفیقت خدا داد
قبول ای یاور دین توبه تست   بصدق دل اگر این توبه تست
نمود او توبه شد مقبول باری   حری کرد التجای جان نثاری
که از من شد به گستاخی بدایت   روم اول شوم شاها فدایت
اجازت داد شه آن مرد میدان   به میدان نبرد آمد رجزخوان
که من در بیکسی یار حسینم   بجان و دل بدرگاه حسینم
من و دامان پاک ابن حیدر   بمحشر سرخرو پیش پیمبر

چو پاک از نیزه و شمشیر و تیر است
که در سر نشئه خم غدیر است
کنم جنگی که بگریزند شامی
که در گردان آفاق گرامی
سر شمر لعین برم من از تن
دل فرزند سعد و نیزهٔ من
چنین سوی و بلای قوم کفار
حسین تشنه لب با قوم کفار
نه خوف حق نه پاس دین احمدؐ
بسبط مصطفی این ظلم بیحد
طلب کردید و عهد خود شکستید
کمر بر قتل بے تقصیر بستید
امانے خواهد و مامن نیابد
رود سوے وطن رفتن نیابد
سگ و خوک اند سیر از آب دریا
به صحرا تشنه لب فرزند زهرا
قریب است اینکه آید روز محشر
شود بر ظالمان قهر پیمبر
بترسید از عذاب رب قهار
لبے زینگونه غازی کرد گفتار
به گفتارش نه اعدا غور کردند
نشان تیر اهل جور کردند
بسوی شاه دین برگشت شیدا
وداع آخری را شد طلبگار
ز بغض و کینه ابن سعد گمراه
خدنگ انداخت سوی لشکر شاه
بگفتا ای کوفیان باشید شا
بگوئید یکبان باشید شاهد
که من اول فگندم تیر اول
شود هم خانهٔ اسلام برباد

پس آن کفار ملعون دشمن دین   عدوی صاحب طه و یسین
نمودند از شقاوت بارش تیر   بگستاخی سوی اصحاب شبیر
درین حمله که ابر فتنه بارید   کسی کم ماند کو زخمی نگردید
دو سه ناوک که چون طایر پریدند   به گلزار خیام شه رسیدند
پرید از چهرهٔ اهل حرم رنگ   که با سبط نبی آغاز شد جنگ
جناب زینب و کلثوم گریان   همه ناموس پیغمبر پریشان
خصوصاً عاشق شبیر زینب   وطن آواره و دلگیر زینب
بفضه گفت حافظ ذوالجلال است   بگو باشد که زینب خسته حال است
چو فضه رفت و گفت اینحال با شاه   نگه سوی فلک کرد آن فلک جاه
دعا فرمود در جوشش تباهی   تسلی ده زنان را یا الهی
گهر سنجان اشک بزم ماتم   روایت کرده اند اینجا چنین هم
که گشتند اندرین حمله بیکبار   شهید راه حق پنجاه دیندار
شهیدان نزد پیغمبر رسیدند   حضور ساقی کوثر رسیدند
نمود ارشاد شه مردانه باشید   به حوران جنان همخانه باشید
نمی آید ز اعدا تیر بر تیر   رسول فرقهٔ ناریست هر تیر

چو حر این بدعت ارباب شر دید وداع از سید مظلوم گردید
رجزخوان جنگ سخت آن شیر میکرد شجاعان را ته شمشیر میکرد
بهر جانب که غازی کین انگیخت سر از تن صورت برگ خزان ریخت
بهر جانب که تیغ او روان شد سر از تن رفت و از تن بحر جان شد
ز رعبش شق شدی صفهای هیجا بسان رود نیل از حکم موسے
یکی بر دیگرے افتاد از خوف اجل میکرد گرد مرکبش طوف
دم شمشیر او از خون تازه بروے خویشتن مالید غازه
روایت میکند راوی با خبار چهل کس شد ز دستش واصل نار
ز بس زخم سنان و نیزه و تیر ز افراط جراحتهاے شمشیر
چو خون جسم شد از جسم طاقت ز پا افتاد آن شمشاد قامت
رفیقان شه والا دویدند چو رحمت بر سر بالین رسیدند
در آوردند خیمه را ز میدان حضور حضرت شاه شهیدان
بجسم پاک باقی بود جانے ز خونش بر زمین نهر روانی
کشید از لطف سلطان ولایت برخسار حری دست عنایت
بگفتا آفرین ای نیک انجام نهاده مادر تو حر ترا نام

بِرو در گلشن فردوس دلشاد
به دنیا و به عقبائی تو آزاد
فدای شاه دین آن نوجوان شد
تبسم کرد و داخل در جنان شد
بیان کردست در اخبار ناقل
که ایوب مسرح گشت قاتل
چو حر شد جانب جنت روانه
ز اصحاب شهنشاه زمانه
همی آمد حضور شاه یک یک
نهادی فرق بر پای مبارک
رضا میخواست و میگردید رخصت
همی فرمود سلطان ولایت
خوشا قومی که قائم در بلا ماند
برای دین ز دنیا دست افشاند
یکی بگشود رخت خود بمنزل
یکی در شوق جنت مرغ بسمل

مله ایوب بن مسرح بقشیر را نام قاتل حضرت حر ١٢

آمدن ملایک برای امداد شاه و قبول نکردن آنشاه کم سپاه

عجب دارم ز دور چرخ دوّار
حسین و مبتلای قوم کفار
غریبان راه صد محنت نوشتند
چرا شمس و قمر تیره نگشتند
خبر زین ماجرا چون بر فلک شد
پی امداد حاضر هر ملک شد
چنین گردید ثابت از روایات
مکرر گشت مسموع از حکایات
زمین تا آسمان در دشت تا دور
ز انبوه ملایک گشت معمور
برون از حد هجوم لشکر جن
دران سردار لشکر زعفر جن

سوال نصرت از حضرت نمودند — پس اصرار در نصرت نمودند
قبول خاطر والا نیفتاد — زہی ہمت زہی صبر خداداد
چہ حاجت بود فرزند نبی را — بامداد کسی در جنگ اعدا
مجاہد در دعا گر لب کشودی — جہان را برہم و درہم نمودی
بدل میخواست سامان شہادت — بصد جان بود خواہان شہادت
بکعبہ کرد شاہ کربلائی — ثبوت دا ز صبح و ظاہر خدائی

در بیان شہادت بریر ابن خضیر

ز اصحاب نبی بودند بہتر — رفیقان حسین اللہ اکبر
در آنہا بود شرکت از منافق — ہمہ این خلد مشتاقان موافق
بریر ابن خضیر خضر ارشاد — کہ یکتا بود در زہاد عباد
فصیح و قاری قرآن باری — پی محکم براہ حق گذاری
برای اذن جنگ آمد بر شاہ — رقم بر جبہ اش نصر من اللہ
چو رخصت یافت شد وارد بمیدان — زمین از نور رویش گشت تابان
رجز خواند و میان فوج استاد — بگفتا فوس ای انبوہ جلاد
عدوی صاحب لولاک مباک — ز قتل آل پیغمبر خطرناک

بکفر آماده رو گردان ز اسلام
خدا دشمن پرستاران اصنام

منم آن بت شکن نسل براهیم
زمن جسم بتان می لرزد از بیم

دهم آتش بآتش خانهٔ کفر
در اندازم زپا کاشانهٔ کفر

چنان مالش دهم از ضرب تیغ
که خون بارد ز تن چون آب از میغ

ز هر جانب هجوم آورد لشکر
بران تنها رفیق ابن حیدر

یکی از دور او را تیر میزد
یکی نیزه یکی شمشیر میزد

کشید او هم چو تیغ از تیز دستی
بیکدم شد عدم آباد هستی

ز حیرت مهرها در ششدر افتاد
سر و تن بر سر یکدیگر افتاد

چو روبه میشدند اعدا گریزان
ز رعب حملهٔ شیر نیستان

چو آمد قبضهٔ شمشیر در مشت
بیک حمله مجاهد سی نفر کشت

یزید ابن معقل مست باده
حرامی نطفه از ابلیس زاده

بقصد جنگ آمد دربرابر
بلب آورد آن مردود اکفر

توئی باطل گواهی میدهم من
گذشتی از طریق رب ذو المنن

نمود ارشاد غازی شو مباهل
غلط آمد ترا این شبهه در دل

اگر کاذب توئی ای مرد نادان
ز دست من شوی کشته بمیدان

لا
یزید ابن معقل
[illegible] ۱۲

وگر صدقتی به تقریر تو باشد
تنم مجروح شمشیر تو باشد
قبول این امر آن بیحیا کرد
بغازی حمله از تیغ جفا کرد
ز تیغش بر نیامد هیچ کاری
ز ملبوس بدن نگسست کاری
چو غازی گشت بر وی حمله آور
زره در تن برید و خود بر سر
ز سر تا پا دو نیم آن بدسیر شد
بخاک افتاد و داخل در سقر شد
بآخر این اوس خانه ویران
شهید او را نمود و شد پشیمان
مگر سودی پشیمانی نبخشید
سزاوار عذاب نار گردید
به خاصان خدا هر کس ستیزد
پس این جرم از خجلت چه خیزد
کسی کو دشمن خیر الانام ست
عدوی او خدا روز قیام ست

در بیان شهادت وهب ابن عبدالله کلبی

دل من باز در جوش و خروش است
که در هر دیده بحر خون بجوش است
بشارت می برد باد خزان باغ
چرا در دل نیفتد داغ بر داغ
چو در صحن گلستان پژمرد گل
چو شبنم چون نگرید چشم بلبل
جری وهب ابن عبدالله کلبی
کز الفت با ائمه داشت قلبی
دران صحرا که بود او همره شاه
زن او مادر او بود همراه

بذاتِ خویش وهب و مادر او   که شد توفیق واهب رهبر او
بدستِ شه مسلمان گشته بودند   شرف اندوز ایمان گشته بودند
چو شد در دشت بازار قضا گرم   بهر جانب زمین گرم و هوا گرم
به پیش وهب آمد مادر وهب   بسینه کرد پیچیده سر وهب
بگفت آیا چه می بینی چه دیر است   که فرزندِ نبی از زیست سیر است
رفیقان میشوند از شاه رخصت   لبالب کوثر و وا باب جنت
کسی کو خاص رب ذو الجلال است   بدل آماده جنگ و جدال است
چه ارزان جنس بازار شهادت   جنان مفت خریدار شهادت
بسر بازی جوانان چست چالاک   بجاکافتاده پای شان بر افلاک
مهیا شو مقام نام و ننگ است   خوشا روی که از خون لاله رنگ است
شهیدان تشنه در میدان که کشتند   بکوثر میروند و آب نوشند
براه خلد بهر هر دلاور   باستقبال خود آید پیمبر
ملایک دست بسته بهر تسلیم   رسل در راه استاده بتعظیم
چنان کن تا نگردم غرق خجلت   من از خاتون جنت در قیامت
شد از گفتار مادر فرحت انگیز   ز روغن شد زیاده آتشش تیز

بشوق جنگ مانند شیر جست سلاح آراست بر جسم و کمر بست
حضور شاه آمد بهر رخصت بپا انداخت سر فرمود حضرت
ترا باید ستدم اذن مادر زمادر نیست ترک مهر مادر
بپیش او که محزون با دلش بود نه ارزد یا امام پاک فی جود
سخن آوردم بپیش گوهر خویش که قربان سازمش بهر سر خویش
بگفتی بهتر که گردد نذر شاهی نثار فرق شاه دین پناهی
بگفتا شه دل من بیقرار است ترا بر دولت خود اختیار است
بجا آورد تسلیم آن جوانمرد دلیرانه روان شد بهر ناورد
با فوج مخالف شور برخاست که ابر آفت از کوه خطر خاست
کرا یارا که گردد مقابل که شیر است و امان از شیر مشکل
بگردد هر لشکر فراهم زند تیر و تبر بر جسم ضیغم
ز هر سو بارش تیر و تبر شد که زخمی پیکر آن شیر نر شد
کشید او تیغ و میدان صاف گردید ز قاف آوازه اش تا قاف گردید
ز ضرب تیغ رو در هر طرف کرد چو خوص سایه یک صف را دو صف کرد
سر اعدا از دست آن سبک دست چو دلو چاه که بالا و گه پست

ز چون حال سپه دیان دگرگون سمند عمر شان گردید گلگون
به آب تیغ تیره روزگاران چو زاغ لب بسته پر در جوش باران
بخاک انداخت آن غازی هماورد ز اسوار و پیاده سی و شش مرد
چو زخمی گشت سوی شاه برگشت که مشتاق زن و مادر دگر گشت
به مادر زد ندا گشتی رضامند بگفت او وای سعادتمند فرزند
رضای من چو خواهی باز پس رو فدای جان خاتون جنان شو
که باشد شافع تو روز محشر جناب فاطمه بنت پیمبر
زن او گفت با او با دل زار مرا در بیکسی و یاس مگذار
صدا زد مادرش مشنو کلامش که هرگز نیست پخته قول خامش
جری بر گفتن مادر عمل کرد دگر ره در عرصهٔ جنگ جدل کرد
چنان در بحر هیجا آشنا شد که ناپیداست پیدای فنا شد
ز فرط زخمهایش گشت بیکار بدست ظلم اعدا شد گرفتار
رسن در گردنش بستند اعدا برشته دُر کشیده بود گویا
بحکم ابن سعد فرخ انجام جدا کردند سر از جسم گلفام
تن مجروح او خاک شفا شد سرش قندیل درگاه خدا شد

فگندندش بسوی فوج سرور
دو نیم از جوش آن بدبخت افتاد
فگند آن را بسوے فوج کفّار
که یک ملعون ز ضربش گشت فی النار
صدا زد وصا برهم اے قوم اعدا
نباشد کار اهل صبر اصلا
پی خوشنودی خلاق ذوالمن
تصدق دادن و واپس گرفتن
کشید از خیمه والا عمودی
برآورد از دو کس آن چوب دودے
بقتل ناریان سرگرم تر گشت
مگر چون شاهِ دین فرمود برگشت
بلب آورد در جوش تباهی
مکن قطع امید من الٰهی
جناب سیّد مظلوم فرمود
سوال تو بود مقرون بمقصود
تو و فرزند تو باشد بجنّت
بطفیل حضرت ختم رسالت
هواے جنت و کوثر مبارک
حضورِ خالق اکبر مبارک
زنِ او رفت چون بر لاش شوهر
به بیتابی ز سر افگند چادر
بمقتل ناله ها غمناک میکرد
غبار از روے شوهر پاک میکرد
بامر شمر بے ایمان غلامش
که بود از نار دوزخ فی مقامش
عمودے زد بصد بیداد بر سر
که شد آن عاجزه ملحق بشوهر
غنود از نیک بختی خواب راحت
بزیر دامن خاتون جنت

در بیان شہادت عمر ابن خالد ازدی و خالد پسر او و سعد ابن حنظلہ تیمی و عمر عبداللہ و مسلم ابن عوسجہ کہ بزہد و تقوی و علم و فضل مشہور زمانہ و زبدۂ اصحاب نبی بود

جرس آسا کند نالہ چون دل زار   برفتن کاروان گردید تیار
سفر در پیش و تیاری ست ہر دم   رہ ملک عدم جاریست ہر دم
خوشا حال رفیقان شہ دین   قضا در پیش و دل در عین تسکین
چو ابن خالد ازدی عمر نام   بہ تنگ آمد ز جور لشکر شام
چو روی لشکر شام سیہ کار   بچشمش شد زمانہ تیرہ و تار
بذوق مرگ بیزار از جہان شد   دلش مشتاق گلزار جنان شد
بہ میدان رفت بعد رخصت از شاہ   تگاور تاخت سوی فوج گمراہ
سر اعدا بپای او نگون شد   نشان چون طالع شان واژگون شد
بسی را کشت از اعیان لشکر   بآخر گشت زخمی آن دلاور
بہ تن پوشید خلعت از شہادت   بجنت رفت صدر آرای جنت
بہ غلمان حور آمد تہنیت گو   خوش و مسرور آمد تہنیت گو
کہ مقبول خدای واحد آمد   بباغ خلد ابن خالد آمد

خلود جنت الماوے مبارک رضاے خالق یکتا مبارک
پس از وی ابن او [illegible] خالد دلیر و شیر و غازی و مجاهد
سوی میدان ز پیش شاه دین رفت جهادی کرد و در خلد برین رفت
از آن پس سعد ابن حنظله راد بتیغے از غم کونین آزاد
قمر وش دشمن افواج شامی از و ماهِ شجاعت را تمامے
ز نام او سعادت آشکاره رخش روشن چو مهتاب و ستاره
پے جرأت بمیدانِ وغا کرد ز سبطِ مصطفی رد بلا کرد
بقتلِ فرقهٔ اعدا دلیری بهنگام وغا غرنده شیری
بهر سو تاخت مرکب کشته ها بود ز سرهاے بریده پشته ها بود
سران را سر ز تن از تیغ برداشت هوای گلشن جنت بسر داشت
شهید راه مولا شد نمازے شهادت کرد و استقبال غازی
عمر فرزند عبد الله از آن پس روان شد بهر جنگ فوج ناکس
تن تنها به لشکر کرد پیکار رسیدند آهوان زان شیر بیزار
باخر شد جوان زخمی بمیدان روان گردید سوے باغ رضوان
چراغ عمر او گل کرد صرصر که شد پروانهٔ سبط پیمبر

چنین اہل روایت ناقلانند
کہ عبد اللہ و مسلم قاتلانند
ازان پس مسلم ابن عوسجہ کرد
با فواج مخالف قصد ناورد
بزہد و طاعت و تقوی سرافراز
بہ اصحاب پیمبر بود ممتاز
بعلم و فضل مشہور زمانہ
بزرگ قوم و در رفعت یگانہ
امام دین ز فرط الفت او
بسے مغموم شد در فرقت او
بہ صحرائے سعادت چون قدم زد
ز توصیف شہ مظلوم دم زد
گروہے را سوی دوزخ روان کرد
قتال سخت آن شیر ژیان کرد
ز ضرب تیغ و زور دست و بازو
فگند آوازۂ جرات بہر سو
چنان از برق تیغ آتش فشان شد
کہ میدان پُر ز لاش کشتگان شد
چنان مغرور فوج اہل شر شد
کہ تیغ او برائے او سپر شد
بلشکر بانگ ابن سعد بر زد
ہزاران طعنہ بر ہر بے جگر زد
کہ از تنہا ہزاران می گریزند
ز شیرے نیزہ داران می گریزند
ہجوم آورد فوج او دوبارہ
تنش شد از جراحت پارہ پارہ
بخاک افتاد آن بسمل تپان شد
ز ہر رگ خون جسم او روان شد
شہ دین با حبیب ابن مظاہر
بیالینش رسید افسردہ خاطر

چو ابر رحمت رب اشک بارید
مہ تابان بکوکب خاک بارید
بفرمود آفرین ای نیک انجام
ترا رحمت کند داور علام
شہادت یافتی ای خاص داور
ادا کردی حق آل پیمبرؐ
تو اول رو کہ می آییم ما ہم
بجنت شو کہ می آییم ما ہم
کجا باشد بہ دنیا پایدارے
جہانی رہرو و راہیست جاری
حبیب ابن مظاہر کرد گفتار
کہ بر من دیدن تو ہست دشوار
باین زخم و باین خاک و باین جان
باین حال و باین رنگ دگرگون
مگر یابی جزاے جانفشانے
کہ دائم در فضاے خلد مانی
منم ہم پیرو تو اے مسافر
سفر در پیش و بر سر مرگ حاضر
چہ گوییم با تو ہنگام تباہی
وصیت کن مرا نوعی کہ خواہی
کشید از سینہ مسلم آہ حسرت
بگفت اکنون ہمین زمن وصیت
کہ دست از دامن شہ بر نداری
بپاے او نمائی جان نثاری
بگفت این حرف و شد در خلد جانباز
ز تن روح شریفش کرد پرواز
کنیز او ز دل شیون بر آورد
بلب از نالہ شور محشر آورد
کہ اے آقاے من مقتول گشتی
بہ تیغ ظلم از دنیا گذشتی

شنید آواز و ابن سعد خندید / شگفته مثل گل آن خار گردید
برآورد وند غدار ان مقهور / خروشی از کمال شادی سور
دران مجلس که شیث از اشقیا بود / لعین هر چند از اهل دغا بود
بگفت ای وای بی شرمان غافل / بمرگ همچو صاحب تبه خوشدل
بزرگ قوم خاص درگه حق / گرفت از ذات او اسلام رونق
براه دین و ایمان کارها کرد / جهاد و جهد در راه خدا کرد
بود کافر بدل شک هر که آرد / چه حق ها بر مسلمانان ندارد
بحال این مجاهد خنده حیف / بروز حشر باشد حالکم کیف

در بیان شهادت زهیر ابن قین

دلم آماده سوز و گداز است / که شمع محفل شاه حجاز است
بصف هم ایمان فوج ناری / رفیقان شد گرم جان نثاری
زهیر قین اشجع مرد افگن / شد آماده که سازد نام روشن
خورد زهر اجل چون من و سلوی / شود قربان زهی بانغ زهیر
حضور شاه آمد بهر رخصت / شد از اصرار او مجبور حضرت
چو رخصت از امام انس و جان شد / بجا آورد تسلیم و روان شد

سر میدان قدم بنهاد غازی زمین شد آسمان از سرفرازی
بهر بردین با عدا حمله ور شد سپاه روبهان زیر و زبر شد
چو باران شد بغازی بارش تیر تگرگ آسا ز صف بارید شمشیر
فتاد از تیغ غازی آنچنان برق که آواز از زمین آمد انا الشرق
رجز میخواند و میزد تیغ بر صف شدی چون بوریا گسترده هر صف
بیک حمله که کرد آن سیر از لیست ز اعدا گشت گردان یکصد و بیست
بوقت ضرب تیغ آن مرد میدان صدا میزد که یا شاه شهیدان
بدورش حلقه پرکار اعدا چو نقطه در میان او بود تنها
بدور او شده باهم قوم اشرار که بی نقطه نباشد خط پرکار
به عین تشنگی در فوج بدذات بسان چشمه حیوان به ظلمات
تن او از جراحت ها در آنحال بسان خانه زنبور و غربال
تن زخمی بهار دیگر آورد کرامت بین صنوبر گل بر آورد
کثیر[1] بی حیا غدار مکار مهاجر[2] ابن اوس زشت کردار
بضرب این لعینان کار او شد تهی از روح جسم زار او شد
ز نور فضل باری روی تافت ز فیض مصطفی تاج شرف یافت

[1] کثیر بن عبد الله الشعبی ۱۲ [2] مهاجر بن اوس تھے نام قاتلان زهیر ابن قین ۱۲

بفردوس برین مشتاق رضوان
باستقبال غازی حور و غلمان
جناب سید مظلوم فرمود
ہمیشہ بر تو باشد فضل معبود
برائے قاتلان تو مہیا
عذاب رب بدنیا و بعقبا
درین جا این روایت گشت مرقوم
کہ از راوی بدنیان گشت معلوم
دگر جا حال قتل این دلاور
رقم خواہد شدن بر وجہ دیگر

در بیان شہادت حبیب ابن مظاہر

بنالہ ہے عندلیب کلک تحریر
کہ گل افسردہ شد نخل چمن پیر
نہ گل ماندہ نہ نسرین نہ لالہ
بگلشت بوستان افتاد ژالہ
بہ نخل آمد تبر بہر قدمبوس
سے مالد کہ بردست افسوس
رفیقان می شوند از شاہ رخصت
بحسرت نائب ختم رسالت
حبیب ابن مظاہر خاص معبود
کہ از طفلی رفیق شاہ دین بود
باصحاب امام پاک چیدہ
علی و مصطفی را برگزیدہ
قدش خم گشتہ آن کوکب دین
ہلال آسمان عز و تمکین
قدش در عالم پیری کہ خم شد
نگون فوج جوانی را علم شد
بقتل تافت خورشید امیدش
شعاع مہر موے سپیدش

بنجوم سبعهٔ اعضای نمازی
نقاب دیده مژگان از درازی
چو غمگین دید شه را آن نکوکار
جهان شد در نگاهش تیره و تار
مهیا شد کمر بربست محکم
کشاد آن رہجنت آن معظم
مژه از دیده بر نور بر داشت
ز روی حور زلف حور بر داشت
سلاح آراست بر اندام لاغر
مرخص شد ز شاه هفت کشور
ز ضعف تن چنان اندر نظر بود
که تیغش مرکز کاف کمر بود
رجزخوان شد که ای انبوه ناری
گرفتار عذاب رب باری
منم در عالم پیری جوان سال
برای قتل افواج بد افعال
نمایان استخوان پهلوی من
قوی از زور ایمان بازوی من
قد من رست از شادی به پیکار
کمانم تیر شد از فضل غفار
چو جوش بحر جوش من دم ضرب
خروش من خروش رعد در حرب
بهر جا تیغ جرأت من بر آرم
دمار از لشکر دشمن بر آرم
نمکخوار علی مرتضایم
غلام و خاک پای مصطفایم
بدستم دامن پاک حسین است
که سلطان و امام مشرقین است
هجوم آورد چون آن قوم ناری
نمود از تیغ غازی برق باری

بہر سو کرد روانسا رسر بود   تن ہر کس دو نیمہ تا کمر بود
گہے بر میمنہ انگیخت رہوار   گہے بر میسرہ شد گرم پیکار
ببازویش خدا تاب و توان داد   کہ از زور ید اللّٰہی نشان داد
ازو آزردہ خاطر ہر شریرے   جوانان الحذر گویان ز پیرے
بذوق دوستی حق کشت دشمن   سر شصت و دو کس برداشت از تن
دلیرانہ بمیدان جنگ میکرد   کہ آہن نالہ افغان سنگ میکرد
مگر انبوہ لشکر شد زیادہ   ہجوم تیغ و خنجر شد زیادہ
بدن مجروح خون از تن روان شد   ز فرطِ ضعف بیتاب و توان شد
ز پشت زین بخاکِ گرم افتاد   چو سبزہ فرش رہ شد سرو آزاد
حصین ابن نمیر زشت انجام   برید از تن سر غازی بہ صمصام
بہ رخشِ خویش او را داشت غدار   چو در دشت بلا شد ختم پیکار
بسکہ بود مردی زشت مردود   کہ با مقتول او را دشمنی بود
براسپش تحفہ تجویز این لعین کرد   سفر ہر گاہ از صحرائے کین کرد
سرش در گردن ہوا را آویخت   سوے مکہ ز مقتل مرکب انگیخت
چکہ بود طفلے پاک و طاہر   جگر بند حبیب ابن مظاہر

چو آن سرور گلوی سبط او دید
فتان آن سر پر نور پرسید
لعین بخنجر گردید مضطر
که باشد این سر ابن مظاهر
پسر از جوشش خون گردید غمناک
بزد سنگی بفرق نحس سفاک
سرش شد پاش پاش از زخم آن سنگ
بخاک افتاد آن دون بی ننگ
پسر سر را کشود و کرد مدفون
زیارت گر شد آن جای همایون
غم مرگ حبیب خاص سرمد
نهایت شاق شد بر سبط احمد
چو شد مقتول چون آن سرفروشی
بلند از لشکرش شد خروشی
نمود ارشاد سلطان شهیدان
که میخواهم ز خالق فرد ایشان
همه جان من و جانهای اصحاب
بود نزد خدا چون موج در آب
بقرب حق سرافرازند دایم
باهل قدس ممتازند دایم
بصحت این روایت گو قریبست
مگر آینده هم ذکر حبیبست

در بیان شهادت مالک ابن انس و هلال ابن حجاج و نافع ابن هلال

زظلم آسمان فریاد و فریاد
نمیداند ستمگر غیر بیداد
کجا اهل مدینه صاحب جاه
کجا آن شامیان زشت گمراه

بخنجر شدی یزید زشت مرتد گرفتار مصیبت آل احمد
بصحرا از دو جام لشکر کین پریشان صاحبان عز و تمکین
برون آمد ز فوج شاه مالک که بود ابن انس آن مرد سالک
شجاعی نامدار شرزه شیری بجنگ لشکر یکتا دلیری
چو زور حیدر کرار غالب چو رعب احمد مختار غالب
به فوج نحس غازی حمله ور شد جهان از ضرب او زیر و زبر شد
ز حیدر حمله غازی نه کم بود بعینه حمله بیر العلم بود
بکشت از فوج اعدا هیژده کس شهادت یافت آخر آن خدا رس
چنان فیض امام انس و جان شد که مالک ملک باغ جنان شد
زیاد ابن مهاجر بعد از آن رفت برای سیر گلزار جنان رفت
ز بعد کشتن نه کس ز کفار در آمد در جوار رب غفار
زیاد ابن هلال نیک اختر سپهر سعادت مهر انور
زبان زد در زمانه ابن حجاج به بحر جنگ زد غوطه در امواج
به ترکش شصت تا تیر آن جوانمرد به میدان فوج اعدا را هدف کرد
چو ترکش شد تهی از تیر جست بجنگ آماده شد شمشیر در دست

نافع بن هلال

بدو زخم سیزده کس را فرستاد
چو خود مجروح شد از اسپ افتاد
لعینان دستهاے او شکستند
دو بازو از رسن محکم ببستند
بدام افتاد شهباز سعادت
مگر بے پر بپرداز شهادت
بحکم ابن سعد زشت دشمن
زدند او را الصید بیداد گردن
ازان کیس فت نافع خاص معبود
که فرزند هلال آن ماه وش بود
نصیحت گو باهل شام گردید
عدا و ایشین مگر نفعے نبخشید
مثل باشد دواے آخرین کے
بحق آن چمین ناچار شد وے
بمیدان تیغ او باد خزان شد
که پژمرده تمام آن بوستان شد
فنا جمعے کثیر از اشقیا کرد
ادا حق امام رهنما کرد
بآخر کافرے نامش مزاحم
که بود ابن حریف آن زشت ظالم
سر او را ز جسم او جدا کرد
ز کار زشت مردود خدا کرد

در بیان یکبارگی ریختن فوج یزید بہ لشکرگاه جناب سید الشهدا
وجواب دادن غازیان و اداے نماز بطریق خوف

وگر در مجلس ماتم خروش ست
دل اهل عزا در عین جوش ست
که آمد بحر طغیان در تلاطم
بانبوه کثرت اینجا چند مردم
مگر هر چند مردے چند بودند
براه حق چها کوشش نمودند

پسندیدند بر خود جمله آفات که بود الحق شجاعت جوهر ذات
نمودند از شه دین رو بلا را سپر گشتند شمشیر خدا را
ز بس گشتند اعدا را به کثرت هراسان شد از ایشان آن جماعت
به سان دانه دل با جان مایوس بزیر آسیای دست افسوس
دغا پیشه ستمگر ابن حجاج سیه طالع بد اختر ابن حجاج
دگرگون یافت چون آثار ناورد با ابن سعد ملعون مشورت کرد
که جنگ فرد فرد اندیشه ناک است دلاور لشکر سلطان پاک است
همین گر جنگ باشد نیست باور که خواهد گشت صید کس یک دلاور
سپه یکبارگی ریزد پریشان شود تا جمع این لشکر پریشان
پسندید این سخن از وی جفا کیش به لشکر داد فرمان آن بد اندیش
که شمر زشت با فوج کثیره دغا اندیشه نامردی و تیره
به فوج شاه دین شد حمله آور بپیچند اصحاب حضرت بیت لشکر
به قلب پیش شه انصار بودند که جمله سی و دو اسوار بودند
نگه ثابت قدم ماندند چندان که شد جمعیت اعدا پریشان
حصین را گفت ابن سعد دشمن اعانت کن به یا قصد تیر افکن

چنان شد گرم بازار زد و ضرب نشد تا ظهر خاموش آتش حرب
خیام شه که باهم متصل بود بیک دیگر پریشان جان دل بود
بجز از یک طرف هنگام هیجا ز حمله بود عاجز فوج اعدا
ندا کرد ابن سعد از پا در آرند خیام پاک را باکے ندارند
نمودند اهل کین آن همت جرأت باین سو سر بکف اصحاب حضرت
عظیم آویزشے با یکدگر شد که از خون عرصهٔ پیکار تر شد
چنان کشتند اعدا را دلیران زبون گشتند روباهان ز شیران
چنان تیغ دلیران گشت خونریز که دوزخ شد ز اهل لبریز
ندا میکرد ابن سعد سرکش که افتد در خیام شاه آتش
چنین شد حکم شاه اهل همم را که مگذارید ارباب ستم را
زسعی و کوشش مردانِ سید آ نشد هرگز آن مردود زنهار
بجرأت یاوران شاه والا نمودند سعی بکوشش دفع اعدا
مگر یک کس اگر میگشت مقتول کمی میشد به فوج شاه مقبول
بدان لشکر چو صد کس کشته گشتی کمی هرگز نه در خاطر گذشتی
چو کم ماندند اصحاب شه دین فزون شد شورش آن لشکر کین

حضور شه ابو ثمار آمد
پس از تسلیم در گفتار آمد

که دارند اهل کین شوق رشن یاده
شوم قربان تو دارم اراده

مگر خواهد دل پر اضطرابم
نماز آخری را با تو یابم

کشید آهی ز دل فرزند حیدر
نظر فرمود سوی چرخ اخضر

نمود ارشاد و شکر بی نیاز است
بلی این اول وقت نماز است

نمازم یاد دادی ای وفادار
تو از طاعت گذارانی به غفار

مگر از ظالمان مهلت طلب کن
توقف از پی طاعت طلب کن

طلب کردند چون مهلت ز اعدا
حصین زشت مرتد گفت حاشا

بجا ز نهار طاعت از شما نیست
نماز و سجده مقبول خدا نیست

حبیب ابن مظاهر گفت در جوش
که ای غدار کافر حق فراموش

نماز چون تو بشیر نیست مقبول
نماز سبط احمد نیست مقبول

حصین بی حیا مردود کافر
بخشم آمد بر و شد حمله آور

ز غصه تیغ زد ابن مظاهر
بروی اسپ آن مردود کافر

بروی اسپ خود گردید غدار
مجاهد کرد قصد قتل مکار

هجوم آورده هم جنسان ملعون
لعین زشت را بردند بیرون

زهیر خوش عقیدت ماه ایمان سعید با سعادت مهر عرفان
به پیش روی حضرت ایستادند سپر گشتند و سینه طرح دادند
ادای حق شه ذیشان نمودند فدای جان حیدر جان نمودند
ز لشکر سنگ بیدادے که آمد خدنگ ظلم جبادے که آمد
گهی بر سینه گه بر دل گرفتند سر کوے وفا منزل گرفتند
بعنوان نماز خوف حضرت ادا فرمود طاعت با جماعت
چنین گویند چون شد سوے جنت سعید با وفا نجم سعادت
بر آمد از تن او سیزده تیر سواے زخم رمح و سنگ و شمشیر
چنین گفتند بعض اهل روایت نداوند اهل ظلم و جور مهلت
نماز با جماعت شد [illegible] جدا هر کس نماز خویش اخوا

در بیان شهادت عبدالرحمان و عمر ابن قرطه و غلام حبشی و عمر ابن خالد رفقاے حضرت

کسے را نیست در دنیا بقائی نکرد این بیوفا با کس وفائی
ثباتی نیست از دور زمانه بهشتی هر که آمد شد روانه
خوشا آنکس که از دنیاے فانی کند عزم سراے جاودانی
رفیقان شهنشاه ولایت بدل بودند مشتاق شهادت

سوی مقتل روان شد عبد رحمان
قتالی کرد و آخر گشت بیجان
بحالش رب رحمان کرد رحمت
برحمت عبد خود را داد جنت
جری عمرو بن قرظه بعد از آن رفت
نثار شاه شد سوی جنان رفت
به پیش روی حضرت بود هر جا
چو گل زخمی سراپایش سراپا
ز پا افتاد و با شه گفت یا شاه
وفای عهد خود کرد این هواخواه
امام پاک داد او را بشارت
به پیش روی من باشی بجنت
ز من پیش پیمبر ساز تقریر
که می آیم بزودی نیست تاخیر
شوم با خادمان شه ملاقی
ز عمر من دمی چندست باقی
چو آن جان فاقت گشت بیجان
صدای از کیوا آمد ز میدان
غلامی بود بس تاریک منظر
که او را کرده بود آزاد بوذر
قریب حضرت آمد خواست رخصت
بگفتا شاه دادم اذن رخصت
ازین مقتل بسوی خانه برگرد
مده جان جانب کاشانه برگرد
نمود او عرض هرگز نیست مردی
که من برگردم و بیجان تو گردی
ز تو حق نمک بر خویش دارم
ترا در دام محنت چون گذارم
نمی خواهی که روی تیره من
شود چون مهر روز حشر روشن

له عبد الرحمان بن عزره غفاری رفیق حضرت ۱۲ له عمرو بن قرظة الانصاری رفیق حضرت ۱۲

بدل گردد ز خوشبوی تو شبنم
شود آرام حاصل گر بشبنم
بسوگند خدای پاک یکتا
بصدق دل همیدارم تمنا
که قربان تو شاه تا نگردم
بگرد شمع چون پروانه گردم
سیه خون را چو در جنگ بازم
بخونهای شما مخلوط سازم
اجازت یافت شهزاده دوم
مقابل با سپاه اشقیا گشت
چنان با درد پیکار افشرد
که بیخ هستی کفار پژمرد
باخر گشت چون مجروح بسیار
ز تیر و نیزه و شمشیر کفار
ز هستی رو بسوی ملک بقا کرد
شتابان آمد به پیش پدر جا کرد
خداوندا شود روشن چو خشان
بدل با بوی خوش بویش بگیران
میان آل پاک و فدیه حسن
فراق ای خالق عالم میفکن
ز زین العابدین گردید مرحوم
که چون گردید دون لاش مظلوم
ز تاثیر دعای شاه شافع
ز خوشش بو و بوی مشک ساطع
که گو خاک پای بوتراب است
عذاب او مبدل با ثواب است
عروس زنده خالدیان شیر
بمیدان شد روان شه دست شسته
جهادی کرد با اصحاب بیعت
فدائی شد خدا زبهان است

در بیان شهادت حنظله ابن اسعد

دلیری کار هر مخلوق نیست
ز شیران همت شیری عجب نیست
خوشا مردی که تنها صورت شیر
بلشکر حمله آور شد بشمشیر
دلاور حنظله فرزند اسعد
شد استاده به پیش سبط احمد
خریده زخم تیغ و نیزه و تیر
برو سینه دمی کرد تقریر
که می‌ترسم من ای قوم ستمگار
که آید بر شما قهری ز قهار
میان قوم نوح و امت عاد
شود پیدا شوید از قهر برباد
بحشر سرنگون سازد شمارا
خدا در دوزخ اندازد شمارا
بگفتا شاه ای فرزند اسعد
ترا رحمت کند داور سرمد
مگر از پند ایشان نیست حاصل
عذاب حق بر ایشان گشت نازل
خسر پیدا را انداز اول بلا
کنون کشتند خاصان خدا را
ز دین گشتند از کفار گشتند
سزاوار عذاب نار گشتند
شود او عرض قربان تو گشتم
لبی بر ظلم اعدا صبر کردم
اجازت شاه ده دل عدا خراشم
بریده سر بمیدان تو باشم
بیا بنشست سر میدان باد غلطان
لبان در غلطان باد غلطان

اجازت داد شاه هفت اقلیم   روان گردید غازی بعد تسلیم
ز جرأت گشت در میدان بسی را   نیامد تاب پیکارش کسی را
ز هیبت رعشه بر اندام اعدا   تموج از دم او گوئی بدریا
نشان فوج دشمن سرنگون شد   بنای کفر سقف بیستون شد
شد از انبوه اعدا بسکه مجروح   بروئیش گشت باب خلد مفتوح
شهادت یافت رخت از دهر بربست   ز دام آفت و اندوه وارست
بجنت رفت حور در برش یافت   لب خود جام کوثر در کفش یافت

در شهادت سوید ابن عمرو و یحیی ابن سلیم مازنی و ابن ابی قره غفاری و عمرو ابن مطاع جعفی و حجاج ابن مسروق و جناده ابن حارث و عمر ابن جناده و عبد الرحمان ابن عروه

ز چشم باز نهر خون روان است   که گلزار دین صرف خزان است
گلی کز شاخ نزهت میکشد سر   بدامن میبرد گلچین صرصر
ز صرصر قد گل بشکست گلگل   اجل تا الفت خود داشت بلبل
سوید ابن عمرو در دهر معروف   که در تقوی بطاعت بود موصوف
دلش در سینه شد شور سعادت   سویدا اندر دلش مهر شهادت
بمیدان قتال آغاز کرد   تو با اسپاه اشقیا کرد

مگر از زخم تن گردید گلپوش میان کشتگان افتاد بیهوش
تن مجروح چون تصویر بیحس بحیرت چشم او چون چشم نرگس
بشور آن گروه زشت گمراه بگوشش او چو آمد قتل شد شاه
دل مجروح شد در سینه بیتاب چو ماهی بر زمین غلطید بی آب
نهان چون کاردی در موزه اش بود کشید او را چو شیر خشم آلود
بمقتل با وجود نیمجانی بصد ضعف و هزاران ناتوانی
جهادی کرد بر قوم سیه دل بسی را کشت و بسمل کرد بسمل
باخر سالم آن رنجور گردید بجنت همکنار حور گردید
شرف در الفت شاه زمان یافت ز کوثر سیر شد قصر جنان یافت
ز بعد او کسی چون مهر مانند سلیم مازنی را بود فرزند
بمیدان جوانمردی در آمد بجان از جرات او لشکر آمد
جهادی کرد و شد داخل فردوس گزیدانه بهر خود منزل فردوس
از آن پس نامور قره سر آمد که بود ابن ابی قره زبانزد
غفاری در جهان مشهور بیدار قدم زد در ره تسلیم غفار
بشوق آمد به پا نار شهادت بصد جان شد خریدار شهادت

بمیدان بعد از و مقبول سرمد ‌‌ عمر ابن مطاع جعفی آمد
چنان مثل شرر سر از تن انداخت ‌‌ که آتش در نهاد دشمنان انداخت
سر خود باخت آخر مرد میدان ‌‌ فدای شاه شد از صدق ایمان
خوشا تقدیر حجاج ابن مسروق ‌‌ حق او را برگزیده کرد مخلوق
بغربت یاری سبط نبی کرد ‌‌ ثنایش روح زهرا و علی کرد
زهی بخت جناده ابن حارث ‌‌ که دل برداشت از دنیای حادث
کمر بست و سوی میدان روان شد ‌‌ ثنا با دشاه انس و جان شد
عمر ابن جناده بعد از ان رفت ‌‌ چو گل خندان سوی باغ جنان رفت
از ان پس عبد رحمان ابن عروه ‌‌ شتابان در میدان ابن عروه
بمیدان شد شهادت کرد حاصل ‌‌ شهادت یافت خلعت کرد حاصل
خوشا حال جوانمردان ممتاز ‌‌ بدنیا نامور مردان سرافراز

در شهادت ابن شبیب عابس شاکری و شوذب نامی غلام او و بیان جوانمردی شان

فغان از انقلاب چرخ فانی ‌‌ که با مرگ است توام زندگانی
سوای رنج از زراعت اثر نیست ‌‌ حیات چند روزه معتبر نیست
فنا روزی شکوه ملک و مال است ‌‌ چه باشد زیست گر دنیا مآل است

جناده ابن حارث
نعیم حضرت

زهی طالع خوشا فهم شهیدان
که در راه خدا گشتند قربان
جری عابس که فرزند شبیب است
برحمت او باو رحمت قریب است
دلاور شاکری مشهور عالم
صف آرا و جری مشهور عالم
بزهد و طاعت و تقوی شب و روز
ز شکر حق تعالی بهره اندوز
غلامی داشت شوذب نام همراه
مخاطب شد باو گفت آن حق آگاه
درین هنگامه شمشیر بازی
بگو با من که در خاطر چه داری
بگفت او تند و تیز همچو تیغ
نه استم تا نگردم کشته تیغ
چو همت دید عابس آفرین گفت
چو جرأت دید عابس آفرین گفت
گرفت او را و آمد خدمت شاه
باخلاص و یقین مرد حق آگاه
که یا سبط رسول الله امروز
زهی طالع خوشم از بخت فیروز
خوشا جانی که قربان تو گردد
سعادت گرد ایوان تو گردد
گواهم باش شاها حق پرستم
که بر دین تو و حب تو هستم
برهنه تیغ در دست و غضبناک
روان شد جانب افواج سفاک
بتیغ ابن هیثم آواز برداشت
بسوی فوج اعدا گردن افراشت
که می آید هزبری جانب فوج
که طوفان است از بحر کفش موج

له عابس بن شبیب شاکری بروایت زیارت [illegible] ۱۲

بوقت نعرهٔ شیر نر گزید
ز تندی تیغ بست و جنگ گزید
بضربش آب گردد زهرهٔ سنگ
امان از سایهٔ تیغش نهنگ
نهیبش در سپاه افتاد یکسر
تزلزل در همه گردان لشکر
مبارز در وغا غازی طلب کرد
بغیض و خشم نعره غضب کرد
که تابش شیر برگردون نیاورد
کسی از صف قدم بیرون نیاورد
صدا در داد ابن سعد از دور
چه نامردیست این ای قوم مقهور
باین کثرت باین لشکر خطر چیست
زیکس بدحواسی این قدر چیست
ز تنها گشت هوش لشکری گم
چرا گردش نمی آیند مردم
شود بروی هجوم نیزه داران
کنند او را ز هر سو سنگ باران
چو عباس دید این نامردی شان
زیاده گرم شد از سردی شان
زره انداخت از تن شیر افگن
تن خود داد از جرأت بکشتن
شفق گون از غضب روی قمر شد
باندام برهنه حمله ور شد
رخ آورده بهر سو در میدان
ستمگر می شدند از وی گریزان
تعاقبش پشت او را پس سپه شتافت
خسان اکثر زخاشاک انگاشت
بهر سو سوخت صف از تیغ بازی
کر آتش گشت آب تیغ غازی

خجل شد فراموش اسفلان را   سپر شد داغ رسوائی یلان را
کجا تیغ آختن بر فرق دیگر   ز بند از بی حواسی دست با سپر
برعشه تن که از خوف آشنا شد   کمان از دست تیر از کف رها شد
مگر از شورش اعدا که گردید   ز هر سو همچو باران سنگ بارید
خزینه بود هم سر علم سینه   ز پیکانهای ناوک شد دفینه
ز بس مجروح شد پاکیزه گوهر   ز خون گلرنگ گشته چون لعل احمر
بخاک افتاد جسم لاله فامش   هم او گردید بی جان هم غلامش
جدا کردند بی رحمان سر او   بخون آلوده گلگون پیکر او
نزاعی بود آن قوم شقی را   که هر کس گفت من کشتم جری را
بانها گفت ابن سعد مردود   که تاب طاقت یک کس کجا بود
بخون این صاحب جراحات که غلطید   بزخم جمله لشکر کشته گردید

در بیان شهادت عبدالله و عبدالرحمان رفیقان حضرت

دگر خامه بچشم اشکبار است   که ذکر سید عالی وقار است
حضور شاه دین گشتند حاضر   دو کس با چشم تر افسرده خاطر
بباغ دین حق گلهای رعنا   باوج آسمان شرع جوزا

یکی عبد الله ذیقدر و ذیشان
دگر را نام نامی عبد رحمان
نمودند التماس آن هر دو یاور
حضور پادشاه هفت کشور
که میخواهیم رخصت از پی جنگ
که از ظلم عدو هستیم دلتنگ
شه مظلوم وجه گریه پرسید
ز راه لطف گوهربار گردید
که در غم طبع انسان ناصبور است
مگر این رنج و غم وجه سرور است
دمی باقیست این بیداد دشمن
وز آن پس دل براحت دیده روشن
برای خلد در کار است محنت
که کس اجرت نیابد بی مشقت
نمودند التماس آن هر دو غازی
که قربان تو ای شاه حجازی
نه بر احوال خود ها گریه ماست
بر احوال تو شاها گریه ماست
توئی در حلقهٔ اعدا گرفتار
بدفع شرشان مائیم ناچار
نمود ارشاد فرزند پیمبر
جزای خیر بخشد رب اکبر
کند ممتاز در طاعت گزاران
نماید افضل پرهیزگاران
بشارت یافتند و شاد گشتند
اشارت یافتند و شاد گشتند
شدند از شاه رخصت هر دو نامی
بچشم احمد و حیدر گرامی
وغا با اشقیا کردند در جوش
بمیدان کارها کردند در جوش

چو افراد غلط صفها دریدند
بریدند از جهان و سر بریدند
نه از نیزه نه از ناوک خطر بود
ره ملک بقا پیش نظر بود
نمک بر هر جراحت گرد می شد
مگر مرهم بحق درد می شد
چنان بیخود بذوق قربت رب
که سیرابی فزودی خشکی لب
چو زار از جوع گردد حالت شیر
شود الحق زیاده جرأت شیر
بشرط جوع بر لب گو که جان بود
شکار پهلوانان کارشان بود
مگر از جور گردون آه صد آه
شدند از دار فانی قصه کوتاه
بقرب خالق عادل رسیدند
بسر دادن سر منزل رسیدند
خدا بر حال آنها مهربان شد
عطا صد قصر در باغ جنان شد

در بیان شهادت غلام ترکی و زیاد ابن شعثا و ابو عمرو نهشلی و سعد ابن الحرث و مالک ابن عبد الله

چنین آورده اند اهل روایت
غلام ترکی بیداشت حضرت
که قاری بود قرآن خدا را
مدام آماده زهد و اتقا را
چنان در خدمت شاه هدی بود
که قنبر در رکاب مرتضی بود
ز شه رخصت شد و آمد بمیدان
بسے را کرد بے سر زان لعینان
زمین گلشن گرد و دریا خون جوش
اجل گردید او را حلقه در گوش

چو زخمی شد فتاد او بخاک
حسین آمد ببالینش الم ناک
بصد حسرت نگه میکرد سویش
نهاد از مهر روی خود برویش
غلام با وفا چون چشم وا کرد
بخود بالید و شکر حق ادا کرد
غلامی را چه آقا کرد ممتاز
تبسم ساخت روحش کرد پرواز
رخش از خرمی تابید چون بدر
ایازی بود یوسف گشت ز قدر
ز بعد او زیاد و عرشش پسند
که از یاد خدا دل داشت خرسند
بعالم ابن شعثا بود مشهور
شجاع مهرسان هر مویش از نور
ببوی مرگ چون عمر روان رفت
پی جنگ و جدل کافران رفت
شجاع مهر روی او سنان بود
کزو خارے بچشم دشمنان بود
بترکش داشت غازی هشت ناوک
که هر یک قاصد جان گشت ناوک
دعا میکرد شه یارب عطا کن
خدنگش را بآماج آشنا کن
بهر تیرے که او از کف رها ساخت
یکی را از میان بر خاک انداخت
بجا کانداخت آن فرخنده مسلک
بمیدان هشت کس از هشت ناوک
چو او هم کشته در راه خدا شد
بفرزند رسول الله فدا شد
بعد آن بو عمرو شد کو نهشلی بود
مجاهد قاری قرآن معبود

ـه زیاد بن خصفه وبروایتی زیاد بن مظاهر الکندی هم گفته اند ۱۲

ـه ابو عمر نهشلی وبروایت خثعمی ۱۲

پس قتل سعید و بیان باخبر بمقتل قاتل او گشت عامر
چو او هم شد روانه سوی جنت مشامش تازه شد از بوی جنت
خدا آگاه سیف ابن ابی الحرث حسین شاه سیف ابن ابی الحرث
دگر فرزند عبدالله مالک در دریای عز و جاه مالک
بخدمت آمدند این هر دو غازی گرفتند اذن از شاه حجازی
فدا در راه حق گشتند و رفتند بجنت مستحق گشتند و رفتند

در بیان شهادت پسران حضرت مسلم و اولاد عقیل در میدان جنگ

دگر ابری سیه برخاست از کوه که بارد بر زمین باران اندوه
بیخ هر باغ از زهراب شوید بجای سبزه زهر از خاک روید
در آید تیرگی در بزم امکان کند خاموش ز بادش چراغان
ز جوش غم در آن صحرای غربت زمین تا آسمان شد غرق حیرت
دو دست از سر زدن ماند جبریل برنگ صور خود نالان سرافیل
ز اشک نوح طوفان میزند جوش صدای وا حسین آید بهر گوش
ز بس هر حور گریان با بتول است جنان بزم غم سبط رسول است
عجب وقت است بر سبط پیمبر هجوم کشتگان و شور محشر

شه مظلوم و باقی چند مردم		خواص اهلبیت مصطفی ام
رفیقان کشته و در خون فتاده		بسر دادن عزیزان ایستاده
امام دین ز سوزش بر جگر داغ		ز قتل لاله رویان داغ بر داغ
جدا گشتند انصار از شه دین		همه یاران غمخوار از شه دین
به خیمه اهلبیت پاک باقی		فقط آل شه لولاک باقی
فقط آل حسین و آل حیدر		فقط آل عقیل و آل جعفر
فقط آل حسن در خدمت شاه		بایشان ذات حضرت عقیله کوتاه
بیک جا جمع شد خیل نمازی		تقدم خواه شد غازی بغازی
به قصد ذل کمر بستند بر مرگ		مجسم گشت و آمد در نظر مرگ
روان گردید و اوّل گشت عازم		بشوق جنگ عبدالله مسلم
حضور شاه آمد بهر رخصت		بآن شیر ژیان فرمود حضرت
که داغ مسلم مظلوم کم نیست		دلم را تاب این اندوه و غم نیست
بگفت او شد مرا ای شاه لازم		که گیرم انتقام خون مسلم
ز جد بگذشت چون اصرار غازی		اجازت یافت از شاه حجازی
روان شد از پی پیکار ذیشان		رجز می خواند چون آمد بمیدان

ز هر جانب هجوم اهل شر شد   ز هر سو بارش تیغ و تبر شد
چو تیغ آن جری تابید چون برق   شدند آن اشقیا در خون خود غرق
قیامت شد جهان در لرزه آمد   زمین و آسمان در لرزه آمد
بهر سو کرد و از تن سر انداخت   تزلزل در میان لشکر انداخت
یکی از خوف چون دیوه گریزان   یکی بر سر ز خجلت خاک بیزان
یکی میگفت این شیرست پر دل   کرا یارا ست تا گردد مقابل
بسی حمله که فرمود آن دلاور   دو کم یک صد جوان را کرد بی سر
ولیکن از جراحت های کاری   روان شد خون ز تن چون آب جاری
لعین[1] ابن صبیح و ابن مالک   بقتل او رسیدند این دو هالک
بضرب این لعینان کار او شد   بخون غلطان تن افگار او شد
چنین گویند این شیر دلاور   به هیجا دست خود بگذاشت بر سر
لعینے خرمن هستی او سوخت   ز تیری دست و پیشانی بهم دوخت
محمد نام بود او را برادر   که بعد او روان شد سوی لشکر
به قتل آورد جمعی از لعینان   به تعجیل نیستی منزل گزینان
لقیط[2] ابن ایاس بی سعادت   بقتل آورد او را از شقاوت

ابن ایاس

[1] عمرو ابن صبیح الصدادی و اسد بن مالک قاتلان عبد الله پسران حضرت مسلم علیه السلام ۱۲ [2] لقب ابن ایاس یعنی قاتل محمد پسر حضرت مسلم علیه السلام ۱۲

ازان پس جعفر مقبول معبود | که فرزند عقیل نامور بود
رجزخوان شد سر میدان ارس | بقتل آورد غازی پانزده کس
بقولی ابن سوطا ورست قاتل | بقولے عروه مردود سیه دل
زبعد انتقالش عبدرحمان | که فرزند عقیل ست ابن جدادان
مسلح قصد میدان غا کرد | سر هفده لعین از تن جدا کرد
باخر گشت مقتول آن مجاهد | بضرب تیغ عثمان ابن خالد
زبعد فوت این مقبول علام | دگر غازی جری عبدالله‌ش نام
که این ضرغام هم ابن عقیل ست | شهید و فدیهٔ رب جلیل ست
به میدان شد دلیرانه وغا کرد | بضرب تیغ جمعے را فنا کرد
بهر تیغے که زد بر فرق اعدا | قیامت شد در اهل نار برپا
چو شد مجروح آخر گشت مقبول | به تیغ بشر ابن حوط مقتول
بقول بعض کاین هم صدق مقبول | که عثمان ابن خالد قاتل او ست
محمد بعد آن غازی کمر بست | که پور بوسعید ابن عقیل ست
بسے را کشت از قوم ستمگار | بسے را کرد با تیغ فی النار
بمیدان قاتل او گشت آخر | لقیط رو سیه فرزند یاسر

عه بشر بن سوط [illegible] ۱۲
عروة [illegible]
[illegible] قاتل ابن جعفر
ابن عقیل ۱۲
عه عثمان بن خالد
[illegible] قاتل
عبدالرحمن بن
عقیل ۱۲
عه بشر بن حوط [illegible]
قاتل عبدالله بن
عقیل ۱۲
عه لقیط [illegible]
[illegible]

بقول بعض شد کشته در آن دم   علے ابن عقیل نامور هم

در بیان شهادت محمد و عون پسران حضرت زینب خاتون

دل هر ناطق فصاحت ملول است   که روز قتل اولاد رسول است
عجب روزیکه در تکلیف یکدم   دهد عیش ابد رب دو عالم
خوشا آنانکه پیش شاه بودند   ز قدسی گوی در رفعت ربودند
چو موری نیز شد پامال آنجا   سلیمان گشت در اقلیم عقبا
سحرگه یا بشب دستی نسودم   درین حسرت که من آنجا نبودم
اگر بودے در آنجا خیر اندیش   نثار پای شه کردی سر خویش
کنون گریه بحال آن غریبان   بود نعمت بحق خوش نصیبان
دلا آماده شو آه و بکا را   بدل کن گوش حال کربلا را
چو آمد نوبت اولاد جعفر   پریشان گشت فرزند پیمبر
دو فرزندان زینب بنت زهرا   حضور شاه دین بودند آنجا
محمد ابن عبد الله ذیجاه   ز برج جعفر طیار این ماه
در یکتای دریای شرافت   گل رعنای گلزار نجابت
دگر عون جری صاحب اراده   بسن کم لیک در جرات زیاده

مهِ پر نورِ چرخِ جاه و اجلال جبینش مطلعِ خورشیدِ اقبال
با وجِ حسن رخشنده چو کوکب چراغِ خواهرِ شبیر زینب
دو گل در باغِ رفعت هر دو رعنا دو گوهر در شرافت هر دو یکتا
دو ماهِ آسمانِ جاه و حشمت دو مهرِ برجِ تعظیم و کرامت
دو موجِ بحرِ عرفانِ الٰهی دو شمع اندر شبستانِ الٰهی
دو جوهر که بر هستی مقدم دو حرفِ کن پی ایجادِ عالم
یکی مثلِ نبی در خلق و همت یکی مثلِ علی شمشیرِ جرأت
چو رنگ و بوی گل هر وقت باهم بباغِ یکدلی بادامِ توأم
نه این زان کم نه آن زین کم سر مو چو سبطین محمد هم ترازو
چو زینب دید آفت بر برادر بفرزندانِ خود فرمود مضطر
چه می بینید فکرِ جنگ باید ازین بهتر دگر روزی نیاید
پی قربانیانِ کعبهٔ حق چه عیدست اینکه آزادیست مطلق
حسین ابن علی جانِ پیمبر چراغِ محفلِ زهرا و حیدر
درین غربت بصد آفت گرفتار خوش آنکس کو شود او را مددگار
بپای شاه مردن زندگانیست همین مردن حیاتِ جاودانیست

ولی باید که وقت نام و ننگست | بسر دادن نه این جای درنگست
به تسلیم و رضا مردانه باشید | به حوران جنان همخانه باشید
حسین ابن علی فرزند زهراست | ادای حق او تحصیل عقبی است
تأمل در ره مولا نسازید | مرا شرمنده از زهرا نسازید
محمد اول از تفهیم مادر | مشرف شد حضور ابن حیدر
چو رخصت خواست از شاه زمانه | دل شه تیر غم را شد نشانه
تأمل کرد و اشک از دیده بارید | محمد بر قدم افتاد و غلطید
بلب آورد که اذن جنگم ده | کلام شه که اول اذن ماد
نزدیک آمد و زینب صدا زد | قبول این تحفه محتاج گردد
کجا دولت که قربانت بسازم | سبب محتاج یا شاه حجازم
همین دولت کند زینب بشارت | که رد گردد بلا از جان زارت
مکن انکار گویم دست بسته | دل بیکس مکن شاها شکسته
شه از اصرار زینب گشت ناچار | رضایش داد و گریان گشت بسیار
به میدان وغا وارد شد آن ماه | بصد شوکت بصد حشمت بصد جاه
هجوم اشقیا از هر طرف شد | به هاله ماه سلطان نجف شد

سپاه شام گرد لاله رخسار چو آن ابری که آید سوی گلزار
کمانداران بشغل بارش تیر به پهلو نیزه و بر فرق شمشیر
مگر چون تیغ غازی برق صف شد بیکدم ابر تیره برطرف شد
بهر صف حمله ور گردید چون شیر شریران سوختند از برق شمشیر
شدند از دست او فی النار شامی بیکدم کشته شد سردار نامی
ز خوف ضرب او لشکر گریزان ز تن هر روح تا محشر گریزان
بلشکر برهم و درهم که صف بود سپه که اینطرف که آن طرف بود
ز جرات که آن غازی سره کرد بیکدم میمنه را میسره کرد
گریزان گرچه کرد اهل جفا را علاجی نیست هیچ الا قضا را
ز زخم نیزه و شمشیر و خنجر تنش صد چاک شد مثل گل تر
بخون آن گل ز دست کین غلطید چو بلبل روح اهل قدس نالید
به آخر کشته شد از تیغ عامر یتیمی بود آن مردود کافر
ز دست عامر ملعون شامی نپذیرفت آه عمر او تمامی
ز بعدش عون سر باغ جعفر شد از قتل برادر دست بر سر
رضا از شاه حاصل کرد و آمد ز دنیا بر گران دل کرد و آمد

۱ عامر بن نهشل قاتل محمد بن عبدالله بن جعفر پسر حضرت زینب ۱۲

۲ عون پسر حضرت زینب ۱۲

رجز می خواند کای قوم جفاکار جدم جعفر که در خلدست طیار
ز تیغم می چکد خون ز میدان کنم سرها جدا از تیغ بران
حسین ابن علیؑ را جان نثارم سر از پای شریفش بر ندارم
فدای شاه ابرارم بصد جان شهادت را خریدارم بصد جان
نگی دنیا بچشم من نیرزد بیک دانه این خرمن نیرزد
بگفت این حرف و حمله کرد بر فوج چو موج بحر شد زیر و زبر فوج
نخستین از غم خون برادر نمود از پیکر قاتل جدا سر
پس آنگه تیغ بر فرق عدو برد ز آبش ناریان را آبرو برد
ز اسوار و پیاده بست و یک کس بکشت و کرد میدان پاک از خس
بخاک افتاد چون زخمی بسی شد روان از بهر قتلش ناکسی شد
شقی که عبد الله بطه بود نامش چو مرد و لعین دوزخ مقامش
گذشته آه فرزندان زینب بدن ماند و فنا شد جان زینب
بشغل آه و زاری بود مادر مکرر می گفت در زاری مکرر
خدا را شکر گشتم سرخرو من به پیش فاطمهؑ از فضل او من
خدا آن هر دو را مغفور سازد بانواع نوازشها نوازد

ف عبد الله بن قطبه [illegible] الطائی قاتل پسر زینب ۱۲

فدا سر در ره مولا نمودند
به محشر عزت مادر فزودند

در بیان شهادت قاسم ابن حسن علیه السلام

ز عشرت رنگ و بو باغ جهان نیست
کدامی گل که پامال خزان نیست

بماتم جیب هر گل چاک چاک است
صنوبر شکل آه دردناک است

چراغی گر بشب گردید روشن
سحر گردید خموش از باد دامن

سحر گردید خورشید یکه تابان
به مغرب شد بوقت شام پنهان

صداے نوبت شادی سحرگاه
به شب شور بکا برقصر شاه

نباشد اعتبارے اینجهان را
عداوت با زمین ست آسمان را

هزاران خانهٔ آباد ویران
بسا بستان ز بربادی بیابان

بسا نام آوران بر خاک خفتند
کفن کردند در برزخ نهفتند

غم انگیزست قطع زندگانی
خصوصا شاق مرگ نوجوانی

جوان را پیر سازد مرگ فرزند
اگر مهرست گردد ذره مانند

نه ذوق داغ هر دلگیر داند
اگر داند دل شبیر داند

چه فرزندان گل و لاله رخسار
ز خون گشتند پیش چشم گلنار

در دولت ز جوشش گل چمن بود
یکے زان قاسم ابن حسن بود

نظیر یوسف از حسن خداداد
از و یثرب چو ملک مصر آباد
رخ این حسن رشک چمن بود
به حسن خلق همچون بوالحسن بود
به علم و فضل و زهد و حلم نامی
بچشم خلق از طفلی گرامی
جبین رشک قمر خورشید طلعت
فروغ مطلع صبح سعادت
درخشان چهره اش برق تجلی
کز و روشن چراغ چشم موسی
سواد کاکل مشکین شب قدر
رخ پر نور تابان صورت بدر
میان هر دو رخ بینی هویدا
که رشک شد چون قمر خورشید گویا
بهم از زلف دودی عالم افروز
شب معراج و صبح روز نوروز
دو گیسو مایه صد زینت و زین
دو ابرو معنی تفسیر قوسین
پی سجده محراب مقوس
گرفت از کعبه و بیت مقدس
قریب رخ صفا توام زنخدان
بکعبه چشمه زمزم نمایان
صف مژگان بگرد چشم پر نور
نبود این قدر گرد حرم آن صف نور
بچشم این مردمک از فرقه سیاه است
که این در حجره کعبه بلال است
مژه جنبید و نشتر در جگر شد
دل بینندگان زیر و زبر شد
دهن چون صرف ثنای رب سرمد
بدان سان [illegible] چون [illegible] حمد

کرامت در دم گفتار باشد / خوشا لعلی که گوهربار باشد
صفا آگین عجب پرنور سینه / در عرفان باری را خزینه
پی پرواز اوج شوکت و فر / دو بازو صورت جعفر و شهپر
دم خنده بسینه عکس دندان / بگردون سبحه از در غلطان
شره از عکس در آئینه کف / رقم از کلک ناخن کرد مصحف
خطوط کف همین آیات باشد / یکی حق را صفات و ذات باشد
پی پابوس آمد از ره دور / شهادت در کفش از خلد منشور
که پا وقتیکه در میدان گذارد / سجل از خلد رضوان پیش آرد
ز خط نا آشنا رخسار گلگون / هم از حد بلوغ او بود بیرون
حضور شاه آمد بهر رخصت / ز رخصت تا کند حاصل سعادت
شه مظلوم سر در پیش انداخت / تامل در اجازت دادنش ساخت
بزاری او بپای شاه افتاد / قدم بوسید و تعظیم کرد و فریاد
نشد شه را سوای اذن چاره / بغلگیر از عنایت شد دوباره
زهی الفت که بحر لطف در جوش / تن آن ماه مصحف رحل آغوش
سوار اسپ شد آمد بمیدان / که میدان از جمالش گشت رخشان

شد از نور جمال آن دلاور بمیدان ذره ذره مهر انور
بتسلیمش خمیده هر علم شد سر هر نیزه مثل تیغ خم شد
بگرد آن جری فوج سلحشور چو پیرامون شکر لشکر مور
شگفته درمیان سبزه لاله بمثل تیره کوکب به هاله
بیک حمله که کرد آن ماه رخسار صف اعدا درید از هم کتان وار
طیور آسا ز تن جانها پریدند بیک پرواز در دوزخ رسیدند
بضرب تیغ سی و پنج ملعون بخاک دشت غلطیدند در خون
شریران هر طرف فی النار گشتند کباب از آتش رخسار گشتند
چنین راوی کشاید لب بگفتار که من بودم میان فوج کفار
نظر کردم بچشم خود بمیدان که آمد کودکی چون ماه تابان
عیان نور از جبین انور او ز دارائی لباسش در بر او
بپا نعلین با احوال خسته بپایش رشته نعلش شکسته
عمر نامی که بود از سعد ظالم بلب آورد بیخوف مظالم
برب کعبه اینک سم و من که بردارم سر او را ز گردن
بگفتم تاب آن دارد دل تو زنی ضربت باین نازک تن او

ط عمرو بن سعد بن نفیل الازدی قاتل حضرت قاسم ۱۲

اگر بر من زند شمشیر این ماه کشم تیغی برو دست ظفر ناگاه
گروه گرد او را هست کافی همین او را بود کافی و وافی
سخنهاے مرا نشنید مرتد نگاه و تاخت بروی ضربتی زد
بروافتاد سیدزاده برخاک بریگ گرم غلطان جسم صد چاک
ندا فرمود آن مجروح بیتاب که وا عماه وا عماه دریاب
نظر کردم که سوی لشکر کین بناگه چون عقاب آمد شه دین
بمیدان چون هجوم اشقیا یافت صفوف لشکر غدار بشگافت
چو شیر خشمگین شد حمله آور بران گردن کشان کینه پرور
به قتل قاتل قاسم نظر داشت قلم شد دست او چون دست برداشت
ز فریادش دوید اهل لشکر که سازندش رها از دست سرور
کشاکش بسکه شد باهم در اندم بآخر کشته شد آن ننگ عالم
تن قاسم دران هنگامه و شر بزیر پاے اسپان کوفت یکسر
ببالینش چو آمد دید مولا که مے ساید بمیدان بر زمین پا
کشید آهے ز دل افتاد برخاک که لرزید آسمان زان آه غمناک
گرفت آن پیکر مجروح در بر بگفت اے واے فرزند برادر

طلب کردی مرا بهر اعانت
نشد از من اعانت در مصیبت
ترا بی جرم بیدردان کشتند
به تیغ و خنجر بران کشتند
شدند از غیض و قهر رب اکبر
گرفتار عذاب روز محشر
اب وجد تو با ایشان ستیزند
کجا در عرصهٔ محشر گریزند
تن مجروح را برداشت حضرت
بسینه سینه‌اش برداشت حضرت
کشیدی بر زمین پاهای مجروح
روان خون از تن و پاهای مجروح
میان کشتگان خویش جا داد
بحق بسپرد و در امن خدا داد
دعا فرمود یارب داد من گیر
قصاص عترت و اولاد من گیر
بدنیا خوار باشد قوم ظالم
به عقبی سرنگون اندر جهنم

در بیان شهادت ابوبکر و عمر و عثمان و جعفر و عبدالله و محمد و نزد بعضی ابراهیم پسران جناب امیر علیه السلام

بیا ای خامه سامان الم کن
گرآبی در دوات از اشک غم کن
شود هر سطر بر کاغذ صف غم
به تن هر حرف پوشد رخت ماتم
من و تو هر دو اشک از دیده ریزیم
بیاد شاه با عدا ستیزیم
زبان من نماند شعرانی
ترا با او مناسب همزبانی

چه پروا اگر ز اعدا هست انبوه | دو دل هرگه شود یک بشکند کوه
چنین راوی روایت کرد انشا | چنان شد کشته و خون ز جور اعدا
که آمد نوبت اولاد حیدر | جناب مرتضی ضرغام داور
امیر المومنین را نور دیده | که عبد الله بود آن برگزیده
همه گفتند او را هم ابوبکر | دلیر و نامی عالم ابوبکر
جوانی بود رعنا سرو اندام | گل رویش بهار باغ اسلام
بمیدان وغا آمد وغا کرد | گروهی را ز بیدینان فنا کرد
بضرب تیغ و زور دست بازو | نمود انهار خون جاری لب جو
ز زور بازوی او کوه لرزان | ز بانگ نعره‌اش حشری بمیدان
مگر از جور گردون نیست چاره | بمیدان پاره شد آن ماه پاره
به تیغ ابن عقبه کشته گردید | سر حیدر به اوج عرش نالید
و یا در دشت گردید آن فلک قدر | قتیل از تیغ جور زحر بن بدر
عمر ابن علی زان بعد آمد | بسوی فوج ابن سعد آمد
نخستین قاتل بوبکر را کشت | وزان پس فوج اهل لشکر را کشت
بوقت ضرب هر دم بانگ شمشیر | که زود این قوم را ای نار دیر

[illegible] گفته اند ۱۲ [illegible] بن علی [illegible] قاتل ابوبکر عبد الرحمن عقبه بن [illegible]

برون آمد ز صف هر کس به پیکار   کشید او را جهنم اژدهاوار
بآخر آن همای اوج رفعت   بپوشید تشریف شهادت
ازان پس رفت عثمان ابن حیدر   ز رعب جراتش لرزید لشکر
بخاک انداخت بسیاری ز اعدا   بمیدان گرد انبارے ز اعدا
ز تیر خولی مردود دشمن   بخاک و خون فتاد از پشت توسن
گل شاداب از شاخ تر افتاد   بکشت دین گذار لشکر افتاد
ابانی ظلم پرور تیره باطن   سیه طالع بد اختر تیره باطن
که بود او ابن حازم نطفهٔ ظلم   خمیر صد مظالم نطفهٔ ظلم
بضرب تیغ کین ظالم جفا کرد   که سر از جسم پاک او جدا کرد
ز عمر او بقدر بست و یکسال   بتخمین رفته باشد اندر احوال
پس آنگه جعفر مقبول معبود   که فرزند امیر المومنین بود
ز عمرش بود آخر نوزده سال   شهید راه حق شد آن خوش اقبال
قمر در پردهٔ ظلمت نهان شد   بهار تازه پامال خزان شد
به تیر خولی و شمشیر هانی   روان شد سوے ملک جاودانی
اخ غازی که عبدالله کلان بود   که چون با دام با او توامان شد

سلہ خولی بن یزید اصبحی علیہ اللعن ۱۲

سلہ ابان دارمی و بقولے ابادی دیزج

اصل من تیمی ابان بن حسان دارم ۱۲

سلہ ہانی بن ثبیت حضرمی قاتل جعفر بن علی ۱۲

برادر

برادر را چو بیجان دید در دشت — مهیای شهادت شد و ان رفت
گروهی از لعینان کرد بسمیر — بزور تیغ و بازو آن دلاور
ز تاب تیغ غلطان هر جفا جو — کباب خام سان پهلو به پهلو
مگر شد پختگی هرگز نه حاصل — به خامی در جهنم گشت داخل
ز تیغ و تیر زخمی شاهزاده — بگردش هر سوار و هر پیاده
بآخر شد قتیل از تیغ هانی — خزان آمد به گلزار جوانی
خزان باغ جوانی شد جوان رفت — که بست و پنج ساله از جهان رفت
محمد نیز فرزند علی بود — به اعدا جنگ کرد و کوچ فرمود
ز ابراهیم هم آمد روایت — مگر ثابت نه گردید این حکایت
عیان شد از جناب صاحب الامر — بیان شد از جناب صاحب الامر
برادر پنج حضرت را بمیدان — شهید راه حق گشتند و قربان
محمد جعفر ذیجاه و عثمان — دگر عبدالله و عباس ذیشان
عجائب غم غم ام البنین است — غم افزا ماتم ام البنین است
که چون از مرگ فرزندان خبر یافت — جهان تاریک در پیش نظر یافت
بگورستان صباح و شام میرفت — برای نوحه آن ناکام میرفت

له هانی ابن ثبیت حضرمی سابق الذکر نیز قاتل عبدالله ابن علی ۱۲

دلِ اہلِ مدینہ از فغانش
شدی گریان چو چشم خونفشانش
عدوے آل احمد بود و میدان
مگر از نوحہ اش میگشت گریان
اثر آن نالۂ شبگیر دارد
کہ در قلب عدو تاثیر دارد

در بیان شہادت حضرت عباس علمدار ابن جناب حیدر کرار علیہ السلام

جہان از جوش غم شد عالم آب
شتابا ریک و بیم موج و گرداب
گرفتار بلا در لطمہ ہا کیست
سبکباران ساحل را خبر چیست
شکستہ کشتی و بیتابے دم
کجا راہ سلامت در تلاطم
بتندی تند صرصر بادبان شد
پر پرواز شد برگ خزان شد
تہ و بالا سفینہ در کف موج
گہے اندر حضیض و گاہ بر اوج
بلاے ناخدا را گشت پابوس
گہے مالہ زحسرت دست افسوس
سبکدوشان سبک از بار گشتند
بہ بحر غم زراہِ پل گذشتند
گرفتار بلا پس ماندگانند
کہ با جوشِ تلاطم ہمعنانند
سلامت ابتلا دارد چہ فرق است
سرور جاودان مابعد غرق است
سبکروحان گذشتند از زمانہ
بہشت آمد نشاط جاودانہ
بسا از ہمرہان در خانۂ دل
بسا پس ماندگا مشتاق منزل

کنون حال شه والا نویسم   هجوم لشکر اعدا نویسم
که چون فوج خدا گردید بی سر   شه دین ماند با عباس و اکبر
علی اکبر شبیه مصطفی بود   برادر هم نشان مرتضی بود
فروغ دیده از دیدار اکبر   بقای زور بازو از برادر
برادر هم پسر خواهان رخصت   بجان و دل طلبگار شهادت
مسافر در کدام آتش گدازد   کرا رخصت کرا رخصت نسازد
نگاه یاس بر رخسار اکبر   گهی بر روی عباس دلاور
شجاع و نامور عباس غازی   علمدار شهنشاه حجازی
به فرزندان حیدر بود نامی   باولاد ابوطالب گرامی
جمال با کمالش نور یزدان   بروز و شب چو مهر و ماه تابان
زهی حشمت زهی شوکت زهی شان   بجرات شهره مثل شاه مردان
شجاعت پیشه ست جرات او   سخاوت خانه زاد همت او
گریزان شیر از رعبش چو روباه   ببازو قوت دست ید الله
بزهد و طاعت باری یگانه   بحسن و خلق مشهور زمانه
بروز آورد و شب در طاعت رب   بلب ذکر خدا هر روز و هر شب

قدِ موزون او چون سرو بالا   سہی بالا ز فیضِ حق تعالے
اگر می شد سوار اسپ تازی   رسیدے بر زمین پاہای غازی
قمر طلعت بفضلِ ربِ خلاق   لقب ماهِ بنی ہاشم بآفاق
بروز معرکہ آن خاص معبود   علمدار حسینؑ ابن علے بود
میانِ فوج فرزند پیمبرؐ   نظیرِ حمزہ و ہم شان جعفرؑ
چو آمد روبروے شاہِ مظلوم   بحسرت دید سوے شاہِ مظلوم
بحال شاہ اشک از دیدہ ہا ریخت   بآب چشم صد خونِ دل آمیخت
بحضرت ملتمس شد دست بستہ   کہ اے داروی دلہای شکستہ
مرا بابت دعواے غلامی   غلام خاص خواہد نیکنامے
شوند از تیز گامے ہمرہانم   من از آہستہ رفتاری بمانم
اجازت دہ کہ قربان تو گردم   شریکِ سرفروشان تو گردم
رسم بر پایۂ اوج شہادت   برم سرمایۂ مجد و سعادت
شہ مظلوم از عرضِ برادر   روان کرد اشکِ خون از دیدۂ تر
چنان بیتاب شد آن شاہ خوشخو   کہ دستے بر کمر دستے بباز و
بنمود ارشاد اذن نیست شو آ   تو ہستی در سپاہِ من علمدار

شود از رفتن تو سوی میدان
دل من همچو فوج من پریشان

نمود او عرض شاها سینه تنگ است
که دل شیشه بر و باران سنگ است

بیک سو شورش افواج کفار
قریب خیمه می آیند هر بار

دگر سو ناله و فریاد اطفال
دلم را می کنند در سینه پامال

ز صحرا کاروان گردید راهی
من و چون گرد وا مانده تباهی

ز هجر اقربا صد داغ بر دل
تحمل بعد ازین البته مشکل

دل من سیر شد از زندگانی
شدم مشتاق ملک جاودانی

چو یابم اذن رخصت بیکبارم
دمار از لشکر اعدا برآرم

عزیزان مرا کشتند اشرار
عوض گیرم ازین فوج ستمگار

چو حضرت دیدگان مشتاق معبود
براه آخرت رخصت فرمود

پی آل عبا کن فکر آبی
که دارند از عطش سخت اضطرابی

قریب فوج اعدا رفت عباس
بصد تعجیل تنها رفت عباس

بگفت ای سخت جانان سنگدل قوم
ستمگر بی حیا نا منفعل قوم

اگر پیش شما ایم مجرم
خطا و بی خطا مائیم مجرم

زنان و کودکان را نیست جرمی
صغار بیزبان را نیست جرمی

ترحم بر غریبان فرض عین است
کہ تنگ از فاقہ اولاد حسین است
نہ ایشان آل و اطفال بتول اند
نہ ایشان رحمت جان رسول اند
بجور عالمے در مہر زہرا
ز بے آبی پریشان آل طاہا
لعینان ہیچ نشنیدند برگشت
بہ پیر جان نصیحت بی اثر گشت
صدا از خیمہ ہا برخاست ناگاہ
کہ رفت از تشنگی جان آب باللہ
شنید این حرف و شد بیتاب عباس
چو ماہی شد طپان بی آب عباس
سوار اسپ شد برداشت مشکے
بہ دستے نیزہ و در چشم اشکے
سوے نہر روان غازی روان شد
بساحل ازدحام دشمنان شد
فراہم چار الف آن جا کماندار
سوار نیزہ داران جفا کار
بہ سقاے حرم کردند اعدا
ز ہر سو تیر باران بے محابا
ہزبر بیشہ شمشیر آہے
دم بُرّان شمشیر آہے
چو دید آن اشتداد فوج مرتد
تن تنہا بر آنہا خویش را زد
تن اعدا ز ہیبت گشت بیجان
کہ رعبش بود چون شمشیر بُرّان
گریزان از کمال خوف دشمن
چو از صرصر خس و خاشاک خرمن
یکے سر زیر پا مانند چوگان
یکے غلطان بسان گوی غلطان

بهر جا تیغ او چون برق تابید بآتش سوخت لشکر خاک گردید
عجب محراب بود آن تیغ غازی سر اعدا نگون کرد آن نمازی
که بود استاده هر سو سر بسر صف بسجده سرنگون افتاد هر صف
مگر طاعت شقاوت تاز دغا شد وبالِ گردنِ اهلِ ریا شد
فگند آن کثرت مور و مگس را بدوزخ داد جا هشتاد کس را
بآبِ نهر چون خود را رسانید روان در نهر آب موجزن دید
کفی از آب بیتابانه برداشت که آتش از عطش اندر جگر داشت
بیاد آمد لب خشکِ غریبان خصوصاً تشنگی شاه ذیشان
بدریا آب را انداخت از کف به بیماری دوا انداخت از کف
هوای آب نهر از سر بدر ساخت روان نهری اشک چشم تر ساخت
ز دریا مشک را پر کرد صفدر بدوش خود کشید آنرا دلاور
ز ابر آمد برون چون برق تابان بسوی خیمه شه شد شتابان
خیالِ عترتِ شاهِ زمن بود سحاب آسا بعجلت قطره زن بود
سر راهش شریران بر گرفتند رهِ جنگ و جدل از سر گرفتند
دلاور راه می پیمود و میرفت بهر صف صرف کشتن بود و میرفت

ورا اندم این ورقا نشت گمراه
برآمد از کمین سے فی الفور ناگاه
حکیم ابن طفیل او را مدد کرد
ز بدبختی بهرسے امداد بد کرد
ستم تیغ جفاے بیحیا ساخت
که دست راست را از تن جدا ساخت
بدوش چپ کشید آن مشک را شیر
ز دست چپ بکف آورد شمشیر
وغا مے کرد غازی راه میرفت
بصد عجلت بسوی شاه میرفت
حکیم بے حیا ناگه دغا کرد
لعین دست چپش را هم جدا کرد
گرفت او مشک را آخر بدندان
دوانید اسپ سوی شاه ذیشان
باین امید بود او را شتابی
رسد تا تشنگان شاید که آبے
لعینے تیر زد بر مشک بیباک
که آب مشک یکسر ریخت بر خاک
دگر تیر آمد و بر سینه چسپید
که از ضعف بدن بر اسپ گردید
ندا کرد اے برادر زود دریاب
دل و جان پیمبر زود دریاب
چنین هم راوی کرد است اظهار
لعینے نام نوفل مرد غدار
عمودی زد بفرق آن سرافراز
که روحش کرد سوی خلد پرواز
چه راحت جنان ابن علی یافت
که آب کوثر از دست علی یافت
شه بیکس ز آواز برادر
پریشان حال گشت و خاک بر سر

صدا که حضرت عباس غازی سنان شد در دل شاه حجازی
چو خود را تا با حضرت رسانید تن بی جان او در خاک و خون دید
کشید آهی ز دل از فرط اندوه ببارید اشک همچون ابر در کوه
نمود ارشاد و بر زانو بزد دست که پشت من درین اندوه بشکست
چه گویم حال آن مظلوم چون شد ز تن جان حزین گویا برون شد
بر و بالید گه خون مطهر گهی چسپید از لاش برادر
بغربت خونفشان گردید و میگفت بسوی آسمان میدید و میگفت
ازین قوم شقی در حشر یا حق تو بستان انتقام خون ناحق
خوشا تقدیر عباس علمدار که در سرکار سبحان گشت مختار
بدست آورد از الطاف داور بجای هر دو دست خود دو شهپر
بهر جانب که خواهد آن سرافراز کند در گلشن فردوس پرواز
خداوند الخبیر از ریا دور که از اولاد عباس ست مشهور
رسد در کربلا از بخت و تقدیر بود تا حشر خاک پای شبیر

در بیان شهادت حضرت علی اکبر پسر کلان جناب سید الشهدا

بدنیا خاک و بر اموال دنیا که باشد لا بقا اقبال دنیا

نکرد این بی‌وفا با کس وفائی
بود هستی نبود بی بقائی
چراغی را که بزم افروز شد دوش
نسیم آمد صباح و کرد خاموش
ندارد شمع هستی اعتبارے
که در یکدم شود گل چون شرارے
بشب اهل دول بر بستر خواب
سحر تابوت شان بر دوش احباب
کجا یارے اقامت زیر افلاک
که شد از خاک پیدا گو نشد خاک
بسا گلچهرگان سرو قامت
بسا سیمین تنان ماه طلعت
قضا را یک بیک لبیک گفتند
بزیر خاک تیره رخ نهفتند
گدا آمد که اینجا شاه بگذشت
چه آفت‌ها بر اهل الله بگذشت
جهان خوابست رو سوی فنا کن
خیال سرگذشت کربلا کن
که خاصان جناب ایزد پاک
بخون آلوده و با جسم صد چاک
به تفتیده تراب افتاده بودند
بزیر آفتاب افتاده بودند
روایت می کند راوی بصد آه
عجب حالت پر اندوه و جانکاه
که چون شد قتل عباس دلاور
شه مظلوم باقی ماند و اکبر
علی اصغر بود نام گل اندام
علی اکبر زبان زد گشت در عام
مه برج سپهر جاه و اقبال
ز عمر او گذشته هیزده سال

چو ماه چارده گردد نمایان
شود در آسمان تا سلخ پنهان
عجب کاین ماه کامل گرفته آه
نهان شد از نگاه خلق ناگاه
بزیر خاک پوشیده قمر شد
نهالِ تازه مقطوع از تبر شد
نهالے را که روید زیر گردون
بود نشو و نمایش روز افزون
که دیو رسے دهد هر صبح آبش
کند خدمت بمیدار و خرابش
عجب کین نو نهالِ تازه و تر
ز پا افتاد از تخریب صرصر
بعینِ نوجوانی نوجوان رفت
بهار گل بتاراجِ خزان رفت
کمال و فضل او مشهور آفاق
جمال و حسن او را خلق مشتاق
چه اکبر جمله نور رب اکبر
ز پا تا فرق اشبه با پیمبر
که مشتاقِ نبی میگشت هر کس
نظر می کرد بر رخسار اقدس
همان گیسو همان ابرو همان رو
همان قامت همان خصلت همان خو
جهان مشتاقِ روی انورش بود
مدینه مصر و یوسف اکبرش بود
خوشا شمعے ملک پروانهٔ او
ببزم قدسیان افسانهٔ او
شگفته از بهار حسن باغی
ز نور مصطفے روشن چراغی
بجا باشد مثال از تجلی طورش
که چون نور تجلی بود نورش

جبین آئینهٔ صاف و مصفا که لوح قدرت خلاق یکتا
بآن آئینه عکس روی احمد بگیسو نکهت گیسوی احمد
زخط آن جبین پاک و طاهر مضامین سعادت صفا ظاهر
نشانِ سجده از مشق عبادت برای عالمی مُهر شفاعت
دو ابرو همچو قوسین کشیده به قوسین شب اسری رسیده
یکی مفتاح فردوس نجابت دگر ماهِ نو چرخ شرافت
دو ابرو بر جبین خمدار و نایاب میان کعبهٔ رخ هر دو محراب
نمایان شد علوی شان قدرت چه زیبا مطلع دیوان قدرت
بقرآن سورهٔ واللیل گیسو بکعبه سنگ اسود خال ابرو
نه این گیسو نه این گنج دهانست شب معراج و سیر امکانست
زبانش صفحهٔ قرآن ایمان دهانش نکتهٔ باریک عرفان
قد یکتا ز وحدت بود مشتق نمایان زین الف یکتائی حق
قد موزون عجب بیت مصرع زیکتائی نشد تا حال مطلع
ببینید قد احمد قد موزون دو سرو باغ صنع رب بیچون
فقط فرق این قدر در اعتبارست که آن بی سایه و این سایه دارست

عجب نبود اگر این سرو قامت لوای حمد باشد در قیامت
بهشتا قامتان بود جنت میسّر قدش طوبی لبا و حوض کوثر
بشکل عین چشم از فضل ذو المن که زو چشم علی گردید روشن
عجب با دو چشمش عین دین است همین آیینه عین الیقین است
ببازو زور دین از هر طریق است که بازوی در بیت العتیق است
نباشد پنجه ها در دست این ماه مگر رسته شد رقم الله الله
عجب علم خدا در سینه میدشت بصندوقی دو صد گنجینه میدشت
همه اعضای جسمش منتخب بود مجسم قدرت دادار رب بود
مگر مالد زمانه دست افسوس که مرگ نوجوانی شد قدمبوس
نهالِ نو بآب ابواے محتاج خزان باغ جوانی کرد تاراج
امام پاک را چون دید تنها مهیاے اجل شد نخل رعنا
بیانداخت سر اذن وغا خواست طلبگار رضای حق رضا خواست
امام از گریه قاصر در جوابش نظر بر عارض چون آفتابش
سرشک از چشم چون نهر روان کرد نظر بسته رو بسوی آسمان کرد
که یارب از تو می خواهم گواهی ز ظلم اهل کوفه در تباهی

شبیه مصطفی در حسن صورت
بگفتار و برفتار و بسیرت
بمیدان میرود در خانهٔ موت
بغش یعقوب و یوسف میشود فوت
دل از من میرود جانم ز تن هم
به مجبوری به میدان میفرستم
جمال او جمال مصطفی بود
بسوی چشم مشتاق لقا بود
زیارت کی شود دیگر میسر
ز دنیا میرود گویا پیمبر
الهی اشقیا را ساز مخذول
به تیغ حاکمان گردند مقتول
شود جمعیت ایشان پریشان
تلف گردد همه مقصود ایشان
طلب کردند و گردیدند دشمن
دغابازان دغا کردند با من
ز جوش دل که نشتر بر جگر زد
با بن سعد حضرت بانگ بر زد
چه میخواهی ز من ای اقبح الناس
ستمگر بی حیا بی رحم خناس
گهی تقدیر یار تو نگردد
مبارک کار و بار تو نگردد
خوری صد نیش عقرب از قفایت
خدا قطع رحم سازد بجایت
نمودی قطع نسل من ز بیداد
نخواهد بود کس از نسل تو جلاد
خدا حاکم کسی را بر تو سازد
که رهوار سیاست بر تو تازد
شوی ای بانی جور و جفا ذبح
کند در رخت خوابت قترا ذبح

ازان پس آیه از آیات قرآن
نشد چاره بدلبر داد رخصت
بمیدان آمد آن خورشید تابان
بهر سو تافت از برق رخش نور
ز بوی زلف خم اندر خم او
همه فوج مخالف گشت حیران
یکی میگفت در دل نیست اکبر
یکی میگفت جان و دل نثار است
رجز خوان گشت غازی با فصاحت
طلب میکرد از اعدا مبارز
برهنه کرد تیغ و حمله ور شد
بهر سو رفت خون صد عدد در سکنت
چو گنجشکان یلان فوج نخچیر
بهر جانب بسے لاشے کشته میساخت
بسر ارباب کلفت خاک بیزان

بصد حسرت بخواندان شاه ذیشان
به همشکل پیمبر داد رخصت
ازان خورشید مشرق گشت میدان
عیان بار دگر شد جلوهٔ طور
ختن شد دشت وقت مقدم او
که یارب این ملک باشد که انسان
پی امداد شه آمد پیمبر
مجسم قدرت پروردگار است
نمود اتمام بر کفار حجت
نمی شد فوج با تنها مبارز
بمیدان وغا رنگ گر شد
سپاه بدگهر را آبرو ریخت
هزاران طعمهٔ شهباز شمشیر
ز جسم کشتگان صد پشته میساخت
چو هوش رفته بی شرمان گریزان

بیابان دامن صحرای محشر   ز شور نسلمان غوغای محشر
قیامت گرد برپا ساخت در دشت   یکی را دیگری نشناخت در دشت
سپرها بود در دست لعینان   برنگ نامهٔ اعمال ایشان
سیاه و تیره و تاریک و بی نور   ز جرم شان همه شبهای دیجور
سیه روز ظالمان زشت انجام   صراط حشر تیغ دست ضرغام
روان هر کس که شد از فوج اظلم   دو نیمه شد فتاد اندر جهنم
هزاران تیغ عریان در بیابان   چو در صحرای محشر خلق عریان
نمود از بسکه تاب تیغ بیتاب   دل سنگین دلان چون قند شد آب
بیک حمله که کرد آن شیر هیجا   ته و بالا شدند از خوف اعدا
شدند اشرار بیپیر یکصد و بیست   طپان گردان لشکر یکصد و بیست
مگر از زور دست و گرمی جنگ   شد آن شیر حسن از تشنگی تنگ
ز میدان در حضور شاه آمد   سوی سبط رسول الله آمد
بلب آورد شاها بیقرارم   ز فرط تشنگی تابی ندارم
اگر آید میسر جرعهٔ آب   زبانم را کند تر جرعهٔ آب
کشم جنگی که بگریزند اشرار   شوند این نابکاران زشت فی النار

(۱۶)

روا رو در ستمگاران ز آرم
دمار از لشکر ماران برآرم
شه بیکس که آن حال پسر دید
ز ابر دیده دریا بار گردید
نمود ارشاد ای فرزند غمخوار
زبانت خشک و من مجبور ناچار
نه بر من بلکه بر شیر خدا شاق
نه بر من بر جناب مصطفی شاق
که باشی از عطش زینسان تو بیتاب
لب دریا نیابی قطرهٔ آب
زبانش در دهن بگرفت آن شاه
مکیده و داد تسکینی بآن ماه
پس انگشتر نهاد اندر دهانش
رهد تا از غم خشکی زبانش
بگفت ای مایهٔ جان نور دیده
دمی ایذاست وقت آن رسیده
که گردی از بلا و کشمکش دور
شوی از صدمهٔ جوع و عطش دور
ترا سیراب سازد شیر داور
لب کوثر ز جام آب کوثر
روان شد باز بهر جنگ آن شیر
ز خاتم تر زبان در دست شمشیر
بقلب فوج اعدا خویش را زد
تگاپو کرد غازی بیش از حد
بکشت آن ازدحام پیش و پس را
بدوزخ کرد راهی شصت کس را
بآخر گشت زخمی تا کجا جنگ
ز تیغ و تیر و گرز و نیزه و سنگ
ملول از بار شد گردن او
بتن رخت کفن پیراهن او

زضعف تن عنان از کف فرو هشت بہ ضرب ابن مرہ منقذِ زشت[لہ]
بہ غش در گردنِ رہوار پیچید میانِ فوج اعدا اسپ گردید
زضرب تیغہاے قوم خود سر تنش شد پارہ پارہ چون گلِ تر
صداے زد کہ ای شاہِ سرافراز جدمن آمد اینک کرد ممتاز
مرا سیراب کرد از آبِ کوثر بکف دارد دگر بہر تو ساغر
بیا در رہ براے لشت حیدر کہ مشتاقِ لقاے لشت حیدر
دگر راوی چنین کرد ست مرقوم کہ شد زخمے زتیر حلق مظلوم
روان شد سیل خون از زخم چندان چو ماہی شد بخون آن ماہ غلطان
صدا زد اے پسر تو مہربانی رسان خود را بمن گر میتوانی
رسول آمد ببالینم بصد آہ کہ مے گوید سلامے بر تو یا شاہ
بگفت اینحرف از دل نعرہ کرد کہ جان شد راہیِ جنت بدن سرد
حسین آمد چو بر بالین فرزند سرشک از چشم بارید ابر مانند
کشید آہے زدل فرمود دلریش کہ آہ از سختیِ قوم جفا کیش
کشند آن فرقۂ بدکیش را حق کہ در غربت ترا کشتند ناحق
ترا بیجان کہ در غربت نمودند بر اللہ و نبے جرات نمودند

[لہ] منقذ ابن مرہ علیہ اللعن بضم میم وقاف قاتل حضرت علی اکبر ۱۲

پس از تو خاک بر دنیای فانی
که از مرگت بتر زندگانی
روایت می کند راوی دیگر
که چون در خاک و خون غلطید اکبر
زنی از خیمهٔ اطهر برآمد
برنگ مهر از خاور برآمد
پریشان مو گریبان چاک پرغم
بلب فریاد و واویلاه پیهم
بگفتم کیست این خاتون اطهر
شنیدم دختر خاتون محشر
امام پاک را خواهر همینست
سرور سینهٔ حیدر همین ست
حسین آمد به فهمانید او را
بسوی خیمه گردانید او را
تن بیجان دلبر باز برداشت
میان کشتگان با چشم تر داشت
کلام حضرت باقر چنین ست
روایت زان امام پاک این ست
دو فرزندان بوطالب که بی سر
شد اوّل روز میدان بود اکبر

در بیان شهادت طفل معصوم و رخصت حضرت از اهلبیت و امام زین العابدین و شهادت علی اصغر

جهان تاریک بی روی حسین ست
چمن برباد بی بوی حسین ست
دریغا زیب محفل شد ز محفل
ز محفل بعد ازین آیا چه حاصل
چه باشد در نظر این نشأتین
نباشد چون به محفل زیب کونین
الٰهی مهر از مغرب برآید
که این دور شبا روزی سر آمد

چرا این نور مهر و ماه است سر
بخاک ای کاش افتد چرخ اخضر

چرا باشد قیام چرخ دایم
زمین خالی ز شاه و تخت قایم

ز جا برکنده این خرگاه بهتر
قیامت در فراق شاه بهتر

بمیدان بیکس و تنها حسین است
میانِ فرقهٔ اعدا حسین است

بقتل کشته یارانِ وفادار
فقط شاه است و اہلِ بیت اطهار

دران هنگامه فریاد و زاری
بفرطِ اضطراب و بیقراری

ز خیمه کودکے مدهوش برآمد
دوید و بے خبر تا لشکر آمد

بگوش آن قمروش گوشوارہ
درخشیدے بمیدان چون ستارہ

نظر کردے بحیرانی چپ و راست
دویدے از پریشانی چپ و راست

کہ ہانی شد جدا از لشکرِ شام
کہ بود این لعین آن زشت انجام

عمودے زد بفرقِ طفلِ معصوم
کہ از قالب جدا شد روحِ مظلوم

عجائب طایرے در دام افتاد
ز بیدردی هنوزش ذبح صیاد

قریبش شہربانو بود مدہوش
نہ حس در تن نہ طاقت محو خاموش

مگر نقلِ دگر مشہور این ست
ز بعض اہلِ خبر مشہور این ست

علی اکبر کہ زیب زہرا افزود
جنابِ ام لیلیٰ مادرش بود

چنین

چنین هم راویان کردند مرقوم دران صحرا که آمد شاه مظلوم
نه همره بود آنجا شهربانو نبود آن دم بدنیا شهربانو
چنین گویند چون شه ماند تنها فقط زین العباد و آل طاها
دران ایام عابد بود بیمار ز فرط ضعف بی طاقت تن زار
نه قدرت داشت بر شمشیر بستن نیارای باعضا جز شکستن
پدر را دید چون تنها و بی یار بهر صورت ز بستر خاست بیمار
بدست مرتعش شمشیر برداشت قدم آن لاغر و لنگ برداشت
بجسم رعشه دارد ناتوانی بچشم اشکبار و خسته جانی
کمر بربست بر امداد مظلوم شریک حال مغموم است مغموم
روان شد جانب میدان چو سجاد بر آورد از جگر کلثوم فریاد
بدامن دست زد محنت کشیده که میداری چه قصد ای نور دیده
ز جوش دل باو می گفت بیمار که ای عمه مرا بگذار بگذار
غم تنهائی شه کرد دل ریش فدای پای او سازم سر خویش
هزار افسوس من باشم بدنیا نباشد روح حیدر جان زهرا
حسین از قصد فرزند گرامی امام از عزم دلبند گرامی

خبر چون یافت شد از دیده خونبار — نمود ارشاد اے کلثوم مگذار
بعصر خضر حق او راست یا نه — که نسل من از و قایم بماند
از و ذریت ختم رسالت — بود باقی بعالم تا قیامت
چراغ بزم دین من ہمینست — بعالم جانشین من ہمینست
غرض گردید بستر راه کلثوم — به بستر بے خبر افتاد مغموم
بمیدان آمد آن شاه سرافراز — پے اتمام حجت داد آواز
که کہف بیکسان آیا کسی ہست — بوقت امتحان آیا کسی ہست
که سازد دفع ارباب شقاوت — ز آل و عترت ختم رسالت
بعالم ہست آیا حق پرستے — نهد تا بر دل بیتاب دستے
رہاند از بلا آل عبا را — بترسد از خدا یابد جزا را
کجا فریادرس در دشت غربت — که امدادے کند در حال کربت
رواج کفر شد آیا بہر شہر — تہی شد از مسلمانان ہمه دہر
صدائے سید مظلوم در جوش — زنان محترم کردند چون گوش
خروش آه و زاری شد بر افلاک — گریبان بیکسان کردند صد چاک
بباب خیمه گریان آمد آن شاه — زنان را گفت سلطان حق آگاه

بگهواره که فرزند صغیرست
بیستر جام آب او را ز تغیرست

دل و جان مرا تا من بیارید
ز گهواره بدست من سپارید

بوقع بود گو عبد اللهش نام
مگر مشهور بود اصغر گل اندام

چو تا خورشید آمد آن مه عید
کرم مهر امامت کرد و بوسید

گهے بوسه برخ گه بر لبش داد
ز خشکے لب او کرد فریاد

بگفت ای وای بر قومیکه جدّت
کند در حشر با ایشان خصومت

بیک ناگاه ظالم حرمله نام
ستمگر ابن کاهل زشت انجام

بمیدان از کمان تیری رها کرد
خطا کرد و خطا کرد و خطا کرد

که آمد بر گلوے خشک مظلوم
چو ماهی شد طپان آن طفل معصوم

بدامان پدر غلطید در خون
گهر یاقوت تر گردید در خون

ز قالب مرغ روحش کرد پرواز
طپید از غم دل شاه سرافراز

ز خونش دست خود را شاه تر ساخت
بسوی آسمان هر بار انداخت

بیان فرمود با صد آه و زاری
که سهل ست اینهمه در راه باری

چنین مرویست گر گشت منقول
نیامد بر زمین یک قطره از خون

بخاک ار قطره زان خون چکیدی
ز قهر ایزدی طوفان رسیدی

حرملہ بن کاہل کی
قاتل علی اصغر
طفل معصوم ۱۲

شه دین رو بسوی آسمان کرد بدرگاه خدا گریان بیان کرد
یقین دارم من ای دادار قیوم به نزدیک تو این فرزند مظلوم
ز خون ناقهٔ صالح بمقدار نخواهد بود کم زنهار زنهار
نشان از هستی اعدا ندارد بلا در حشر بر کفار آرد
تو آگاهی ز حال من خدایم بهر آزار راضی بر رضایم
ندادم رشتهٔ تسلیم از کف ثواب آخرت گردان مضاعف
پس آن قربانی راه خدا را علی اصغر شهید کربلا را
سوی مقتل بجای پیش آورد میان کشتگان خویش آورد
زمین کند و میان یک بسپرد گل تازه ز باد مرگ پژمرد
بسوی خیمه‌ها آمد ز میدان پی رخصت شهنشاه شهیدان
طلب فرمود حضرت دختران را بخیمه کرد یک جا خواهران را
دم رخصت از ایشان شد بغلگیر تسلی و تشفی داد شبیر
ثواب آخرت یک یک بیان کرد که تسکین دل آن بیکسان کرد
صدای الوداع آمد ز هر سو نوای الفراق آمد ز هر سو
ز شور ناله‌ها آه و فریاد زمین تا آسمان در لرزه افتاد

سکینه دختر شاه شهیدان
ز سر برداشت مقنع گفت گریان
که ما را با که شاها می سپاری
درین صحرا بغربت میگذاری
امام از شیون او گشت بیتاب
ز چشم تر روان فرمود خوناب
بگفت ای راحت جان نزارم
چه سازم یاور و یارے ندارم
بجز مردن پی من چاره نیست
ترا جز صبر کردن چاره نیست
خدای مهربان و بنده پرور
به یک بنده خود هست یاور
جدا از تو بدنیا و به عقبی
نخواهد گشت رحم حق تعالی
رضا در هر بلا باشد مقدم
شکیبائی ست بهر زخم مرهم
فنا دنیای فانی را مآل است
نعیم دار عقبی لازوال است
کند انصاف دارد هر که اولاد
بود از الفت اولاد دل شاد
چه خواهد بود حال شاه مظلوم
دران غربت ملال شاه مظلوم
بآن دختر چه خواهد بود آفت
قیامت هر دو سو از درد فرقت
عجب صبر امام مشرقین است
رضا در ابتلا کار حسین است
طلب فرمود زین العابدین را
کشیده اندر بر خود آن حزین را
مفوض کرد اسرار امامت
باو بسپرد انوار خلافت

خلیفه ساخت او را جانشین کرد
وصیت‌ها باو شاه مبین کرد

چنین فرمود باقر شاه ذیجاه
که چون شاه از شهادت بود آگاه

دم رخصت وصیت‌نامه بنوشت
به کاغذ از دوات و خامه بنوشت

بدخت خود که نامش فاطمه بود
خط پیچیده را تفویض فرمود

که نزد خویشتن محفوظ دارد
بسجاد از پس صحت سپارد

وصیت‌نامهٔ آن شاه اکنون
بنزد ماست همچون دُرّ مکنون

در بیان تنهائی و شهادت جناب سید الشهدا و اتمام حجت‌ها و مظالم آن کافران

شبی بردم سر خود در گریبان
بفکر گردش گردون گردان

طلسمی یافتم از درد و اندوه
خروشش سیل آفت کوه تا کوه

نه حالا اهل بیت این چنین بود
که این دنیا عدوی اهل دین بود

محب را دید دشمن در کمین شد
عدوی آدم ابلیس لعین شد

ستهٔ یحیی را قتل کردند کفار
زبیرحمی ستم کردند کفار

بغیر خوف مردودان بدذات
به پیش زانیه بردند سوغات

درین ماتم‌سرا خرم نباشد
زمین غیر از صفت ماتم نباشد

چه انبوه بلا بر هر دلی شد
نشد چندانکه بر ابن علی شد

چو تنها ماند در صحرای غربت کمر بر مرگ محکم بست حضرت
ز خواهر کشتی ملبوس نو خواست سلاح جنگ بر ملبوس آراست
مگر پوشید سوی قلعه هر رو لباس کهنه زیر جامهٔ نو
که چون آن قوم در غارت ستانند ز بعد قتل تن عریان نمانند
قدم بیرون نهاد از خیمهٔ پاک شد از آه و بکا شوری بر افلاک
نه غمخوار و نه دلسوز و نه لشکر روان تنها شد آن سبط پیمبر
نه کس وقت سواری چاکر او رکاب او بدست خواهر او
شهنشاه و بحال خویش مضطر جهان را یاور و بی یار و یاور
چو گامی چند رفت آن شاه ابرار بمیدان خود بخود استاد رهوار
بحسرت گفت آیا اینچه حالست مگر این اسپ سان از قتال است
نگه چون کرد سوی پای رهوار سکینه بود چسپان سینه افگار
فرود آمد گرفت او را باغوش تسلی داد تا گردید خاموش
بغلهایش سوی خیمه روان کرد بمیدان رخ شهنشاه زمان کرد
شدند از مقدم آن شاه عالی خذف ها بر زمین رشک لآلی
گیاه از خاک گل گرد و زبان شد بشکر مقدمش رطب اللسان شد

علم استاد هر جا بهر تعظیم
کمانها تنها چو خم به تسلیم
هجوم لشکر اعدای دین شد
بهر سو صف جدار آهنین شد
چو دید آماده پیکار لشکر
پی اتمام حجت بار دیگر
ز خود واقف امام دو جهان کرد
مناقب را مفاخر را بیان کرد
پس اظهار شان و رتبهٔ خویش
بیان فرمود آن شاه جگر ریش
که در تخریب اعدا اختیارست
مگر بر صبر صابر را مدارست
فقط یک جنبش لب هست درکار
شود نازل باعدا قهر قهار
جهان برهم شود در یک اشاره
نماند ماه و افلاک و ستاره
دهم فرمان کند این خاک یک تخت
چو قارون بلع حاکم را مع تخت
نه این لشکر نه این دیهیم ماند
نه این کشور نه این اقلیم ماند
بآهی شش جهت سوزد سراسر
باشکی غرق گردد هفت کشور
جهان برهم شود از بال جبریل
قیامت آید از صور سرافیل
مگر خود بر سر شورش نیایم
که جوهر صبر و شمشیر خدایم
همه این بدعت و این ظلم و بیداد
گوارا کردم از صبر خداداد
قریب است اینکه گردد حشر برپا
که از امروز نزدیکست فردا

به غفلت جمله اشرار زبون اند | خدا و مصطفی خواهان خون اند
سخن چون بر لب آمد تا باینجا | خموشی از سخن دانست اولی
تفاوت بود دامنگیر گفتار | کجا عبرت زبیند شاه ابرار
بهر بیشه داور بر آشفت | مثال فاتح خیبر بر آشفت
کمر بر جنگ بست آن شاه ذیشان | ز برق تیغ میدان شد درخشان
نکردی جنگ لیکن بهر آن کرد | که ایزد گفت البته توان کرد
ز بهر آنکه زور و جرات او | عیان گردد بعین غیرت او
قیامت شد قضا گفت و قدر گفت | ز بیم آن الامان این امجد گفت
نگشتی گر سپر شهپال جبرئیل | دم تفتیش شدی صور سرافیل
بنای هستی عالم کجا بود | بهستی هر چه بود اندر فنا بود
گهی بر میمنه زد شاه خود را | گهی بر میسره ذیجاه خود را
بیک سو کشته سرداران لشکر | بیکسو توده از تنهای بی سر
بهر سو تیغ گرمی فرمود آن شیر | فنا می کرد جمعی را بشمشیر
ز ترس او همه افواج ناری | شدی چون هوش بدمستان فراری
هجوم مور فوج اشقیا بود | که جای او بکام اژدها بود

بهر حمله که می آورد حضرت توقف لمحه می کرد حضرت
ز لب لاحول گویان آن شاه بکف زور و بدل تسکین من الله
عطش چون دشنه بران جگر کافت طلب میکرد آب الّا نمی یافت
بلشکر گفت ابن سعد اکفر که این است اشجع و فرزند حیدر
در خیبر پدر برکند و افگند پسر این است در آفاق مانند
شما با او نتاوی کی توانید بیک حمله شکست خویش دانید
بیکبارگی لشکر بریزد همه لشکر زیک زخمی ستیزد
کنند از چار جانب تیر باران شود مجروح ابن شیر مردان
روان گردد به تن خون از رگ و پی نماند در استخوان سوراخ چون نی
بآخر در بدن طاقت نماند بمیدان جنگ کردن چون تواند
بعینان چار الف آندم بکمار بهم گشتند گرد شاه ابرار
هجوم از هر طرف مردود کردند رهش از خیمه‌ها مسدود کردند
ندا فرمود شه گر نیست ملت باین کثرت چه شد آخر حمیت
اگر همت از من تنها تعرض بود از خیمه‌ها بیجا تعرض
ندا از دشمن هر جانب نتازید بزودی کار این مجروح سازید

کمانداران

کمانداران ز جوشِ بارشِ تیر
گرفتند از شقاوت دورِ شبیر
عطش شد بر امامؑ پاک غالب
نگہ می آب را گردید طالب
روان فرمود مرکب سوے دریا
ہجومِ ناریان بر روے دریا
فزون از چار الف آنجا سپہ بود
کہ آمادہ براے قتلِ شہ بود
شہِ دین با وجودِ ناتوانے
بجسمِ زخمے و تشنہ دہانی
چنان حملہ بہ فوجِ اہلِ شر کرد
کہ چون امواجِ یم زیر و زبر کرد
چنان صفہاے آن افواج بشگافت
بدریا راہوارِ خویش را یافت
بہ مرکب گفت سلطانِ معظم
تو اول آب خور تا من خورم ہم
دہن از آب اسپِ شاہ برداشت
سوی شہ نیز بان لیکن نظر داشت
کہ اول آب این مظلوم نوشد
زند آبے بران آتش کہ جوشد
چو شہ در کف ز دریا بر گرفت آب
صدا زد کافرے چون چرخِ دولاب
تو اینجا خشک لبہا می کنی تر
در آمد در میانِ خیمہ لشکر
امام از دست آب انداخت فی الفور
توجہ سوی خیمہ ساخت فی الفور
برامد دید کاذب آن خبر بود
پے ایذا دروغِ اہلِ شر بود
یقین فرمود در دل ابنِ حیدرؑ
مقدر نیست غیر از آب کوثر

پس آمد بار دیگر سوی خیمه
امام هفت کشور سوی خیمه

نمود اهل حرم را باز رخصت
تسلی داد آن مهر امامت

ثواب اخروی یکیک بیان کرد
عیان لطف خدای انس و جان کرد

که در ایذا است حافظ حق تعالی
بهر آفت محافظ حق تعالی

دهد عزت پس از ذلت شما را
رها سازد ازین آفت شما را

برای دشمنان ذل و عذابست
سزا بیحد عقوبت بیحسابست

شما را صاحب توقیر سازد
بانواع کرامت ها نوازد

مگر دست از شکیبائی مدارید
کلام ناخوشی بر لب میارید

بگفت این حرف سوی ظالمان تاخت
دران طوفان شورش کشتی انداخت

بآن لب تشنگی و جان خسته
بآن ضعف تن و حال شکسته

هزاران کشته اعدا پشته ها ساخت
ز تن برگ خزان آسا سر انداخت

ز آب تیغ چندان شد روان خون
که در خشکی روان گردید جیحون

هزار و نهصد و پنجاه کفار
شدند از تیغ غازی داخل نار

ز حکم ابن سعد نا مسلمان
نمودند اهل کوفه تیر باران

ز هر سو شد ز شست اهل تکفیر
بابر رحمت حق بارش تیر

بهر تیر و سنان و زخم کاری
بلب آورد غازی شکر باری

همان سعی جهاد راه حق بود
بمخ خون بدن مالید و فرمود

براه دوست تکلیف شهادت
بحق خویش میدانم سعادت

نمیدانند بیدینان که روزے
شود این ظلم نار خانه سوزے

چکد طوفان ز جام خون ناحق
کشد حق انتقام خون ناحق

حصین نوشت شد از طعن گویا
کشد چون انتقام از ما بفردا

نمود ارشاد روزے رونماید
که چون من بر شما سختے فزاید

ز تیغ یکدگر مقتول گردید
ز قهر ایزدی مخذول گردید

فتد برق غضب باهم ستیزید
ز دست خویش خون خود بریزید

بدنیا قطع بر مقصود و امید
به عقبے در عذاب نار جاوید

کجا عبرت نصیب کافران بود
که مهر کفر بر قلب زبان بود

بدنیا واله و از دین گذشته
پری در پرده و دیوانه گشته

ز هر سو تیر بر مظلوم بارید
زخمی بار تن شمشیر گردید

یکے شمشیر بر رنجور میزد
دگر سنگ جفا از دور میزد

ز ناوک بر تن شاه سرافراز
پی پرواز جست بال پرواز

جراحت ها بجسم خاص مبود   هزار و نه صد و پنجاه و یک بود
صحیح این هم بود جای عجب چیست   که فرمودند باقر سیصد و بیست
مگر زخم حضرت پیش رو بود   که در هیجا با عدا روی او بود
مقابل مانند گو مجروح گردید   گهی رو از ستمگاران نتابید
بناگه بو الحتوف زشت مقهور   خدنگی زد به پیشانی پر نور
کشید آن تیر و چندان خون روان شد   که نهری بر رخ گلگون روان شد
دران غربت برای پاک کردن   بپشت خویشتن برداشت دامن
سه شعبه تیر زهرآلود دیگر   نشسته کرد زخمی صدر انور
بگردون دید گفت ای خالق پاک   تو میدانی منم مظلوم و غمناک
دهند آب دم خنجر کسی را   کشند از دشمنی بی سر کسی را
که مثل او بدین رهبر نباشد   جز او فرزند پیغمبر نباشد
کشید آن تیر را چون خاص باری   برنگ ناودان خون گشت جاری
بکف پر کرد و سوی چرخ انداخت   که یک قطره نه شود از آسمان ساخت
ازان روست این حمرت هویدا   شفق بر آسمان گردید پیدا
بریش پاک خون مالید و گفت   که این ناوک دل خیر الورا سفت

باین احوال خواهم شد بجنات حضور جد خود بهر ملاقات
چو ضعف جسم زخمی شد زیاده سوار دوش احمد شد پیاده
کسی از اشقیا جرأت نمیکرد ز هیبت قصد آنحضرت نمیکرد
یکی از هیبت و دهشت جدا بود یکی در دل پشیمان از خطا بود
لعینی بود مالک نام مقهور که ضرب تیغ زد بر فرق پر نور
به خون زخم سر عمامه آلود امام دین بآن بد جسم فرمود
که هرگز ای لعین زشت سپیت نخواهد شد خور و نوشت ازین دست
سحاب رحمت حق از تو شد دور شوی با ظالمان در حشر محشور
از آن ساعت که حضرت کرد نفرین بتر هر روز شد احوال بدین
دو دست آن ستمگر خشک گردید چو شاخ نخل بی بر خشک گردید
بتابستان چو چوب بید مجنون زمستان می چکیدی متصل خون
باین احوال بود آن مرد غافل بآخر در جهنم گشت داخل
مفید آن شیخ و سید ابن طاوس نوشتند این خبر با جان مایوس
که عبدالله طفل خرد شبیر چو دید آن حال خویش ابتر
دوید از خیمه نزد شاه آمد برنگ نجم پیش ماه آمد

ملعون مالک بن نسیر بود که [illegible] حضرت را غارت کرده بود ۱۲

گرفتہ گرچہ زینب در کنارش — کجا لیکن دمے صبر و قرارش
قریب شاہ دین آن طفل گریان — گہے فریاد و گہ مے کرد افغان
کہ آمد حرملہ زد تیغ بر شاہ — بسر فرمود دست خویش آن ماہ
ز شانہ دست آن کودک جدا شد — بخون خود شفق گون مہ لقا شد
چو وا عماہ گفت آن شاہ انور — کشید او را شہ مظلوم در بر
خدنگے زد لعین بر حلق معصوم — کہ در آغوش حضرت مرد مظلوم
لعینے کافرے ملعون و مردود — کہ نامش صالح و ابن وہب[1] بود
بہ پہلو نیزہ ظلمے زد ظالم — برو افتاد سلطان دو عالم
برآمد زینب خاتون ز خیمہ — دوید از جوشش خون بیرون ز خیمہ
بلب نالہ ز دل جوشش بکا بود — صدائے وا اخا و اسیدا بود
صدائے کرد با صد درد و اندوہ — شود اے کاش پارہ پارہ ہر کوہ
فتد این آسمان بر خاک ای کاش — نماند انجم و افلاک ای کاش
با بن سعد گفت ای بیمار زشت — ستمگر بانی جور و جفا زشت
تو مے بینی و فرزند پیمبر — بخاک و خون ز زخم تیغ و خنجر
برآمد اشک سنگین دل و لیکن — نگردانید رو آن تیرہ باطن

---

[1] صالح بن وہب المزنی کہ مرتکب پامال جسم مطہر شدہ بود

امام پاک می غلطید و می گفت بعارض خون همی مالید و میگفت
ز دنیا می روم با جان غمناک پی تسلیم شاهنشاه لولاک
بخون غلطیده و ایذا کشیده بحلق تشنه چون ماهی طپیده
صدا از شمر اے لشکر چه دیر است بکار سبط پیغمبر چه دیر است
حصین بیحیا زد بر دهن تیر ابو ایوب بر حلق و ذقن تیر
بدوش و دست چپ زرعه صمصام نترسید از خدا ملعون بد انجام
سنان زد نیزه بر پهلوی سرور بخولی گفت ملعون کن جدا سر
چو او نزدیک آمد دست لرزید بجسمش رعشه افتاد و ترسید
سنان[1] نزدیکش آمد جفا کرد سر سبط نبی از تن جدا کرد
بوقت ذبح شه می گفت مرتد که میدانم که جد تست احمد
پدر شیر خدا زهرا است مادر جدا دانسته از تن میکنم سر
همین از حضرت عابد بیان است که قاتل ابن احمد را سنان است
مگر اشهر روایت اینچنین است که قاتل شاه را شمر لعین است
فرود آمد چو او از مرکب خویش که سر سازد جدا از جسم دلریش
بگفت آن شاه بود آگه دل من تو خواهی بود ظالم قاتل من

[1] سنان ابن انس نخعی و ابو ایوب غنوی و حصین نمیر سکونی و خولی اصبحی ۱۲

تو پیسی و برص داری باندام سگ ابلق توئی ای زشت انجام
مگر انچه از احمد شنیدم بچشم خویش ظالم در تو دیدم
لعین شد در غضب جور و جفا کرد که خون سبط محبوب خدا کرد
سر اقدس به تیغ کین جدا ساخت سر اسلام و فرق دین جدا ساخت
چنین هم از خبر مسموع گردید بقول معتبر مسموع گردید
که خولی کرد این ایمان فروشی لعین ابن لعین ایمان فروشی
مگر اشهر همین باشد روایت که شد از هر سه ملعون این شقاوت
بقتل شاه دین کردند اراده سنان و شمر از خولی زیاده
شریک قتل گشتند این ثلثه همیشه قابل لعن نفرین ثلثه

دربیان سوانح بعد شهادت حضرت و آمدن اسپ بر در خیمه و ماتم اهل حرم

دریغا سید عالی مکان رفت مسیحا از زمین بر آسمان رفت
روان سوی جنان گردید حیدر زمانه گشت خالی از پیمبر
قیامت در جهان گردید برپا که شد قتل ابن حیدر جان زهرا
شهید راه حق از دست امت پیمبرزاده شد در دشت غربت
روایت می کند راوی که چون شاه شهادت یافت صد افسوس صد آه

هوای تیره رنگی گشت پیدا   ز شور او قیامت شد هویدا
زمین در لرزه آمد مثل سیماب   بخاک از آسمان بارید خوناب
بگردون منکسف خورشید گردید   که کس اکس بتاریکی نمی دید
تلاطم در محیط و رعشه در کوه   ملایک در بکا انبوه انبوه
گمان کردند مردم شد قیامت   قیامت را نمایان شد علامت
جهان برهم ز قتل شاه عادل   عذاب حق تعالی گشت نازل
ولیکن ساکن آن شور و شغب گشت   بهمین مقدم سجاد در دشت
نظر چون کرد اسپ سید پاک   که مولایش بخون افتاد در خاک
ز بیتابی شد اسپ برق جولان   چو زاغ آشیان گم کرده گردان
بزاری بود با جان فسرده   بسان مادر فرزند مرده
بهر سو کرد جولان هر طرف گشت   ز بیتابی بمیدان صف بصف گشت
درین گردندگی و ترکتازی   چهل کس از اعدا کشت غازی
بضرب چار سم کفار را کشت   به تیغ چار دستی اشقیا کشت
سر خود را بخون شاه گلگون   نمود و دید گریان سوی گردون
ز مقتل سوی خیمه توسن آمد   بفریاد و فغان و شیون آمد

بیان انتقاماً من نیز باشم / سزا او را سزا من نیز با جهنم
گمان کردند بعضی از لعینان / که دیوانه شدست ابن مرجانا
شدند از نعره اش بعضی خبردار / چنین با یکدگر کردند گفتار
بجود کردیم آن از حیله و فن / همی کرد آنچه با ما هیچ دشمن
پی ابن زیاد بانی شر / شد از ما خون فرزند پیمبر
همانجا یکدگر کردند بیعت / مکرر بی خبر کردند بیعت
که بر ابن زیاد زشت انجام / خروج آرند بعد چند ایام
خروجی بر لعین کردند لیکن / نشد نیل مرام قوم ممکن
به صادق گفت راوی یا شنید این / که بود آن نعره زن در لشکر کین
نمود ارشاد امام پاک جبرئیل / که بود آنجا گریبان چاک جبرئیل
اگر میداد رخصت رب عزت / کشیدی نعره در جوش رقت
که ارواح کثیف قوم اظلم / همه رفتی سوی نار جهنم
ز مهلت لیک باشد این اراده / عذاب آخرت گردد زیاده

در بیان غلطیدن کلاغ درخون شهدا و رفتن او بمدینه

فغان زین گردش گردون گردان / بخاک کربلا فخر سلیمان

جهان در ماتم شاه سرافراز
طیور از آشیان کردند پرواز
یکی در ناله و دیگر بشیون
ز بال و پر به مقتل سایه افگن
کلاغی آمد و غلطید در خون
سوی یثرب روان شد طیر محزون
بقصر شاه بر دیوار جا کرد
گهی نوحه نمود و گه بکا کرد
چو صغرا دید حال طیر محزون
که از بال و پر او می چکد خون
خروشی از دل پر غم آورد
که در گریه ملایک را در آورد
بدل از نوحهٔ طاعت یقین کرد
که آگاهم ز قتل شاه دین کرد
زنان گشتند جمع و شد قیامت
ز شور ناله های اهل عصمت
نمایان شد که فرزند پیمبر
بدشت ظلم شد ذبح بخنجر
ز فریاد زنان مو پریشان
به یثرب طرفه محشر شد نمایان

در بیان تاراجی آل اطهار از دست ظلم لشکر کفار

خیام شاه شد غارت ز بیداد
چرا این خیمهٔ گردون نیفتاد
عجب قوم شقی جور و جفا کرد
که بر کشتن نه تنها اکتفا کرد
میان خیمه ها گشتند داخل
برهنه تیغ ها و کینه در دل
همه خونخوار خشم آگین غضبناک
بخیمه بیکسان افتاده بر خاک

در آنخانه که از بیم جاه و رفعت   نشد داخل ملایک بی اجازت
سپاه اشقیا بی رخصت آمد   پی تاراج و بهر غارت آمد
گروه نجس و دربار حسینی   بغارت رفت سرکار حسینی
رداهای زنان از سر کشیدند   دو گوش کودکان گوهر کشیدند
قدم چندان به بیرحمی فشردند   که از پای زنان خلخال بردند
چنین از فاطمه گردید مرقوم   حزین و زار دخت شاه مظلوم
که وقت غارت آن قوم مردود   دو خلخال طلا در پای من بود
ز پایم ظالمی میکرد بیرون   مگر چشمش اشک جیحون
بگفتم ای عدوی ایزد پاک   چه وجه ست اینکه چشمست نمناک
بگفتا گریه من نیست بیجا   که غارت میکنم دخت نبی را
باو گفتم که میدانی تو هرگاه   که من دخت رسولم صاحب جاه
چرا غارت نمائی ای بد انجام   چرا بیرون روی از دین اسلام
بگفتا من نگیرم گر ز بعست   برد البته دیگر کس بغارت
بفوج ابن سعد زشت مردود   ز خیل بکر بن وایل زنی بود
چو دید از دور این سامان غارت   که اشرار اند سرگرم شرارت

به کف تیغی ز روی خشم برداشت قدم در خانه بیمار کانه بگذاشت
صدا از دوا سے بیمار کان ظالم نے ترسید تا چند این مظالم
بغارت می برید آن خاندان را که مثل کعبه است اهل جهان را
چه ظلمت انگبیت تاج معراج کند امت ز دستِ جور تاراج
پس آمد جانب او شو سر او ردا انداخت بر عریان سر او
بلشکرگاه گردانید او را ز ره گمراه گردانید او را
دریغا وا سے حسرت وای حسرت نشد او را گوارا هتک حرمت
بغربت وارث زینب کجا بود غریب کربلا یارب کجا بود
که پوشیدے سر عریان زینب نهادی گوش بر افغان زینب
رهانیدے ز دستِ ظلم کفار امان دادے ز دست جور اشرار
کرم کردی بحال عترت خویش درآوردے بظل رحمتِ خویش
حمید آن ابنِ مسلم میکند نقل ز ظلم شمر ظالم میکند نقل
که کافر رفت بر بالین سجاد مریضِ بیکس و مغموم و ناشاد
ز فرط ضعف لاغر بود در خواب ز بیماری به بستر بود در خواب
ستمگر خواست تا او را کند قتل بشمشیر جفا او را کند قتل

بگفتم حیله را کشتید در دشت که خالی خاندان مصطفی گشت
چه سود از قتل طفل ناتوانست قریب مرگ خود این نیمجان است
که ناگه ابن سعد آمد به خیمه قدم بنهاد آن مرتد به خیمه
صدا زد آنچه شد شد نیست پروا تعرض از زنان بیجاست بیجا
علی ابن حسین ست از مرض زار تعرض کے بجا باشد ز بیمار
غرض غارت نمود آن قوم خودسر به خیمه آنچه بود از رخت و زیور
زدند آتش خیام مصطفی را پریشان ساختند آل عبا را
زنان و کودکان سرگرم فریاد برہنه سر ز دست ظلم و بیداد
بخیمه چون قیام خود ندیدند پریشان مضطرب بیرون ندیدند
ز دخت شاه بیکین ہست قوم که پیش آمد سوارے کافر شوم
بدستش نیزه سر تیز و خونخوار که بر پشت زنان میزد ستمگار
ز خوفش ہر یکے ہر سو گریزان بہر جانب پریشان مو گریزان
رداہاے زنان میکرد غارت ز فریاد زنان برپا قیامت
که آیا شد مسلمانی ز عالم نباشد مسلمے در قوم ظالم
و یا ما را درین آفت پناہی کجا در عالم غربت پناہے

من از هنگامه وزین شور محشر	بخود لرزیدم از خوف ستمگر
که ناگه در هجوم ظلم و بیداد	نگاه آن ستمگر بر من افتاد
سنان نیزه اش دیدم چو بر دوش	در افتادم بروی خاک بیهوش
درید او گوش بهر گوشواره	مرا جز صبر در غربت چه چاره
ردا از سر کشید و در بغل داشت	مرا بیهوش وی خاک بگذاشت
پی تاراج دیگر رفت آن ظالم	مرا وقتی که آمد هوش دیدم
نشسته بر سر من عمه من	روان از چشم اشک و گرم شیون
بمن فرمود برخیز ای ستمکش	زدند اهل ستم در خیمه آتش
بیا بینیم بر یتیمان تا چه بگذشت	به زین العابدین آیا چه بگذشت
بگفتم نیست چادر بر سر من	بگفتا بین سر بی چادر من
سر من مثل تو گردید عریان	من و تو هر دو در غربت پریشان
من و عمه بعابد چون رسیدم	ز ضعف او را برو افتاده دیدم
مریض و درد جریان گریه میکرد	براحوال عزیزان گریه میکرد

در بیان اسیری اهل حرم و گذرشان بمقتل شهیدان و خطاب زینب

قلم از آتش غم شعله زار است	سمندر طایر جان ترا راست

کز آتش سر کشید از کشور شام بدشت کربلا آمد بانجام
خیام اهل بیت پاک اطهار بآتش سوختند اشرار غدار
بچشم صبر عابد بود آن نور چو پیش چشم موسی شعلهٔ طور
فتد پایش برون از حد تسلیم بچشمش نار چون باغ براهیم
از آن سوزیکه در غربتش سوخت چراغی در ره اسلام افروخت
بچشم رهروان راه ایمان فزود از پرتو او نور عرفان
روایت کرده اند اهل حکایت شهادت یافت چون شاه ولایت
سر آن سرور و سرهای دیگر بنوک نیزه ها چون ماه و اختر
سیه رویان لشکر نصب کردند لعینان بداختر نصب کردند
خروش از چرخ و هفت اختر برآمد فغان از جان پیغمبر برآمد
به ضعف و لاغری سجاد دلگیر مسلسل در میان طوق و زنجیر
زنان و دختران شاه بی سر بغیر مقنع و روپوش و چادر
یتیمان امام و کودکی چند بعمر خردسالی مهر مانند
سوار پشت اشترهای عریان چو ابر و رعد گریان و خروشان
باین احوال ابن سعد نامرد سوی کوفه بآزار روان کرد

[illegible]

محافظ ابن اشعث ابن حجاج
دگر شمر لعین و بیش شبث ربعی
اگر طفلی فغان میکرد در جوش
بزجر و ضرب میکردند خاموش
چه بیرحمان بایذا دل نهادند
که طفلان چو افغان کردن نمیدادند
بیان کردست راوی نقل دیگر
بچوبی داد ملعون فرق انور
چو در مقتل گذار کاروان شد
ز شور بیکسان محشر عیان شد
چه یوسف طلعتان جخ ابشد دیدند
میان خاک و خون غلطیده دیدند
بدنها پاره و اعضا بریده
بصد جا از جراحت خون چکیده
دران تنهای بسیر لاش شبیر
مشبک از سنان و نیزه و تیر
غریبان طرح صد غوغا فگندند
ز پشت اشتران خود را فگندند
بگریه جمله وحش و طیر صحرا
بنوحه ساکنان عرش اعلے
ملایک جن و انسان ست سر
زمین تا آسمان صحرای محشر
بدریا ماهیان از غم در آتش
بصحرا وحشیان بیتاب و غمکش
بلاشش قاسم آمد مادر او
برهنه لاشه و عریان سر او
بفرط بیخودی زینب صدا زد
کجائی یا محمد یا محمد
حسین تست بر خاک اوفتاده
بمقتل جسم صد چاک اوفتاده

فرستادش خدا در عید پوشاک / فتاده بر تنش جای کفن خاک
نشانیدی حبیبی را که بر دوش / شده ست از خون جسم خویش گلپوش
تنش بر خاک بی ملبوس و جامه / سرش بر نیزه بی تاج و عمامه
بریدند از قفا اعدا سرش را / فگندند از شقاوت پیکرش را
لب نازک ز بی آبی کبود است / تنش صد پاره از تیغ حسود است
مخضب شد ز خون ریش مطهر / رخ پر نور او چون لاله احمر
اسیر دست اعدا دختران است / به صحرا بصحرا دختران است
برهنه در هجوم اشقیا سر / نه برقع بر رخ ایشان نه چادر
رداها ظالمان از سر کشیدند / به بیرحمی ز سر چادر کشیدند
دریدند از پی گوهر لئیمان / که خون جاریست از گوش یتیمان
ز آتش خیمه های ما همه سوخت / به غربت خانه زهرا همه سوخت
کجا رونق بدربار حسینی / که شد تاراج سرکار حسینی
به غربت گشت هتک حرمت تو / گرفتار رسن شد عترت تو
مریض کربلا سجاد دلگیر / به تپ شد مبتلا بی طوق و زنجیر
ز مقتل می برندش مردم شام / چو خورشید درخشان جانب شام

رخ خود پس بہ قبر فاطمہ کرد — کہ اے مادر حسین ناز پرورد
کہ پروردی بصد رنج و مشقت — بخون غلطید از شمشیر امت
تو در فردوس مصروف تماشا — تن شبیر در ریگ گرم صحرا
توئی در سایہ طوبی براحت — حسین و تابش مہر و اذیت
تو در قصر جنان در خواب آرام — حسین و تیغ ظلم لشکر شام
حسینے را کہ جا دادی در آغوش — بخاک افتادہ و زخمی تو خاموش
حسینے را کہ پروردی بنازش — بخون آلودہ گیسوی درازش
حسینے را کہ پروردی بشیرش — بکشتند اشقیا با تیغ و تیرش
گرفتار مصیبت ما غریبان — بصد اندوہ رفتہ ما غریبان
بمقتل بے کفن سبط پیمبر — سر ما بیکسان محتاج چادر
درین لشکر درین انبوہ ایشان — نقاب چہرہ موہای پریشان
نگاہے کن سوی سجاد بیمار — حمائل در گلو طوق گرانبار
پیادہ ناتوان و منزل شام — بسان طائر بے پر تہ دام
ز رفتن چارہ بیکس ندارد — شہیدان را بمقتل چون گذارد
پس آنگہ رو بسوی لاش شہ کرد — بحسرت جانب حضرت نگہ کرد

کشید آہے و گفت ای ابن حیدر   فدای غربت تو جان خواهر
سر از خجلت به پشت چون برآرد   که قدرت بر کفن زینب ندارد
برهنه جسم تو عریان سر من   ز سر بردند اعدا چادر من
سکینه دید چون لاش پدر را   تن مجروح شاه بحر و بر را
دویده با تن مجروح چسپید   ز الفت با پدر چسپید و غلطید
ز حسرت با پدر می گفت بیتاب   که من بر سینه بودم خوگر خواب
کنون بے وارث و حال یتیمی   که می پرسد ز احوال یتیمی
بنوعے کرد بیکس نوحه در جوش   ز رقت حاضران گشتند بیهوش
چو شمر بیحیا آمد جفا کرد   بجبر از لاش شه او را جدا کرد
یتیم شه ز فریادش چگویم   لعین بیدین ز بیدادش چگویم
چو می آید بگوشم این فسانه   زند غم بر دل من تازیانه
نگاہے کرد زینب سوی عابد   چو میت یافت رنگ روی عابد
بترس آمد مبادا روح از تن   کند پرواز چون طایر ز گلشن
بگفت اے یادگار شاه ابرار   چه حالست اینکه می بینم تن زار
نمود ارشاد عابد چون توانم   که دارم تاب این غم ناتوانم

عزیزان و پدر بر خاک بی سر چنین بر بیکسان ظلم ستمگر
بصحرای مصیبت این شهیدان کسی را نیست فکر دفن ایشان
چنان غافل ز ایشان کافرانند که گویا از مسلمانان نبدانند
شنید از عابد و زینب بکا کرد بیان آن بضعهٔ خیر النسا کرد
ز جد تو خبر دارم من زار رود از دشت چون این فوج کفار
گروهی باشد از امت که آید تهِ خاک این شهیدان را نماید
نماید جمع پاره پاره اعضا کند مدفون عزیزان را بصحرا
نشانی از ضریح پاک سازد ثریا تکیهٔ افلاک سازد
که هرگز آن نشانِ پاک تربت نگردد محو تا روزِ قیامت
کنند اعدا بهدم او ارادهٔ ولیکن رفعتش گردد زیاده
ز هر سو زایرانش جمع گردند همه پروانهٔ آن شمع گردند
شود زین خاک نهر فیض جاری دعاے زایران مقبول باری

در بیان ارادهٔ اهل جفا به پامالی لاشه‌های شهدا و آمدن شیر صحرا بحفاظت آنها

چه کردی اے سپهر دون چه کردی جهان گردید دیگرگون چه کردی

گلستان رسالت گشت پامال مغیلان ستم در ظل اقبال
محب رب بخواری شاد دشمن حرم تاریک و آتش خانه روشن
زیاده زین چه باشد کج ادائی صنم در فکر دعوای خدائی
جهانی پیش فاسق دست بسته بصدر مصطفی میکش نشسته
بمقصد فاسق و فاجر رسیده بخاک و خون حسین سر بریده
رقم شد از کلینی این روایت که چون مذبوح خنجر گشت حضرت
برین آماده شد قوم ستمگر که تازد اسپ بر تنهاے بیسر
بآل مصطفی چون این خبر شد بدل داغ مصیبت تازه تر شد
جهان در چشم زینب گشت تاریک قیامت شد ز شور ناله نزدیک
نگه بر آسمان و لب بفریاد که یارب چون رهد بیکس ز بیداد
حضور دخت حیدر فضه آمد پریشان حال و مضطر فضه آمد
که اے نوباوه خاتون محشر شنیدی قصد این فوج ستمگر
که مے خواهند ز کینه بتازند بلاش کشتگان رهوا تازند
سفینه را که احمد کرد آزاد شکست و کشتیش در ورطه افتاد
بناگه دید شیرے در جزیره زخوفش شد جهان در چشم تیره

بگو با شیر بیشه اینقدر گفت
بچشم تر دوان خوف و خطر گفت

سفینه من محب مرتضی ام
که آزاد از جناب مصطفی ام

چو نام مصطفی آن شیر بشنید
روان شد رهبرش در دشت گردید

در اینجا نیز دارد شیر اقامت
اگر گوئی ازو خواهم اعانت

به پیش او برم چون نام حیدر
یقین دارم که گردد شیر یاور

اجازت یافت چون سفینه سوی دشت
چو دید آن شیر را گویا چنین گشت

که ای بو الحارث غافل ازینحال
که کشت فاطمه گردید پامال

شد ابن شیر مردان کشته تیغ
شهنشاه شهیدان کشته تیغ

بدین قصد اشقیا می حیله سازند
که فردا اسپ بر جسمش بتازند

بحق شیر خدا ای شیر اداکن
اعانت از پی مشکلکشا کن

بگوش او چو این احوال آمد
سوی مقتل پریشان حال آمد

بجسم اطهر شه دست بگذاشت
نشست و تا سحر که پاس میداشت

سحر چون گشت آمد فوج کفار
که سازد کشتگان پامال هموار

بمقتل شیر را دیدند ساکن
که پامالی ازان شد غیر ممکن

زخوف شیر بیشه رخ نهفتند
با بن سعد ملعون حال گفتند

ستمگر گفت راه خویش گیرند
طریق مسکن خود پیش گیرند
مقرر فتنه گردید پیدا
نگردد بکسی این راز افشا

در بیان آمدن اهل قاضریه برای دفن شهدا بظاهر و بباطن آمدن امام زین العابدین علیه السلام باعجاز بامامت از قید اهل بدعت

عجب آن قوم غافل از خدا بود
عدوی مرتضی و مصطفی بود
که بعد قتل آن سلطان مظلوم
بخورد و نوش شادان لشکر شوم
زنان در فاقه و آسوده اعدا
باین سوصوم آنجا شرب صهبا
روان چون کرد ابن سعد گمراه
سوی کوفه زنان را با سر شاه
سه روز آن بی حیا در کربلا ماند
پی دنیا ز عقبی دست افشاند
بدفن کشتگان خویش پرداخت
کفن داد و قبور اشقیا ساخت
جسدهای شهیدان همچنان داشت
بغیر دفن روی خاک بگذاشت
باهل قاضریه این خبر شد
که خالی دشت از ارباب شر شد
شهیدان بی کفن افتاده بر خاک
بغیر دفن سبط شاه لولاک
بمقتل سایه زیر آسمان نیست
کسی پرسان حال بیکسان نیست
بمقتل آمدند و جمع گشتند
چو پروانه بگرد شمع گشتند

چو بہر دفن در مقتل رسیدند   قبور آن شہیدان کندہ دیدند
کہ مرغان سپید آنجا خدا ساز   بہم بودند وسے کردند پرداز
پس رسم ادای سرور دین   شدند آمادہ تجہیز و تکفین
تن شاہ دو عالم گشت مدفون   بآن موضع کہ تربت ہست اکنون
علی اکبر بپائین پدر گفت   بخواب ناز آن رشک قمر خفت
شہیدان جملہ در پائین اکبر   پسندیدند جا تا روز محشر
کنار آب دریا گشت طیار   مزار پاک عباس علمدار
بظاہر صورت دفن اینچنین بود   بباطن کار زین العابدین بود
کہ ایشان را ہم ایشان دفن سازند   امامان را امامان دفن سازند
باعجاز امامت آمد آن شاہ   پی دفن تن سلطان ذی جاہ
نماز آن شاہ کرد و دفن فرمود   برآورد آہ سرد و دفن فرمود
سر قبر امام پاک و طاہر   گروہی از ملایک شد مجاور
برای زائران قبر پر نور   باستقبال می آیند تا دور

در بیان آمدن ساکنان شہر بعلبک باستقبال لشکر یزید در آشنائی راہ

بدا مردی کہ چشم از فہم پوشد   خرد دنیا و عقبی را فروشد

ز حق هر کس سوی باطل شتابد
درین بازار جز نقصان چه یابد

چو ابن مصطفی شاه شهیدان
روان شد جانب گلزار رضوان

گرفتار بلا آل عبا شد
اسیر غم مریض کربلا شد

سر نیزه سر سردار عالم
دگر سرها بنوک نیزه ها هم

ز مقتل چون روان آن فوج شر شد
بشهر بعلبک آن را گذر شد

چو واقف مردمان آن حال گشتند
روانه بهر استقبال گشتند

علم ها آن طرف با طبل شادی
باین سو ناله هاے نامرادی

پریشان زینب و سجاد مغموم
باه و ناله مے فرمود کلثوم

خدا معدوم گرداند شمارا
چو ما مغموم گرداند شمارا

مسلط بر شما سازد کسے را
نماید سر جدا از تن بسے را

جناب عابد مغموم و دلگیر
بدرد و غم اسیر طوق و زنجیر

بشعرے چند آن مغموم محزون
شکایات زمانه کرد موزون

که گوناگون بود دور زمانه
نماند رنج و راحت جاودانه

خوشا مردے که چشمش با اله است
رجوع جمله سوے ذوالجلال است

در باب ورود آل عبا و سرهای شهدا بشهر کوفه

چه کاری بد یزید بی حیا کرد
چه با ابن زیاد این دغا کرد
کی نازان گشت در قوم خود ابلیس
که پیکر دم جهنم را به تلبیس
چنان از زمرهٔ آدم خطا رفت
که امید ترحم از خدا رفت
چنان شد گرم نار قهرباری
یقین دارم که حالم گشت ناری
مگر البته آن جن خواه انسان
که خواهد شد برین مظلوم گریان
بدام من کدام از اشقیا نیست
اگر در خلقی یا حبابش مرا نیست
اگر پیسی یزید زشت بنیاد
خلف ابلیس را باشد باولاد
دگر ابن زیادست باده
از و هم هست در زشتی زیاده
چو آمد آل احمد سوی کوفه
لعین آراست چون گل روی کوفه
شقی بیرحم فرمان داد و خندید
ز قتل سبط پیغمبر شود عید
موافق شد به حاکم گردش دهر
لباس نو بپوشد همه شهر
سوی بازار خلقی شد روانه
ز شادی کوچه کوچه شادیانه
غرض در ازدحام مجمع عام
بهمره سر گرفتاران ناکام
بنوک نیزه ها سرهای اقدس
چو مه پر نور و چون قرآن مقدس
برون آمد زنی از خانه پرسید
که وجه این ستم آیا چه گردید

اسیرانِ کدامی قوم هستید
مسلمانید یا آتش پرستید
همہ گفتند پامالِ جفاییم
گرفتارانِ آلِ مصطفاییم
شناسا بود آن زن نیک بخت
بحالِ زار ایشان گریہ ها ساخت
زخانہ چند مقنع چند چادر
بعجلت پیش شان آورد مضطر
گرفتند آلِ احمدؐ آن رداها
مقدّر گفت آها ثم آها
دران ہنگامہ پوشیدند خود را
کہ در نامحرمان دیدند خود را
بحالِ پُر ملال آن غریبان
نگہ مے کرد ہر کس بود گریان
زنان در گریہ و زاری بہر بام
زہیبت لرزہ مردانرا باندام
بحالِ اضطرابِ شدتِ غم
جنابِ زینبؑ خاتونِ معظم
پس از حمد و ثنائے مصطفےٰ گفت
بہ تقریرِ فصیحِ مرتضیٰ گفت
کہ لعنت بر شما اے اہلِ کوفہ
ہمان مکر و دغا اے اہلِ کوفہ
ستم برما و برما باز گریہ
بدل دنیا ز عقبےٰ باز گریہ
نہ شاہِ کربلا را قتل کردید
علیؑ و مصطفےٰؐ را قتل کردید
تدارک ہیچ ممکن نیست اکنون
کہ در کونین گردیدید ملعون
شریعت را عبث برباد کردید
دل ابلیسِ ملعون شاد کردید

بامت شاه دین سبط محمد   امانت بود از الله صمد
تلف کردید امانت از خیانت   چه باشد عذر در روز قیامت
کمر بر هدم بیت الله بستید   بقرآن سوختن آتش پرستید
غرور دولت دنیا نزیبد   که شیطان اهل دولت را فریبد
بدنیا هست مهلت چند ایام   ثباتے کو چو خورشید لب بام
نماند اکنون ز بعد این شقاوت   شما را از خدا امید رحمت
عذاب حشر اے اهل حسد وای   سزاوار سقر الواے صد وای
ازان پس دختران شاه مظلوم   وزان پس عابد بیمار و مغموم
باشک دیده و با جان ناشاد   به مجمع همچنین کردند ارشاد
پشیمان حاضرین گشتند چندان   که شورے شد بلند از آه و افغان
ز حسرت دستهای خود گزیدند   که خود را خود سوے دوزخ کشیدند
تراشیدند روی خویش مردان   زنان کردند موی سر پریشان
بیکجا حاضرین گفتند بهم   که یا ابن محمد فخر آدم
به نیروان انچه گفتی راست گفتی   به سوز نهاد دل حضار سفتی
بدل اکنون ترا گشتیم محکوم   نداریم اقتدا اے حاکم شوم

نمود ارشاد و شد هیهات هیهات
چه سود از توبه بعد قتل هیهات

شما راهست در نیت فسادی
نمیدارم بدین قول اعتمادی

زبان گویاست لیکن قصد دل نیست
چرا چونها که او دارم مندل نیست

چه آفتها ازین کذبیان شد
تلف جان امام انس و جان شد

ازان پس آن شه مغموم و محزون
بماتم کرد شعری چند موزون

که مضمونش همه درد و الم بود
شکایت ها ز ارباب ستم بود

روایت مسلم گچکار

دریغا منهدم شد قصر ایمان
عیان شد از تنور کفر طوفان

ستمگر انتظام ملک فهمید
بمعنی خانهٔ اسلام کنید

چنین شد مسلم گچکار ناقل
مرا در شهر کوفه بود منزل

بشغل کار گچ بودم که ناگاه
بگوشم آمد صدای ناله و آه

ز خادم کردم استفسار احوال
که این شیون چه باشد کن بیان حال

بگفت او دشمن حاکم کسی بود
که لشکر رفت و کشت آن دردسر بود

بگفتم نام آن دشمن چه باشد
بگفتا سبط احمد سبط احمد

حسین ابن علی گویند او را
ستمگر خارجی گویند او را

ز اصغای کلام وحشت انجام   مرا شد راست مو بالای اندام
شنیدم نام و هیچ آنجا نگفتم   ز خوف جان ملال خود نهفتم
کشیدم دست شستم چشم دلم تر   برون رفتم ز قصر از راه دیگر
زدم بر سرخ بپانچه بسکه از زور   گمان کردم که شد چشمان من کور
کنار شهر کوفه چون رسیدم   هجوم مردم آن شهر دیدم
ز مرد و زن گروهی چشم بر راه   که می آیند اسیران آه صد آه
چو محمل ها بگشت پیدا   که بودند اندران ناموس طاها
ستمکش اهلبیت شاه ذیجاه   نساء و کودکان با ناله و آه
مریض کربلا را دیدم از دور   سوار اشتر عریان و رنجور
روان خون از تن مجروح محزون   که می فرمود شعری چند موزون
بمضمون عزای شاه والا   گهرریزان برای شاه والا
چو حال کودکان دیدند مردم   تصدق پیش کردند از ترحم
کسی نان جوین خشک میداد   کسی خرما بدست خود فرستاد
بمردم زینبی کرد این تکلم   که صدقه بر ما شما را نیست معلوم
گرفتی از دهان و دست طفلان   فکندی بر زمین نالان و گریان

درین اثنا سر سلطان والا بنوک نیزه شد از دور پیدا
دگر سرها بسان ماه تابان دران خورشید فرق شاه ذیشان
شبیه مصطفی رخسار طاهر خضاب از لحیه پر نور ظاهر
نگاه زینب خاتون ناشاد بفرق سید عالم چو افتاد
سر خود زد به محمل شور انگیخت که بر روی زمین خون از جبین ریخت
بگفت ای ماه دین مهر امامت بگفت ای شمع ایوان خلافت
یتیمان تو در رنج اسیری پی مشکلشان کن دستگیری
ز گفتارش دل حضار شد آب همه گشتند چون سیماب بیتاب
ز شور نالهاے اهل بازار قیامت شد بهر جانب نمودا

در بیان آمدن اهل حرم بدربار ابن زیاد بانی جور و ستم

زبانم مے کند از من شکایت ز لذت نیست خالی این حکایت
مرا تفویض تو کردست داور برای حمد و نعت و مدح حیدر
نمایم از تو کے منت پذیری تو راه ذکر اعدا پیش گیرے
مرا مد نظر از شهد بهبود تو هر دم مے نمائی زهر آلود

چو اشعش میدهم گاهی بانطق
ز تو او را اشعش و پیرایهٔ نطق
چو نام دشمنی گیرم بگفتار
علیه اللعن هم گویم جلا را
تو چون با من شریک این ثوابی
مگر دان نیز خود زین کامیابی
چو راضی گشت گفتم در حکایت
که با این زیاد زشت لعنت
لعین از نطفهٔ ابلیس زاده
ز ابلیس لعین ملعون زیاده
چو وقت صبح تابان شد ستاره
لعین بنشست در دار الاماره
همه اعیان کوفه را طلب کرد
چو روز عید سامان طرب کرد
ببزم آن لعین سامان شادی
بر اهل بیت دنیا نامرادی
سر شاه شهیدان در طبق بود
که زیر تخت آن مردود حق بود
در آوردند در مجلس حرم را
زنان و عترت شاه امم را
بقول حضرت سجاد ذیجاه
سنان آورد در مجلس سر شاه
نمود آن زشت شعری چند موزون
باین معنی باین بیهوده مضمون
که پر از نقره و زر کن سپر را
نمودم قتل شاه بحر و بر را
که از آفاق بهتر در نسب بود
وحید جمله عالم در حسب بود
پدر شیر خدای پاک و مادر
جناب فاطمه خاتون محشر

چو او زینسان بیان مدعا کرد   غضب ابن زیاد بیحیا کرد
که بودی اینچنین گرز و خبردار   چرا کشتی جدا کردی چنین کار
رگ خشمش چنان گردید جنبان   برای قتل قاتل داد فرمان
نظر چون بر سر شاه عرب کرد   تبسم کرد و اظهار طرب کرد
بدست نحس چوبی داشت میزد   بدندان و لب شه زند احمد
ز مجلس زید ارقم داد آواز   ز لب بردار چوب ای فتنه پرداز
که این لب بوسه گاه مصطفی بود   لبی مرغوب محبوب خدا بود
بگفت این حرف و گریان شد باواز   در اندوه کرد از چاک دل باز
لعین از گریه مومن بر آشفت   به تندی بانگ برو برزد و گفت
خدا داد دست ما را فتح و تمکین   تو گریان می شوی ای دشمن دین
خرف گشتی و پیر سست لاغر   وگرنه میزدم گردن بستر
شنو ارشاد مومن ای انجاهم   یقین دارم شدی بیرون ز اسلام
ز مجلس خاست بیرون آمد آن مرد   میان مجمع عام این ندا کرد
که لعنت بر شما ای اهل کوفه   گرفتار خطا ای اهل کوفه
برای عترت زهرا اسیری   پی فرزند مرجانه امیری

بگو گفتند خدایا شد ناکام　　نخواهد شد شما را نیک انجام

در بیان گفتگوی زینب خاتون و سجاد محزون از ابن زیاد ملعون و شهادت ابن عفیف پیر نابینا و ضعیف

لعین ابن لعین ابن زیاد است　　سراپا شر همه بغض و عناد است
نگین در بزم آن مغرور اظلم　　بدور او کنیزانش فراهم
نگاه بی حیا بر زینب افتاد　　بگفت این کیست بازو بسته ناشاد
کنیزی گفت این بنت بتول است　　که گریان در غم سبط رسول است
ستمگر گفت شکر حق تعالی　　شما را کرد در آفاق رسوا
دروغ کشتگان گردید ظاهر　　شدند آخر قتیل از حکم قاهر
بدرد آمد دل و فرمود زینب　　کنم من حمد و شکر رحمت رب
مرا فرمود افضل در زمانه　　چنین در نسل باشد یگانه
ز رجس و لوث و عصیان پاک فرمود　　برفعت برتر از افلاک فرمود
نگردد هیچگه رسوا در آفاق　　مگر فاجر مگر سردار فساق
ستمگر گفت دیدی حال تقدیر　　چه کرد آخر خدا نسبت بشبیر
نمود ارشاد زینب من ندیدم　　بجز نیکی ز شاه هر دو عالم
شهادت یافت و مقبول رب شد　　سعادت حصه شاه عرب شد

ترا معلوم خواهد شد به محشر — که غالب کیست پیش رب اکبر
لعین در خشم شد بیدین ایمان — به قتل دخت زهرا داد فرمان
شد ابن حارث استاده سرنیم — به ملعون گفت هرگه دید این غم
مناسب نیست ای زخود رمیده — غضب بر بیکس ماتم رسیده
ستمگر باز گفت از بیدماغی — مرا شد فتح بر شبیر طاغی
بحمد الله ظفر رب علا داد — ز درد سینه شد صحت شفا داد
نمود ارشاد زینبؑ بد شفائیست — شفای تو بحق تو بلائیست
توجه جانب دیگر لعین کرد — نظر بر حال زین العابدینؑ کرد
بگفت این کیست با احوال تغییر — مریض و مبتلای طوق و زنجیر
بگفتندش علی ابن حسینؑ ست — که جان فاتح بدر حنین ست
بگفت آمد غضب نزدم مکرر — که او را روز میدان گشت داور
سرش از تیغ بران پاره پاره — تن او چون گریبان پاره پاره
مریض کربلا ارشاد فرمود — امام رهنما ارشاد فرمود
شنیدی بر خلاف او بود اکبر — علی نامش که او را گشت لشکر
ستمگر گفت کی فوج جفا کشت — بمیدان وغا او را خدا کشت

امام هر دو عالم صدر تمکین
نمود ارشاد با صد جان غمگین
که قابض بهر روح شیخ و شاب است
خدا وقت اجل یا وقت خواب است
لعین گفتا حذر کن از عتابم
چه جرأت می نمائی در جوابم
گلوی سرکشان اولی ته تیغ
شوی البته چون یحیی ته تیغ
ز حرف قتل زینب مضطرب شد
زمانه در نگاهش منقلب شد
ز جا برخاست با سجاد چسپید
ز فرط غم بآن ناشاد چسپید
بآن بدچشم گفت اول مرا کش
پس این زار و حزین را از جفا کش
بگفت آن شه مرا بگذار عمه
چه طاقت دارد این تعداد از غمه
مخاطب شد بآن دشمن که دشمن
مرا تهدید می سازی به کشتن
شهادت در ره حق عادت ماست
پریشانی همه جمعیت ماست
نترسم از ستمگاران به کشتن
بحمد بهتر ز نسل شاه کربلا من
پس آن ملعون بدین فرمان داد
شوند این قیدیان محبوس آنجا
مکانی بود کهنه تیره و تار
در آن محبس گردید آل اطهار
بروز آنجا ز تاب مهر اذیت
و شب آنجا ز شبنم رنج و محنت
بسان وادی محشر پر آفات
مقام هول و ظلمت در آنجاست

دران آل نبی با حال تغییر   مریض کربلا در طوق و زنجیر
به مسجد رفت آن ملعون غدار   برآمد بر سر منبر ستمگار
به مردم گفت آن مردود کاذب   که حق ارباب حق را کرد غالب
یزید و تابعش را کرد یاری   مهیا شد پی کذاب خواری
شنید این حرف عبدالله ناگاه   که بود ابن عفیف آن مرد آگاه
محب حیدر و یک چشم حق بین   ز بینش رفته بود او را به صفین
ز دنیا بود فارغ در قناعت   به مسجد روز و شب صرف عبادت
درآمد پیش و گفت ای دشمن حق   تو و آبای تو کذاب مطلق
یزید و تابعش کذاب بیدین   ترا او را پیمبر کرد نفرین
به قتل آل پیغمبر دلاور   چنین یاوه سخن بالای منبر
شنید این گفتگو ظالم برآشفت   بگفت آخر که باشد کاین سخن گفت
زیاده خشمگین شد هر دو بندار   بجنبش دل بگرد گرد گفتار
چنان شد شیر نر از خشم دشمن   که پر شد از غضب رگهای گردن
به مردم گفت دست از وی مدارید   بصد خواری قریب من بیارید
ز هر جانب ستمگاران دویدند   گرفتند و بصد خواری کشیدند

عزیزان و قریبانش که بودند رها او را ز غداران نمودند
نمودندش ازان مسجد روانه رسانیدند مومن را بخانه
ستمگر گفت دست از وی برآید روید این کور را تا من بیارید
بقوم ازد دختر چون خبر کرد بهم گشتند آنجا بقصد مرد
ز اقلیم یمن اکثر قبایل پی امداد گردیدند شامل
فرستاد آن لعین از مصر لشکر بلشکر ابن اشعث بود افسر
میان هر دو قوم از روی افساد نبرد سخت و جنگ صعب رو داد
حسام از هر دو سو بارید چون میغ عرب گشتند اکثر کشتهٔ تیغ
بآخر گشت غالب فوج حاکم درون شهر آمد قوم ظالم
در ابن عفیف اعدا شکستند بخانه آمدند و حلقه بستند
پدر را زود کرد آگاه دختر که شد در خانه انبوهی ز لشکر
بضعف و ناتوانی گفت آن پیر که باکی نیست تا من آر شمشیر
بدستش دخترش شمشیر بسپرد رجز خواند و بقبضه دست خود برد
بتحریک حسام برق پیکر ز تن بسکرد آن غازی جدا سر
دعا با دیده بی نور می کرد ز خود آن اشقیا را دور می کرد

ز هر سو حمله می آورد لشکر پدر را ازان خبر میداد دختر
جری دفع ضرر میکرد از خویش بتیغ آن قوم را میراند از پیش
رجز مے خواند و کہ میکرد چندان کہ نامردان ازو بودند حیران
نمودی دخترش فریاد و میگفت تترسیدی ازان بیداد و میگفت
کہ مے کردم چنین ہنگامہ اے مرد بضرب تیغ مے بودم اگر مرد
باآخر یافتند اشرار قابو گرفتند از ستم بستند بازو
رسانیدند پیش حاکم زشت بسویش دید و گفت آن ظالم زشت
خدا را حمد و شکر رب دادا ذلیل و خوار گشتی آخر کار
جوابش گفت مومن صید تمکین تویی خوار و ذلیل ای دشمن دین
ندارم چشم زین مجبورم از جنگ و الا کار مے کردم بتو تنگ
ستمگر گفت حالا می شوی فوت ترا ہم مے چشانم شربت موت
جری فرمود ہرگز نیست دہشت کہ بودم آرزومند شہادت
غرض بیچارہ را کشتند دشمن ز راہ دین بجنت یافت مسکن
بباغ خلد صرف سیر گردید جری را خاتمہ بالخیر گردید

نوشتن ابن زیاد بحاکم مدینہ و مشتہر شدن خبر قتل حضرت سید الشہدا

ز جور حاکم کوفہ زنا زاد
چہ حق ہا شد تلف فریاد فریاد
خلل آمد بدین شاہ لولاک
سگ ناپاک مسجد کرد ناپاک
ستمگر روز دیگر داد فرمان
کہ بر نیزہ سر شاہ شہیدان
بہر کوچہ بہر بازار گردد
کہ تشہیر شہ ابرار گردد
بہ عبرت اشک ریزان مردم راہ
کہ قرآن می شنیدند از سر شاہ
روایت می کند راوی دیگر
بہ نخل آویختند آن فرق انور
سیہ رو گشت حاکم شل خامہ
بہر کشور روان شد فتح نامہ
عمر فرزند سعد از اہل کینہ
کہ ظالم بود حاکم در مدینہ
بنامش ہم خطے از کوفہ آمد
کہ شد مقتول فرزند محمدؐ
منادی ہر طرف ہر سو ندا کرد
کہ جان حیدر و زہرا قضا کرد
بلند از چار سو شور بکا شد
قیامت در بنی ہاشم بپا شد
بہر خانہ بہر کوچہ بہر جا
ز شیون گشت شور حشر برپا
بر آمد بر سر منبر ستمگار
ز روئے بیحیائی کرد گفتار
کہ شد سبط نبی آمادہ جنگ
نگشتی کار چون بر باغیان تنگ
خبر آمد بہ عبداللہ جعفر
کہ فرزندان تو گشتند بے سر

بلب آورد آن صابر سر دست
رجوع جمله کس سوی الہ است

غلامی گفت نازل کاین بلا شد
همه از وجه سبطِ مصطفیٰ شد

برو زد نعل عبد الله در جوش
بفرمود ای کنیزک زاده خاموش

چنین گوئی بحق آن شہنشاه
که باشد محرم اسرار الله

مرا خود بود ذوقِ این سعادت
که یابم در رکاب او شهادت

چو من محروم ماندم از مقدر
نشد این دولتِ عظمیٰ میسر

بحمد الله که پیشِ شاهِ شهیدان
جگر بندان من گشتند قربان

به یثرب بود هر سو ماتمِ شاه
بهر خانه عزای شاه ذیجاه

زنان در خانه با گیسو کشاده
سرشکِ دیده از باران زیاده

بشب آواز ماتم بر هوا بود
جهان از آه و شیون پر صدا بود

کسی اشعار غم می خواند الّا
نمی‌شد صورت خواننده پیدا

باب روانگی اہل حرم از کوفه بشهر شام محنت انجام

درین ماتم قلم را سینه چاک است
بروی خاک از آہا رخاک ست

حرم را چون بقید درد و آلام
بکوفه منقضی شد چند ایام

نوشت ابنِ زیاد زشت انجام
چنین نامه بسوی حاکمِ شام

که قیدست آل پیغمبر بزندان / بحق این اسیران چیست فرمان
جواب آمد روان کن جانب شام / سران را با گرفتاران ناکام
لعین زشت سامان سفر کرد / روانه عترت خیر البشر کرد
که غل در گردن سجاد انداخت / اسیران را سوار اشتران ساخت
محافظ کرد از قوم منافق / ابوبرده محقر زجر طارق
فرستاد از عقب شمر لعین را / بهمراهش پی اعدای دین را
بخوف آنکه شاید اهل اسلام / ببرند اهل دغا را سر بصمصام
مبادا اهل دین از جوش ایمان / برند از راه سرها و اسیران

در بیان مسلمان شدن راهب دیر باعجاز سر جناب سید الشهدا

زهی لطف خدای بنده پرور / که با بندان دام کفر اکثر
بسر کردند در کفر و ضلالت / بآخر یافتند از حق هدایت
ز اعمش قطب راوندی رقم کرد / که او هنگام حج قصد حرم کرد
در آنجا دید مردی زشت انجام / که همراه شمر بود در شام
بیان کرد او که ما چون سر بریدیم / بدیر راهبی در شب رسیدیم
سر مظلوم بر نوک سنان بود / نگهبان گرد فوج شامیان بود

سر و سامان مینوشی نمودیم
بسامان طرب مشغول بودیم
بناگه دید هر شامی در انجا
که دستی گشت از دیوار پیدا
نوشت از خامهٔ آهن بدیوار
ز خون شعری بمضمون غم آثار
که قتلِ شاهِ دین از دستِ امت
ز جدش باز امید شفاعت
یکی از ما ز جای خویشتن جست
که گیرد دست را گم گشت آن دست
بکار خود چو ما مشغول گشتیم
بعصیان و خطا مشغول گشتیم
عیان شد باز دست از حکم داور
باین مضمون رقم زد بیت دیگر
که ایشان را بر ربِ پاک اکبر
نخواهد بود کس شافع بمحشر
معذب جاودان اشرار باشند
همیشه در عذاب نار باشند
و گر برخاست زان انبوه مردم
گرفتن خواست دست غیب شد گم
سکون برگاه آن مردود کم کرد
نمایان باز شد بیتی رقم کرد
که کشتند آن امام رهنما را
به حکم جور سبطِ مصطفیٰ را
بساحل نهر خون جاری نمودند
خلافِ مصحف باری نمودند
درین اثنا برآمد راهب از دیر
ز شر رو تافت راجع شد سوی خیر
بچشم خود نورے دید ناگاه
که رفتی بر فلک از فرق آن شاه

بحیرت آمد و پرسید از فوج   ز حال آمد و شد صورت موج
همه گفتند محنت ها کشیدیم   حسین ابن علی را سر بریدیم
سر او را ز دست نیزه اتام   بریم از بهر یزید حاکم شام
بحیرت رفت راهب کرد فریاد   که آیا انچه ظلم ست و چه بیداد
حسین ابن علی سبط نبی بود   که زهرا دخت و دامادش علی بود
جفا کردید بر پیغمبر خویش   ببینید البته انجام بداندیش
اگر می بود فرزند مسیحا   مقامش بودی اندر دیدهٔ ما
کنون میخواهم از سردار لشکر   دهد امشب که باشد پیشم این سر
بوقت صبح گیرد فرق پرنور   خیانت در امانت نیست دستور
دو الف از من بگیر و درهم زر   که وارث پدر آید پیمبر
با ابن سعد ملعون چون خبر شد   سرش شوریده از سودای زر شد
براهب فرق شه آن بی سر او   به ارزان دولت دین بی گهر داد
زر از راهب ز طمع گنج و سر را   سر سلطان به حفظ مهر بر خشت
به خازن داد تا اندر خزانه   نهد دارد حفاظت جاودانه
چو راهب یافت فرق شاه ذیشان   ببرد آورد چون گنجینهٔ جان

منور دید شد از نور آن سر لبان مشرق مهر منور
صدای هاتفی آمد بگوشش که از هیبت پریشان گشت هوشش
خوشا حال کسی کو هست مشتاق نماید حرمت این شاه آفاق
بسی زین مژده راهب شاد گردید ز بس شادی به پیراهن نگنجید
گلاب آورد و شست و شوی سر کرد ز خونش پاک چون شمس و قمر کرد
معطر ساختش از مشک و کافور زهی خوشبو زهی نکهت زهی نور
نهاد او را چو راهب بر مصلا ببوی آسمان رو کرد بالا
که یارب بهر عیسی این سر پاک پی نطق مسیحا این سر پاک
ره بیگانگی از من نپوید همه از سرگذشت خویش گوید
سر شه ناگهان آمد بگفتار که ای راهب چه میخواهی کن اظهار
نمود او عرض اظهار نسب کن وطن گو نام خود را در لب کن
لب لعلین شه گوهر فشان شد گل باغ نبی طیب اللسان شد
که جدم مصطفی محبوب داور پدر حیدر قسیم حوض کوثر
حسن اخ ست و زهرا مادر من بریدند از ستم اعدا سر من
ز نام من چه می پرسی که شبیر شهید کربلا مظلوم و دلگیر

مرا کفار بے تقصیر کشتند / بضرب نیزه و شمشیر کشتند
همه بدعت پسندان ذبح کردند / بسان گوسفندان ذبح کردند
بشمشیر و سنان کشتند اعدا / جوان تا طفل شش ماهه بصحرا
اسیر دست اعدا آل من شد / زن و فرزند پابند رسن شد
شنید این قصه راهب برآشفت / بروما لید روی خویشتن گفت
که روادر روے انور بنده ام / شفاعت خواهم و امیدوارم
سر شاه شهیدان داد آواز / شوی از دین جدّ من چو ممتاز
کنم البته اقرار شفاعت / ترا از کرب روز قیامت
ز فیض شاه راهب شد مسلمان / شفیعش شد شهنشاه شهیدان
چنین هم گفته اند اهل روایت / یهودی بود آن راهب بملّت
مع خویشان و یاران شد مسلمان / ز اعجاز امام جن و انسان
سحر چون گشت سر را مسترد کرد / سفارش مرد دین بیرون ز حد کرد
که بهر حق سر نیزه نه دارند / سر اطهر بصندوقی گذارند
اجابت ابن سعد بجا کرد / همان بیداد لیکن بیوفا کرد
بمنزل آمد و زر خواست مقدور / به پیمان بود همراه به دستور

مسترد بالضم و را مهمله مفتوح و دال مشدده واپس داده شده ۱۲ از غیاث

گشودو دید کان دولت تلف شد / که جمله آن زر خالص خزف شد
نوشته پشت و روی زر دو آیه / که عبرت خیز بود آن هر دو آیه
کف افسوس مالید آن ستمگار / که در دنیا و دین گشتم زیان کار
بآب انداخت آن زر را بحسرت / چه شیطان بود بر ابلیس لعنت

در بیان مردی ملعون که محافظ سرهای شهدا بود در راه شام

خطا چون بگذرد از حد عذاب است / سقر با آتش کار ناصواب است
پناه از نار قهر رب قهار / همیشه ظلم کیشان داخل نار
روایت کرد سید ابن طاوس / حکایت کرد سید ابن طاوس
که مردی را بطوف کعبه دیدند / همه حجاج نزد او رسیدند
ندا میکرد رحم ای رب ذو المن / نخواهی کرد الا رحم بر من
همه گفتند این گفتن نزیبد / خلاف راه دین گفتن نزیبد
اگر باشد بقدر کوه عصیان / خدا بخشنده است ای مرد نادان
بگو راز آن تباعث بیرون / بگفتا حال من کن گوش اکنون
که من بودم در آن قوم بد انجام / که می بردند سرها جانب شام
بعهد وقتی سر شاه زمن بود / که در منزل بشب در حفظ من بود

نهادم درمیان گرد آن جمع
برای روشنی افروختم شمع
همه در شغل میخواری و بدمست
به پهلوی شیشهٔ می جام در دست
دران شب می ننوشیدم مگر من
نگشتم زان چو آنها بیخبر من
چو آن ساغرکشان در خواب رفتند
چو بخت خویش شان در خواب رفتند
صداها مثل برق و رعد آن دم
بگوشم من رسید از چرخ پیهم
کسی می گفت می آید پیمبر
محمد شافع امت به محشر
که ناگه باز شد درهای افلاک
لبان رخنه های خشت صد چاک
صهیل مرکبان هردم شنیدم
صدای اسلحه پیهم شنیدم
نظر کردم که آمد نوح و آدم
جناب خضر و اسحق مکرم
خلیل الله آمد با محمد
محمد واقف اسرار سرمد
نه تنها جبرئیل محترم بود
که میکائیل و اسرافیل هم بود
بسا روحانیان همراه احمد
بسا کروبیان گرد محمد
پس آن صندوق جبرئیل آورد
سر شاه شهیدان را برآورد
تلاطم طرفه از فریاد افتاد
که هر یک میگرفت و بوسه میداد
غبار از چهره اش میرفت یکیک
با حمد تعزیت میگفت یکیک

پیمبر گریه هاے کرد و بگفت
کشیدی از دل آه سرد و بگفت
به بینید اشقیا با من چه کردند
بنور دیده ام دشمن چه کردند
چنان برگشته شد چرخ و زمانه
که سید کشته شد بے آب و دانه
به پیش مصطفی جبریل آمد
بصد آه و بکا جبریل آمد
که جوش قلزم قهر غضب شد
مرا یا مصطفی فرمان رب شد
دهم پاداش این قوم لعین را
چو گردون سرنگون سازم زمین را
کنم مانند قوم لوط نازل
عذاب سخت بر قوم رذیل
مگر این حکم چون قهار فرمود
شما را اندرین مختار فرمود
نبی فرمود مهلت اے برادر
از ایشان دشمنی خواهم بمحشر
دوباره از فلک آمد گروهے
در آنجا از ملک آمد گروهے
که یا ختم الرسل ما راست فرمان
که این پنجاه کس گردند سوزان
بلب آورد حضرت اختیار است
همانا حکم محکم کردگار است
بکف شان حربه هاے آتشین بود
ظهور قهر رب العالمین بود
زدند و سوختند و خاک کردند
غرض از خس جهان را پاک کردند
نگاه قهر شان چون بر من افتاد
بر آوردم ز خوف و ترس فریاد

خدا را یا رسول الله امانی — چه باشد گر بسوزد نیم جانی
نبی فرمود ورا ای مرد ظالم — نیامرزد ترا رب دو عالم
تل خاکستری دیدم سحرگاه — نبودند آن همه یاران همراه
شنیدند این سخن چون زان جفاکیش — بزودی حاجیان رفتند از پیش
کنند آن را که نفرین خود پیمبر(ص) — نجاتش چون شود در روز محشر

در بیان ورود آل اطهار بدربار یزید جفاکار

ببار ای دیده اشکی در غم شاه — ز صد شادیست بهتر ماتم شاه
نبی گفتست هر کس گشت گریان — بزهرا و علی کردست احسان
چنان باید که این غم کل زهرا شد — بیک هر گوشه صد اشک با شد
چو قتل ابن علی در کربلا شد — بقید و بند آتش مبتلا شد
روان ابن زیاد دوزخ انجام — نمود اهل حرم را جانب شام
به حاکم چون خبر کردند از آنحال — چو گل بشگفت از شادی اقبال
بشادی بزم عیش آراسته ساخت — بتزئین و زینت بزم پرداخت
باعیان و بسرداران خبر کرد — به اشرار و غداران خبر کرد
بهم در بزم آن باطل خلیفه — خلایق گشت مانند سقیفه

شراب و جام و مینا پیش تختش   سیہ روی لعین مانند بختش
اسیران ستم در ماتم و رنج   به بزم او قمار و شغل شطرنج
بفرمود داد فرمان آن ستمگار   که آرند آل احمد را بدربار
دوید از خرمی سرمست   جوان و طفل را دست از رسن بست
بنوک نیز سرہاے شہیدان   سر آل رسول پاک عریان
بدربار ستمگر ازدحامے   ز جوش شامیان انبوه عامی
در انجا عبدرحمان بود مردی   بحاکم زد صدا با آه سردی
که نسل فاطمه از بیخ کندی   بخاک اولاد طاہر را فگندی
ہمیہ را که بود آن زانیہ زن   نمودی نام او بسیار روشن
بگفت آہستہ حاکم صبر کن است   درین محفل مقام این سخن نیست
تنبیہ کے شود آن بیحیا را   که سازد قتل آل مصطفی را
به طشت زر سر سبط پیمبر   نہاده پیش تخت آن ستمگر
گہے می زہرماران بیحیا ساخت   گہے در بازی شطرنج پرداخت
خوش و خرم ز قتل سبط احمد   بیاران و کسان میگفت مرتد
مبارک شد مرا این شرب باده   سر دشمن به پیش من نہاده

بحق شه بکرد نا سزا گفت　　بجد او برابر نا سزا گفت
طلب چوبی نمود آن وقت مرتد　　بدندان و لب مظلوم میزد
صدا از دگر دم امداد امیه　　کجا هستند اولاد امیه
همه کشتگان بدر سر شد　　که اولاد علی بی پا و سر شد
ته تربت چه باشد حال حیدر　　کشیدم انتقام از آل حیدر
ابوبرده که حاضر بود آنجا　　ز اصحاب رسول حق تعالی
بگفت ای وای بر تو ای پر آشوب　　بدندان مبارک میزنی چوب
بچشم خود نظر کردم مکرر　　که می بوسید این دندان پیمبر
بحق هر دو سبط خویش فرمود　　که ایشانند خضر راه معبود
دو شمشاد گلستان بهشت اند　　دو سردار جوانان بهشت اند
کشد هر کس ایشان را لعین است　　معذب پیش رب العالمین است
رسد روز جزا در درک اسفل　　مقامش نار جا در درک اسفل
بر آشفت آن سیه رو داد فرمان　　کشیدندش ز محفل اهل طغیان
برون کردند از محفل بخواری　　ذلیل و خوار شد مقبول باری
جناب زینب دلخسته برخاست　　ز جوش دل ضعف برجسته برخاست

[illegible] ۱۲

بگفت ای نطفه ناپاک سفاک ندارمی از خدا و مصطفی باک
خدا را می کنم حمد و ستایش که در درگاه او زیبد ستایش
درودی بر محمد می فرستم که از اولاد او من نیز هستم
پس از حمد خدا و نعت گویم کلامی چند در راه راست پویم
که از کیف می دنیا شدی مست نماند اندیشه فردا شدی مست
باین مال و منال چند روزه باین جاه و جلال چند روزه
ز خود رفتی چنان در جوش مستی که رکن کعبه ایمان شکستی
تو میدانی که ما را خوار کردی ستم بر بیکسان زار کردی
خدای پاک ما را داد حرمت گرفتن میتوانی کی کرامت
نه این خنده بحال تیره ماست که استهزای تو بر حق تعالی است
بدان کار ریاست راست گردید موافق آسمان بخواست گردید
نخواهد شد کنون پاسی تو رنجور بره خاری که بود امروز شد دور
دهد مهلت خدا چندی ستمگر را [illegible] تا شود بسیار بسیار
سزاوار عتاب آخر نماید گرفتار عذاب آخر نماید
رهائی نیست بهر قوم ظالم همیشه داخل نار جهنم

زنانِ تو به پرده اے جفاکار
زنانِ سبطِ پیغمبر به بازار
از آنها نیست دور این زشت کردار
که بهتان بر خدا بندند اشرار
جگر خاییده اند اکثر بدندان
نموشان ست از خونِ شهیدان
کشیدے از حسد شمشیرِ کینه
بروے حضرتِ شاهِ مدینه
بر اهلِ بیتِ احمد ظلم و بیداد
کنی از قصۀ بدر و احد یاد
لبِ لعلِ شه و چوبِ تو بیدین
ز اهلِ بزمِ خود خواهان تحسین
نموی تست از کشتِ ضلالت
خمیر تست از خاکِ شقاوت
بنار آنها که سوزند از زبانها
تو هم جویی تقرب سوی آنها
بسوگندِ خدا روزے بیاید
ترا از جاے تو آتش رباید
کنی فریاد ای بدبخت خفاش
مرا مادر نزادے در جهان کاش
نمودی هتکِ حرمت مرتضی را
رخِ خود چون نمانی مصطفی را
قریب است اینکه این قدرِ تو کاهد
خدا خونِ شهیدان از تو کاهد
بدا حالِ ستمگاران ظالم
معذب جمله خونخواران ظالم
شهیدانے که در مقتل طپیدند
از این عالم بآن عالم رسیدند
مدان مرده که جمله زندگانند
حضورِ کبریا با عز و شانند

دهد روزی ز لطف خویش داور
بقرب حیدر و ظل پیمبر
عداوت با تو حیدر چون نماید
سزا پاداش پیغمبر نماید
چه خواهد بود حال تو به محشر
گرفتار عذاب رب اکبر
ترا آنها که بر خود برگزیدند
بساط کفر در آفاق چیدند
خلافت را بتو دادند زینت
شوند آخر پشیمان در قیامت
ندیم خاص تو باشند در نار
تو و آنها بصد خواری گرفتار
سخن حق ست بر لب آنچه رانم
اثر دشوار لیکن در تو دانم
دل تو سخت تر از آهن و سنگ
بعید الفت ز سنگین دل بفرسنگ
نه در مغز دل تو بوی رحمت
نه در چشمت نشانی از مروت
مسلمانان ز دست تو به فریاد
شهیدان کشتهٔ شمشیر بیداد
ز اغوای تو شد گمراه عالم
توئی در دهر ابلیس مجسم
ز فرعون و ز نمرود و ز شداد
نیامد آنچه از دست تو رو داد
به صد بیداد کشتی اولیا را
بریدی حلق خاصان خدا را
بما بیداد کن چندانکه خواهی
نه ترسیم از خرابی و تباهی
بزرگی بر جهان ما را خدا داد
ریاست در جهان ما را خدا داد

ترافت کے گرفتن میتوانی
چہ گمراہے کہ راہِ حق ندانے
ہمہ پاکیم ما از سہو و نسیان
تو ناپاک و نجس اے نامسلمان
چہ پروا گر بلاے ما سترگ است
نمیدانی خداے ما بزرگ است
چو از لب حرف واویلا برآریم
بہ محشر دود از اعدا برآریم
تو نفع خود کہ میدانی زیان است
جہنم خواستگار کافران است
سخن زینگونہ زینب گفت بسیار
فصاحت شد نثارِ طرزِ گفتار
فت از حاکم بدین جوابے
بلب آمد جوابے ناصوابے
کہ بود دور این گفتا بخشم
بیاتم از زنانِ اہلِ ماتم
بشارت رفت کشتِ حاصلِ او
بگوید ہر چہ آید در دلِ او
پے تنبیہ کجا زان نارساست
نشست از پا چو او سجاد برخاست
رخِ بیمار بود از لاغرے زرد
ز غصہ سرخ شد مثلِ گلِ ورد
یزید روسیہ دید و باو گفت
گران گفتن دلِ احمد برآشفت
کہ بشنو اے علی فرزندِ شبیر
ہمہ از والدِ تو بود تقصیر
مرا از اہلِ ریاست ہم ندانست
سزاوارِ قرابت ہم ندانست
فتورے در ریاست کرد پیدا
سزایش داد آخر حق تعالیٰ

بسی رنجید ازین گفتار سجّاد
بفرمود ارشاد خاموش ای زنازاد

تو بودی نطفه اندر بطن مادر
بعالم بود جد من پیمبر

همیشه بود از حکم الهی
بآبا و بجدّم بادشاهی

چو در بدر و احد روز وغا بود
علمدار محمد مرتضی بود

بدست جد تو هنگام پیکار
همیشه رایت افواج کفار

اگر دانی که ای اکفر چه کردی
به اهل بیت پیغمبر چه کردی

روی در کوه و صحرا جا گزینی
زغم بر روی خاکستر نشینی

برنج کردهٔ خود ای زنازاد
کنی تا زیست صبح و شام فریاد

تو بر تخت و سر سبط پیمبر
بزیر تخت تو الله اکبر

بامت از نبی بود این ودیعت
خیانت از تو آمد در امانت

سیه روی تو باد ای کور دیده
زبان و دست و پای تو بریده

بدنیا تا کجا کبر حکومت
چه خواهی کرد آخر در قیامت

باعدا سخت تر روز حسابست
عذابست و عذابست و عذابست

چنین ثابت شد از بعضی روایات
که آمد در غضب مردود بدذات

به جلاد ستمگر داد فرمان
بکش او را و گردن زن به بستان

همانجا دفن کن در پردهٔ خاک
همین باشد سزای مرد بیباک
ز حکمش حشر در اهل حرم شد
قیامت در اسیران ستم شد
بماتم زینب و کلثوم گریان
سکینه در غم و فریاد و افغان
کشید آن مرد ملعون دست سجاد
بباغ آورد و شد مصروف بیداد
لحد کندید اول بهر تدفین
که پوشد جسم پاکش دشمن دین
امام خلق شد مصروف طاعت
چو خیزد در نماز استاد حضرت
ز حفر قبر فارغ گشته نامرد
بقصد قتل تیغ کین علم کرد
که دستی از هوا ناگه عیان شد
نزول قهر رب دو جهان شد
بضربی گشت بیجان جسم ظالم
بخاک افتاد و شد سوی جهنم
ز حاکم بود طفلی نام خالد
رسانید این خبر ترسان بوالد
بگفت او جسم مرده در همان گو
شود مدفون چه باشد از قضا زو
بآخر پیش آمد کردهٔ خویش
کند چه هر که چاه اوست در پیش
بمجلس باز حضرت را طلب کرد
گل باغ امامت را طلب کرد

در بیان طلب کردن شامی دختر حضرت را بکنیزی و یافتن سزای ابدی

کسی کو دشمن آل عبا شد
چو شیطان مورد لعن خدا شد

بدنیا و بعقبی رفت برباد — نه در دنیا نه در روز جزا شاد
درینجا خوار و رسوا و سیه رو — در آنجا در عذاب نار بدخو
نوشتند اهل اخبار این روایت — غم انگیزست بسیار این روایت
که دخت شاه بیکس فاطمه نام — دران خیل اسیران بود ناکام
رسن در دست موی سر پریشان — دران انبوه چون تصویر حیران
چنان گرد یتیمی غم برو ریخت — که اشک از چشم حاکم هم فرو ریخت
دلش ترسان ز غم سینه در جوش — چو نرگس چشم حیرت باز و خاموش
نگاهش گاه بر سجاد محزون — گهے از دیدن زینب جگر خون
ز اهل شام مرد سرخ موے — چو بخت تیرهٔ خود تیره روے
بحاکم گفت این دختر بمن بخش — ز بحر فیض این گوهر بمن بخش
ز ترس آن لعین دختر بلرزید — ز فرط خوف با زینب بچسپید
ز دهشت رعشه بر اندام افتاد — بغش بر خاک آن ناکام افتاد
صدا از حضرت کلثوم در جوش — خموش ای شامی بدبخت خاموش
زبانت قطع گردد دیده‌ها کور — دو دستت خشک بادا ای زنده در گور
کنی اے بحیا از بے تمیزی — طلب آل نبی را در کنیزی

هنوز آن آلتی اندر دهن بود
اثر از دیدهٔ مشتاق سخن بود
زبانش لال چشمش کور گردید
دو دستش خشک شد بر خاک غلطید
صدا کلثوم زد الحمد لله
شدی از نالهٔ مظلوم آگاه
نبود اینگونه گستاخی سزاوار
بدنیا یافتی پاداش کردار
چنان گشتند ترسان مردم شام
که مو شد سیخ هر یک را باندام
یکی با دیگری میکرد گفتار
گر این باشد سزای زشت کردار
تزلزل در تن حاکم هم افتاد
بزندان آن اسیران را فرستاد
ز حالِ سختیِ زندان چه گویم
ستمهای ستم کیشان چگویم
شکسته چارسو دیوار و در بود
ز سقفِ کهنه جانها در خطر بود
ز تاریکی در آنجا روز چون شب
ز گرمی جان هر محبوس بر لب
گریبانِ زنان بی روا چاک
نشسته بی بساط و فرش بر خاک
گرفتار بلا سجاد دلگیر
بگردن طوق و پا در قید زنجیر
یتیمان در بکا از جوشش آلام
بسر شد در مصیبت چند ایام

در بیان خطبه خواندن حضرت امام زین العابدین روبروی یزید پلید

خدا آنرا که علم و فضل دادست
بنامش قرعهٔ دولت فتادست

مجال کیست تا با او ستیزد بغفلت آبروی خویش ریزد
جهالت پیش اهل علم ناحق تفاوت بین کجا باطل کجا حق
یزید روسیه مردود سرمد عدوی احمدؐ و اولاد احمدؐ
سوی مسجد چو روزی رفت ناگاه مریض کربلا را برد همراه
خطیبی را طلب کرد آن بد اختر بمسجد رفت او بالای منبر
یزید و والد او را ثنا گفت حسینؑ مرتضیؑ را ناسزا گفت
مریض کربلا در عالم جوش خطیب هرزه گو را گفت خاموش
بخشم آوردی ای ظالم خدا را جهنم را بجو کردی گوارا
بحاکم گفت رخصت ده مرا هم که من هم بر سر منبر بر آیم
بمجلس است گویم نکته چند کز آن خلق خدا گردد رضامند
ندادآن بیحیا رخصت ابا کرد مگر هر کس بظالم التجا کرد
اجازت ده که بینم قال او را بمنبر بشنوم اقوال او را
بگفت اندیشه دارم از مقالش شود رسوا ابوسفیان و آلش
همه گفتند گوید هر چه خواهد ز قول کودکی قدرت نکاهد
لب آورد این از اهل بیت علومش دلنشین از اهل بیت

اگر طفلے از ایشان شیرخوارست
بعلم و فضل فخر روزگارست

مگر چون حاضرین کردند اصرار
اجازت داد آخر آن سپہدار

امام پاک بر منبر برآمد
ز مشرق خسرو خاور برآمد

بجاے خویش بنشست و بیانکر
ثنا و حمد رب دو جہان کرد

درود کاملہ آنگاہ سجّاد
بر اہل بیت پیغمبر فرستاد

چنان گویا لب معجز بیان شد
کہ دریا بار چشم حاضران شد

ندا فرمود پس یا ایہا الناس
خدای دادرس یا ایہا الناس

میان خلق ما را رہنما کرد
فضیلتہا دو شش خصلت عطا کرد

جوانمردی و حلم و بردبارے
فصاحت در سخن جرأت شعارے

محبت در دل ارباب ایمان
کہ مفتاح ست بہر باب ایمان

چہ عزت در ہمہ آفاق داریم
فضیلت بر ہمہ آفاق داریم

جناب مصطفیٰ از ماست آخر
علیِ مرتضیٰ از ماست آخر

جناب حمزہ از ما جعفر از ماست
کہ ہر یک خاص پیش حق تعالیٰ ست

دو سبط مصطفیٰ قدسی سرشت اند
کہ سردار جوانان بہشت اند

مرا ہرکہ داند نیک داند
چو واقف نیست دانستن تواند

منم فرزند که هم نام هم
منم دلبند زهرم هم صفا هم

جد من بود کو برداشت تنها
مقام پاک ابراهیم از جا

جد من تاج بخش سرورانست
جد من خاتم پیغمبران

بعالم بهترین ما جتبیاکم
بعالم خوشترین ساعیانم

جد من بر براق تیز رفتار
بسوی لامکان شد پیش دادا

ببازویش توان قاب قوسین
از و زور کمان قاب قوسین

منم فرزند آن شیر دلاور
که شد از زور دستش فتح خیبر

چنان فرمود شمشیر آزمائی
که بر آفاق ظاهر شد خدائی

جد من آفتاب مشرقین است
جد من فاتح بدر و حنین است

منم فرزند آن عابد که اصلا
دمی غافل نبود از حق تعالی

بنای کفر و خذلان را برانداخت
هزاران پهلوانان را سر انداخت

بجنگ کافران ضرغام او بود
به بیعت سابق الاسلام او بود

عنانِ او بسوی نهر معروف
بصد رغبت بصبر و شکر مصروف

منم فرزند آن شیر غضبناک
که کرد از کافران آفاق اپاک

کشنده مارقان و قاسطان را
درنده اژدر آتش فشان را

منم صندوق علم حق تعالی   سر من در صحیحان ست بالا
منم فرزند فرزند محمد   منم دلبند دلبند محمد
منم فرزند شیر بیشهٔ حق   علی تیغ آزمای بدر و خندق
گل شاداب باغ مصطفایم   دُر نایاب بحر مرتضایم
محمد جد من محبوب باری   منم اینجا اسیر قوم ناری
پدر مشکل‌گشای هر دو عالم   منم اینجا بقید جور ظالم
پدر مقتول تیغ اشقیا شد   سرش از جسم پاک او جدا شد
بلاش او طیور و وحش گریان   مگر خندان گروه نامسلمان
جهان آزاد از امداد او شد   گرفتار رسن اولاد او شد
سخن هرگاه تا اینجا درآمد   خروش از مردم حاضر برآمد
یزید روسیه ترسید آن دم   که برگردند از او قوم فراهم
اشارت کرد ظالم با مؤذن   اذان گوید به مسجد تا مؤذن
مؤذن گفت چون الله اکبر   صدا زد عابد الحق اوست برتر
مؤذن لا اله آورد بر لب   به الا الله کرد اتمام مطلب
جناب عابد بیمار فرمود   که در هر وقت بیشک اوست موجود

باین نکته که ظاهر وحدت اوست — گواهی میدهد خون در رگ و پوست
مؤذن از محمد کرد چون یاد — مخاطب سوی حاکم گشت سجاد
بگو ای زشت انجام این محمد — که نامش شد عیان باشد کرا جد
چو جد خویشتن گوئی دروغست — صریحا این دروغ بیفروغست
اگر گوئی جد من آخر چه کردی — چه کردے وای ایکافر چه کردی
که کشتی عترت اطهار او را — باتش سوختی سرکار او را
اسیر ظلم دلبندان احمد — سنان و پشت فرزندان احمد
نداد آن ظالم بیدین جوابی — نبود او را سوای کین جوابی
سیه رو در نماز استاد فی الفور — چه آید از نماز صاحب جور
بظاهر سجده کرد از قبله رخ تافت — خدا را بی پیمبر کی توان یافت

در بیان خواب دیدن هند زوجهٔ یزید و خوفناک شدن یزید و رهائی اهل بیت اطهار از زندان

کسی کو خلق از و سینه ریش است — همانا در پی آزار خویش است
جفا کیشی که بر مردم جفا کرد — جفا بر خویش از راه خطا کرد
بدنیا بهره و از و نه بخت است — عذاب او بروز حشر سخت است
زن حاکم که هند او بود مشهور — شبی بالای بستر خفت رنجور

عجب خواب پریشان وقت شب دید   که از وحشت برنگ بید لرزید
چه دید آمد بجنبش سطح خاک   درے شد باز از درهاے افلاک
ملائک خاک بر سر داغ بر دل   ز گردون بر زمین گشتند نازل
بنزدیک سر شاه شهیدان   بهم گشتند با حال پریشان
یکے قربان شد و دیگر ندا داد   سلام اے کشتۀ شمشیر بیداد
سلام اے خسرو آفت رسیده   سلام اے سرور گردن بریده
بیان خود مے نماید بدینحال   که در رویا دلم گردید پامال
نظر کردم دگر با جان محزون   که ابرے بر زمین آمد ز گردون
دران ابر سیه مردان بسیار   بسر پیراهن ماتم عزادار
در آنها بود مرد صاحب جاه   علوے رتبه اش منجانب الله
رخش تابنده چون مهر سما بود   جبینش مطلع نور خدا بود
دوید از جوش دل سوے سر پاک   بآغوشش کشید و گشت غمناک
لب و دندان همی بوسید هربار   بفریاد و بکا میکرد گفتار
که اے فرزند نور دیدۀ من   شهید من بخون غلطیدۀ من
ترا کشتند اعداے ستم کیش   نکردند از غم فردا پس و پیش

نمودند آب دریا بند بر تو
ره رفتن ز صحرا بند بر تو
ترا نشناختند ای جان زهرا
سر و سینه بریان زهرا
منم جدت رسول رب ذو المن
علی مرتضی هم سینه زن
حسن در زاری و هم خاک بر سر
عقیل و حمزه و عباس و جعفر
رسول رب چو این گفتار میکرد
دمادم گریه بسیار میکرد
یکی را دست بر سر بود و در جوش
ز بی زاری یکی گردید بیهوش
شدم بیدار چون زین خواب ترسان
گزیدم از تاسف لب بدندان
دویدم سوی آن سر رسیدم
شفق از نور تا افلاک دیدم
ضیای او ز زمین میرفت با اوج
بلا گردان ملائک فوج در فوج
روان گشتم از آنجا مضطرب تا
خبر سازم یزید رو سیه را
بجای خود نبود آن زشت افعال
تفحص کردم و دیدم در آن حال
که هست او در مکان تیره و تار
بصد حسرت گرفته ره و بیدار
ز دهشت رعشه بر اندام دارد
بلب این ذکر زشت انجام دارد
چه کارم با حسین ابن علی بود
که او ابن علی سبط نبی بود
نمودم چون ز خواب خود خبردار
مضاعف شد غم آن زشت کردار

یزید افگند سر از فرط خجلت
سراپا گشت تر از فرط خجلت

چو شب رفت و سحر شد آشکارا
طلب کرد اهل بیت مصطفی را

بمحفل کرد و در تکریم پرداخت
بصد لینت با آنها گفتگو ساخت

که گر باشد رضا در شام باشید
بعز و احترام در شام باشید

دگر باشد سر کوی مدینه
شوید اکنون روان سوی مدینه

همه گفتند می خواهیم رخصت
برای ماتم شاه ولایت

که چندی گریه و زاری نمائیم
ادای رسم عزاداری نمائیم

سبب آورد او مارا چه کار است
بکار خود شما را اختیار است

مکانی کرد بهر شان مقرر
در آنجا شد مقیم آل پیمبر

برسم تعزیت گشتند همدوش
بماتم بهر مظلومان سیه پوش

بنی هاشم قریش آنجا که بودند
درین ماتم همه شرکت نمودند

جهانی در غم شاه مدینه
گهی بر سر زدو گاهی بسینه

شبانه نوحه و روزانه زاری
بسر بگذشته شد در بیقراری

چو روز هشتم آمد در غم و درد
یزید زشت ایشانرا طلب کرد

نوازش کرد تا شوید سیاهی
زبان بگشاد اندر عذر خواهی

بسی تکلیف ماندن کرد مکار	قبول شان نشد زنهار زنهار
اجازت بهر رفتن فتنه گر داد	بعجلت حکم سامانِ سفر داد
شد از بهر سفر کردن از اصحاب	عماریها و محملها مهیا
برای خرج زرها کرد حاضر	بلب آورد آن شوریده خاطر
که این باشد عوض آنرا که از من	وقوعی یافت از تاراج و کشتن
صدا از ام کلثوم دل افگار	که ای مغرور دوزخ را سزاوار
خمش تا چند این بیهوده رائی	ازین افزون چه باشد بیحیائی
شدی خون فرزندِ پیمبر	زبادِ ظلم با خویش و برادر
سراسر دولت بازار امکان	برابر نیست با یکموی ایشان
چه بیباکی که میگوئی ستمگر	که آنها را عوض دادیم این زر
نبی بیزار و محزونست از تو	خدا را دعوی خونست از تو

در بیان واپس دادن یزید تبرکات غارت کرده را با امام زین العابدین علیه السلام

خدا حافظ محب خود چو خواهد	ز بزم دشمنان قدرش نکاهد
چنان قاتل یزید کفر بنیاد	ز دستِ ظلم او محفوظ سجاد
بلب آورد روزی حاکم شام	که ای ابن حسین نیک انجام

به خالد آنکه باشد زاده من — شرار برق و موج بادهٔ من
اگر خواهی که کشتی شو مقابل — که بینیم زور دست و قوت دل
دلاور گفت کشتی کار من نیست — طریق جاهلان قتال من نیست
اگر خواهی بجز این بنانه — یکی او را دگر در دست من ده
حضور تو درین محفل بجنگم — بهم همچون حق و باطل بجنگم
بجوئی بر تو گردد حال ظاهر — که غالب شد که از تقدیر قادر
ستمگر گفت جرات حصهٔ تست — دلیری و شجاعت حصهٔ تست
که تو از خاندان مصطفائی — نصیب تست زور مرتضائی
کنون حاجت طلب کن چه داری — روا سازم من از خدمتگذاری
نمود ارشاد حضرت حاجتی نیست — که حاجت بی قبول دلی نیست
فقط خواهم که فرق شاه ذیجاه — بمن ده تا برم از شام همراه
دگر اسباب غارت آنچه دارند — بگو آنرا بمن مردم سپارند
سوم داری چو قصد کشتن من — چرا قید زنان پاکدامن
ز قید و بند ایشان را رها کن — کسے را همره آل عبا کن
به یثرب بیکسان را تا رسانند — بقبر احمد والا رسانند

ستمگر گفت رو ای شاه ابرار
بعمر خود نخواهی دید زنهار
مگر از کشتن تو سگ کند شرم
ز قتل همچو تو لاغر کند شرم
فرا دادم زنان اشتر روانه
ببر همراه ایشان را بخانه
ز مالت آنچه شد تاراج دشمن
عوض از کیسهٔ خود میدهم من
شود ار شاد حضرت نیست در کار
ز مال تو مرا زنهار زنهار
مگر در جامهای شاهزاده
لباسی چند باشد برگزیده
که خود آن قیمیان زینب است بهرا
بدست ناتوان زینب است بهر
قلاده پیرهن مقنع ردا هاست
تبرک خواهم اگر از تو زیباست
مکن ضبط آنچه از رحمت خدا داد
بود مال بزرگان مال اولاد
ستمگر گفت دادند اشیا زود
دو صد دینار هم بر جامها افزود
چو برداشت آن شاهنشه دین
همانجا کرد قسمت بر مساکین

در بیان سفر اهلبیت اطهار از ملک شام بمدینه منوره

چو ظالم خون مظلومان بریزد
ازان پس از پشیمانی چه خیزد
خصوصاً خون فرزندان حیدر
سزایش نار باشد روز محشر
مفید آن شیخ رکن شرع محکم
روایت کرد و دیگر راویان هم

که حاکم گفت با نعمان مکرر   که فرزند بشیرست آن [illegible]
که مردے را سفر ساز فی الفور   ز اهل شام او باشد بهر طور
امانت دار و دیندار و خدادان   بصدق و راستی مشهور دوران
سر و سامان سفر سازد مهیا   رود اندر رکاب آل طاها
نگهبانان دگر همراه او ساز   فهیم و راه دان و کارپرداز
چنین هم گفت اوی صدق بنیاد   که نعمان را بهمراهے فرستاد
ازان پس آن لعین زشت کردار   برآمد گشت و جاسس شد بدربار
طلب او کرد زین العابدین را   امام مالک دنیا و دین را
حضور حاضرین آورد بر لب   عبید الله را لعنت کند رب
بسوگند جلال رب ذوالمن   که اندر کوفه بودم اگر من
ز من شاه شهیدان هرچه میخواست   اجابت کردمی باشد همین راست
کی بر کشتنش راضے نبودم   نهان بود انچه در دل می نمودم
ترا باید که پیوسته سوی من   نویسی نامه هاے خاص ذوالمن
تکلف در طلب وا رو منافات   اجابت هست مقرون جمله حاجات
پس آن مرد که از بهر رفاقت   مقرر بود و همراه او [illegible]

محافظ باش در ہر رہگذارے
خلاف شان مکن در راہ کارے
سفارش در رعایت کرد بسیار
روان گشتند ز انجا آل اطہار
چو نزدیک عراق آنہا رسیدند
بیاد کربلا از غم طپیدند
شدہ از اشک تر در دل ہراسے
بہ ہمراہے نمودند التماسے
کہ سوے کربلا محمل برانند
از انجا باز در یثرب رسانند
قبول و کرد و از دین کامران شد
بسوے کربلا محمل روان شد

در بیان رجوع اہلبیت اطہار بہ مقتل شہدا علیہم السلام و برپا کردن ماتم

چو گل زخم شہیدانست خندان
زمین کربلا صحن گلستان
بجسم زخمیان از تیغ دشمن
ہجوم لالہ در دامان گلشن
چمن شاداب در فصل بہارے
ز جوش خون بہر سو نہر جاری
ملایک بر سر ہر جسم بی سر
لبان قمریان گرد صنوبر
گل صد برگ ملبوس رسول است
چو بلبل نالہ کش روح بتول است
خزان آمد بہ گلزار محمد
ز پا افتاد سرو باغ احمد
چو آمد کاروان آل اطہار
قریب کربلا با حالت زار
نسیم آورد بوئے گل بدامن
مشام از عطر تازہ شد چو گلشن

چه گویم حال اهل بیت چون شد
روان از چشم عابد جوی خون شد
گریبان چاک زد زینب بماتم
پریشان کرد مو کلثوم از غم
برنگ ابر اشک از چشم جاری
مژه مثل رگ ابر بهاری
چو گریان بر سر مقتل رسیدند
دران صحرا عجب انبوه دیدند
که جابر ابن عبد الله حق آگاه
که مشهورست انصاری هواخواه
گروهی از بنی هاشم سیه پوش
بسی از اقربا چون بحر در جوش
ز ترک شرب آنجا جمع بودند
همه پروانه گرد شمع بودند
فراهم جمله از بهر زیارت
بصدق آماده کسب سعادت
بنای مجلس ماتم نمودند
بهم سامان بزم غم نمودند
به گرد و پیش مشهور این خبر شد
باقطاع و نواحی مشتهر شد
زنان از هر طرف بسیار بسیار
شریک بزم غم گشتند و خونبار
برسم تعزیت کردند زاری
زمین تر شد ز جوش اشکباری
بپا محشر به اهل بیت اطهار
هوا تیره ز دود و ناله زار
بلب هر جا صدای واحسینا
فلک پیما صدای واحسینا
بیاد سید مظلوم زینب
پریشان کرده مو مغموم زینب

بدرد تشنگان کلثوم نالید — لبان ماهی بی آب غلطید
سر سجاد عریان و جگر خون — روان از چشم اشک خون و محزون
کسی پرسید اگر حال غم اندوز — کشید از سینه صد آه جهانسوز
غرض بعد تمام چند ایام — عزا و ماتم شاه خوش انجام
مقرر شد سفر سوی مدینه — رجوع المختصر سوی مدینه

در بیان داخلهٔ اهلبیت اطهار در مدینهٔ منوره ماتم و فریاد و بیزاری و صیحهٔ بزرگوار از خود

شنیدم تاجری انجام اندیش — بملکی شد روان از خانهٔ خویش
متاع او گرانمایه جواهر — چو انجم آسمان پایه جواهر
تطاول رهزنان ناگاه کردند — که غارت مال او در راه کردند
سراسیمه شد و حیران مسافر — پریشان بی سر و سامان مسافر
تهی سوی وطن چون باز گردد — بجای خویشتن چون باز گردد
همین احوال زین العابدین شد — پریشان حال زین العابدین شد
همه هنگام رفتن ساز و سامان — عزیز و اقربا خویش شاه ذیشان
بوقت بازگشتن ماند تنها — عزیزان کشتهٔ شمشیر اعدا
نه قاسم ماند و نی اکبر نه عباس — بهجوم بیکسی و عالم یاس

زنانی چند و طفلی چند همراه — همه گریان همه با ناله و آه
چو آمد کاروان غارتیده — بنزدیک مدینه غم رسیده
بحکم حضرت سجاد آنجا — پی اهل عزا شد خیمه برپا
تهی گردید محملها نشستند — پی ماتم بخیمه حلقه بستند
بشیر نیک منظر بود همراه — طلب او را نمود آن شاه ذیجاه
نمود ارشاد میدارم بخاطر — که جد هم والد تو بود شاعر
تو هم داری درین فن دستگاهی — نمودی مرثیه هم نظم گاهی
نمود او عرض البته شه دین — نیم ناواقف این رسم و آئین
اجازت شد برو سوی مدینه — بهر برزن بهر کوی مدینه
ز من اهل مدینه را خبر کن — بنظم این ماجرا را مشتهر کن
بتقریب عزای شاه ذیشان — ملال انگیز شعری چند برخوان
بشیر از حکم حضرت شد روانه — بشهر آمد چو ناوک بر نشانه
قریب مسجد محبوب داور — رسید و کرد برپا شور محشر
بلند آواز او در آه و زاری — بزاری صورت ابر بهاری
بنظم اینحال گفت از درد سینه — شوید آگاه ای اهل مدینه

امیر مومنان سبط پیمبر به دشت کربلا گردید بی سر
عزیزان و رفیقانش بغربت شهادت یافتند از جور امت
علی ابن حسین آمد جگر ریش به اهل و خواهران و عمه خویش
بقیه اهل بیت پاک دامان رسیدند از سفر گریان و نالان
سنم سوی شما پیک صبا دم ز زین العابدین و اهل ماتم
ازین آوازه در یثرب زن و مرد باشک و ناله گرم و دم سرد
ز هر خانه ز هر برزن دویدند گریبانها ز بی صبری دریدند
زنان هاشمی افسرده خاطر نسای قوم انصار و مهاجر
برهنه پا و سر با جان محزون شدند از خانهای خویش بیرون
خراشیده رو از ناخن غم پریشان موی سر در جوش ماتم
صدای نوحه و زاری بهر سو بلند آوازها و ناله بهر کو
همی گفتند ما را ده نشان زود بکن آگه از مقام بیکسان زود
کجایند آن همه مضطر کجایند بگو ناموس پیغمبر کجایند
نشان دادم ازانجا چون شنیدند بآنسو شد روانه هر زن و مرد
شتابان آنچنان آن خسته جانها مرا مشکل رسیدن شد بآنها

قریب خیمه چون من هم رسیدم   پسے در هر طرف انبوه دیدم
هجوم خلق چندان قصه کوتاه   که مشکل شد عبور و بند شد راه
به کرسی حضرت عابد نشسته   به خیمه خلق گردش حلقه بسته
سرشک از دیده بر رخسار جاری   برنگ بارش ابر بهارے
بدستش دست مالی بود غمناک   که میکرد اشک از رخسارها پاک
بدور کرسی شه ازدحامی   ز مردان و زنان انبوه عامی
خواتین معظم در تلاطم   بلب نوحه روان از دیده قلزم
صدای واحسینؑ ناله غم   زمین و آسمان لبریز ماتم
جهانی تعزیت میکرد و سجاد   بآه و ناله و افغان و فریاد
زمین در لرزه و افلاک خونبار   ملائک در عزاے شاه ابرار
چو ساکت اندکی گردید آن جوش   لب مردم شد از فریاد خاموش
نمود ارشاد حضرت رو بمردم   که حمد کردگار ماه و انجم
قدیر مالک کونین مکانست   کریم و کارساز و مهربانست
به لفظ کن جهان را آفریده   زمین و آسمان را آفریده
بزرگی خالق ارض و سما راست   بر و هر راز پنهان آشکاراست

رجوع خلق سوی او به محشر   جزای هر عمل در دست او بس
شوید آگاه ازین یا ایها الناس   که گل شد شمع دین یا ایها الناس
کسی کو خاص درگاه کریم است   بلای او درین دنیا عظیم است
گرفتار مصیبت اولیا بند   همیشه در اذیت اوصیا بند
ز قتل حضرت شاه خوش انجام   در آمد رخنه اندر دین اسلام
ستم کردند اعدای ستم کیش   نکردند از غم فردا پس و پیش
نه آن شاه هدی را کشته کردند   علی و مصطفی را کشته کردند
جگر بند نبی ابن بتول است   همانا خون او خون رسول است
به کین کشتند دلبندان او را   ندادند آب فرزندان او را
شدند اهل و عیال او گرفتار   به سر عریان و محبوسان بازار
علم بر نیزه ها سرها نمودند   عجب ظلم صریح اعدا نمودند
اذیت نیست مثل این اذیت   مصیبت نیست مثل این مصیبت
چنان فریاد از هر دل بخیزد   چنان هر چشم تر دریا بریزد
درین ماتم ملایک اشکبارند   زمین ها آسمانها لرزه دارند
درختان سوختند از آتش غم   به دریا ماهیان بیتاب هر دم

بهر جا هست دریا در خروشست
نه هر سنگ خون زعین بجوشست
چه گویم از ستمهاے لعینان
زبدبختهاے آن دوزخ گزینان
اسیر طوق و زنجیرم نمودند
بشام و کوفه تشهیرم نمودند
پیمبر خود اگر موجود بودے
زکشتن منع اعدا را نمودے
نه هرگز قول حضرت مے شنیدند
حضور مصطفیٰ اسرے مے بریدند
چو من بیکس وطن آوارہ نیست
مرا جز صبر لیکن چارہ نیست
غمے از ظلم بدکیشان ندارم
ثواب اخروی را خواستگارم
زعقبیٰ غافل اند این اهل بیداد
ندارند از عذاب آخرت یاد
زمین از ظلم پرشد قاف تا قاف
خدا خواهد گرفت از عدل انصاف
مقرر انتقام خون ناحق
بمحشر انتقام خون ناحق
چو بر لب این بیان آورد سجّاد
وگریه خاست شور آه و فریاد
شنو حال آنکه ابن مسعود بود
بپای شاه افتاد و زمین سود
حضور شاه والا کرد تقریر
که من گردیده ام اکنون بتقصیر
ازین باعث من محزون پرغم
زیاری شما محروم ماندم
قبول عذر او شه کرد و خوش کرد
ترحم بر وی و بر والدش کرد

ازان پس آن امام مهر و عالم   مع اطفال و ناموس معظم
به آه و ناله آمد در مدینه   شدا انور از رخ انور مدینه
گروهی از عزاداران پس و پیش   پریشان حال و اشک افشان و دل‌ریش
قریب مرقد پاک پیمبر   رسیدند اهلبیت گشت محشر
برهنه سر برای استغاثه   فلک فرسا صدای استغاثه
بلب در گریه و اندوه بیحد   صدای وا محمد وا محمد
حسینت کشته شد ای فخر آدم   گلوی خشک و تیغ قوم اظلم
ندادند اشقیا جز آب خنجر   بفرزند قسیم حوض کوثر
گلوی خشک از خنجر بریدند   تنش کردند زخمی سر بریدند
به خیمه ریخت لشکر بهر غارت   بهر سو مشتعل نار شقاوت
رداهای زنان بردند اشرار   گلو در ریسمان از دست کفار
سگے شمشیر در بازار کردند   سگے حاضر سر دربار کردند
ز فریاد غریبان ستم‌کش   ملایک انس و جن در عالم غش
فلک خونبار و هر سو شور برپا   زمین در لرزه و در جوش دریا
بدرد از غم دل پیغمبر آمد   بجنبش روضهٔ اقدس در آمد

بسر افشاندند همراه عزا خاک
گریبان علی مرتضی چاک
نبودی در میان گریهٔ سجاد
بپا محشر شدی زین آه و فریاد
تا ظلم خاک را بر باد دادی
فلک بر سطح غبرا افتادی
ز صبر عابد و تسلیم عترت
بمحشر ماند قهر رب عزت
خوشا چشمی که گریاند برین غم
خوشا دستی که باشد صرف ماتم
بمقدار پر پشه اگر اشک
سر مژگان برآید چون گهر اشک
حدیث است اینکه گردد مرد دیندار
سزاوار بهشت از فضل غفار
مریض کربلا را بود این حال
که گریان ماند حضرت تا چهل سال
طعام و آب تا آمد به پیشش
لبش تازه می گردید ریشش
بدامان اشک میبارید محزون
که تر میشد طعام و آب افزون
اگر می گفت خادم گریه تا چند
تناول کن طعام ای عرش پیوند
همی فرمود چون سازم تناول
گرسنه قتل گشته اقربا کل
کنم از آب چون کام و دهان تر
که شد لب تشنه ذبح ابن حیدر
اگر روزه به شب افطار میکرد
از آن پس گریه بسیار میکرد
طعام از اشک تر میکرد هر روز
لب وقت تناول آه جانسوز

شهیدان را همیشه یاد می‌کرد
بماتم ناله و فریاد میکرد
نه این گریه برای اقربا بود
بوجه رخنه در دین خدا بود
همانا بود سلطان شهیدان
چراغ دین و شمع بزم ایمان
ز قتل او جهان تاریک گردید
زمین و آسمان تاریک دید
در آمد دور اولاد امیه
فزون شد جور اولاد امیه
چنان دور گروه اشقیا شد
که ضایع دین و آیین خدا شد
رواج دین در آن دوران کجا بود
وفور گریهٔ عابد بجا بود

خاتمه مثنوی

بحمد الله که این نظم گرامی
پذیرفت از عطای حق تمامی
مرا زین نظم قصد شاعری نیست
که اعجاز ست این جادوگری نیست
بیان حال شاه تشنه کام است
غرض از سرگذشت آن امام است
روایات صحیح نظم کردم
نگاه من بصحت بود هر دم
محمد باقر عالم فلک شان
رقم کرد آنچه از حال شهیدان
همان آورده ام در ذیل تحریر
بیان مختصر بی طول تقریر
مرا مقصود ازین کسب ثواب است
که این مذکور ابن بوتراب است

خدایا دہ رواجے نامہ ام را　اثر نطقِ زبانِ خامہ ام را
کہ مردم جا بجا خوانند و گریند　بہ بزمِ عزا خوانند و گریند
منِ مجرم سیہ نامہ سیہکار　رہم شاید ازین از قہرِ قہار
کند رحمی بحالم ربِّ رحمان　طفیلِ حضرتِ شاہِ شہیدان
نظر ہر کس بہ این نامہ کشاید　دعا در حقِ عاصی ہم نماید
رقم کین سرگذشتِ کربلا شد　بسالِ غین دال و صاد و ہا شد

اسیرا از طولِ سودی نیست بس کن
رقم اللہ بس باقی ہوس کن

تمت

تلخیص قصیدۂ حافظ شیرازی در منقبت اسد اللہ الغالب امام المشارق والمغارب امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب ع

آن گلبنِ باغِ وفا آن سروِ بستانِ صفا　خورشیدِ برجِ ارتضا یعنی علیِ مرتضیٰ
مقصودِ امرِ کن فکان مطلوبِ جسم و جان　معنیِ درسِ انما مفتیِ احکامِ قضا
عالی علم والا ہمم شیرِ خدا میرِ امم　شاہِ عرب ماہِ عجم سلطانِ جملہ اولیا
از ہیبتِ صمصامِ او از ضربتِ ضرغامِ او　شیرِ فلک در دامِ او چون روبہ بستہ دست و پا

قنبر ایوان درش قیصر غلام قنبرش   خاقان کمینه چاکرش با حکمتش قارون گدا
از لطف سبحانی درش علم لدنی حاضرش   جالینوس تن و آب گلشن با علم و حکمت ارتشا
ادریس با ارشاد او حیران ز استعداد او   موسی با استمداد او با اژدها کرده عصا
یعنی بفضل لم یزل خالی ز نقصان و خلل   ذاتش مبرا از زلل و نفسش مبرا از ریا
نقش نگین خاتمان صاحب یقین عالمان   خاتون جنت فاطمه گلدسته باغ صفا
سیم حسین ست و حسن آرام جسم و جان و تن   بیمهر ایشان دم مزن گر میزنی لاف از ولا
آن یک امام محترم وان یک امام محتشم   آن سوخته بحر کرم وان قدوه اهل صفا
آن سال سه اندر کربلا آن سال و مه اندر تعب   آن خسته زهر تعب ان کشته تیغ جفا

بادا هزاران آفرین از فضل رب العالمین   بر روح زین العابدین بر قدوه اهل صفا
از جعفر و باقر سخن گر میکنی کاظم بکن   کاپیل کحل دیده کن خاک ره موسی رضا
محمد تقی با نقی گر ضم کنی با عسکری   گردد دل و جانت زکی هم کار تو گردد روا
ای مهدی آخر زمان تا کی دهی خود عیان   تا چند باشی در نهان خود را نما ای رهنما
من [illegible] گشته از جان و دل سرگشته   برگرد سر در گشته ام ای بوی احسان شما
حافظ خموشی پیشه کن در کار خود اندیشه کن   قطع نظر زین بیشه کن گر سر بباید مر ترا

تقریظ کتاب ھذا

تر و تازگی شاخِ قلم نگارش توصیف سلطانیست کہ تاجداران
گلستان را بہ چترِ سحاب سرافراز گردانیدہ و رنگینی رقم بآرایش
تعریف جہانبانیست کہ تخت نشینان بوستان را با قلیم تازگی
دست تصرف رسانیدہ وحش و طیر از بیت المال عنایتش
روزینہ دار و جن و انس از خوان مرحمتش وظیفہ خوار
پرتو ذاتش در ظلمات عالم ہویدا و نور صفاتش در تیرگی
شش جہت پیدا۔ و صد صلوات بر جہانگیرے کہ در
اسلام آباد مدینہ از بہار سخا منصبداران شریعت را
لبس سبزیِ جاوید رسانید و ہزار تحیات بر شہریارے
کہ از نیسان عطا جاگیرداران طریقت را از نموی روز افزون
نونہال برگ خضری گردانید صلی اللہ علیہ و علی آلہ و اصحابہ
اجمعین الی یوم الدین اما بعد مبرہن باد کہ این نسخہ البیت نگارین
و مجموعہ البیت بہارین رقت خیز ماتم انگیز مشتمل بر احوال
کربلائے معلی یعنی شہادت جناب خامس آل عبا علیہ

التحیة والثنا از مصنفات جناب مستطاب قدسی القاب قدوة المدققین عمدة المحققین فخر شعرای زمان رشک سخنوران

جهان مثنوی بصنعت غیر منقوط

عماد کامل و سردار مدرک اساس علم و مهر حلم و سالک
کمال علمها دارد کرم عام دل او مورد احکام علام
مراد دل سواد علم حاصل کمال کار او محمود و کامل
حسام علم در عالم علم کرد گدا آمد اگر مهر و کرم کرد
دل او مصدر احکام مسعود کمال کار او مسعود و محمود

صاحب دواوین و دیگر کتب کثیره اعنی جناب ملک الشعراء مدبر الدوله مدبر الملک منشی سید مظفر علی خان صاحب بهادر بهادر جنگ المتخلص به اسیر حسب الارشاد امیر اعظم رئیس معظم شهیرهٔ اشتهار و امصار مستغنی الاوصاف جناب منشی نولکشور صاحب مطبع اوده اخبار بحلیهٔ طبع آراسته و پیراسته گردید

تاریخہائے طبع کتاب ہٰذا

از سخنور عدیم المثال مورخ کامل منشی بھگوان دیال صاحب عاقل المخاطب

چہ گفت اسیر سخن سنج کربلا نامہ
کہ ہست شہرۂ تحسین فصاحتش ہر سو
نوشت عاقل غمگین بہ صفحۂ خاطر
عجیب بحر غم ۔ از بہر سال ہجری او
۱۳۳۱

ایضاً

بچار سوی جہان ہست شہرۂ خوبیش
نوشت کربلا نامہ چہ خوش جناب آسیر
نمود سال مسیحیش عاقل غمگین
چہ طرفہ لذت ماتم ۔ بلوح دل تحریر
۱۹۱۳

از عذب البیان منشی محمد ناظم حسین خان ناظم شاہ آبادی مصحح مطبع

خوب آسیر این کربلا نامہ نوشت
داد در ہر بیت گویا داد غم
ناظم غمگین بہ لوح دل نگاشت
سال تاریخش ۔ نکو رو داد غم
۱۳۳۱

از طبع عالی مولانا محمد حامد علی خان حامد شاہ آبادی محافظ عملہ [illegible]

شد چو مطبوع کربلا نامہ
رنج آمیز نظم پاکیزہ
مصرعۂ سال طبع حامد گفت
درد انگیز نظم پاکیزہ
۱۳۳۱ھ

ایضاً

کرد تصنیف کربلا نامہ
خوش جناب آسیر [illegible]

سالِ تاریخ حامدِ غمگین | گفت حالِ غمِ حسین و حسن
سنہ ۱۳۳۱ھ

از خطِ طبع سواد منشی نرائن بخش صاحب راقمِ اعلیٰ خوشنویس مطبع

حالِ مظلوم کربلا منظوم | طبع شد چون بفضلِ ربِّ ودود
سالِ تاریخ طبع ای راقم | گو بیانِ غمِ حسین نمود
۱۳۳۱ھ

خاتمۃ الطبع

للّٰہ الحمد والمنۃ کہ دریں ولا واقعات کربلا و معارک جانفرسا موسوم بہ کربلا نامہ منظوم فارسی کہ در نظافت لفظی و لطافت معنوی ہمتایش معدوم از مصنفات بحر زخار علوم و فنون مستغنی الاوصاف افتخار الشعرا عالیجناب تدبیر الدولہ مدبر الملک منشی سید مظفر علی خان صاحب بہادر بہادر جنگ اسیر رحمہ القدیر در مطبع نامی منشی نول کشور واقع کانپور بسرپرستی ذی الجود والاحسان سامی القاب عالیجناب رائے بہادر منشی پراگ نرائن صاحب مالک مطبع دام اقبالہ باہتمام کامل منشی بھگوان دیال صاحب عاقل ایجنٹ بار دوم ماہ دسمبر سنہ ۱۹۱۳ء زیور انطباع در برکشید

صحت نامہ کتاب ہذا

صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۲۵۸	۸	گر چشمش اشک جیحون	گر چشمش نہ جوش اشک جیحون

جنگ نامہ کربلا یعنی واقعات معرکہ کربلا۔

دہ مجلس۔ مصائب کربلا مصنفہ حکیم نصر اللہ خان وصال۔

عین البکاء۔ معروف بہ دہ مجلس مع رسالہ شفاء الغرا مشہور بہ چہل مجلس تصنیف نواب سید عطاء اللہ۔

مواعظ حیدریہ مصنفہ سید غلام حیدر خان بہادر اکسٹرا اسسٹنٹ۔

تذکرۃ الشہدا۔ منظوم واقعات کربلا۔

روضۃ الشہدا۔ اردو موسوم بہ گنج شہیدان مولفہ حکیم امانت علی۔

شہادت نامہ۔ آل نبی مصنفہ شیخ امام بخش ناسخ

مرثیہ ظہیر مصنفہ منشی محمد ظہیر الدین بلگرامی۔

معجزہ آل نبی۔ شہادت نامہ و معجزہ سر مبارک امام حسین علیہ السلام

عناصر الشہادتین۔ حالات شہادت شہدا و خلفاے کرام از مولوی ناصر علی۔

سر الشہادتین۔ مترجم معرکہ کربلا مستند احادیث معتبرہ۔

تکملہ سر الشہادتین۔ شرح فارسی سر الشہادتین پایہ اعتبار کی

تحریر الشہادتین۔ ترجمہ اردو تقریر الشہادتین جو شرح فارسی سر الشہادتین کی ہے۔ نہایت بہتر ہوا۔

گلزار خلیل۔ شہادت نامہ خاص آل عبا نیا طرز و انداز بہ شعر روایات مصنفہ مولوی غلام امام شہید جنکا مولد شریف مشہور ہے۔

مجموعہ کلیات۔ مراثی و سلام و رباعیات مرزا سلامت علی تخلص دبیر دو جلدیں۔

مجموعہ کلیات۔ مراثی و سلام و رباعیات میر انیس چار جلد۔

مجموعہ کلیات۔ مراثی و سلام و رباعیات میر نواب تخلص مونس جلد اول۔

ایضاً۔ جلد دوم و سوم۔ جدا جدا۔

ناصر الابرار فی مناقب اہل بیت اطہار۔

تذکرۃ المعاد۔ معاد کے بیان میں ہے مصنفہ قاضی ثناء اللہ پانی پتی۔

فتوح الحرمین۔ منظوم مع نقشہ جات حرمین شریفین اور اسکے مقامات متبرکہ ذکر ہے۔

ظہیر الاسلام معروف بہ ظہیر الدارین جس میں فوائد و وظائف کا بیان بعنوان اہل تصوف مصنفہ منشی ظہیر الدین۔

ادعیہ زیارت۔ مدینہ منورہ مولفہ مولوی محمد احسن۔

نقوش سلیمانی - واسطے سر درد و غیرہ جملہ نقوش مجرب و نقشہ کعبہ شریف و مدینہ منورہ ایک نسخہ تحفہ تعویذ بنا کر بچوں کے گلے میں واسطے حفاظت کے ڈالا جاتا ہے۔

نقش نعلین شریفین رسول مقبول بطور زیارت ہے۔

دعای گنج عرش - مع شش قفل اور اور دعائیں نادر و حفاظت کے لیے تعویذ کے گلے میں ڈالنا سود مند و مجرب ہے۔ ولی

مجموعہ اوراد - وظائف فضائل و اذکار درود اکبر - حزب البحر مترجم ۳ درود مستغاث درود تنجینا ۵ - درود ماہی -

نور الفواد معروف بہ زاد المعاد مصنفہ مولوی نور الدین -

شمائل النبوۃ - جس میں سیر و اخلاق حضرت خیر البشر اور اذکار آل اطہار و اصحاب کبار و ازواج مطہرہ کے مذکور ہیں مؤلفہ عبد الرحمن -

معارج النبوۃ - بیان مختلف احوال حضرت خاتم المرسلین بڑی مستند کتاب ہے از ملا معین الدین کاشی -

مدارج النبوۃ - حالات فضیلت حضرت خاتم الرسالت صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم مصنفہ حضرت شاہ عبد الحق دہلوی دو جلد میں کامل ہے مع شرح

اور تشریح سے مسودہ لکھے گئے ہیں -

شرح سفر السعادت - جس میں اوپر احوال شریفہ کے اردو سے احادیث کے لکھے گئے ہیں ۱- در طہارت نبیہ ۲- در نماز حضرت ۳- صیام النبی - ۴ - حج النبی - ۵ - اذکار النبی ۶ - در عموم احوال معاش حضرت مصنفہ مولانا عبد الحق دہلوی -

جامع طیبی - احوال سرور عالم صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم میں از شاہ طیب لطیفۃ اللہی -

شمسیہ احمدی - سیرۃ خاتم المرسلین کا بیان مولفہ جمال الدین حسن خان -

مثنوی زائر - دعوت قبائل قریش مصنفہ نواب شیر علیخان -

ثبوتہا - نعت شریف میں تصنیف نواب محمد مروان علیخان منظوم -

شجرہ طیبات - اسمائے دوازدہ امام علیہم السلام از تصنیف کاری مولوی ہادی علی خوشنویس لاثانی -

مجموعہ گوشہ عقبی - درود وظائف اسمائے الہی مع خواص و نامہائے مبارک رسالت پناہی - تالیف مولوی محمد عباس -

مولود شریف شہید شہر - خرد و کلاں -

ف
CALL ۸۹۱۶۵۱۴۵
ا۴۳ ک
ACC. NO. ۱۴۰۹۹
AUTHOR اسیر، سید مظفر علی خاں
TITLE کربلائے معلی

ف
ا۴۳ ک ۱۴۰۹۹ ۸۹۱۶۵۱۴۵
اسیر، مظفر علی خاں
کربلائے معلی۔

Date	No.	Date	No.

Maulana Azad Library
ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above
2. A fine of Re. 1-00 per volume per day shall be charged for text-books and 10 Paise per volume per day for general books kept over - due.